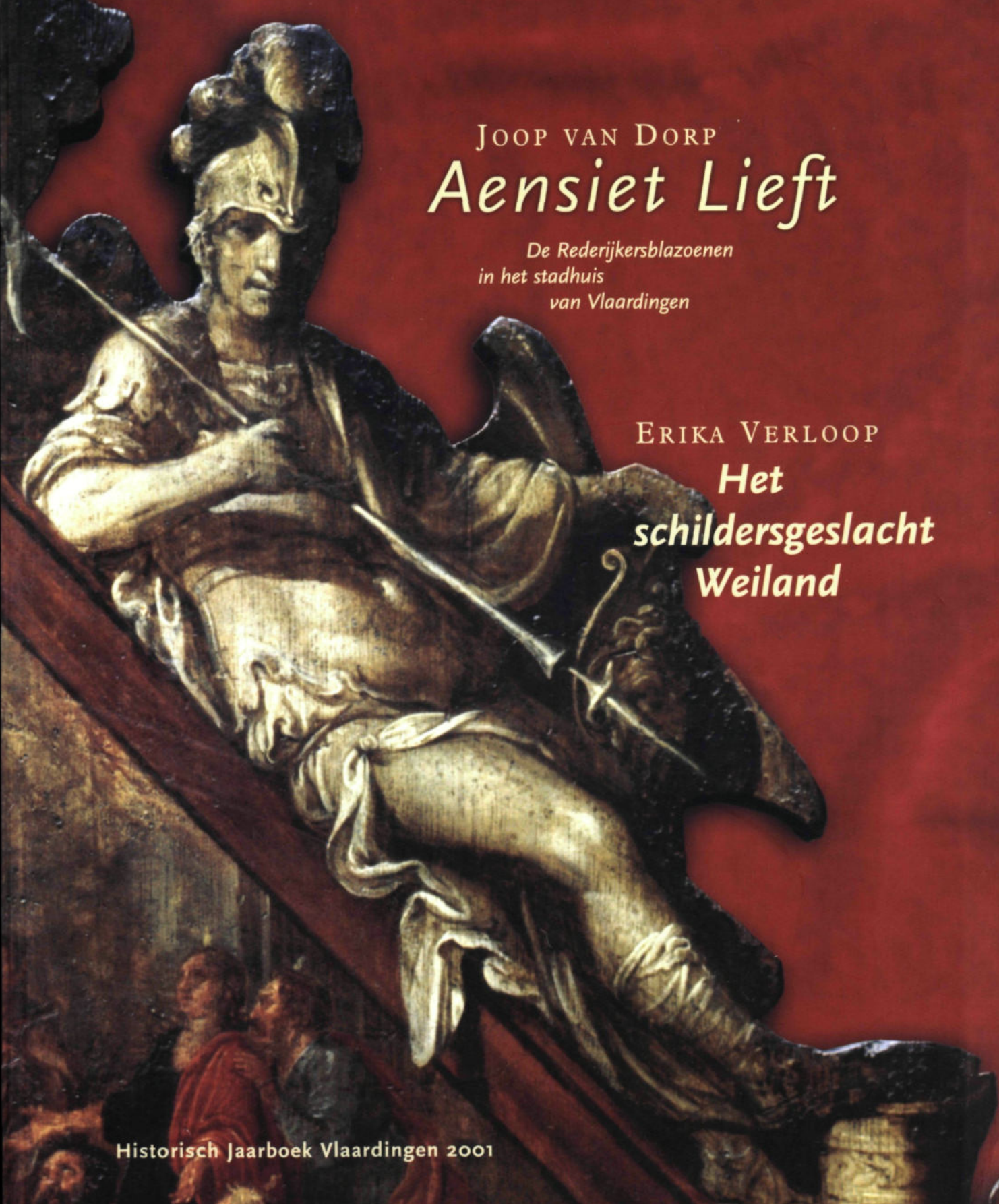

JOOP VAN DORP

Aensiet Lieft

De Rederijkersblazoenen in het stadhuis van Vlaardingen

ERIKA VERLOOP

Het schildersgeslacht Weiland

Historisch Jaarboek Vlaardingen 2001

Historisch Jaarboek Vlaardingen 2001

AFBEELDING VOORZIJDE OMSLAG:

Fragment van het blazoen van de rederijkerskamer 'Blaue Acoleyen' uit Rotterdam, in 1616 geschonken aan de Vlaardingse rederijkers. Het blazoen bevindt zich nu in het stadhuis van Vlaardingen. Kleurenfoto: Van Det Fotoproducties Vlaardingen.

AFBEELDING ACHTERZIJDE OMSLAG:

Gedeelte van een aquarel van de oostzijde van het Buizengat met (opgelegde) hoekerschepen en één sloep. Dit jeugdwerk van Johannes Weiland werd omstreeks 1875 geschilderd.

Omslagontwerp: Stout Grafische Dienstverlening Vlaardingen.

DEZE UITGAVE KWAM TOT STAND DANKZIJ MEDEWERKING VAN:

HOOFDSPONSOR:
Rabobank Schiedam-Vlaardingen

Bokx Vastgoed Ontwikkeling bv.
Deloitte & Touche
Fontijne Holland B.V.
designers and manufacturers of special machinery
Geul Techniek Vlaardingen
Machinefabriek Kreber
Makelaardij Timmermans
Sarhama B.V.
Unilever Research Vlaardingen
Vlaardingen Oost Scheepsreparatie
Warmelo & van der Drift
Waterweg Wonen
Woningstichting Samenwerking Vlaardingen

Historisch Jaarboek Vlaardingen

2001

EEN UITGAVE VAN DE
HISTORISCHE VERENIGING VLAARDINGEN

MET MEDEWERKING VAN HET
STADSARCHIEF VLAARDINGEN

VIJFENTWINTIGSTE JAARGANG

Opmaak en druk:
Stout Grafische Dienstverlening

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Historisch

Historisch Jaarboek Vlaardingen/
Historische Vereniging Vlaardingen - (1977) -S-
Vlaardingen:
Historische Vereniging Vlaardingen
ISSN 0169-3964
Verschijnt jaarlijks
Vijfentwintigste jaargang. 2001 / met medewerking van
het Stadsarchief Vlaardingen. - ill.
ISBN 90-71731-22-7
SISO zhol 938.1 UDC 942.2*3130(058) NUGI 480
trefw.: Vlaardingen, geschiedenis, jaarboeken

Inhoud

Pagina		
	7	Ten geleide
	9	Voorwoord
	10 - 53	Aensiet lieft, de rederijkersblazoenen in het stadhuis van Vlaardingen Joop van Dorp
	54 - 77	Het schildersgeslacht Weiland Erika Verloop
	78 - 101	Kroniek van Vlaardingen 1950 Cobi Bot
	102 - 129	Kroniek van Vlaardingen 2000 M. van Papeveld-Horst
	130 - 131	Archeologische Werkgroep Helinium
	132 - 133	Gemeentelijk Archeoloog
	134 - 135	Historische Vereniging Vlaardingen
	136 - 137	Stadsarchief
	138 - 139	Stichting Archeologie en Bouwhistorie Vlaardingen / Archeologisch Historisch Museum Hoogstad Vlaardingen
	140 - 141	Streekmuseum Jan Anderson
	142 - 143	Visserijmuseum

Auteursrechten afbeeldingen

(Voor zover bekend of voor publicatie afgestaan)

AENSIET LIEFT:	
Atlas van Stolk, Rotterdam	pagina 13, 17, 44, 48, 50, 53 onder.
Museum Boijmans Van Beuningen, Rotterdam	pagina 14.
Dordrechts Museum, Dordrecht	pagina 26, 40.
Frans Halsmuseum, Haarlem	pagina 19 boven, 23.
Hoogheemraadschap van Delfland, Delft	pagina 21.
Gemeente Maasland	pagina 38.
Stadsarchief Vlaardingen	pagina 16, 18, 19, 24, 25, 27 t/m 30, 36, 42, 46, 53 boven.
Sociëteit 'Trou moet blijcken', Haarlem	pagina 22.
Van Det Fotoproducties, Vlaardingen	pagina 10, 31, 33, 35, 37, 39, 41, 43, 45, 47, 49, 51, voorzijde omslag.
HET SCHILDERSGESLACHT WEILAND:	
Stadsarchief Vlaardingen	pagina 54 t/m 77, achterzijde omslag.
KRONIEK VAN VLAARDINGEN 1950:	
Stadsarchief Vlaardingen	pagina 78 t/m 101.
KRONIEK VAN VLAARDINGEN 2000:	
Roel Dijkstra	pagina 102 t/m 129, behalve
Fotodienst Wegener Sijthoff Weekbladen	pagina 126.
JAARVERSLAGEN:	
Helinium	pagina 130.
VLAK	pagina 132.
Historische Vereniging Vlaardingen	pagina 134.
Eric van Meerwijk	pagina 136.
Stichting Archeologie en Bouwhistorie Vlaardingen/ Archeologisch Historisch Museum Hoogstad	pagina 138.
Streekmuseum Jan Anderson	pagina 140.
Roel Dijkstra	pagina 142.

Over onze auteurs

Joop van Dorp (Johannes Martinus, 1936) kreeg van huis uit een warme belangstelling mee voor oude kunst en voor de geschiedenis van Vlaardingen. Al jong zag Joop de blazoenen van de rederijkers in het stadhuis, daarop attent gemaakt door zijn vader. Raadselachtige en intrigerende houten planken, daar wilde hij wel meer over weten. Zijn keuze voor een beroep werd mede bepaald doordat zijn ouders een winkel hadden in luxe geschenkartikelen en een lijstenmakerij/kunsthandel. Joop koos van harte voor de handel en bouwde, nadat hij als zelfstandig ondernemer was gestart en de zaak van zijn ouders had overgenomen, een kunstnijverheidswinkel op die de naam kreeg 'Kattenbeker'. Een gedeelte van deze winkel werd in gebruik genomen voor kunstexposities en dergelijke. In 1983 werd het bedrijf gesloten -de economische recessie was te groot- en Joop zocht een inkomen te verwerven in de vrije kunst en als vormgever. Er kwam nu ook meer tijd voor studie, onder andere naar de betekenis van de rederijkersblazoenen in het stadhuis. Wat resulteert in het artikel over de blazoenen in dit Jaarboek.

Erika Verloop (1965) woont sinds 1990 in Vlaardingen. Na de middelbare school (VWO) volgde zij de opleiding tot bibliothecaris-documentalist aan de Bibliotheek- en Documentatie Academie in Den Haag. In 1988 trad zij als documentaliste in dienst bij het Stadsarchief Vlaardingen. De opleiding tot middelbaar archiefambtenaar aan de Rijks Archiefschool in Den Haag leidde in november 1989 tot een fulltime dienstverband als studiezaalbeheerder. Na enige jaren achtereenvolgens als bibliothecaris annex atlasbeheerder en inventarisator te hebben gewerkt, is zij inmiddels weer terug op haar post in de studiezaal van het Stadsarchief.
In het verleden heeft zij enkele artikelen gepubliceerd over Vlaardingse rederijen en in het Historisch Jaarboek 1999 over leven en werk van de 19de-eeuwse Vlaardingse geneesheer A.W. van Meegen.
Erika Verloop heeft zitting in het bestuur van de Historische Vereniging Vlaardingen en in de Commissie Jaarboek.

Ten geleide

Met een "Ten geleide" begon ook de eerste uitgave van het Historisch Jaarboek Vlaardingen. Het is mij dan ook een groot genoegen om bij deze 25e uitgave dit "Ten geleide" te schrijven.
Men schreef toen: "Het eerste resultaat is er dan nu. Hopelijk komen er vele, vele volgende jaargangen." Dat is gelukt! Voor u ligt het 25e Historisch Jaarboek Vlaardingen.
Het bestuur van de Historische Vereniging Vlaardingen is er trots op dit boek aan haar leden te kunnen aanbieden. Speciaal voor deze gelegenheid zijn er zelfs kleurenillustraties opgenomen.
Een jaarboek dat niet alleen gelezen wordt om de interessante historische artikelen, maar een boek dat men ook regelmatig kan raadplegen vanwege zijn kronieken. Dat men zomaar eens kan doorbladeren om een beeld te krijgen van het reilen en zeilen van onze stad in het verleden.
Een jaarboek dat samen met al de andere historische uitgaven en activiteiten het gezicht bepaalt van onze vereniging.
Een jaarboek dat elke keer als het verschijnt een hoogtepunt is in het verenigingsjaar.
Zonder iets af te doen aan andere fraaie uitgaven, staat vast dat er onder de jaarboeken enige bestsellers waren. Naar het 'Klederdrachtenboek', jaargang 1982, bestaat nog steeds vraag en het boek begint zelfs een antiquarische status te krijgen, evenals de jaarboeken 1985 en 1990.
Zo zien we dat door de diversiteit aan artikelen in de afgelopen 25 jaar het jaarboek is uitgegroeid tot een niet meer weg te denken cultuur-historische uitgave over Vlaardingen. Naast de historische artikelen en kronieken vindt men erin de jaarverslagen van de Vlaardingse musea en andere instellingen.
Door de brede opzet hebben de jaarboeken een belang voor de Vlaardingse gemeenschap dat uitgaat boven dat van de Historische Vereniging Vlaardingen en haar leden alleen. De gemeente erkende dit en heeft het jaarboek dan ook zo'n 20 jaar lang gesubsidieerd. Helaas kwam daaraan in 1997 een einde. Onze vereniging was toen voor het blijven uitgeven van de jaarboeken op eigen middelen aangewezen. Het Vlaardingse bedrijfsleven heeft hierbij een handje geholpen. Het verschijnen van de jaarboeken is zo ook de komende jaren gewaarborgd.
Zeer dankbaar zijn we ook voor de belangeloze medewerking van de auteurs, fotografen en een enkele tekenaar. De zo gewaardeerde kronieken werden aangeleverd door het Stadsarchief Vlaardingen. Veel dank is verschuldigd aan degenen die de kronieken samenstelden. Een woord van dank gaat ook uit naar Stout Grafische Dienstverlening, waar de jaarboeken vanaf 1990 worden vervaardigd. De samenwerking is bijzonder goed te noemen.
Dank aan alle personen die de afgelopen vijfentwintig jaar geheel vrijwillig hebben meegewerkt aan het tot stand komen en bezorgen van de jaarboeken. Het bestuur spreekt zijn waardering uit voor al het werk door hen verricht.
De toenmalige gemeentearchivaris van Vlaardingen, Theo Poelstra, eindigde het Ten geleide in 1977 aldus: "Moge Vlaardingen met zijn jaarboek een gouden periode van daadwerkelijke geschiedbeoefening intreden. Moge ook het verschijnen van het Historisch Jaarboek Vlaardingen een jaarlijks festijn worden waarnaar door duizenden wordt uitgekeken!"
Het 'zilver' is nu bereikt en ik spreek de wens uit dat ook 'goud' gehaald zal worden.
Onze stad kan toch niet zonder het Historisch Jaarboek Vlaardingen?

W.C. den Breems, voorzitter.

Voorwoord

De Vlaardingse musea en collecties zijn redelijk bekend. Minder bekend is dat het stadhuis een museale collectie rederijkersblazoenen herbergt. Met 'Aensiet lieft, de rederijkersblazoenen in het stadhuis van Vlaardingen', schetst Joop van Dorp de cultuurhistorische betekenis van deze rond 1616 gedateerde onvervangbare panelen.
Buurgemeenten zullen trots zijn op het werk van F. Bordewijk en Maarten 't Hart en hun daardoor in de literatuurgeschiedenis verworven plaats. De plek van Vlaardingen daarin ligt vroeger. Rond de Vlaardingse 'houten planken' wordt verteld over de rederijkers, kermissen, zottespelen en landjuwelen. We verwachten dat ambtenaren van de burgerlijke stand bij huwelijken vaker naar de fraaie opschriften zullen gaan verwijzen.
Schildersgeslachten als Israëls, Krabbé, Maris en Sluyters zijn redelijk bekend. Minder bekend is dat ook Vlaardingen op een schildersgeslacht kan bogen.
Erika Verloop vertelt ons over 'Het schildersgeslacht Weiland', over Johannes, Frits, Jaap en Jan. We lezen over de Haagse School, over broodschilders, huisschilders en aquarellisten, over Pulchri en over tentoonstellingen in de Visbank. We verwachten dat door het verschijnen van dit boek nog wel een onbekend werk van een Weiland zal opduiken.
De 'Kroniek van Vlaardingen 2000', werd gemaakt door M. van Papeveld-Hörst, medewerkster van het Stadsarchief. We kunnen o.m. lezen dat de stad 73.537 inwoners telde en er op 14 januari 2000 ca 30.000 mensen deelnamen aan een stille tocht tegen zinloos geweld, dat iemand het Draaginsigne Gewonden kreeg, er een W.A. Kieboomlaan kwam. Hetty Blok kwam zingen, een bekende oud-predikant overleed, de fotograaf Roel Dijkstra in het gelijk werd gesteld en Jan Middendorp zijn winkel sloot.
De 'Kroniek Vlaardingen 1950' werd samengesteld door Cobi Bot, lid van de Jaarboekcommissie. Zij is de chroniquer van een andere tijd, een tijd waarin koningin Juliana en prins Bernhard de stad bezochten, een 'negerpredikant' sprak in de Grote Kerk en twee dagen later de P.v.d.A. sterk verontrust was over de steeds stijgende aardappelprijzen, de schilder F.C. Weiland overleed, een predikant van kerk veranderde en er 309 militairen terugkeerden uit 'Nederlandsch Oost-Indië'.
Een boek als dit kan alleen maar in deze vorm verschijnen dankzij de vele leden van de vereniging, de auteurs, fotografen, Stout Grafische Dienstverlening en elders genoemde bedrijven.
Het is passend bij dit vijfentwintigste jaarboek duidelijk uit te spreken dat gedurende vijfentwintig jaar de medewerking van het Stadsarchief en alle mensen die daar werken voortreffelijk en zeker niet bureaucratisch kan worden genoemd. Hulde!
Dank aan állen die dit boek mogelijk maakten.
Voor ons was het plezierig dit boek samen te stellen, voor u -naar wij hopen- plezierig om te lezen.
U doet ons en vermoedelijk familieleden, vrienden en bekenden een genoegen door ieder die belangstelling heeft voor de geschiedenis van de stad waar ze woonden of wonen erop te wijzen dat een boek als dit jaarlijks wordt uitgegeven.

Jaarboekcommissie Historische Vereniging Vlaardingen

Joop van Dorp

Aensiet Lieft

De rederijkersblazoenen in het stadhuis van Vlaardingen

In Liefde Getrou, Sonder Bedroefde Harten,
In Liefde Bloeyende, 't Spruyt uyt Liefde

Hoeveel bruidsparen hebben de afgelopen jaren hun huwelijk laten voltrekken in het Vlaardingse stadhuis? En hoeveel van hen hebben toen iets bemerkt van de fraaie opschriften die te lezen zijn op de houten blazoenen van de rederijkers, die in de trouwzaal en in de stadhuishal hangen? Teksten als: In Liefde Getrou, Sonder Bedroefde Harten, In Liefde Bloeyende, 't Spruyt uyt Liefde. Hebben de gasten zich gerealiseerd dat op één van de blazoenen staat: 'Met Minnen Versaemt'? Er worden na zo'n huwelijkssluiting meestal foto's gemaakt in de oude hal. Geen enkele fotograaf heeft, bij mijn weten, ooit gebruik gemaakt van de mooie tekst: Aensiet de Joncheyt', die staat op het blazoen van de Schiedamse Rederijkerskamer. En wanneer het ging om een jeugdig echtpaar, zou dat toch prachtig van toepassing zijn geweest.

Die houten planken, de meeste gedateerd 1616, hangen sinds eind achttiende eeuw in het stadhuis. Een erfenis van de Vlaardingse rederijkerskamer De Akerboom. Het is een zeer waardevolle en onvervangbare verzameling panelen van grote cultuurhistorische waarde; zeker wanneer men bedenkt dat er elders in ons land nog maar zo'n veertig andere blazoenen te vinden zijn. Werkelijk een rijk bezit voor de Vlaardingse gemeenschap.

Kamers van Rethorijke

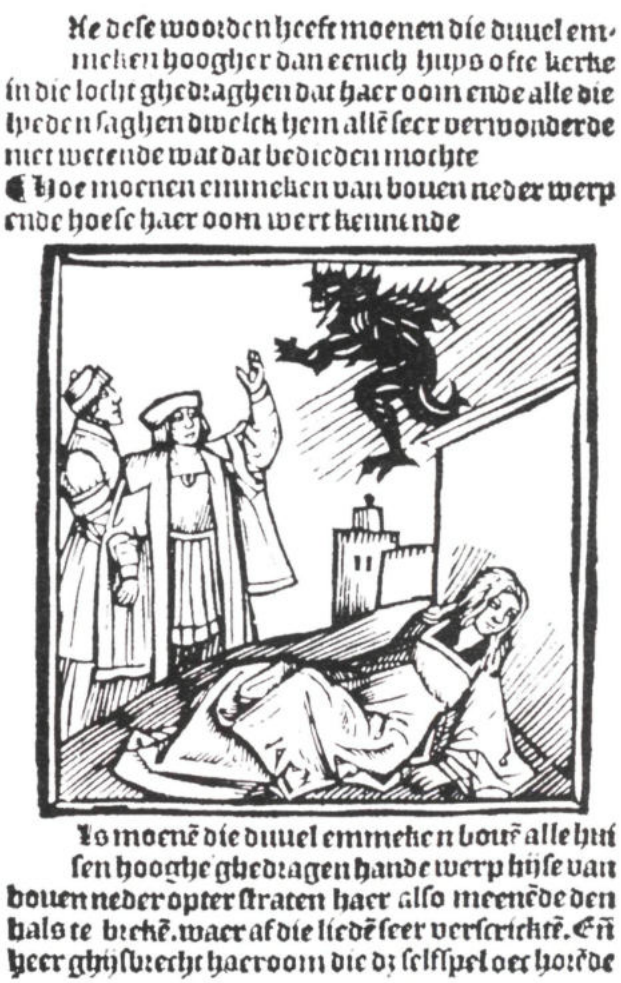
Weinig is er met zekerheid te vertellen over de ontstaansgeschiedenis van de rederijkers. In de zestiende en zeventiende eeuw waren het gezelschappen die zich bezig hielden met literatuur, met het schrijven en spelen van toneelstukken en gedichten en met muziek maken. Zeker ook hielden zij zich bezig met gezelligheid, al dan niet overgoten met bier en andere dranken. De rederijkerij was overal in Holland, Brabant en Zeeland te vinden: in elke plaats van enige betekenis was wel een rederijkerskamer. In de grote steden waren er meestal meer. Tot in de achttiende eeuw hebben deze rederijkerskamers een belangrijke plaats ingenomen in de gemeenschap.

In de zuidelijke Nederlanden en Noord-Frankrijk zijn in de veertiende eeuw gezelschappen te vinden die als 'ghesellen vande spelen' toneelopvoeringen verzorgen. Mogelijk zijn deze groepen toneelspelers een uitvloeisel van activiteiten als het in de kerk verduidelijken van de bijbelse verhalen met een toneelspel. Ook de schuttersgilden hielden zich bezig met het vertonen van letterkundige producten. In de jaarlijkse processies en ommegangen, bij bezoeken van de vorsten, of in het kader van huwelijken, overwinningsfeesten en bij de patroonsfeesten van de gilden werden voorstellingen gegeven, toneelstukken opgevoerd.

We moeten bedenken dat de samenleving in de late middeleeuwen wel heel anders in elkaar stak dan nu. Voor de gewone man, die bepaald niet veel geld te verteren had, waren de feesten die georganiseerd werden, prachtige momenten van ontspanning. Men kon zich even inleven in wat op het toneel vertoond werd en men vergat de eigen misère. Want een leven zonder al te veel zorgen was alleen weggelegd voor de dunne bovenlaag van welgestelden: de bestuurders, de geestelijkheid en de adel. De ambachtsman, visser, boer of handelaar kon zich niet meer permitteren dan het dagelijks eten en de huisvesting in een kleine, bepaald niet comfortabele woning en wat eenvoudige kleding.

De samenleving was vanouds gebaseerd op de indeling in de drie standen: de geestelijkheid, de adel en de boeren. Duidelijk is het dat de eerste twee de dienst uitmaakten. Wanneer in de late middeleeuwen de burgerij opkomt ontstaat vanzelf de indeling in vier standen. Bij de ontwikkeling van de vierde stand hebben mogelijk de rederijkers een rol gespeelt. Zoals ook zeker de gilden zo'n rol speelden. Het lijkt er wel op dat een burger zich een hogere plaats in de samenleving kon verwerven door lid te worden van een rederijkerskamer. Men was niet meer een 'boer', maar ook niet iemand uit de toplaag. De rederijkers gingen behoren tot een nieuwe tussen-elite, die zich ook ging inzetten om de eigen stad of het eigen dorp te promoten. Hoeveel invloed de rederijkers hebben gehad op de maatschappelijke ontwikkeling van de steden en dorpen is niet vast te stellen. Zeker is het dat ze een eigen plaats hadden in de samenleving. Meestal werden ze ook gewaardeerd door de plaatselijke overheid, wat blijkt uit de opdrachten die deze overheid gaf aan de rederijkers om op bepaalde feesten op te treden. De overheid moest ook toestemming geven om als rederijkers te gaan functioneren.

Een pagina uit 'Mariken van Nieumeghen', een rederijkers-toneelstuk uit 1515.

In de loop van de vijftiende eeuw gingen de toneelgroepen zich bezighouden met de 'conste van rhetoriken': de kunst van de welsprekendheid. Deze naam werd ontleend aan de naam van de godin van de welsprekendheid: Rhetorica. In 1441 wordt voor het eerst van een 'Camer van Rhetorica' gesproken. Vanuit het zuiden ontstaan ook in de noordelijke Nederlanden rederijkerskamers. Eerst in Vlaanderen en Brabant, later ook in Holland en Zeeland.
De oudste rederijkerskamers hadden een goede band met de kerk. De rederijkers werkten samen met de geestelijkheid om vertoningen mogelijk te maken van mysteriespelen en uitbeeldingen van bijbelse verhalen, in en buiten de kerken. De motieven die de rederijkers gebruikten voor hun herkenningsteken, het blazoen, waren meestal van bijbelse of kerkelijke oorsprong en niet zoals de blazoenen van de ridders en edelen: een herkenningsteken van (meestal) neutrale aard. Ook de zinspreuk of het devies van de rederijkerskamer getuigt vaak van een religieuze herkomst.

Van de ongetwijfeld zeer vele literaire voortbrengselen van de rederijkers in de veertiende en vijftiende eeuw is niet veel bewaard gebleven. Enkele werken, zoals 'Den Spieghel der Saligheyt van Elckerlyc' uit 1496, en 'Mariken van Nieumeghen' dat in 1515 is verschenen, zijn tot op heden bekend en worden nog steeds opgevoerd. Weliswaar niet meer door rederijkers, maar nu door gerenommeerde toneelgezelschappen.
Liederen en gedichten door rederijkers geschreven, werden in de zestiende eeuw vaak verzameld in kleine bundels. In 1544 werd in Antwerpen het 'Schoon liedekens Boeck' uitgegeven, waarin meer dan tweehonderd 'liedekens' staan afgedrukt. Het gaat om gedichten van zeer verschillende betekenis: romantische, verhalende, historische, maar ook amoureuze liederen en drink- en gildeliederen.

Voor de rederijkers werd in 1555 door Matthijs de Castelein de 'Const van Rhetoriken' vastgelegd in een handboek. Hierin staat waaraan een gedicht moet voldoen. De vormgeving van de literaire producten was gebonden aan vaste regels: men kende het refrein, rondeel, sonnet en sinnespel. Ook de dichtvormen als kreeftdicht, schaakbord en het ABC-gedicht worden hierin behandeld.
De rederijkers hielden zich in de vijftiende en zestiende eeuw niet alleen bezig met serieuze literatuur. Van hen is bekend dat ze graag, en dat tot vermaak van de grote massa, op markten en kermissen zotte-spelen vertoonden. De teksten van dit soort literaire werken zijn vaak platvloers en

Op een gravure van W.Swanenborg (1581-1612) zien we hoe de zot het publiek vermaakt, men is in afwachting van het optreden van de rederijkers.

boertig. Het publiek genoot ervan, onmisbaar waren de scheten, boeren en de toespelingen op onkuis gedrag. Pieter Brueghel de Oude schilderde enkele keren een boerenkermis, waarop te zien is hoe de rederijkers het publiek vermaken. En vermaak was het voor de gewone man: de jaarlijkse kermis legde alle werk in een dorp of stad stil, iedereen was in staat erbij te zijn als de zot en de andere spelers op het toneel verschenen.

De rederijkerskamers waren op dezelfde wijze georganiseerd als de gilden. Men kende de Keizer en de Prins of Prince, die samen leiding gaven aan de kamer. Prins is hierbij niet een vorstelijke titel maar het woord is afgeleid van princeps, of eerste, voorste. De Fiscaal lette op het geld en de Vaandrig droeg het vaandel van de kamer. Toezicht op het literaire gehalte van de kamer had de 'Factor', de 'maker' of dichter van het gezelschap. De factor was meestal de enige betaalde kracht, hij was onmisbaar als maker van toneelwerken en als regisseur en bewerker van bestaande toneelstukken. De te spelen werken werden door de rederijkers vol vuur in uitvoering genomen. Onmisbaar was ook de 'zot' of nar, die het boertige in de prestaties van de kamer kon uitdragen en die politiek gevoelige zaken naar voren kon brengen.
Ook het maken van muziek behoorde tot de activiteiten van de rederijkers. De componist Adriaen Valerius (ca.1575-1625) was rederijker, Jan Pieterszoon Sweelinck (1562-1621) mogelijk ook. Muziek van Sweelinck zal zeker door de rederijkers in Amsterdam gespeeld zijn. Op rederijkersfeesten, zoals landjuwelen, werden prijzen uitgeloofd, ook voor het zingen. Bij dat zingen hoorde vast en zeker instrumentale begeleiding. De kamers van rethorica zullen dan ook hebben kunnen beschikken over leden die muziek konden maken.

Om lid te worden van een rederijkersgezelschap moest men in ieder geval kunnen lezen en schrijven. Het was ook van belang dat men niet armlastig was. Want er waren nogal wat kosten verbonden aan het lidmaatschap. Logisch als men bedenkt dat boeken en attributen, kleding en -niet te vergeten- drank moesten worden aangeschaft om de kamer optimaal te laten functioneren. Het lidmaatschap was vaak meer een kwestie van eer dan van literaire bekwaamheid. Oorspronkelijk was ook de geestelijkheid actief betrokken bij wat de rederijkers presteerden. Na de Reformatie verandert dat: de dominees zijn bekender geworden als bestrijders van de rederijkerij dan als actieve leden van de kamers.

Reformatie - Tachtigjarige oorlog

In alle steden en in de meeste dorpen in Holland, Brabant en Zeeland waren in de zestiende en zeventiende eeuw rederijkers actief. Het lijkt er op dat de rederijkerij als belangrijkste vorm van gemeenschapsactiviteit is aan te merken. Naast de kerk waren de rederijkers onmisbaar in de ontwikkeling van de toenmalige samenleving. De ontwikkeling van één taal in ons land zal, naast beïnvloeding door de bijbel en de psalmen, zeker ook door de rederijkers positief zijn beïnvloed. Als na de Reformatie er in ons land weer een behoorlijke welvaart ontstaat, bloeien ook de rederijkerskamers. In het literaire werk ontstaat een nieuwe en meer liberale lijn, men voelt zich minder gebonden aan alleen de godsdienstige waarheden en gaat duchtig gebruik maken van gedachten uit de Griekse en Romeinse mythologie.

Pieter Bruegel de Oude maakte in 1560 de tekening 'Temperantia', de matigheid. In de rechterbovenhoek zijn toneelspelers te zien. Mogelijk zijn dit rederijkers, een tekstlint is op de achterwand aangebracht met de naam van de kamer, een vaantje is waarschijnlijk het blazoen.

Aan het eind van de zestiende eeuw krijgen de rederijkers het moeilijk. Wanneer in 1568 de Tachtigjarige Oorlog uitbreekt komen de kamers, die gezien worden als broedplaatsen van de vrijheidsdrang in de Nederlanden, onder grote druk te staan van de overheid. In opdracht van Philips II worden vele verboden uitgevaardigd. Niet zonder reden: de rederijkers, zeker in de grote steden, droegen de boodschap

van de Reformatie met overtuiging uit, en zij protesteerden hevig tegen de onvrijheid. Wanneer dan ook nog eens de oorlogshandelingen het leven in Holland ernstig bemoeilijken, is er voor de rederijkers niet veel gelegenheid om hun activiteiten verder te ontwikkelen. In de jaren 1560 tot 1580 is dan ook aanmerkelijk minder te merken van de rederijkers. Na 1580 ontstaat een beter klimaat: de vijandelijkheden nemen af, de steden kunnen zich weer verder ontwikkelen, zeker in de noordelijke Nederlanden. Dan gaan ook de rederijkers zich weer duidelijk manifesteren. Van de macht van het gehate Spanje is minder te merken, men durft een eigen weg te gaan. Een bloeitijd breekt aan voor de kunst van de welsprekendheid: Rethorica regeert. Bekende namen van rederijkers uit die tijd zijn: Valerius, Marnix van Sint Aldegonde, Bredero, Roemer Visscher.

Naast de gewone Hollandse kamers ontstaan aan het begin van de Tachtigjarige Oorlog ook kamers die door 'vreemdelingen' worden gesticht. Het zijn rederijkers die verdreven zijn uit Vlaanderen en Brabant en die in Holland een nieuw bestaan proberen op te bouwen. Zo ontstaan o.a. in Haarlem, Amsterdam en Leiden kamers van Brabanders en Vlamingen.

De blazoenen

De rederijkerskamers gebruikten als herkenningsteken een blazoen: een houten bord dat vaak fraai beschilderd is. Mogelijk werd in de oudste tijden van de rederijkerij een kleine vlag of vaandel als herkenningsteken gebruikt. Op een prent van Pieter Brueghel zien we een toneel waarop toneelspelers bezig zijn. Aan de achterwand van het toneel is een vaantje bevestigd. Op de schilderijen van Brueghel van boerenkermissen zien we echter steeds een ruitvormig schild dat het onderkomen van de rederijkers aanduidt.
De oudste schilden of blazoenen waren ruitvormig: een vierkant op de punt gezet. Deze oorspronkelijke vorm bleef tot in de zeventiende eeuw in gebruik. Maar aan het eind van de zestiende eeuw ontstond de gewoonte om de blazoenen met wat meer fantasie te gaan vormgeven. Niet alleen de ruitvorm werd toegepast, het houten paneel kon in elke denkbare vorm gemaakt worden. Ze werden kwistig versierd met rolwerk (omkrullende randen) en architectonische elementen. Wie maakten deze blazoenen? Op een enkele uitzondering na is het niet bekend wie de kunstenaars waren die zich bezig hielden met de vervaardiging van de blazoenen. In de zestiende en zeventiende eeuw kende men het onderscheid tussen 'kladschilders' en 'constschilders'. De kladschilders waren de makers van b.v. uithangborden, rouwborden in de kerken en de panelen die in oude kerken te vinden zijn als gildeborden. Het waren de ambachtelijke schilders, die zich niet tot de 'constschilders' konden rekenen. Men had nu eenmaal niet de technische en kunstzinnige vaardigheden om het zover te brengen. Bij het bekijken van blazoenen is dat verschil goed te zien: vooral de menselijke figuren werden door de kladschilders wat houterig gemaakt. Een blazoen dat beschilderd werd door een constschilder straalde heel wat meer uit, het werd dan een echt kunstwerk.
Van een prachtig blazoen van de Antwerpse kamer De Violieren, geschilderd in 1618 en nu aanwezig in het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten in Antwerpen, is bekend dat vier kunstenaars eraan gewerkt hebben. De bekendste is Jan Brueghel de Oude, die de fraaie bloemenrand aanbracht. Hendrik van Balen en Frans Francke de Jonge schilderden de menselijke figuren, Sebastiaan Vrancx was verantwoordelijk voor de dieren. De voorstelling is een rebus, ook hier lieten de rederijkers zien dat ze graag wat ingewikkeld deden.
Jan Steen (1626-1679) is één van de weinige Hollandse schilders die zich ook met de rederijkers bezig hield. Hij maakte zes schilderijen waarop de rederijkers doende zijn met hun kunst van de welsprekendheid. Jan Steen was lid van de kamer in Warmond.

Op de blazoenen werden de symbolen van de rederijkerskamer aangebracht. De meeeste kamers kozen een plant of bloem als naamteken: anjers, rozen, lelies, olijfboom, enzovoorts. Een enkele koos voor bijvoorbeeld de fontein of de pelikaan. Daarnaast was er altijd een godsdienstig motief. De gekruisigde Christus, of Maria, de heilige familie (Maria, Jozef en het kindje Jezus), een heilige of een moment uit de bijbelse verhalen. De traditie om voor een herkenningsteken te putten uit godsdienstige bronnen stamde uit de vijftiende eeuw, toen de rederijkers zeer nauw samenwerkten met de kerkelijke autoriteiten. Men heeft deze traditie in ere gehouden, zodat kamers die ontstonden na de Reformatie toch ook hun motieven ontleenden aan de Bijbel. Bij de beeldelementen kwam een devies of zinspreuk. Op de blazoenen meestal aangebracht op een lint. De zinspreuken hebben vaak een dubbele betekenis.
Wanneer de Kethelse kamer kiest voor de zinspreuk 'Noyt meerder vreucht' , dan slaat dat niet alleen op het bijbelse motief op het blazoen: de stal in Betlehem met de heilige familie, maar het zegt ook dat de rederijkers van Kethel

Een gravure uit het boek 'Redenrijckbergh' uit 1617 laat het blazoen zien van de kamer De Zonnebloem uit Kethel, met het kamerdevies 'Noyt Meerder Vreucht'.

nooit méér plezier hadden dan in hun activiteiten als kamer van rhetorica. Hun bloemmotief was de zonnebloem, in dit geval geplant in een koperen ketel. Op de blazoenen worden meestal ook wapenschilden gebruikt. Het stads-/dorpswapen, het wapen van Holland, van het Habsburgse rijk, de ambachtsheer, enzovoorts. Dankzij deze wapenschilden zijn de blazoenen vaak goed te dateren: een particulier wapen, zoals dat van de ambachtsheer, is meestal redelijk goed thuis te brengen en we weten wanneer de ambachtsheer aan een landsdeel verbonden was.

Het is niet te achterhalen in welke periode men op een landjuweel als bezoekende kamer het blazoen ten geschenke gaf aan de organiserende kamer. In ieder geval was die gewoonte er wel in het begin van de zeventiende eeuw. Een element van belang was dat men prijzen kon verdienen door met een mooi blazoen te komen. Zou de gewoonte om de blazoenen weg te geven niet bestaan hebben, dan restten ons misschien nog minder van deze, vaak heel fraaie, planken. Doordat men voor elk landjuweel een nieuw blazoen moest maken, kunnen we stellen, dat deze blazoenen feitelijk kopieën zijn van het oorspronkelijke blazoen. Bij dat kopiëren had men de vrijheid veranderingen aan te brengen. Als de basisgegevens van de kamer maar terug te vinden waren. Zo zijn de twee blazoenen die ons nog resten van de Vlaardingse kamer De Akerboom wel heel verschillend: de ene met een duidelijk oude vormgeving, de andere in een sierlijke barokke vorm. Maar de basisgegevens zijn duidelijk aanwezig: het motief en de zinspreuk.

Landjuwelen

Voortdurend studeerden de rederijkers fraaie toneelstukken in en werden nieuwe gedichten gemaakt. Met deze kennis en kunde wilde men wel wat meer dan de eigen stads- of dorpsgemeenschap vermaken. Al in de vijftiende eeuw ging men feesten organiseren die contacten met de andere rederijkers vergemakkelijkten. Die ontmoetingen kennen we als refreinfeesten en landjuwelen. Vooral de landjuwelen waren zeer geliefd. Na de verzelfstandiging van de Nederlanden bloeiden deze feesten als nooit te voren. In bijna elk jaar tussen 1600 en 1650 werd wel ergens in Holland of Zeeland een landjuweel georganiseerd.
Oorspronkelijk was 'landjuweel' de benaming van de prijs die door de overheid werd beschikbaar gesteld bij rederijkerswedstrijden.
Naast de landjuwelen waren er de refreinfeesten: ontmoetingen van rederijkers zonder een duidelijk wedstrijdelement.

Een kamer die een landjuweel wilde organiseren, stuurde aan een aantal andere kamers een uitnodiging of 'caerte'. Daarop werd verduidelijkt waarom het feest plaats gaat vinden, en op de uitnodiging werd ook verteld wat de vraag is waarop de deelnemende kamers moesten antwoorden. De datum was vermeld en ook welke prijzen op het feest gewonnen konden worden. Door het wedstrijd-element was een landjuweel een hoogtepunt in het bestaan van de rederijkerskamers. Op de afgesproken datum verschenen de kamers die vooraf lieten weten deelnemer te willen zijn. Elke rederijkerskamer bracht zijn blazoen mee, het herkenningsteken: de fraai vormgegeven en beschilderde plank. Duidelijk daarop aangebracht het herkenningsteken van de kamer en de zinspreuk of het devies.
Op de dag dat het landjuweel begon, kwam elke kamer in optocht de stad of het dorp waar het feest werd gehouden binnen. Dit was de 'intree', een hoogtepunt van het dagenlang durende landjuweel. Men doste zich fraai uit, droeg de kleding die bij het belangrijkste toneelstuk behoorde dat

men zou gaan opvoeren. Voorop werd het blazoen gedragen, het herkenningsteken. Daarachter kwamen een trommelaar en een vaandrig met het vaandel. Elke kamer werd met veel eerbetoon ontvangen: in dichtvorm werd men welkom geheten. De kamer die welkom geheten werd, antwoordde met een passend woordenspel in dichtvorm.

Een landjuweel duurde meestal verscheidene dagen. Wij kunnen ons voorstellen dat zo'n feest de plaatselijke gemeenschap behoorlijk bezighield. De overheden probeerden alles in goede banen te leiden. Men vaardigde keuren (verordeningen) uit, waarin precies was aangegeven hoe men zich te gedragen had. De gasten moesten bij de plaatselijke overheid worden aangemeld, zodat men kon weten of er 'gespuis' tussen zat. Logisch dat men bang was voor overlast van duistere elementen. Honderden gasten maakten van de kleinere steden en van dorpen wel erg volle plaatsen. Onder de gasten waren ook de kwakzalvers, kiezentrekkers, potsenmakers en kooplui met zoetwaren en hartigheden. De herbergen deden uitstekende zaken. Om de kosten van zo'n feest te kunnen dragen konden de rederijkers meestal rekenen op steun van de overheid, soms in de vorm van accijnsvrijdom op bier en wijn.

In de grotere steden werden voor de vertoning van de kunsten van de rederijkers fraaie en vaak kostbare toneelconstructies opgezet. Schouwburgen kende men nog niet. Zo'n in de open lucht opgesteld toneel bestond vaak uit verschillende bespeelbare vakken, elk af te sluiten met gordijnen. Soms was het toneel van een bovenetage voorzien, want de rederijkers waren zeer origineel in het bedenken van bijzondere effecten tijdens hun optreden. Figuren die uit de lucht of uit de grond verschenen, of rookeffecten, men gebruikte vele middelen om met de gekunstelde toneelstukken de toeschouwers te overdonderen. Alle feestelijkheden vonden plaats in de open lucht. Daarom waren de meeste landjuwelen in de maanden mei tot augustus. In de dorpen en kleine steden zullen de toneelbouwsels niet al te fraai zijn geweest. Mogelijk gebruikte men enkele wagens en wat planken om een bruikbaar podium te maken. Daarop werd een achterwand aangebracht, waarop het blazoen van de rederijkerskamer die ging optreden, werd opgehangen.

Een eenvoudige toneelconstructie is gemaakt op de kermis in een dorp. De rederijkers zullen er gaan optreden. Hun blazoen wordt opgehangen op de achterwand. De trommelaar roept de toeschouwers op om te komen kijken. W. Swanenborg maakte deze gravure omstreeks 1600.

Het literaire gehalte van de Landjuwelen

Het is moeilijk de prestaties van de rederijkers wat betreft hun literaire gehalte goed te beoordelen, wanneer men niet erg vertrouwd is met de taal van die tijd. Er zijn veel teksten bewaard gebleven van de toneelstukken die op de vele landjuwelen werden opgevoerd. Het was de gewoonte om na afloop van het feest de teksten in boekvorm uit te geven. Deze boekwerken zijn voor neerlandici een rijke bron voor studie. Voor wie niet erg thuis is in de taal van de zestiende en zeventiende eeuw, komen de teksten echter over als onbegrijpelijk en verwarrend. Nu zijn er in de laatste honderd jaar wel zeer veel publicaties verschenen waarin de rederijkersactiviteiten zeer uitgebreid aan bod komen. Wie daar meer over wil weten, zal in die publicaties terecht kunnen.
Vaak is erg denigrerend gesproken over de kwaliteit van wat de rederijkers maakten. Het is waar dat veel werkstukken uitmunten door langdradigheid en onjuist gebruik van de regels der dichtkunst. Maar er werden ook zeer waardevolle prestaties geleverd. Redenen genoeg om de uitspraak: 'rederijkers-kannekijkers' niet serieus te nemen. Vooral de manier waarop de rederijkers eraan bijgedragen hebben de Nederlandse taal tot een eenheid te maken, wordt door deskundigen op de juiste waarde geschat. Onze Nederlandse taal is, behalve door de invloed van bijvoorbeeld de Statenvertaling van de Bijbel en het zingen van dezelfde psalmteksten in alle kerken, zeker mede door de activiteiten en de prestaties van de rederijkers geworden tot de taal die we nu, nog steeds evoluerend, gebruiken.

De moraal van de Rederijkers

Bij het doorlezen van de toneelstukken die opgevoerd werden, valt op dat de strekking nogal eens moralistisch kan worden genoemd. De sinds de Reformatie toegankelijke bijbelteksten -de Bijbel is in de volkstaal beschikbaar- geven veel inspiratie. Nadrukkelijk komt het besef naar voren in de producten van de rederijkers aan het begin van de zeventiende eeuw, dat men moet zoeken naar een juiste manier van leven. Niet alleen voor jezelf opkomen, desnoods ten koste van de ander, maar het doen van goede werken staat centraal. En dat dan niet om daarmee een plaatsje in de hemel te verdienen (die praktijk was met de Reformatie afgeschaft), maar om een mens te zijn die voldoet aan de goddelijke opdracht. Dat men manieren ontwikkelde om deze in de kerk geleerde regels te benutten in combinatie met denkbeelden die men vond in de Griekse en Romeinse mythologie, is voor ons op zijn minst verwonderlijk. Maar hier zien we iets doorkomen van de renaissance. Die invloed zal in de rest van de zeventiende eeuw steeds zichtbaar blijven.
De rederijkers waren ook goed in het spuien van kritiek op vermeende misstanden. Men zou hen de cabaretiers van de zeventiende eeuw kunnen noemen. Maar juist die kritiek, zowel op wereldlijke overheden als op de kerk, werd hen zeker niet in dank afgenomen. Regelmatig kregen de rederijkers te horen dat iets niet kon, of werd hun het spelen onmogelijk gemaakt.
Toen in 1609 het Twaalfjarig Bestand werd afgekondigd en Holland te maken kreeg met ernstige godsdienstwisten, raakten ook de rederijkers daarbij betrokken. Zij kozen voor Armenius of voor Gomarus en kwamen zo, bijna ongemerkt, in het wespennest van de Hollandse politiek van die tijd terecht.

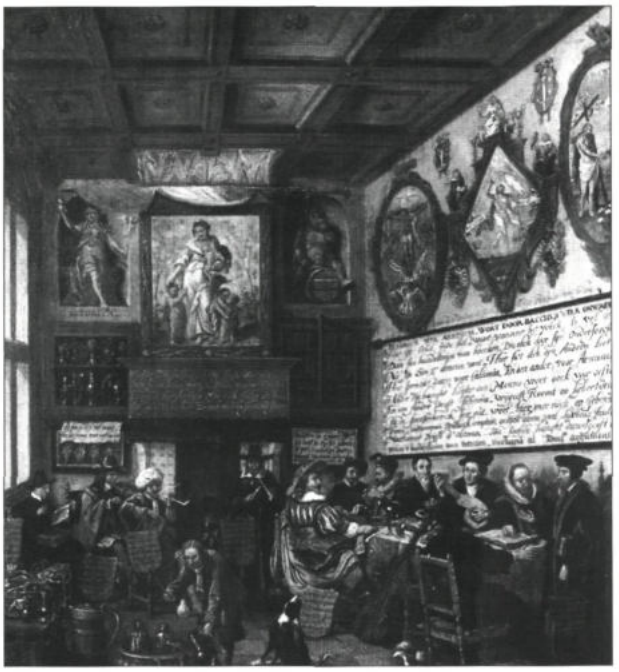

Op een prent van 130 centimeter lang, staan de Vlaardingse rederijkers afgebeeld. Zo kwamen ze in Haarlem binnen om deel te nemen aan het landjuweel in oktober 1606. Boven de hoofden staat wat de toneelspelers gaan uitbeelden. Een gravure uit het boek 'Const-thoonende Iuweel', dat in 1607 gedrukt werd.

Invloed van de overheid

Niet alle kamers in Holland konden rekenen op de onmisbare steun van de overheid. Waren er plannen om een landjuweel te organiseren, dan moest de kamer toestemming vragen bij de lokale bestuurders. In veel gevallen vond de kerkelijke overheid echter het spelen van de rederijkers niet van nut voor de gemeenschap. Wonderlijk eigenlijk als men bedenkt dat de rederijkers juist veel gedaan hebben om de hervormingsideeën uit te dragen in de jaren voor 1566, tot ergernis van de toen heersende regeerders. Maar nu was de kerk bang voor hun invloed, lijkt het. Vele malen protesteerden de kerkenraden bij de burgerlijke overheid, om de rederijkers het spelen onmogelijk te maken. Tot aan het Hof van Holland, het hoogste gezag in de republiek, werden protesten ingebracht tegen het houden van spelen door de rederijkers. Wat de argumenten waren van de kerk? Enkele daarvan: de rederijkers gebruikten teksten uit de Bijbel en interpreteerden die op hun manier, maar de rederijkers zijn niet theologisch geschoold, dus daartoe niet bevoegd; de spelen en het erbij behorende vermaak waren niet tot nut van de gewone man en de gemeenschap; men wilde alle spelen verboden hebben, omdat op het toneel vrouwenrollen door mannen in vrouwenkleren werden gespeeld en in de Bijbel staat dat dit niet geoorloofd is. In Delft werd de rederijkerskamer zelfs helemaal opgeheven omstreeks 1600, op aandrang van de kerk. Deze kamer werd echter in 1614 opnieuw opgericht.

Op dit schilderij in het Frans Halsmuseum in Haarlem zien we het onderkomen van een Haarlemse rederijkerskamer in de zeventiende eeuw. Blazoenen hangen aan de wand, in een kast naast de schouw staan gewonnen prijzen uitgestald. Tegelijk is dit schilderij een persiflage op de godsdiensttwisten die zich tijdens het Twaalfjarig Bestand manifesteerden.

De Vlaardingse kamer heeft nooit veel problemen gehad met de kerkelijke instanties. Zeker niet in de bloeitijd, in de eerste helft van de zeventiende eeuw.

Ondanks verzet van de kerkelijke overheden, probeerde de plaatselijke overheid in verschillende steden de rederijkers zoveel mogelijk te helpen. Het optreden van de rederijkers was niet alleen van economisch belang, tijdens een landjuweel kwamen heel wat vreemdelingen hun goede geld uitgeven, maar hun optreden kon ook uitstekend van pas komen wanneer er een loterij georganiseerd werd, zoals die ten bate van de bouw van een weeshuis, een pesthuis en dergelijke.

Huisvesting

Een rederijkerskamer had een eigen onderkomen, een plek

om samen te komen, om samen te werken aan de dichtkunst en om zich te oefenen voor een komend landjuweel. In enkele steden was de overheid zo goed om een ruimte beschikbaar te stellen, bijvoorbeeld boven een publieksruimte zoals een stadswaag. Op schilderijen uit het begin van de zeventiende eeuw is te zien hoe deze werkruimten versierd waren met de blazoenen: het eigen blazoen van de kamer zelf en de blazoenen die men gekregen had op de landjuwelen die de kamer organiseerde. Ook de gewonnen prijzen kregen in wandkasten een plekje: tinnen en zilveren voorwerpen, zoals kannen en borden.

Het einde van de Rederijkerskamers

Tot aan het einde van de zeventiende eeuw vinden we in de Hollandse steden en dorpen een bloeiend rederijkersleven. Ondanks tegenwerking bleven de rederijkers actief en de overheid probeerde hun, onopvallend, voldoende ruimte te geven om zich te kunnen manifesteren. Tot in het begin van de achttiende eeuw zijn er refreinfeesten en landjuwelen. Niet meer zo groots als in het begin van de zeventiende eeuw, dat was echt de bloeiperiode van de rederijkerij. In de loop van de achttiende eeuw raakten de meeste kamers in verval en werden successievelijk opgeheven. Een enkele kamer overleefde. In Haarlem bestaat nog altijd de Sociëteit 'Trou moet blijcken', al is dit nu meer een gezelligheidssociëteit en worden er geen literaire activiteiten meer georganiseerd.

Van de kamers van rethorica resten ons nu alleen nog hun blazoenen en hun literaire producten in boekvorm. Met wat moeite lukt het om nog vijftig rederijkersblazoenen te vinden in ons land. Vele honderden moeten er geweest zijn, tel maar na hoe vaak er een landjuweel was, en hoe vaak een kamer als blijk van waardering de organiserende kamer het blazoen schonk. Helaas heeft men te weinig beseft dat deze 'planken' een grote cultuurhistorische waarde hadden. Met ging er niet al te best mee om. Wanneer de verf ging afbladderen of de 'planken' ernstig beschadigd werden door onoordeelkundige opslag, werden ze eenvoudigweg opgestookt in de open haard.

In de Sociëteit 'Trou moet blijcken' in Haarlem hangen nog 15 blazoenen, gekoesterd en met alle zorg omringd. De meeste zijn een herinnering aan het grootse landjuweel van 1606 in Haarlem. Hier en daar zijn nog enkele exemplaren te vinden: in Maassluis in het Gemeentemuseum is er één, Maasland bezit een blazoen in het Gemeentehuis, het Rotterdamse Schielandhuis heeft er twee, in Noordwijk zijn er zes te vinden, Beverwijk bezit vier blazoenen. Dat in ons Stadhuis nog elf van deze fraaie planken te vinden zijn, is misschien te danken aan het feit dat Vlaardingen nooit zo'n rijke stad was en men echt blij was met deze oude beschilderde panelen, die nog steeds een sieraad zijn voor het stadhuis.

Nabloei?

In de achttiende en negentiende eeuw zien we opnieuw dat toneelgezelschappen zich rederijkerskamers gaan noemen. Maar we kunnen hun prestaties niet op één lijn zetten met die van de oorspronkelijke rederijkerij. Hun manier van werken was totaal anders, passend in hun tijd.

De Vlaardingse Rederijkerskamer De Akerboom

Vlaardingen had ooit een bloeiende rederijkerskamer: De Akerboom. Een tweede met de naam Lindeboom heeft korte tijd bestaan, maar van deze kamer weten we feitelijk niets.

De Vlaardingse kamer die bekend werd onder de naam DE AKERBOOM (ook wel geschreven als D'Akerboom) of 'AENSIET LIEFT' behoorde tot de oudste kamers van Holland. Als stichtingsdatum wordt het jaartal aangenomen dat op het blazoen voorkomt: 1514. In zijn boek over de rederijkers geeft G.D.J.Schotel als stichtingsdatum het jaar 1433 aan. Hij vertelt er niet bij uit welke bron dit gegeven afkomstig is. Wij houden het er dus op dat 1514 de goede datum is. Van de Heeren Magistraten van Vlaardingen werd goedkeuring verkregen om een kamer te stichten. De Akerboom werd gedoopt in Leiden in 1514, een gewoonte om een nieuwe kamer zelfstandig te maken. Dit dopen wordt later ook wel aangeduid met 'vrijmaken'. want een kamer was niet vrij om zelfstandig op te treden tenzij men erkend was door de andere kamers, dus gedoopt.

Het is erg jammer dat de archieven van De Akerboom niet bewaard zijn gebleven. Toen de kamer in 1749 werd opgeheven, kwamen de bezittingen in handen van het gemeentebestuur, maar archiefstukken waren daar niet bij. Wat we van deze rederijkers weten, komt uit allerlei aantekeningen in stadsarchieven en in de archieven van kerken en de Staten van Holland. Vooral de gegevens die aangetroffen worden in verslagen van rechtszittingen bieden veel waardevolle informatie.

De eerste vermelding van de Vlaardingse rederijkers betreft een onderzoek van het Hof van Holland. Het Hof verdenkt in 1544 enkele rederijkerskamers, waaronder De Akerboom van ketterij. Er werd een onderzoek ingesteld naar de inhoud van een kluchtig spel dat de Vlaardingers hadden opgevoerd.

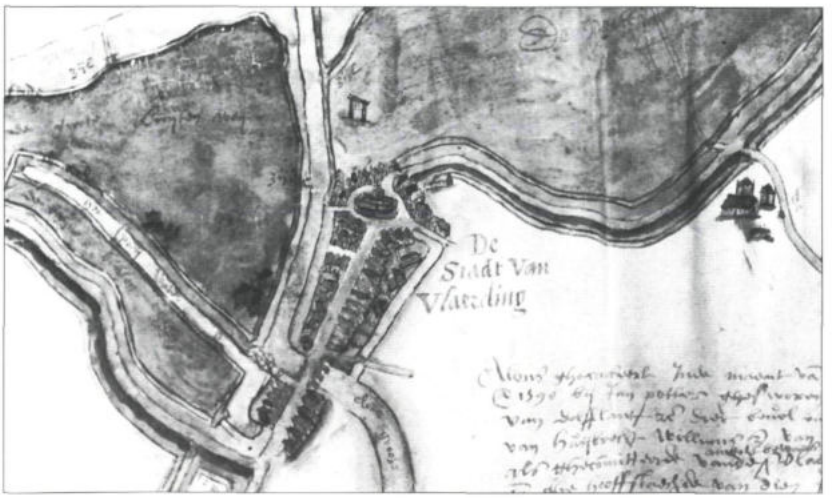
De kamer heeft in de loop der jaren vele refreinfeesten en landjuwelen bijgewoond. Het eerste dat ons bekend is, was een refreinfeest in Den Briel in het jaar 1558.
In 1580 was men te gast in Heenvliet, in 1589 in Monster. Zandvoort werd bezocht in 1593.
Vanaf 1594 wordt de kamer regelmatig gevraagd te spelen in opdracht van de burgemeesters. Voor dat opvoeren van toneelstukken ontvangen de rederijkers een bijdrage uit de stadskas.
Dat er geen activiteiten van De Akerboom worden gemeld uit de jaren tussen 1558 en 1580 is te begrijpen, als we bezien hoe het leven in onze stad toen was. De Tachtigjarige Oorlog brak uit in 1568. De verzelfstandiging van Holland ging gepaard met veel ellende. Om van het juk van Spanje af te komen moest ook Vlaardingen een prijs betalen.

Hoe leefde men in Vlaardingen eind zestiende, begin zeventiende eeuw?

Vlaardingen was halverwege de zestiende eeuw een klein stadje met inkomsten uit vooral de visserij en de handel en uit de agrarische sector. Het was een stad met dorps-allure. Geen grootse straten en pleinen. Vlaardingen bestond uit de kerkheuvel, de Hoogstraat, de Haven en wat kleine straten die hierop uitkwamen. Op de plattegrond van Van Deventer uit plm.1560 is de dorpsachtige opbouw goed te herkennen. Er was geen omwalling of ommuring, de stad was niet verdedigbaar in geval van vijandelijkheden.
Vlaardingen ging in 1572 vrij geruisloos over van katholiek naar protestant. De kerk werd ontdaan van de altaren en beelden, en kon zonder al te veel aanpassingen in gebruik genomen worden voor de Gereformeerde eredienst.

Voor onze stad verliep de oorlog die in de Nederlanden woedde, minder geruisloos. In april 1572 werd Den Briel ingenomen door de Watergeuzen. Hierdoor werd het gebied ten noorden van de Maas oorlogsgebied. De Spanjaarden probeerden te voorkomen dat de Watergeuzen via Den Briel macht verkregen in Holland. Om Den Briel weer te heroveren voeren de Spanjaarden in Vlaardingse schepen naar de overkant van de rivier. Het eiland Rozenburg bestond nog niet, vanuit Vlaardingen had men ruim uitzicht op Heenvliet en Den Briel. De Spanjaarden gingen aan land bij de monding van de Bernisse. Van Vlaardingen uit waren echter de Watergeuzen in Den Briel gewaarschuwd, de Spaanse troepen moesten dan ook het onderspit delven. De Spanjaarden konden niet meer terug, omdat de schepen die voor anker lagen bij de Bernisse, in brand waren gestoken. Waarschijnlijk door de Vlaardingers zelf, want voor de Spanjaarden hadden maar weinig inwoners enig respect. Door deze verzetsdaad verloor Vlaardingen wel bijna alle schepen.

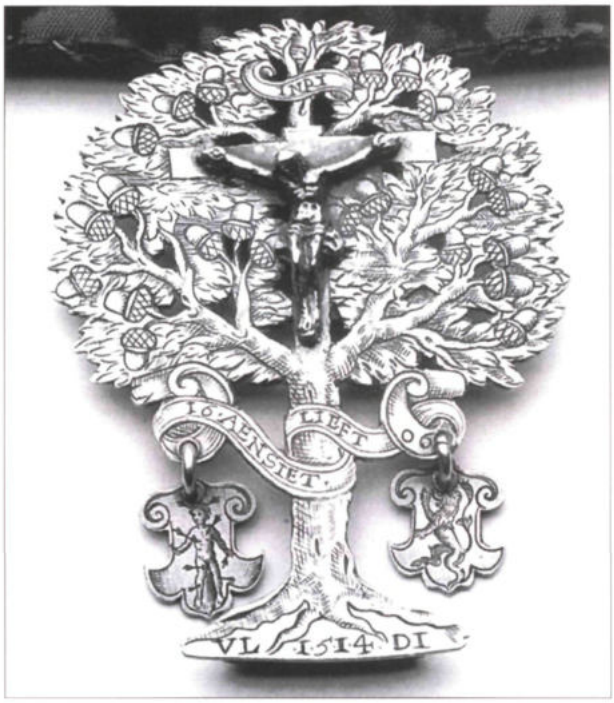
De Spanjaarden hadden de handen vol aan het in bedwang houden van de steden in de buurt: Delft, Rotterdam en Schiedam. Van groot belang was het om de sluizen in de Maasdijk, die zorgden voor de uitwatering van Delfland en Schieland, in bezit te houden. Want wie de sluizen beheerde, kon in geval van nood de polders van Delfland en Schieland onder water laten lopen. Inundatie was een machtig wapen, uiteindelijk is Leiden ontzet doordat het land rond de stad onder water kwam te staan en de Spanjaarden wel moesten vertrekken.

Op deze handgetekende kaart van Jan Jansz. Potter, gemaakt in 1590, zien we Vlaardingen als nog niet helemaal opgebouwde stad: de kerk en de toren zijn nog niet hersteld. De onderkant van de kaart is het noorden.

De Spanjaarden en de troepen van Prins Willem van Oranje, van de Staten Generaal dus, bestreden elkaar met wisselend succes. Met behulp van de Watergeuzen lukte het om de steden van Holland bijna allemaal te behouden. Bij de strijd langs de Maas lag Vlaardingen regelmatig tussen de strijdende partijen. Eind 1573 was de oorlogsdreiging voor de Vlaardingers zo groot dat de meeste inwoners vluchtten naar Voorne en

Putten. Ook Schiedam, een ommuurde stad, zal zeker Vlaardingers opgenomen hebben.
In de zomer van 1574 was het weer mis: de Spanjaarden lagen in Maaslandsluis en de troepen van de Prins in Rotterdam en Schiedam. Om te voorkomen dat Vlaardingen door de Spanjaarden gebruikt zou kunnen worden als uitvalsbasis, werd de stad door de Geuzen in brand gestoken. De stad lag volledig in puin: de kerk, het stadhuis, het klooster en de meeste woningen en bedrijfspanden. De Vlaardingers betaalden een hoge prijs.
Het duurde enkele jaren voordat de stad weer echt bewoonbaar was. Voor de visserij en de handel op Engeland en Frankrijk was toch al geen mogelijkheid: op zee maakten de kapers en de Spanjaarden het elk schip lastig. Om Leiden te ontzetten, de Spanjaarden hadden de stad omsingeld en dreigden met uithongering, werd water ingelaten in Delfland en Schieland. Ook een deel van Rijnland werd onder water gezet. De sluizen werden geopend en hier en daar werden dijken doorgegraven. Hierdoor was landbouw en veeteelt nagenoeg onmogelijk in het zuiden van Holland. Het gevolg: honger en armoede. Na het ontzet van Leiden duurde het nog enkele jaren voordat het land weer droog en goed bruikbaar was.

Dit fraaie zilveren blazoenschildje schonken de Vlaardingers in 1606 aan de kamer 'Trou moet blijcken' in Haarlem bij de inschrijving voor het landjuweel van dat jaar in Haarlem. Hoogte: 79 mm. 'Trou moet blijcken' bezit dit blazoentje nog altijd.

De stad lag in puin, visserij en handel stagneerden, landbouw en veeteelt waren onmogelijk. Dat was de situatie in Vlaardingen rond 1575. Het is bijna niet te begrijpen dat het herstel van Vlaardingen al zichtbaar werd in 1580. De Spanjaarden waren toen nauwelijks uit het Maasmondgebied verdwenen. Veel inwoners kwamen terug, bouwden de huizen op en trachtten een boterham te verdienen. Het stadhuis en de kerk werden hersteld. Op veel steun van de overheid in Den Haag kon men niet rekenen: die had de handen nog vol aan de strijd tegen de Spanjaarden. Bovendien was Vlaardingen niet de enige plaats die zo zwaar getroffen was.
Gelukkig was de strijd tegen de Spanjaarden nu vooral geconcentreerd in de zuidelijke Nederlanden. Holland kon zich gaan herstellen van de oorlog. Ook Vlaardingen herstelde zich langzaam: omstreeks 1600 woonden weer tussen de 1500 en 2000 burgers in de stad. Toen in 1604 de pest uitbrak, stierven velen, armen en rijken. Enkele jaren later woedde een grote brand op de Korte Dijk. Telkens weer werd Vlaardingen getroffen door rampen. Maar de stad en haar inwoners kwamen er steeds weer bovenop.

Het is aardig om eens te zien hoeveel men verdiende in die jaren. Een gewone dagloner, werkzaam bij de ambachtslieden, verdiende ongeveer 250 gulden per jaar. Ook weten we dat een timmerman eenzelfde bedrag per jaar had in 1630. Welgestelden, zoals kooplieden, haalden een inkomen van 1500 tot 3000 gulden. De kosten van levensonderhoud zijn af te lezen aan de prijs van een brood: een twaalfponds roggebrood kostte in 1620 zes en een halve stuiver (1 gulden = 20 stuivers). Een kan bier koste in 1635 een halve stuiver. Er is berekend dat een gezin met twee kinderen per week minimaal 37 stuivers aan brood uitgaf. Om ook de andere kosten van levensonderhoud te dekken, moest de kostwinner 84 stuivers per week verdienen. Een dagloner die 8 stuivers per dag krijgt zal dan ook niet royaal hebben kunnen leven: hij heeft maar 48 stuivers per week te verteren. De rijkdom is duidelijk niet voor iedereen weggelegd.

Hoe het de rederijkers in de oorlogsjaren is vergaan, weten we niet. Wel dat alweer in 1580 de kamer deelnam aan het landjuweel in Heenvliet; daarna zien we ze in Monster, Zandvoort en in 1596 op het landjuweel in Leiden, een groot feest waaraan tien kamers deelnamen. Vlaardingen won verschillende prijzen: de prijs voor de kamer die de langste

afstand moest afleggen om in Leiden te komen, de eerste prijs voor het refrein, de tweede prijs voor het best zingen, nog een tweede prijs, nu voor het acteren. Voor het blazoen kreeg De Akerboom een extra prijs. Dit feest werd georganiseerd om een loterij te ondersteunen ten bate van de bouw van een pest-/dolhuis.
De Akerboom was in1598 op het landjuweel in Rotterdam, om met vijf andere kamers te strijden om de eer en de prijzen. Het is duidelijk dat men in Holland snel kans zag terug te komen na de verschrikkingen van de oorlog.
Als Schiedam een loterij organiseert ten bate van de bouw van een weeshuis in 1603, is de Akerboom er ook bij. Zeven kamers namen deel aan dit landjuweel.

Een groots rederijkersfeest was het landjuweel in Haarlem van 1606. Twaalf kamers verschenen en boden de organiserende kamer 'Trou moet blycken' hun blazoenen aan. Deze blazoenen zijn nog altijd in het bezit van 'Trou moet blycken'. Het feest vond plaats van 21 tot 31 oktober, vrij laat in het jaar. Vlaardingen was weer de kamer die de grootste afstand moest afleggen. De prijs die men hiermee won, is een zilveren beker van 8 loot. Dit bekertje is, via vele omzwervingen weer teruggekomen in Haarlem, en maakt nu deel uit van de schatten van de Haarlemse kamer De Pelicaan, ofwel Trou moet Blycken. Andere gewonnen prijzen: een eerste prijs voor het best zingen en een derde voor het vuurwerk.

Bijzonder aan dit landjuweel was dat de uitnodiging of 'caerte' die rondgebracht werd door enkele Haarlemmers, direct beantwoord werd. Wanneer de boodschappers terugkomen, brengen ze kleine zilveren blazoenen mee van de kamers die toezegden in oktober te komen. Ook deze zilveren blazoenen zijn nog altijd in het bezit van 'Trou moet blycken'.
Het thema voor dit rederijkersfeest is 'Caritas', de naastenliefde.
Alle teksten die op dit rederijkersfeest werden voorgedragen zijn opgenomen in een fraai boekwerk, dat een jaar na het landjuweel verscheen. Behalve alle literaire prestaties staan in dit boek ook prenten waarop elke deelnemende kamer was afgebeeld tijdens de intrede, met alle personen die aan het belangrijkste toneelstuk meewerkten. Deze lange gravures waren opgevouwen in het boek ingebonden. Prachtig, om nu, na bijna 400 jaar, de Vlaardingse rederijkers te zien, en erbij te lezen welke personen men uitbeeldde. Men had gekozen voor de werken van barmhartigheid; zo zien we: de naakte, de hongerige, de dorstige, de barmhartige, de goede faam, het geruste geweten. Maar ook hun tegenspelers: de gierigaard, het kwade geweten, de slechte faam, de verachting van Gods wet.

Na Haarlem bezocht De Akerboom in 1613 Leiden, om samen met 17 kamers te strijden om de eer. Weer wonnen de Vlaardingers de eerste prijs voor het best zingen.
Een kortere reis werd gemaakt in 1615: op uitnodiging van de Kethelse kamer De Zonnebloem namen de Vlaardingers deel. Op dit feest kwamen 30 kamers af. Hoe is het mogelijk dat een kleine gemeenschap als Kethel zo'n groot feest wist te organiseren?
De Akerboom zag geen kans een prijs te winnen. Was de concurrentie te sterk? Of was de kleine afstand een reden om de Vlaardingers niet op waarde te schatten?

Landjuwelen in Vlaardingen

Een niet te beantwoorden vraag is of De Akerboom al in de zestiende eeuw een landjuweel organiseerde. Er zijn geen gegevens van bekend. In het stadhuis hangt het blazoen van de kamer uit Bergen op Zoom. Daar staat het jaartal 1556 op. Deze datum kan slaan op een landjuweel. Is dit blazoen

Een zilveren bekertje werd door de Vlaardingse kamer De Akerboom gewonnen op het landjuweel van 1606 in Haarlem. Het was de prijs voor de kamer die de grootste afstand had afgelegd om in Haarlem te komen. Het bekertje meet '8 loot', ter vergelijking: een grote beker was twintig loot of meer.'

het enige dat rest van een Vlaardings landjuweel in 1556? Maar dan heeft dit blazoen ook de verwoesting van Vlaardingen in 1574 overleefd. Ook het jaar 1558 wordt genoemd als mogelijke datum voor een landjuweel. Eén van deze twee jaartallen kan goed zijn, maar zo kort na elkaar zullen er zeker geen twee landjuwelen in Vlaardingen hebben plaatsgevonden.

In het voorwoord van het boek 'De Redenrijckbergh', verschenen in 1617, wordt gezegd dat de Vlaardingse kamer slechts twee wedstrijden had georganiseerd. Misschien ontdekken we in oude archieven nog eens welke de juiste data daarvan waren.

Het grootse landjuweel dat door De Akerboom in 1616 werd opgezet, is wel het hoogtepunt van de rederijkerskamer. De kamer was juist uit een probleemsituatie gekomen. Want in 1614 werd van De Akerboom verteld dat 'door verscheydene misbruycken ende verscheydene abuysen' de kamer in verval raakte. Op 11 januari 1614 meldden 'eenige liefhebbers der redeconste' aan de baljuw, burgemeesteren en schepenen dat de rederijkerskunst niet 'alleen in cleyn achtinghe gecomen' was, maar men was bang dat de kamer niet meer kon blijven bestaan. De briefschrijvers verzochten de overheid 'met hunne aucthoriteyt te adsisteren'. De baljuw, burgemeesteren en schepenen bekijken de zaak en besluiten op te treden. Er werden drie 'vaders ende opsichters' benoemd: Adriaen d'Overschie van Adrichem, baljuw, Adriaen Joppenszoon van der Wael en Arysz. van der Houff, beiden schepenen. Hun werd opgedragen toe te zien dat 'niemant voortaen als broeder van de kamer sal mogen worden ingelijft ofte aengenomen' dan met toestemming van de opzichters. Voortaan zullen jaarlijks verkozen worden 'de hoofden van de voorschreven kamer als keyser, prins, vaendrager ende anderen'. Bovendien kwam er een ordonnantie en statuut waar ieder lid zich aan te houden heeft. Vanaf die tijd bleef de rederijkerskamer onder het toezicht van de overheid. De 'vaders ende opsichters' worden ook wel de curators van de camer van rethorica genoemd. Later zullen o.a. Gerard Callenburg en Pieter van Ruytenburg in die functie betrokken raken bij De Akerboom.

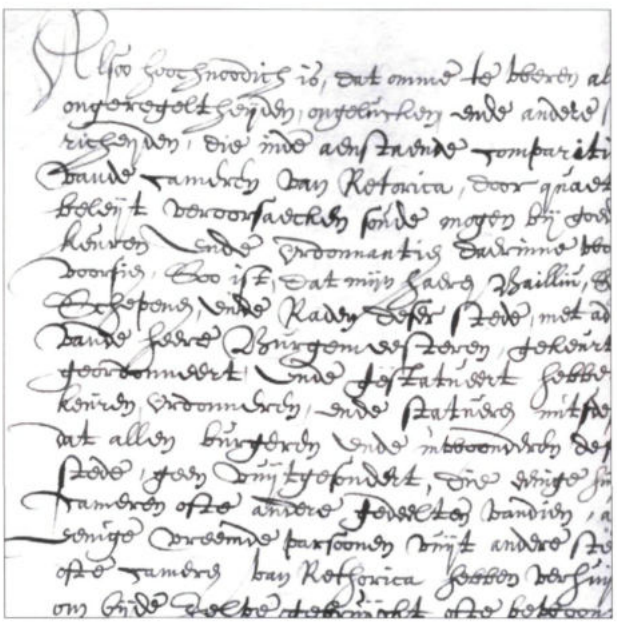
10 JULI 1616

Het besluit om een landjuweel te gaan organiseren werd in 1616 genomen uit dankbaarheid voor het genoegen dat de rederijkers elders hadden genoten. Ook dat de kamer 'over hondert jaar' bestond was een goede reden.

De baljuw, schout en schepenen beraadden zich welke maatregelen genomen moesten worden om de te verwachten grote drukte aan te kunnen. Een keur werd uitgevaardigd, iets wat wij nu een verordening noemen. Daarin is duidelijk te lezen wat werd vastgesteld:

'Alzoo hoochnodig is, dat omme te weren alle ongeregeltheden, ongelucken ende andere swaricheyden die in de aenstaende comparitie van de cameren van retorica, door quaet beleyt veroorsaecken soude, mogen bij goede keuren ende ordonnantiën daerinne worde voorsien. Soo ist dat mijn heeren Bailiu, Schout, Schepenen ende Raden deser stede, met advuys van de heeren Burgemeesteren, gekeurt, geordonneert ende gestatueert hebben, keuren, ordonneren ende statueren mitsdesen, dat alle burgeren ende inwoonderen deser stede, geen uuytgesondert, die eenige huysen, cameren ofte andere gedeelten van dien, aen enige vreemde persoonen uuyt andere steden, ofte cameren van retorica hebben verhuyrt, om bij deselve gebryckt ofte bewoont te worden, t' sij tot tappen ofte andersins, gehouden zullen zijn binnen tweemael vyer en twintich uuyren na de publicatie van desen, ter secretarie alhuyer perfectelycken bij namen ende toename aen te geven aen wyen sij luyden haer huysen ofte gedeelte van dien t'sij man ofte vrouw verhuyrt hebben ende tot wat eynde, op peyne van thyen sheeren ponden bij yder te verbeuren, die onwillich ofte ingebrecken gebleeven sall sijn de voorsz. aenbrenginge te doen, te appliceren ten behouve van den Officyer, aenbrenger ende armen elcx een derdepaert'.

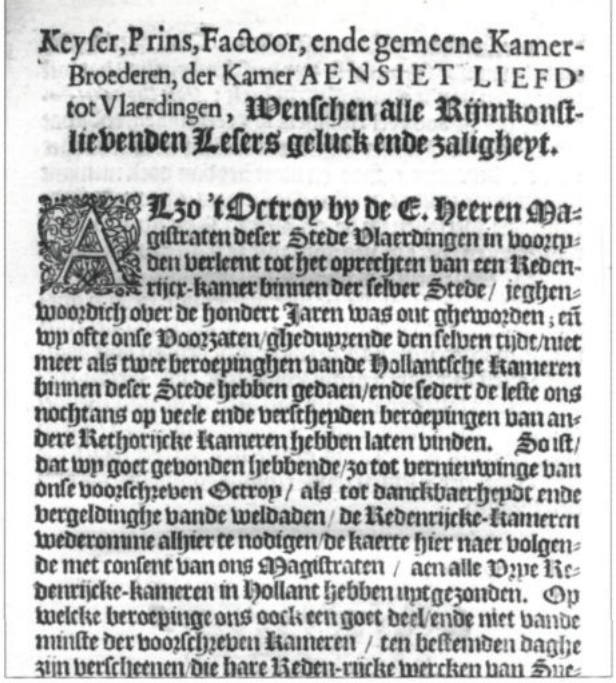
De opgelegde boetes worden zo te zien keurig verdeeld.

Door de overheid werd in 1616 een 'Keur' uitgevaardigd: een verordening in verband met het komende landjuweel

De uitnodigingen, de caerten, werden begin 1616 verstuurd. De kamers die deel wilden nemen moesten dat voor 15 mei te kennen geven aan De Akerboom. Op 19 juni moesten de uit te voeren werken zijn ingeleverd. Op die dag werd ook geloot om de volgorde van de optredens vast te stellen. Het feest ging van start op 10 juli 1616 om 13.00 uur in "t Slavenborghs' Voorhof'. Aan welke plek in de stad wij daarbij moeten denken, is niet duidelijk. De Slavenburg is bekend als de provisorisch herstelde bouwval van het zuid-transept van de kerk. Daar werden omstreeks 1600 de slaven, die in de winter niet op de galei konden dienen, opgeborgen. Een andere plek die iets met de Slavenburg te maken heeft, is niet bekend. Maar het lijkt ook niet erg aannemelijk dat de 'Slavenborgh', wanneer dit hetzelfde is als het zuid-transept van de kerk, als plaats van toneelvoorstellingen zou hebben gediend. Want aan de zuidzijde van de kerk was de kerkhof, de begraafplaats. Men zal toch zeker niet zo'n plaats gebruiken om honderden mensen op te laten samenkomen als toeschouwers van de prestaties van de rederijkers? Waar werden de voorstellingen dan wel gegeven? We weten het niet en misschien zullen we het nooit weten. Mogelijke plaatsen: voor het Stadhuis, onderaan de Maassluissedijk, ergens langs de Haven, misschien in het Emaus.

Op de uitnodiging werd een drietal vragen afgedrukt waarop een deelnemende kamer moest antwoorden. De belangrijkste was:
'Wat middel dat best dient genomen bij der handt, Die 'tGemeen noodichst is, en vorderlickst voor 't Landt?'
De tweede vraag was die van het refrein:
'Die sijn kinderen opqueeckt met wel te doen sorghvuldich, Wat zijn sij (zijnde groot) hem daer voor weder schuldich?'.
De vraag van het lied:
'Door eendracht, die macht maeckt, is een Landt sterck en krachtich: Maer door inlantsch onvree winnelick en onmachtich'.
Voor het maken van een kniedicht werd deze regel gegeven:
'Dus baert onvrede vree, en vrede weer onvree'.
Kniedichten of kniewerk was de specialiteit van de rederijkers. Men kreeg papier en pen en een aantal uren de tijd. Er moest een twaalfregelig refrein gemaakt worden, de laatste regel was de opgegeven regel.
Een jury werd gevormd die de spelen en gedichten zou gaan beoordelen. Het waren neutrale personen die de Magistraat verkoos, te weten: Adriaen Jobsz. van de Wael, Pieter Cornelisz. Dijckhuyzen, L.A. van der Houven, I.G. Bon en Johan Arnoldsz. Dwinglo. Alle vijf heren waren lid van het stadsbestuur.

Keyſer, Prins, Factoor, ende gemeene Kamer-
Broederen, der Kamer AENSIET LIEFD'
tot Vlaerdingen, Wenſchen alle Rijmkonſt-
lievenden Leſers geluck ende zaligheyt.

ALzo 't Octroy by de E. heeren Magiſtraten deſer Stede Vlaerdingen in voorzyden verleent tot het oprechten van een Redenrijcx-kamer binnen der ſelver Stede / jeghenwoordich over de hondert Jaren was out gheworden; eñ wy ofte onſe Voorzaten / ghedurende den ſelven tijdt / niet meer als twee beroepinghen vande Hollantſche kameren binnen deſer Stede hebben gedaen / ende ſedert de leſte ons nochtans op veele ende verſcheyden beroepingen van andere Rethorijcke kameren hebben laten vinden. So iſt / dat wy goet gevonden hebbende / zo tot vernieuwinge van onſe voorſchreven Octroy / als tot danckbaerheydt ende vergeldinghe vande weldaden / de Redenrijcke-kameren wederomme alhier te nodigen / de kaerte hier naer volgende met conſent van ons Magiſtraten / aen alle Dyne Redenrijcke-kameren in Hollant hebben uytgezonden. Op welcke beroepinge ons oock een goet deel / ende niet vande minſte der voorſchreven kameren / ten beſtemden daghe zijn verſchenen die hare Reden-rijcke wercken van Sne-

Verantwoording door de leden van de kamer Aensiet Liefd' als voorwoord geplaatst in het boek 'Redenrijckbergh', dat in 1617 verscheen met alle teksten van het Landjuweel in Vlaardingen van 1616.

Vijftien kamers schrijven zich in:
De Olyfboom uit Maasland, De Witte Angieren uit Haarlem, De Eglentier uit Amsterdam, Het Wit Lavendel uit Amsterdam, De Geele Fioletten uit 's-Gravenzande, De Rapenbloem uit Delft, De Witte Meirbloem uit Zoetermeer, De Sonnebloem uit Kethel, De Blauwe Acolyen uit Rotterdam, De Goudsbloem uit Gouda, De Damastbloem uit Nootdorp, De Seghelbloem uit Gorinchem, De Roode Rosen uit Schiedam, De Fonteyn uit Dordrecht, en De Vijgheboom uit Schiedam.

De Akerboom wilde de deelnemende kamers niet op onnodige kosten jagen. In de uitnodiging stond: ' 'tBest is best, na den eysch der Personagien, zonder dat men (ghelijck men in Intreden ghewoonlijck is te doen) daertoe eyghentlijck klederen behoeft te laten maken'. Men kon met kleding komen die men nog had, men behoefde geen extra kosten te maken. Er waren prijzen uitgeloofd voor: de intrede, het mooiste blazoen, het verst komen, het beste gedicht en de fraaiste declamatie. De prijzen zijn: peerkannen, wijnkannen, stoopflessen wijn, bierkannen met deksel, en dergelijke. Na het winnen van de prijzen kon men zelf thuis een feestje gaan bouwen. Of werd de inhoud van de flessen en kannen al onderweg genuttigd?

Het feest begon op 10 juli met een plechtige intrede. Alle kamers kwamen in optocht de stad binnen. Ze werden aan

In het Dordts Museum hangt een twee meter lang paneel waarop de Dordtse kamer De Fonteynisten hun intrede laten zien op het Landjuweel in Vlaardingen in 1616.

de stadsgrens verwelkomd door leden van De Akerboom als 'Liefde des Vaderlants, sittende op d'Arcke Triumphael met Vlaerdingh', met een gezongen gedicht, waarop de gasten met een gedicht antwoordden.
In de dagen erna probeerden de deelnemende kamers met fraaie toneelstukken en gedichten de prijzen in de wacht te slepen. Een niet onbelangrijk onderdeel van de feesten was de aanbieding van het blazoen. Elke kamer liet het blazoen, gevolgd door trommelaars en de vaandeldrager, voor zich uit dragen bij de feestelijk intrede. De aanbieding van het blazoen ging gepaard met het oplezen van gedichten waarin de betekenis van het blazoen werd omschreven. De Akerboom bedankte de gevers met een gedicht.

Wie wil lezen wat de rederijkers in 1616 presteerden, kan het mooie boek ter hand nemen dat in 1617 verschenen is onder de titel: 'Vlaerdings Redenrijck-bergh met middelen beplant, Die noodigh sijn 't Gemeen en voorderlijck het Landt'. Dit boek werd gedrukt door Kornelis Fransz., boeckdrucker te Amsterdam. Het is opgedragen aan de Vlaardingse Ambachtsheer Pieter van Ruytenburgh. Alle dichtwerken zijn in dit boek terug te vinden, en ook wie de prijzen gewonnen had. Zo beschikken we over een uitstekende bron om een goed beeld te krijgen van het Landjuweel van 1616 in Vlaardingen. De blazoenen werden als illustratie opgenomen. Ook vind men er in een lofdicht op de Vlaardingse factor, de maker van de dichtwerken door de Vlaardingers op het feest ten gehore gebracht. Dat was Adriaen Job van de Wael, een gewaardeerde dichter, van wie regelmatig werk door andere kamers werd gebruikt.

De Amsterdamse kamer De Eglantier kreeg de prijs voor de intrede. De prijzen voor het mooiste blazoen werden gewonnen door: 1. Het Wit Lavendel in Amsterdam; 2. De Blauwe Acolyen uit Rotterdam; 3. De Rapenbloem uit Delft. De beste verklaring van het blazoen kwam van Amsterdam, een tweede prijs was voor Rotterdam.
Op de vraag gaf Gorinchem het beste antwoord, Maasland was tweede, Zoetermeer won de derde prijs en de vierde was voor Dordrecht.
Voor het Spel van Sinne kreeg Gorinchem de eerste prijs, Het Wit Lavendel uit Amsterdam de tweede, de derde prijs was voor de Amsterdamse kamer De Eglentier, een vierde voor de gasten uit Haarlem. Haarlem was ook de kamer die van het verst kwam.
Het Wit Lavendel uit Amsterdam had de beste voordracht van het refrein.
Met het lied won Schiedam de eerste prijs, Zoetermeer de tweede, De Eglentier uit Amsterdam een derde en de vierde was voor Delft.
Er waren twee winnaars voor het best zingen: 1. Gorinchem, 2. Gouda.
Het kniewerk werd gewonnen door Gorinchem, Kethel was tweede, Delft derde, De Eglentier uit Amsterdam haalde de vierde prijs. Er waren twee extra prijzen: voor de vraag voor Nootdorp en voor het kniewerk voor de rederijkers uit 's-Gravenzande.

Om de hoge kosten van het organiseren van dit grootse feest te kunnen dragen kreeg De Akerboom van de overheid 62 gulden uit de winst van de bier-impost (accijns).
Ook de deelnemende kamers kregen van hun plaatselijke overheden bijdragen om de reis en de verdere kosten te kunnen betalen. Want het was geen kleinigheid om met paard en wagen, of per schip een reis te maken van bijvoorbeeld Amsterdam naar Vlaardingen.

Het Vlaardingse landjuweel werd door tijdgenoten hoog gewaardeerd. Men noemde het:
'Een der memorabelste feesten in Holland, waarop vele pronckeryen en vreugdebetoveringe werden gezien - een cierlyck en overdeftigh festeyn met schone optogten van blazoenen en vendels en accoutrementen naar behoren. In langhe was zoodanigh festeyn niet vernomen. Het werck was loffelijck, het spel schoon om set'.

Nadat de feestelijkheden op een passende manier waren afgesloten, vertrokken de kamers naar huis, maar niet zonder dat een afscheidsgedicht door de Vlaardingers aan hen werd opgedragen. Het feest was voorbij, de Vlaardingers konden terugzien op een zeer geslaagd landjuweel, en de blazoenen van de deelnemende kamers hielden nog lang de herinnering aan dit feest levend. De blazoenen werden opgehangen in het onderkomen van De Akerboom, een lokaliteit aan de oostzijde van het Zwarteveld. Dit Zwarteveld is nu het einde van de Hoogstraat, juist voor de Delflandse Sluizen. In dit pand was veel later de bekende Vlaardingse schilder Hugo Maarleveld gevestigd.

De titelpagina van het boek dat in 1617 verscheen als verslag van het Landjuweel van 1616 in Vlaardingen: Vlaerdings Redenrijck-bergh, met middelen beplant, Die nodigh sijn 't Gemeen en voorderlijck het Landt.

HOE GING HET VERDER MET DE AKERBOOM?
Nog twee keer organiseerde De Akerboom een landjuweel: in 1680 en in 1706. Het landjuweel van 1680 werd opgeluisterd door kamers uit Schipluiden, Monster, Katwijk aan Zee, Katwijk aan de Rijn, Kethel en Berkel. Hier zien we niet meer de bekende rederijkerskamers uit de grote steden. Op 11 juni begint het feest. Ook van dit jandjuweel werd een boekwerk vervaardigd met daarin de teksten die door de deelnemers werden voorgedragen. Van het landjuweel van 1706 valt niet veel te vertellen, we weten ook niet wie de deelnemende kamers waren.

Nog veertien keer trokken de Vlaardingers eropuit om elders deel te nemen aan een rederijkersfeest.
In 1624 won De Akerboom in Amsterdam een eerste prijs voor het beste lied, een eerste prijs voor het beste spelen en ook voor het kniewerk. Voor de beste uitspraak namen zij eveneens de eerste prijs in ontvangst, voor het beantwoorden van de vraag was een tweede prijs het resultaat.
Toen in Haarlem 'De Witte Angieren' in 1629 een landjuweel op touw zetten, was Vlaardingen erbij en won een tweede prijs voor het antwoord op de vraag.
In 1632 werden de leden van De Akerboom gesignaleerd in Hazerswoude. Van dit feest weten we niet wie er nog verder deelnamen. We weten alleen dat De Akerboom uit de stadskas 15 pond ontving ter bestrijding van de kosten.
In 1671 was men in Honselersdijk, in 1675 in Overschie, Zegwaard werd in 1675 bezocht, een jaar later Voorburg. In 1676 reisde men naar Naaldwijk, Den Hoorn zag de Vlaardingers in 1677, Schipluiden was in 1678 het reisdoel. In 1682 was men op het landjuweel in Kethel en in 1684 namen de Vlaardingse rederijkers deel aan het feest in Bleiswijk.
De laatste twee rederijkersfeesten die door De Akerboom werden bezocht, zijn beide in 1705, in de buurstad Schiedam.

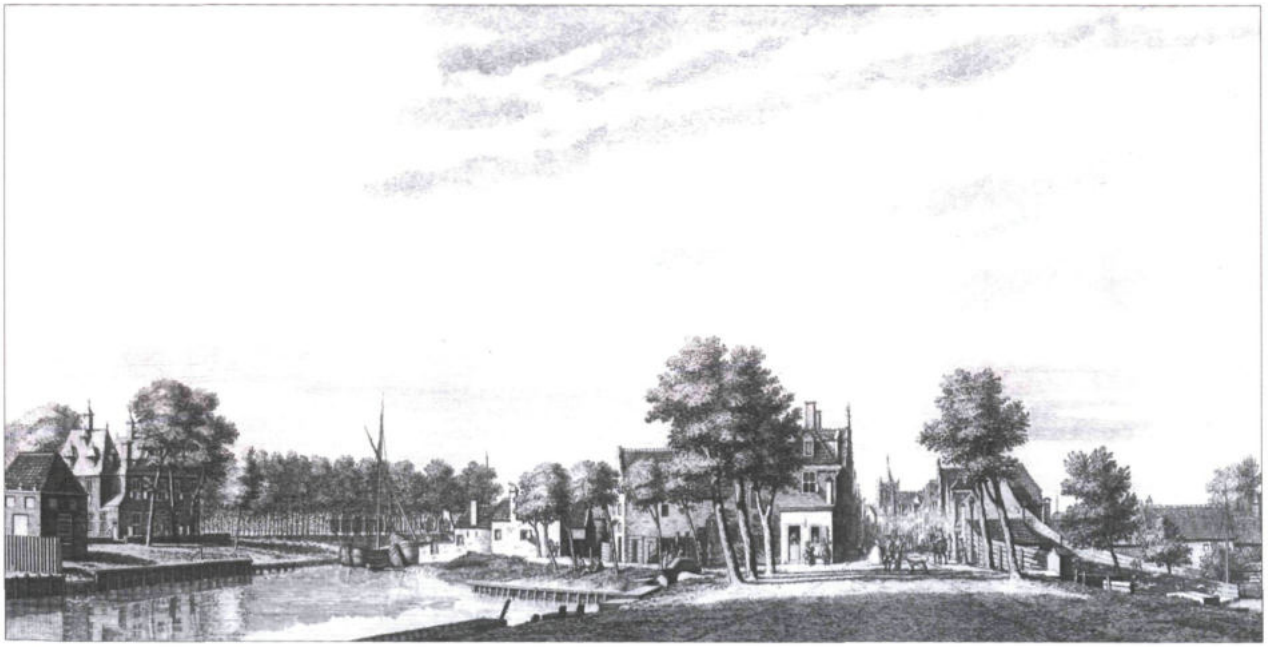
Hierna vinden we De Akerboom niet meer terug als deelnemer aan een rederijkersfeest. De kamer raakte in verval. Op het landjuweel van 1724 in Schiedam werd melding gemaakt van het 'afsterven' van de Vlaardingse kamer. En in 1749 was het definitief over. In de vergadering van de Vroedschap van 30 april 1749 werd besloten de goederen van de kamer van rethorica ten behoeve van de stad te verkopen. Wat zou het prachtig zijn wanneer een lijst van de goederen van De Akerboom bewaard was gebleven. Deze lijst had ons veel wijzer kunnen maken.
De blazoenen hield de stad voor zichzelf. Of waren ze onverkoopbaar?

De Rederijkersblazoenen in het stadhuis

Van het landjuweel dat in 1616 in Vlaardingen gehouden werd, resten nog negen blazoenen. Vijftien kamers kwamen het feest opluisteren, maar van de vijftien blazoenen die De Akerboom ten geschenke kreeg, zijn er zes helaas verloren gegaan. Daarnaast bezit het stadhuis een blazoen van een kamer uit Bergen op Zoom (waarvan niet helemaal duidelijk is, wanneer dat in onze stad kwam) en het blazoen van de eigen kamer, De Akerboom of wel 'Aensiet lieft'.
Deze elf blazoenen werden besproken in een publicatie in 1952 door de toenmalige stadsarchivaris de heer M.C.Sigal. Voor zover bekend werd noch daarna, noch daarvoor, een beschrijving van deze bijzondere schilderijen gemaakt. Het werd dan ook tijd dat zo'n verhaal, nu voorzien van kleurenfoto's, er zou komen. Veel is gepubliceerd over de 'const der retrosijnen', dus over het literaire werk van de rederijkers, een boekenplank vol. Maar bijna niets over hun blazoenen. Met dit artikel in het Jaarboek van de Historische Vereniging Vlaardingen wordt dan ook voldaan aan de invulling van een tekort, in ieder geval wat betreft de Vlaardingse blazoenencollectie.

Wanneer een rederijkerskamer op bezoek ging bij een andere kamer, nam men het blazoen mee. De houten plank, fraai vorm gegeven en beschilderd, werd als herkenningsteken gebruikt bij optochten en bij het optreden op een toneel. Vele jaren was het een goed gebruik om, na afloop van dat bezoek op een landjuweel, het blazoen te schenken aan de organiserende kamer. Zo kreeg Vlaardingen de mooie verzameling in huis. Een herinnering aan het landjuweel van 1616.

De Akerboom had een eigen onderkomen aan het eind van de Hoogstraat, het Zwarte Veld genoemd, in een pand dat stond tegenover de plaats waar later de toren van de Joannes de Doperkerk zou worden gebouwd. Op deze gravure van Pronk/Philips uit 1748 is het één van de eerste huizen aan de linkerkant van de Hoogstraat.

In het Stadsarchief hangt een kopie van het blazoen van De Akerboom, eind negentiende eeuw gemaakt door Johannes Weiland

HET BLAZOEN VAN DE AKERBOOM

Dit ruitvormige blazoen van De Akerboom is waarschijnlijk pas gemaakt kort voor het landjuweel van 1616. Diverse elementen wijzen daarop. Het wapenschild rechts midden is het wapen van Prins Maurits, die vanaf 1585 stadhouder van Holland was. Op het blazoen staan ook de wapens van de Ambachtsheer van Vlaardingen en Vlaardinger Ambacht, de Graaf van Aremberg en zijn echtgenote. Deze rechten werden in 1611 aan de Amsterdamse koopman Pieter van Ruytenburgh verkocht. Het blazoen moet dus in ieder geval tussen 1585 en 1611 gemaakt zijn. Te bedenken is dat De Akerboom het oorspronkelijke blazoen verloor tijdens de verwoesting van Vlaardingen in 1574, en omstreeks 1600 dit blazoen liet vervaardigen.

Centraal op het blazoen zien we het kamermotief: de gekruisigde Christus, opgericht tegen een akerboom, of wel een eik. Om de voet van het kruis is op een lint het kamerdevies 'Ansiet lieft' geschilderd, met daar nog bij de datum 1514, het stichtingsjaar van De Akerboom. Op een tweede lint is dezelfde tekst aangebracht in Latijn: 'Ecce Charitatem'. Een ovale rand omsluit het centrale motief waarop de tekst: TAKERBOOMPJE TOT VLAERDING. De apostrof voor de T is weggelaten, en aardig is het te zien dat de schilder zich vergiste bij het schilderen van de J. Deze staat omgedraaid, wat niet direct opvalt, omdat de letter ondersteboven is geschilderd. Het blazoen is aan de buitenrand voorzien van min of meer sierlijke vormen. Deze buitenrand is nu helemaal zwart. Voor 1957, toen dit blazoen gerestaureerd werd, was die rand in verschillende tinten beschilderd, ook figuren waren erop aangebracht..

Rond het centrale ovaal zijn drie figuren te zien: boven Inventio, de inspiratie, aan de linkerkant is Rhetorica te zien, de godin van de welsprekendheid. Rechts is de heilige Sebastiaan, met gebonden handen en enkele pijlen in het lichaam, te zien. De eerste twee zijn gemakkelijk thuis te brengen als het gaat om de activiteiten van de rederijkers. Het is niet duidelijk waarom Sebastiaan op het blazoen staat afgebeeld. Mogelijk wijst Sebastiaan op de verwantschap die er destijds kan zijn geweest tussen het Schuttersgilde en de rederijkers. De schutters vereerden vaak Sint Sebastiaan als hun beschermheilige. Op een klein plaatje dat hangt aan het zilveren blazoen van De Akerboom in de verzameling van 'Trou moet Blycken' in Haarlem is ook Sebastiaan gegraveerd.

De wapenschilden stellen voor: boven het wapen van Habsburg, het keizerrijk van Karel V, waarvan Holland deel uitmaakte. Op de tweekoppige adelaar ontbreekt echter een klein hartschild, dat door Karel V werd gevoerd. Het wapenschild rechts is van Charles, Prins de Ligne, graaf van Aremberg, die van 1599 tot 1611 Ambachtsheer was van Vlaardingen. Het wapen in het midden rechts is van Prins Maurits, stadhouder van Holland van 1585 tot 1615. Bij de restauratie van het blazoen in 1957 is er mogelijk een klein onderdeel van het wapen van Prins Maurits niet juist hersteld: het hartschilt mist een ruitkrans. Rechtsonder staat het wapen van Vlaardingen afgebeeld, met de griffioenen als schildhouders. Linksonder is het wapen van de echtgenote van de graaf van Aremberg. De ruitvorm van dit wapen wijst erop dat dit het schild is van een gehuwde vrouw. Linksmidden het wapen van Holland, vastgehouden door vrouwe Rhetorica. Dit is eenzelfde wapen als dat van Vlaardingen: een rode leeuw op een gouden schild. Het wapenschild linksboven is van Margaretha van Oostenrijk, de dochter van Keizer Maximiliaan, Margareta was Gouvernante-Generaal van de Nederlanden in 1514. Staat dit wapen op het blazoen als een herinnering aan het oorspronkelijke blazoen?

Het blazoen werd onderaan opnieuw voorzien van de stichtingsdatum: 1514.

In 'Vlaerdings Redenrijckbergh' staan de volgende regels die betrekking hebben op het blazoen:

Ansiet 't beeldt Christ de Liefdt, aen 't hout des Cruyces hangen,
Opgerecht in de Eyck, ons's kamers schildt en wapen,

Om door het ansien, 't welck ghedencken doet ontfangen,
Te stier'n tot 't wesen self dat voor ons is ontslapen.'

Bij het dateren van het blazoen speelt ook de totale vormgeving een rol. De geschulpte rand, de cartouche, is vormgegeven op een barokachtige manier, een versieringsvorm die pas rond 1600 in gebruik raakt. De manier waarop het centrale motief is geschilderd, doet vermoeden dat men teruggreep op het oude blazoen, stilistisch wijkt dit af van de rest van de beschildering. De vorm van de wapenschilden is ook te dateren rond 1600, in de zestiende eeuw werd een wapenschild geschilderd in een renaissancevorm.
Een foto van het blazoen zoals dat eruitzag in 1957, is te vinden in ons Stadsarchief. Goed is te zien hoe de beschildering was aangetast, op grote delen van de eikenhouten ondergrond is niets meer te zien. Het is duidelijk dat het blazoen erg geleden had in de loop der jaren. Of heeft dit blazoen geleden onder de activiteiten waarover de stadsarchivaris M.C.Sigal vertelde: hij kwam in de zomer van 1919 het stadhuis binnen waar de grote schoonmaak gaande was. De ijverige werksters wilden juist de blazoenen te lijf gaan met borstels en zeep. Sigal rapporteerde dit direct aan de gemeentesecretaris, die de wat ruwe behandeling van de blazoenen door de werksters liet stoppen. Zeer tot hun verwondering!
Een dergelijk verhaal maakt duidelijk dat er niet altijd zuinig genoeg met de blazoenen werd omgegaan: het was goed te zien aan het Vlaardingse blazoen. Gelukkig was er een kopie van het blazoen, gemaakt door de Vlaardingse schilder Johannes Weiland (1856-1909). Het is niet bekend of hij dat op eigen initiatief deed of er opdracht toe ontving. Eén van de redenen om een naschildering te maken, kan zijn dat eind 1800 er al zoveel van het blazoen beschadigd was dat deze kunstenaar geprobeerd heeft een vervangend blazoen te maken. Daarmee voorkwam hij dat in een later stadium onvoldoende bekend zou zijn wat op het blazoen te zien was. Dankzij deze kopie, die nu een plaats heeft in het Stadsarchief, kon de restauratie in 1957 plaatsvinden. En we kunnen constateren dat Weiland de afgebeelde figuren wat levendiger schilderde dan op het oorspronkelijke blazoen. Maar hij was dan ook een schilder van tweeëneenhalve eeuw later.
In 1957/58 werd het oude blazoen gerestaureerd op het restauratie-atelier van Leo Marchand in Dordrecht. Dit atelier is trouwens verantwoordelijk geweest voor noodzakelijk herstel van meer van de blazoenen in het Stadhuis. Het atelierstempel is achterop een aantal blazoenen terug te vinden.

Het is jammer dat het blazoen van De Akerboom nu voor een groot deel een opnieuw geschilderde plank is. Slechts een deel is oorspronkelijk. Maar het is toch zeker zeer de moeite waard op dit blazoen heel zuinig te zijn.
De maten van het blazoen zijn: 106,5 cm hoog, 87,5 cm breed; de dikte van de eikenhouten plank is ongeveer 2,5 cm.

Verrassend is het om het eigen Vlaardingse blazoen in het Stadhuis te vergelijken met het blazoen dat door De Akerboom in 1606 geschonken werd aan Haarlem. De kamer 'Trou moet blijcken' organiseerde toen een landjuweel. Deze kamer, nu een sociëteit, bezit het blazoen nog altijd. Duidelijk is ook hier de gekruisigde Christus te zien, opgericht tegen de akerboom, de eik. Ook het devies: 'Aensiet Liefd' is aangebracht. Maar hier is een vrouw aan de voet van het kruis te zien: Maria Magdalena zal dit moeten zijn. Ook de gravure die in het boek over het Haarlemse feest werd afgedrukt, laat deze uitbeelding zien. Dat de buitenvorm van het blazoen totaal anders is dan bij het 'eigen' blazoen van De Akerboom, is niet zo bijzonder. Elk nieuw te maken blazoen kon andere elementen bevatten. Maar dat er nu bij het kruis een figuur is toegevoegd, is verwonderlijk. Of is dit geen toevoeging maar werd Maria Magdalena op oudere blazoenen, van voor 1574, al geschilderd?

Het oude blazoen van De Akerboom, gemaakt omstreeks 1600, was in 1957 in een zeer slechte staat, getuige deze foto die toen gemaakt is. Een restauratie in 1957/58 door L.Marchand in Dordrecht maakte het blazoen weer toonbaar.

TOT · VLAERDINGH TAKERBOOMPLE
INVENTIO
RHETORICA
INRI
ECCE CHARITATEM
1514

HET BLAZOEN VAN DER VREUGHDE BLOEME UIT BERGEN OP ZOOM

Op een vierkant ruitvormig paneel, dat omlijst is door een eenvoudige reliëflijst, is ondanks het ontbreken van veel verf, het centrale motief van de kamer goed te zien: Johannes de Doper, die ten voeten uit is afgebeeld. Johannes draagt het lam op de arm, het lam houdt een kruisbanier vast en ligt op een boek. Een hand van Johannes wijst op het lam, een zinnebeeld van Christus, die als lam ter slachtbank werd geleid. Daarbij hoort de tekst uit Johannes 1 : 29: 'Zie het lam Gods dat de zonde der wereld wegneemt'. Op een lint lezen we het devies van deze kamer: WT LIEFDE VERWECKT. Het woord *uit* is geschreven met de w en t, een schrijfwijze die we meer tegenkomen in de zestiende eeuw. Een tweede tekstlint is fragmentarisch bovenaan te zien. Rond Johannes' voeten zijn bloemen geschilderd. Op de ondergrond van het paneel zijn vier wapenschilden aangebracht, die echter zo erg beschadigd zijn dat bijna niet na te gaan is van welke families deze zijn. Zoals vaker werd gedaan bij blazoenen van voor het einde van de zestiende eeuw, is op de houten lijst een Latijnse tekst aangebracht. Er staat: EGO VOX CLAMANTIS IN DESERTO DIRIGITE VIAM DOMINI ET RECTAS FACITE SEMITAS EIVS . ESA 40 . 1556. Deze tekst is uit Jesaja 40 (ESA 40), en luidt in het Nederlands: 'Hoor iemand roept: Bereidt in de woestijn den weg des Heren, effent in de wildernis een baan voor onze God.' Dezelfde tekst komt voor in het Evangelie naar Mattheüs in hoofdstuk 3, vers 3, en geeft daar aan dat met de profetie van Jesaja gewezen wordt op Johannes de Doper, de wegbereider van Jezus.

Dit oude blazoen, één van de weinige blazoenen uit de zestiende eeuw die bewaard zijn gebleven, geeft nog iets weer van de eenvoud van die oude blazoenen. Jammer dat de figuur van Johannes bijna helemaal is overgeschilderd bij een vroegere restauratiepoging. De verfbehandeling is helaas bepaald niet zoals die op schilderingen uit plm.1550 meestal te zien is. Ook het wit van het tekstlint is opnieuw geschilderd.

Blijft de vraag hoe De Akerboom aan dit blazoen is gekomen. Het is onbekend of in 1556, de datum op het blazoen, in Vlaardingen een landjuweel plaats vond. Mogelijk in de jaren kort daarna? Is de datum 1556 de stichtingsdatum van een totaal onbekende rederijkerskamer in Bergen op Zoom? Het enige wapenschild dat nog voldoende herkenbaar is, links, is het wapen van de Heer van Bergen op Zoom, Jan van Glymes, markies van 1541-1567. Ongetwijfeld is dit wapenschild er de reden van dat het blazoen aan de stad Bergen op Zoom is gekoppeld. Is dat gedaan door M.C.Sigal of herkende men al eerder het wapen. Niet logisch was het dit blazoen toe te schrijven aan de kamer 'Der vreughde bloeme'. Want die kamer voerde op al de bekende blazoenen een ander motief: Maria met het kind Jezus. Ook had deze kamer een andere zinspreuk. Is er misschien een andere plaats die ook tot het gebied van Jan van Glymes behoorde, waar (nu nog onbekende) rederijkers actief waren?

Een bijschrift bij een getekend blazoen uit 1520, over het landjuweel in Bergen op Zoom in 1561, luidt: *'Wy vruechden Bloemkens, met herten blye/ Deur Rethorica conste tot liefde verweckt,/ En waer eendrachticheyt heeft heerschappye/ Siet men dat deen Joste tot dander wort gestreckt,/ Eenen reynen schadt is schade bevleckt./ Berghen op Zoom.'* In deze tekst wordt gesproken van 'Tot liefde verweckt', heeft het blazoen dan toch alles te maken met Bergen op Zoom?

Archiefonderzoek zal meer duidelijkheid kunnen geven over achtergronden van dit interessante blazoen.

De buitenmaat van het blazoen is 60,5 x 60,5 cm, het binnenpaneel is 42 x 42,5 cm.

EGO VOX CLAMANTIS IN DESERTO DIRIGITE VIAM DO
MINI REGNAS SEMITAS EIVS ESA 40 1556
WT
LIEFDE
VERWECKT

Het blazoen van De Blaue Acoleyen uit Rotterdam

Eén van de mooiste blazoenen in ons stadhuis is dit van de Rotterdamse kamer. In een barokke vormgeving van het fantasievolle werkstuk is centraal in een ruitvorm het kamermotief aangegeven: een uitbeelding van de uitstorting van de Heilige Geest op het Pinksterfeest. We zien de leerlingen van Jezus, met Maria in het midden, die zijn samengekomen in een zaal. Van boven schijnt een hemels licht op de aanwezigen. In het bijbelboek Handelingen der Apostelen staat: 'En toen de Pinksterdag aanbrak, waren allen tezamen bijeen. En eensklaps kwam er uit de hemel een geluid als van een geweldige windvlaag (-) en er vertoonden zich aan hen tongen als van vuur, die zich verdeelden, en het zette zich op ieder van hen...' Op dit tafereel slaat het devies van de kamer: 'Met minnen versaemt,' in liefde samengekomen. Deze zin slaat ook op het samenkomen van de rederijkers, vol liefde voor de kunst van de welsprekendheid komt men bij elkaar. Het devies is niet erg duidelijk leesbaar aangebracht op de voorrand van de vloer waarop de leerlingen zitten. Meestal wordt een zinspreuk duidelijker aangegeven. De kamer gebruikte als bloemennaam 'de blaue acoleyen', de blauwe akelei. De akelei geldt als zinnebeeld van ootmoet en liefde, maar op het blazoen is geen enkele akelei-bloem te vinden. Alleen wat blaadjes zijn geschilderd op het onderste deel. Onderin de ruitvorm is het wapen van Rotterdam in een fraaie barokvorm geschilderd. Het geheel wordt bekroond door drie figuren, die behandeld zijn als waren het gebeeldhouwde figuren. Ze stellen voor: Rhetorica boven, links Mercurius en rechts Mars. Studie van de teksten, die door de Rotterdammmers werden voorgedragen op het landjuweel in Vlaardingen, kan misschien verduidelijken waarom Mars en Mercurius hier zijn afgebeeld. Het geheel is bijzonder vakkundig geschilderd, er is helaas geen ondertekening te vinden. Misschien dat vergelijkend onderzoek een naam van een kunstenaar kan verbinden aan dit fraaie kunstwerk.

In het Rotterdamse Schielandhuis is van deze kamer nog een blazoen te vinden, gedateerd 1598. In het jaar 2000 was dit blazoen te zien op een expositie over het leven van Jezus in de Kunsthal in Rotterdam. Het centrale motief is ook op dit blazoen de uitstorting van de Heilige Geest op Pinksteren. De uitvoering van dit twintig jaar oudere blazoen laat zien dat men toen gekozen heeft voor de eenvoudige traditionele vorm: een ruitvorm, zonder verdere versiering. Op het Rotterdamse blazoen in Vlaardingen was men duidelijk op zoek naar een nieuwe, wat meer barokke vorm. Het blazoen is 101 cm. hoog.

Het blazoen van de Rotterdammers was in 1561 sober, getuige deze houtsnede in een boek uit 1564. Wel staat centraal de uitbeelding van de uitstorting van de Heilige Geest op Pinksteren en de tekst: Met minnen versaemt.

Het blazoen van De Zonnebloem uit Kethel

De rederijkers uit Kethel kwamen naar Vlaardingen met een bescheiden blazoen. Men mag ook niet anders verwachten van een kleine plaats als Kethel toen was. Maar toch had deze kamer in 1615, een jaar eerder, een groots landjuweel georganiseerd, waar dertig kamers op af kwamen. Kethel was zeker niet de minste van de Hollandse kamers. De Zonnebloem werd gedoopt in 1602 te Haastrecht. Hun blazoen, duidelijk vervaardigd door een 'kladschilder' -een 'constschilder' zal te kostbaar zijn geweest- is toch wel mooi te noemen. Het centrale motief is de Heilige familie: Maria, kindje Jezus, Jozef, daarbij een engel en de os. Door de openstaande deur zien we de velden bij Bethlehem. Uit de fel oplichtende lucht daalt een duif neer: het teken van de Heilige Geest. Het devies van de kamer: 'NOYT MEERDER VREVGHT' slaat op dit tafereel, maar ook op het samenkomen van de rederijkers. Uit een koperen ketel op de voorgrond, een verwijzing naar de naam van het dorp, rijst een zonnebloem op, de bloem van de Kethelse kamer. De zonnebloem is het zinnebeeld van het goddelijke licht dat straalt op de mensheid. Ook kan de zonnebloem wijzen op Christus, het Licht der wereld.

Om het ovale middendeel is een aardige cartouche geschilderd, waarop het wapen van Holland aan de linkerkant en aan de rechterzijde het wapen van Adriaen Rutgers van IJlen, de Ambachtsheer van Kethel.

Het formaat van dit blazoen is 78 cm hoog en 62 cm breed; de plankdikte (eikenhout) is 2,3 cm.

Van de Kethelse kamer is nog een blazoen bekend. Dat werd in 1606 geschonken aan de kamer 'Trou moet blijcken' in Haarlem en is daar nog te zien. Ze lijken veel op elkaar, er is geen groot verschil in detaillering of andere toevoegingen.

De gravure van het blazoen van Kethel in 'Redenrijckbergh' van 1617 is vrijwel gelijk aan het geschilderde blazoen. Alleen is nu behalve het rund ook een ander dier afgebeeld, is dit een ezel?

NOYT MEERDER VREVCHT
16 16

Het blazoen van d'Olijfboom uit Maasland

Een goed en gaaf bewaard gebleven blazoen brachten de rederijkers uit Maasland mee in 1616. Een zeer fraai vormgegeven paneel in een fantasierijke cartouche. Een heel mooi voorbeeld van de barok, waarin renaissancevormen zijn verwerkt. In de ruitvorm binnenin is de olijfboom geschilderd, een forse boom, waarin de heilige Elisabeth van Hongarije zit, een gouden kroontje op het hoofd. Zij was de dochter van koning Andreas II van Hongarije, leefde van 1207 tot 1231, en stierf in Marburg. Ze wordt vereerd als beschermheilige van de armen en zieken. De verwoestende vloed die op 19 november 1421 over het zuidwesten van ons land spoelde, werd Sint Elisabethsvloed genoemd, want 19 november was haar feestdag. Elisabeth is de beschermheilige van de Duitse Orde, waar de Maaslandse Commandeur ridder van was. Om de boomstam een tekstlint met daarop het kamerdevies: 'T SPRUYT WT LIEFDE. Onderaan de ruitvorm het wapen van Diderik Blois van Treslong, ridder van de Duitse Orde, Landcommandeur van de Balije van Utrecht, hij was Commandeur van Maasland. Bovenaan het blazoen is het wapen van Maasland afgebeeld. Daaronder de naam Maes-lant. Tussen het sierlijke rolwerk van de cartouche zijn takken met olijfbladeren aangebracht. In die takken veel olijven.

Dit blazoen zal zeker niet door een 'klad-schilder' zijn vervaardigd. Het is van hoge kwaliteit. Men zal voor het laten maken van dit blazoen diep in de beurs hebben moeten tasten.

In Redenrijckbergh staat over het blazoen:

'Siet hier den Olijf-boom, die wij te sijn beweren
Het teecken van den vree: Ontvangt dan 't liefdich werck
Ontvangt den Olijfboom, wiens telgren de Gesanten
Voor het bewijs van vreed' hebben gehouden sterck,
Als die Wt Liefden spruyt altoos an allen kanten
De Liefde door den Vreed' men in het hart siert planten
Elysabet gekroont, die naar des Liefts virtuyt
Wt Liefden heeft gesien, en van des Liefds' kalanten
Selver oock is gheweest. Liefd' baart dan sonder muyt
Vreede tot alder tijt, en vreed' uyt Liefden spruyt.

Bijzonder is het dat dit blazoen nog volkomen gaaf en origineel is. Er zijn geen overschilderingen te vinden die door restaurateurs zouden zijn aangebracht.

Formaat: 112,3 cm. hoog, 108 cm. breed. De eikenhouten plank is 2 cm. dik.

In het Gemeentehuis van Maasland hangt een blazoen van d'Olijfboom waarop als datum staat: 1678. In dat jaar bezocht de Maaslandse kamer het rederijkersfeest in Schipluiden. Waarschijnlijk werd dit blazoen toen gemaakt. De gewoonte om het blazoen te schenken aan de organiserende kamer bestond mogelijk niet meer. Dus bleef het blazoen in Maaslands bezit.

De vorm is een eenvoudige ruit, men grijpt terug op de oude vorm. Een profiellijst is om het paneel gezet. Bekijken we het blazoen, dan blijkt dat van de virtuositeit waarmee het blazoen van 1616 was beschilderd, niets over is. Hier zien we een saaie en slechte uitbeelding van de olijfboom met daarin de Heilige Elisabeth. Aan dit blazoen is te zien dat we zijn aangeland in een periode van verval, de rederijkerij is op haar retour.

Een blazoen van de Maaslandse rederijkerskamer De Olijfboom, met de datum 1678, is van veel mindere kwaliteit dan het blazoen van 1616. Dit beschilderde paneel hangt in het Gemeentehuis van Maasland.

Maes-Iant.
I SPRVYT WT LIEFDE

Het blazoen van De Fonteynisten uit Dordrecht

Op welke manier de Dordtse rederijkers in Vlaardingen hun intocht hielden in 1616 kunnen we prachtig zien op een twee meter lang paneel in het Dordrechts Museum. Dit door een anonieme schilder vervaardigde schilderij laat zien hoe men, fraai uitgedost, van plan is in Vlaardingen te gaan toneelspelen. Voorop lopen twee kinderen die het blazoen dragen. Dan volgt een trommelaar en de vaandrig met het vaandel. Van de drie personen daarachter is de middelste de factor of mogelijk de prins van de kamer. Dan zien we mensen uit de verschillende maatschappelijke standen: de boer, ambachtsman, kanunnik, monnik, een zeeman en een soldaat. Symbolische figuren volgen: de tirannie, de godsdienst, de gerechtigheid, de overvloed. De stoet wordt afgesloten door drie mannen die de leeftijden verbeelden: de jeugd, de middelbare leeftijd en de ouderdom.

Het blazoen dat door de twee kinderen wordt gedragen, is een bescheiden paneel. Het centrale deel vertoont het herkenningsteken van de Fonteynisten: een in een waterbekken staande fontein. Deze wordt bekroond door een schaal waarboven Christus staat afgebeeld. Uit Christus stroomt bloed, dat opgevangen wordt in de schaal en waaruit het in verscheidene stralen verdeeld, in het bekken stroomt. Uitgebeeld wordt hier Christus als de bron van het levende water, de bron van eeuwig leven. In het refrein op het blazoen in 'Redenrijckbergh' lezen we:

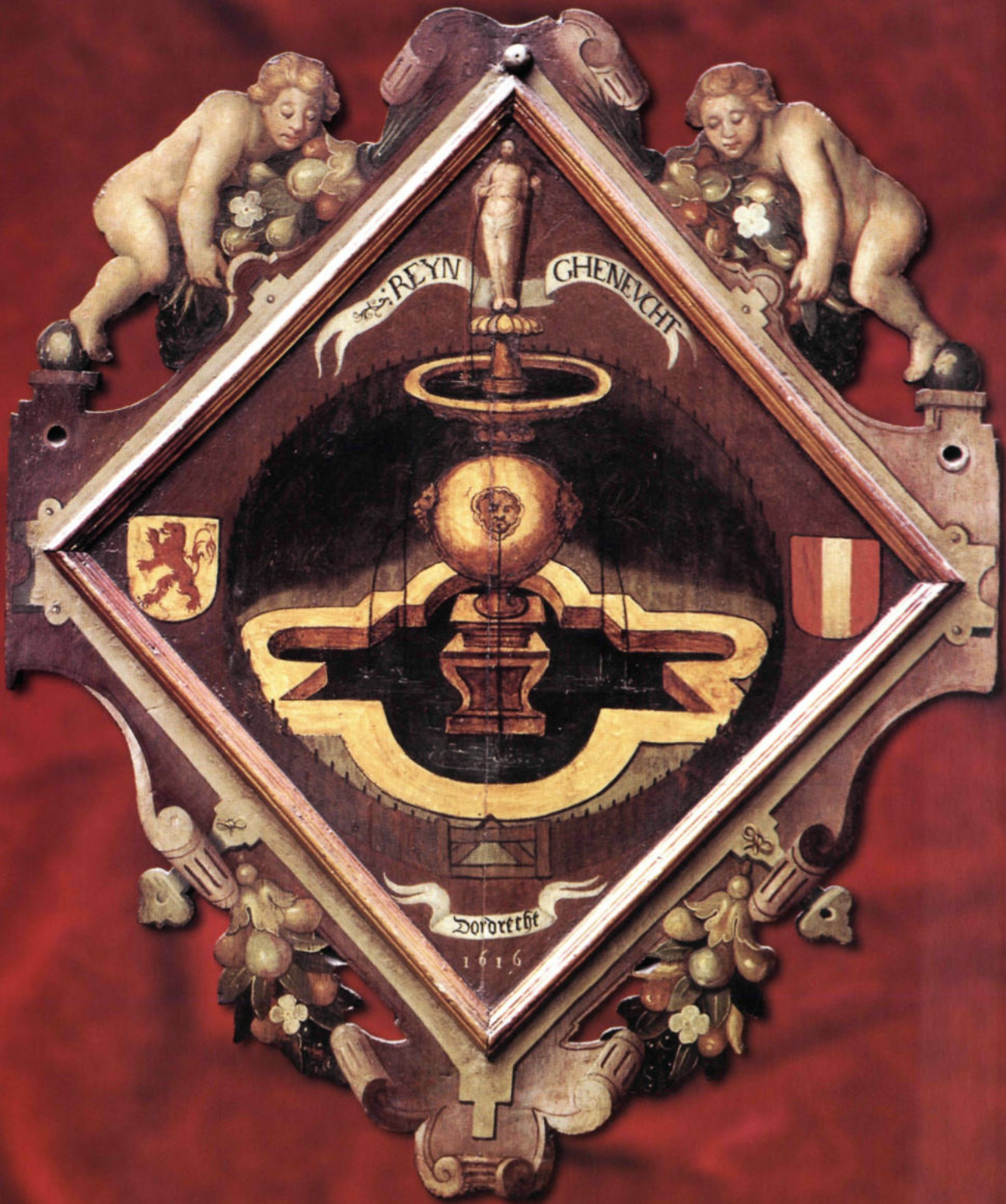
'Lof Christ eeuwich Fonteyn, uyt dy spruyt ons heyl voorwaer.'

Op het tekstlint staat het devies, de zinspreuk van de kamer: REYN GHENEUGHT, het zuivere genot of genieten. Deze tekst is weer van toepassing zowel op de afbeelding op het blazoen, het zuivere genieten voor wie zich wil laven aan de levensbron, als op de bezigheden van de rederijkers zelf: zij willen op een zuivere manier genieten van de letterkunde. Om de fontein is een omtuining aangebracht, waarin vooraan een hekje. De twee wapens zijn: links dat van Holland, rechts het Dordtse wapenschild. De buitenrand is voorzien van enkele kinderen, vruchten en bloemen.

Formaat van het blazoen: 70,3 x 58,6 cm. De plankdikte is ongeveer 1,3 cm.

Tijdens de intrede van De Fonteynisten uit Dordrecht in Vlaardingen in 1616 werd het blazoen vooraan in de stoet meegedragen. De personen die uitgebeeld zijn spelen een rol in de voorstellingen van de Dordtse kamer, ook zijn de Vaandrig, de Factor, Keyser en Prins afgebeeld.

REYN GHENEVCHT
Dordrecht
1616

HET BLAZOEN VAN DE GEELE FIOLETTEN UIT 'S-GRAVENZANDE

Ook het blazoen van de rederijkers uit 's-Gravenzande is bescheiden van formaat. Het is vakkundig beschilderd en voorzien van een fraaie ajourrand. Het herkenningsteken is Maria met het Kind in een stralenkrans gevat. Zij staat op de maansikkel. Daarboven twee engelen die Maria kronen en een duif als uitbeelding van de Heilige Geest, helemaal bovenin God de Vader. De uitbeelding van Maria kan een verwijzing zijn naar het miraculeuze beeld van de Maagd Maria dat ooit in 's-Gravenzande te vinden was. Onder Maria zijn de gele violetten geschilderd, omgeven door een tekstlint. Daarop is niet zonder meer te lezen wat het devies van de kamer is. Hier is een rebus te zien. Van links naar rechts: de zon, de letter D, de B, een druiventros, de letter D en twee harten. Lezen we die gegevens door dan ontstaat de zin: SONDE BEDRUIFDE HARTEN, zonder bedroefde harten. Onder het lint is de naam van Rhetorica te lezen, bij een afbeelding van de godin van de welsprekendheid. De twee wapens: links het wapen van het Habsburgse Rijk, rechts dat van Holland.

In 'Redenrijckbergh' lezen we:

Hierdoor seggen Sonder Bedroefde herten,
Want wij zijn hierdoor bevrijt van 's vijants banden quaet,
Nu dees Maget schoon Gods Soon baerden sonder smarten,
En ter werelt gebracht ons zaligheyt delicaet.

Het blazoen is over het midden gebarsten, een poging om dit te herstellen is niet al te fraai gelukt.

Het formaat is 60 x 60 cm; de plankdikte is plm. 8 mm.

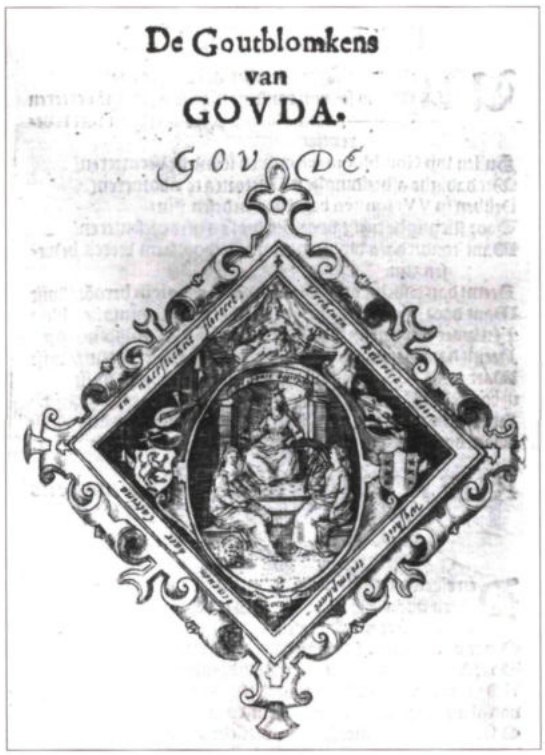
In het boek Redenrijckbergh werd het blazoen van de kamer uit 's-Gravenzande goed gelijkend op het geschilderde blazoen afgebeeld. Ook de zinspreuk is als een rebus op het lint gezet.

Ethorica

Het blazoen van De Goudsbloem uit Gouda

Een fors ruitvormig blazoen schenken de rederijkers uit Gouda in 1616 aan de Vlaardingse kamer De Akerboom. Een fraai voorbeeld van wat in het begin van de zeventiende eeuw werd gepresteerd wanneer men een blazoen ging beschilderen. Een eenvoudige profiellijst, die helaas een keer matzwart, in plaats van glanzend zwart, is geschilderd, omgeeft het paneel waarop in een ovaal te zien is het motief van de Goudse kamer: de heilige Catharina op een troonzetel. Op de voorgrond een klein bosje goudsbloemen, de bloem waarnaar de kamer vernoemd is. Ter weerszijden van Catharina twee vrouwspersonen.

De heilige Catharina was een prinses die omstreeks het jaar 300 leefde in Alexandrië. In het jaar 307 wilde de heidense keizer Maxentius haar trouwen. Maar Catharina was christin en weigerde. De keizer was woedend en veroordeelde Catharina tot de dood met de raderen. Met houten wielen, aan de buitenkant voorzien van scherpe messen, zou zij vermorzeld worden. Een vreselijke manier om het leven te beëindigen. Toen het vonnis voltrokken zou worden, brak een hevig onweer los. De bliksem vernietigde de raderen, Catharina werd gered van de marteldood. Helaas volgde wel haar onthoofding met het zwaard. Op het blazoen is Catharina, een kroontje op het hoofd, voorzien van de attributen: het zwaard in de linkerhand, aan haar rechterkant een restant van een van messen voorzien rad. Maar ook: onder haar voeten het hoofd van keizer Maxentius, het kwaad zal niet kunnen doorleven! Van Catharina wordt ook verteld dat zij vijftig geleerden die bij haar kwamen om haar het christelijk geloof te laten afzweren, bekeerde tot het christendom, door haar welsprekendheid. Daarom wordt Catharina ook wel de beschermheilige van de rederijkers genoemd.

De twee andere vrouwen zijn de personificaties van de wijsheid en van de ijver. Links zit de wijsheid, in de hand een boek, de kennis, om de arm een slang, het teken van voorzichtigheid. Aan haar voeten een leeuw, als uitbeelding van de waakzaamheid. De ijver zit rechts, zij heet ook wel de naarstigheid. Bij haar zien we een ooievaar, symbool voor de bestrijding van de duivelse machten, en paardensporen. Het paardenhoofd onder haar is het teken van kracht en vitaliteit. Boven het hoofd van Catharina een tekstlint waarop het devies van de kamer: WT IONSTEN BEGREPEN, uit gunsten (of genegenheid) begrepen. Boven het ovaal is Rhetorica geportretteerd. In de ene hand goudsbloemen, in de andere hand een mercuriusstaf of caduceus. Mercurius is ook bekend als beschermer van de welsprekendheid. Op dit blazoen zijn ook nog vele muziekinstrumenten te zien en (muziek)boeken. De wapens: links Holland en rechts Gouda. Onderaan is de naam Gouda geschilderd in een fraaie cartouche. Het geheel is een zeer kundig geschilderd blazoen, alleen de leeuw aan de voeten van de wijsheid is niet bepaald levensecht. Misschien wel logisch, de schilder had nog nooit een echte leeuw gezien, en moest van afbeeldingen van leeuwen gebruik maken voor dit portret. Paarden kende hij wel, dus schilderde hij een prachtig paardenhoofd. Het blazoen deed de Goudse kamer de eer aan die de kamer verdiende: het was één van de oudste kamers van Holland en had een uitstekende reputatie.

Er is in de loop der jaren wel wat gerestaureerd aan het blazoen, maar het oorspronkelijke karakter is bewaard gebleven. Eenzelfde blazoen is in Haarlem te vinden, gemaakt in 1606, en deze lijkt heel veel op het hierboven besproken blazoen. In Haarlem ontbreekt echter het paardenhoofd aan de voeten van de ijver. Ook het devies is anders: Uit Jonsten Bestaen.

Formaat van het blazoen: lijst 96,5 x 96,5 cm., binnenpaneel 73 x 73 cm. De lijstdikte is 8 cm.

Een vrij nauwkeurige afbeelding van het geschilderde blazoen dat door de rederijkers uit Gouda werd geschonken aan 'Trou moet blijcken' in Haarlem in 1606. Ook is deze afbeelding bijna helemaal gelijk aan het Goudse blazoen dat in Vlaardingen in het Stadhuis hangt. Alleen het paardehoofd aan de voeten van 'de ijver' ontbreekt hier.

GOVDA

Het blazoen van De Wit Angieren uit Haarlem

De rederijkerskamer 'De Witte Angieren' is een zogenaamde Vlaamse kamer, in 1592 opgericht. In de jaren 1572 tot 1580 vluchtten vele Vlamingen en Brabanders naar de noordelijke Nederlanden. In het zuiden was voor protestanten geen plaats meer, de repressie van de Spaanse heerser Filips II was te sterk geworden. De vluchtelingen vonden een onderdak in het noorden; steden als Leiden, Amsterdam en Haarlem namen velen op. Deze vluchtelingen behielden veel van hun eigenheid, ze kregen ook niet veel ruimte om deel te nemen een het sociale leven in hun nieuwe woonomgeving. Het is dan ook niet zo verwonderlijk, dat men eigen rederijkerskamers stichtte. Natuurlijk met de toestemming van de plaatselijke overheid.

De Wit Angieren werd een actieve en erg gewaardeerde kamer, die heel vaak op landjuwelen deelnam aan de rederijkersfeesten. Zij kwamen ook naar het landjuweel in Vlaardingen in 1616 en schonken hun blazoen aan De Akerboom, de organiserende kamer.

Van dat blazoen is helaas niet veel meer over. Oorspronkelijk zal de ruitvormige plank een formaat van ruim 100 x 100 cm hebben gehad. Nu rest nog een plank van 101,3 x 38,5 cm. Links en rechts zijn flinke stukken van het blazoen verdwenen. Op het restant is gelukkig nog veel te zien, ondanks het feit dat veel verf van de plank is verdwenen. In het centrale deel, een ovaal, zien we de witte angieren: witte anjers, de bloem die deze kamer als kenteken voerde. Om de plant een lint met het kamerdevies: IN LIEFDE GETROU. Links zijn twee figuren afgebeeld, een mansfiguur en waarschijnlijk een in het wit geklede vrouw. Aan de rechterkant zijn enkele dieren te herkennen. Om te weten te komen welke betekenis deze afbeeldingen hebben, kon gelukkig een blazoen van deze kamer geraadpleegd worden dat zich in Beverwijk bevindt. Nu blijkt dat de twee mensen een symbolische uitbeelding zijn van Christus en Zijn bruid, de kerk. Op het blazoen in Beverwijk zijn ze met witte koorden met elkaar verbonden. In liefde getrouw. De dieren rechts zijn een wolf die een schaap probeert te grijpen. De herder die de wolf verjaagt, is niet te zien, maar zal er zeker zijn geweest. Een tweede toepassing van het devies: in liefde getrouw. In de bijbel is de goede herder de herder die voor de schapen opkomt, en met gevaar voor eigen leven de vijand (de wolf) verjaagt. Op de rand van het ovaal bovenaan het wapen van Holland, waarvoor dat van Haarlem; onderaan het wapenschild van Vlaanderen, daarmee aangevend dat De Wit Angieren van Vlaamse afkomst is. Boven het ovaal zijn nog resten te zien van twee erg mooie portretten: links zien we koning David, rechts Judith. Beiden hebben een zwaard in de hand, dat gericht is op het brandende hart dat bovenin geschilderd is. Onder het hart twee rechterhanden die ineen geslagen zijn. Het zijn allemaal symbolen van de oprechte liefde.

In Redenrijckbergh komt ook het blazoen van de Wit Angieren voor. Het blazoen van de Vlaamse kamer De Wit Angieren uit Haarlem is hier wat anders afgebeeld dan het geschilderde blazoen. Op deze afbeelding ontbreken de man en vrouw geheel, die op het geschilderde blazoen links staan. Wel is duidelijk de herder, de kudde en de wolf te zien, achter de vaas met de witte anjers.

Het blazoen van D'Eglantier uit Amsterdam

Eén van de beroemdste rederijkerskamers in Holland was De Eglantier. Het is ook één van de oudste kamers in ons land. Beroemd werd de kamer door de grote namen die aan de kamer verbonden waren. Schrijvers/dichters als Brederode, Roemer Visscher, Vondel, Hooft, mensen die voor de Nederlandse letterkunde van grote waarde zijn, waren lid van D'Eglantier.

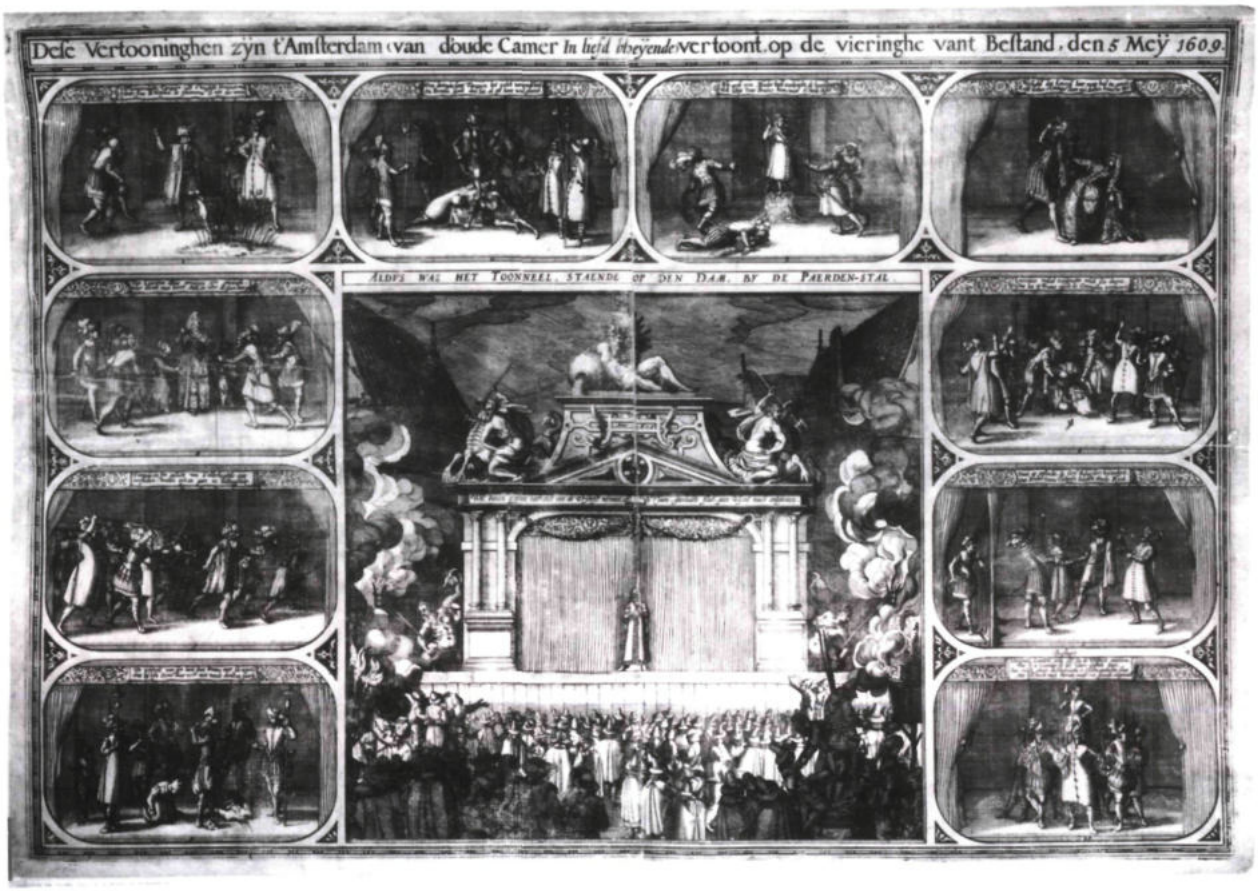
In 1616 ontving De Akerboom dit blazoen van de Amsterdammers. Een plank met de vaste elementen van de kamer: de gekruisigde Christus, daarachter een bloeiende rozenstruik: een egelantier-roos. Het devies staat op een tekstlint onderaan: IN LIEFD' BLOEYENDE, een engelenkopje houdt het lint vast. Met fantasie is het ovaal ingepast in een cartouche waarop het wapen van Amsterdam is geplaatst, geflankeerd door twee leeuwen.

Het is toch wel heel bijzonder dat er maar twee blazoenen over zijn van De Eglantier. Door hun grote bekendheid zijn er voor deze kamer zeker veel blazoenen gemaakt, die helaas allemaal verloren zijn gegaan. Behalve dit blazoen in Vlaardingen is alleen in Beverwijk een ander te vinden.

Een jaar na het landjuweel in Vlaardingen raakt De Eglantier in de problemen. Er is onderlinge twist en de kamer dreigt opgeheven te worden. Gelukkig komt het niet zo ver, er wordt een nieuwe start gemaakt en d'oude kamer 'In Liefde Bloeyende' zal nog langer blijven bestaan.

Dit blazoen meet 114,7 x 75 cm., de eikenhouten plank is 1,2 cm. dik.

In 1609 wordt de Tachtigjarige Oorlog onderbroken door het Bestand. Tijdens de feesten rond deze voorlopige vrede speelde De Eglantier, hier genoemd d'oude kamer 'In liefd bloeyende', op een schitterende toneelconstructie verschillende spelen. Het toneel was opgesteld op de Dam. Op de kleine afbeeldingen zijn verschillende toneelstukken terug te vinden. Datum: den 5 Mey 1609.

INRI
IN LIEFD. BLOEYENDE

Het blazoen van De Roo Rozen uit Schiedam

Uit onze buurstad Schiedam komen trots de rederijkers van 'Aensiet de Jonckheyt' met een prachtig blazoen. Het werd gemaakt door een vakman en het zal de Schiedammers veel geld hebben gekost. Het is het enige blazoen waarvan bekend is welke schilder het maakte. Op de sierrand rechts onder staat zijn naam: Adriaen van Nieulant. Deze schilder/graficus uit Amsterdam is bekend geworden door zijn afbeeldingen van stadsgezichten, al dan niet gestoffeerd met mensen. Hij leefde van 1587 tot 1658 en was een geboren Antwerpenaar. Werk van hem is te vinden in de grote musea in ons land.

Ook hier weer een ovaal, waarbinnen zich de kenmerkende herkenningstekens te vinden zijn. Uit een rozenstruik, met rode rozen, stijgt een kleine jongen op, met een losse lap stof als enige kleding. Hij houdt een tak van de rode roos in zijn linkerhand. De rode roos is het symbool van de hemelse liefde. Op de achtergrond is een aantal gebouwen te zien, een stad. Wat vage figuren lopen op de besneeuwde grond. Onderaan het blazoen is een lint met het kamerdevies: AENSIET DE JONCKHEYT.

Door het gedicht te lezen dat de Schiedammers maakten om bij de aanbieding van het blazoen voor te dragen en dat staat afgedrukt in Redenrijckbergh, komen we achter de betekenis van de stad op het blazoen. Het gaat om een uitbeelding van de kindermoord te Bethlehem. In Mattheüs 2 : 16-18 wordt beschreven hoe koning Herodes alle jongens van twee jaar en jonger liet doden. Want dan zal ook Jezus gedood worden, die in Bethlehem geboren was en die de door de profeten voorspelde nieuwe Koning der Joden zou zijn, de concurrent van Herodes en zijn opvolger. Jezus is echter al door zijn ouders, Jozef en Maria, meegenomen naar Egypte, waar hij zal blijven tot na de dood van Herodes.

Het lijkt er op dat Adriaen van Nieulant deze afschuwelijke kindermoord niet al te realistisch heeft willen schilderen. Hij was daartoe zeker in staat. Bekijken we het blazoen dat door de Schiedammers in 1606 in Haarlem werd achtergelaten, dan zien we dat de maker van dat blazoen deze kindermoord wel erg realistisch weergaf. Soldaten met zwaarden, moeders die hun kinderen proberen te beschermen, vluchtende mensen, een afspiegeling van de afschuwelijke dingen die in de Nederlanden in de jaren daarvoor ook plaats vonden.

Van Nieulant maakte van de omlijsting van het blazoen ook een echt kunstwerk. Twee blote jongens houden een lint vast waaraan rozen hangen, ze gebruiken de andere hand om de wapens van Schiedam te tonen. Rechts is dat het vroegere stadswapen, links het wapen dat in die tijd in gebruik kwam.

Het is wat verwonderlijk dat de Schiedammers met dit prachtige blazoen op het landjuweel van 1616 niet de prijs kregen voor het mooiste blazoen. Ook niet de tweede of derde prijs.

De zware eikenhouten plank is 115,5 cm x 85 cm en 2,2 cm dik.

In het boek dat gemaakt werd over het landjuweel van 1606 in Haarlem staat deze afbeelding van het blazoen van de Schiedamse kamer. Deze is vrijwel gelijk aan het geschilderde blazoen dat in Haarlem te vinden is. De uitbeelding van de kindermoord in Bethlehem is veel realistischer dan op het blazoen in Vlaardingen.

Aensicht de Jonchein

Wat opmerkingen tot slot

De Vlaardingse blazoenenverzameling is in de Nederlandse kunstwereld niet onopgemerkt gebleven. Meer dan eens werden blazoenen uitgeleend ten behoeve van exposities elders in het land. In 1883 hingen ze in het juist geopende Rijksmuseum in Amsterdam op een tentoonstelling over oud-Nederlandse kunst. Van het ministerie van Binnenlandse Zaken in Den Haag kreeg het toenmalige gemeentebestuur het verzoek om de blazoenencollectie af te staan aan het Rijksmuseum. In de raadsvergadering van 24 oktober 1883 stemde echter de meerderheid van de gemeenteraadsleden tegen dit voorstel.
Het Amsterdamse Historisch Museum kreeg enkele keren het blazoen van De Eglantier te leen. De blazoenen van Maasland en van Gouda waren te zien op exposities in die plaatsen.
In 1987 werd in de oude hal van het Stadhuis een bescheiden expositie ingericht die aandacht besteedde aan de rederijkersblazoenen. Behalve de elf Vlaardingse blazoenen hingen er drie blazoenen van 'Trou moet Blycken' uit Haarlem, één uit Maassluis en één uit Maasland. Deze expositie vond plaats in het kader van een landjuweel -nieuwe stijl-, een aardig initiatief om verschillende culturele activiteiten in de binnenstad te brengen, zoals muziek, beeldende kunst en literatuur.

In het voorjaar van 2001 werden de blazoenen in het Stadhuis bestudeerd door een groepje deskundigen uit de wereld van de literatuur en de beeldende kunst. Dat was in het kader van een studie over de rederijkers, opgezet door de Universiteiten van Nijmegen en Amsterdam. Als gevolg van deze studie hoopt men te komen tot de uitgave van een boekwerk, waarin het landjuweel van Vlaardingen van 1616 centraal staat. De teksten uit de 'Redenryckbergh' zullen door taalkundigen worden geanaliseerd, de blazoenen door andere deskundigen beoordeeld. Juist de rederijkers van Vlaardingen zijn voor dit project uitgekozen, omdat hier, naast de prachtige tekstuitgave de 'Redenryckbergh', ook negen blazoenen van het feest in 1616 beschikbaar zijn. Bovendien werden deze teksten tot nu toe niet erg uitputtend behandeld. Als verschijningsdatum wordt gedacht aan 2004 of nog iets later.

Ons restten de vragen hoe de rederijkersblazoenen optimaal kunnen worden beschermd, en hoe ervoor kan worden gezorgd dat ze, ook in de verre toekomst, nog bekeken kunnen worden. Hoewel ze mooi hangen in de hal en de trouwzaal van het Stadhuis, is dit niet de ideale plaats voor deze onvervangbare kunstwerken. De klimatologische omstandigheden waar deze panelen om vragen, kunnen niet gerealiseerd worden in het Stadhuis. Ze hangen ook nogal hoog, voor een deel om ze te beschermen, maar dat maakt de bestudering ervan niet eenvoudig. Ook de belichting is niet ideaal.
Een heel goede oplossing voor deze problemen zou gevonden kunnen worden in plaatsing van de blazoenen in een nieuw te ontwikkelen plaatselijk museum. Er zijn plannen in de maak, samenvoeging van enkele musea zou voor de rederijkersblazoenen een weldaad kunnen zijn. De Vlaardingse blazoenencollecte zal dan in een echt openbare collectie te zien zijn. Iedereen zal dan de elf Vlaardingse blazoenen onder goede condities kunnen komen bekijken, en de Vlaardingse bestuurders zouden een goede beurt maken.

Veel dank ben ik bij het schrijven van dit artikel verschuldigd aan de redactie van het Jaarboek van de Historische Vereniging Vlaardingen, aan de mensen van het Stadsarchief en de medewerkers op het Stadhuis. Veel dank ook aan de schrijvers van twee boeken die vrij recent uitkwamen: het boek 'Met Minnen Versaemt' van F.C. van Boheemen en Th.C.J.van der Heijden en het boek over 'De Schatten der Pellicanisten' door A.de Bruin. Door deze boeken te lezen werd ik heel veel wijzer, denk ik.

Joop van Dorp, mei 2001.

Gravures pagina 53:
Op de bovenste afbeelding van het blazoen van De Akerboom in Redenrijckbergh is bij het kruis Maria Magdalena te zien. Op het oude blazoen van de Vlaardingse kamer is zij niet geschilderd.

Daaronder staat een afbeelding van het blazoen van De Akerboom, geschonken in 1606 aan 'Trou moet blijcken' in Haarlem. Net als op het geschilderde blazoen is op deze afbeelding ook Maria Magdalena aan de voet van het kruis geschilderd.

Bronnen / Literatuur

Vlaerdings Reden-Rijck-Bergh, met middelen beplant....
uitgever: Kornelis Fransz. Boeckdrukker Amsterdam, 1617

Assenberg, Frans W., 1988, 'Het landjuweel van de rederijkers van Vlaardingen in vroeger tijden', artikel in Tijd-Schrift nr. 40, uitgave Historische Vereniging Vlaardingen.

Boheemen, F.C. van & Heijden, Th.C.J. van der, 1982, De Delftse Rederijkers "Wij Rapen Gheneucht", uitgever Delfia Batavorum, Delft.

Bruin, Alexander de, 2001, De schatten der Pellicanisten / Trou moet Blycken, Haarlem, uitgever Rombach, Haarlem.

Bromberg, dr.R.L.J., Job A. van de Wael, 1967, Wellecoomspel voor de Rederijkers-intrede te Vlaardingen in 1616, uitgever Tjeenk Willink, Zwolle.

Brouwer, Albert en Vellekoop, Ingena, 1984, Spaans Benauwd, strijdende Geuzen en Spanjaarden in het Maasmondgebied, 1568-1575, uitgave Brouvelle, Vlaardingen.

Coigneau, dr. D., 1983, Rederijkerstijd in Culturele Geschiedenis van Vlaanderen, deel 8, pag.57-76, uitgave Baart, Deurne.

Deursen, prof.dr.A.Th. van, 1991/1999, Mensen van kleinvermogen - Het Kopergeld van de Gouden Eeuw-, uitgever Ooievaar, Amsterdam.

Elffers, Joost, e.a., 1980, Groot Museumboek, uitgever Meulenhof/ Landshoff, Amsterdam.

Heijden, Th.C.J. van der, & Boheemen, F.C. van, 1999, Met minnen versaemt, De Hollandse Rederijkers vanaf de middeleeuwen tot het begin van de achttiende eeuw, uitgave Eburon, Delft.

Knottenbelt, A, 1920, Geschiedenis van een polder in het Hoogheemraadschap van Delfland, uitgave Dorsman en Odé, Vlaardingen.

Nievelt, M. van, 1772, Handvesten, octroyen, privileges enz., benevens ene naspeuring deselver stede, pagina XCVI-CII, uitgave: Gaillard, 's Gravenhage.

Raat, Jaap de, 1994, Een Kethelse Reis, uitgave: Gemeente Archief, Schiedam.

Schotel, G.F.J., 1871, Geschiedenis der Rederijkers in Nederland, 2 delen, uitgever: J.H. Dunk, Rotterdam.

Sigal, M.C., 1952, De rederijkerskamer d'Akerboom te Vlaardingen en haar verzameling blazoenen ten stadhuize aldaar, in: Zuid-Hollandse Studiën.

Venetien, J. van, 1982, Tot lering en vermaak, tentoonstellingscatalogus, Kennemer Oudheidskamer, Beverwijk.

Erika Verloop

Het schildersgeslacht Weiland

In de topografisch-historische atlas, of met andere woorden de collectie foto's, prenten, tekeningen en kaarten van het Stadsarchief Vlaardingen, bevindt zich een hoeveelheid schetsen, uitgewerkte (pen)tekeningen, aquarellen en reproducties van originele werken van diverse leden van de Vlaardingse schildersfamilie Weiland. Door de voormalige gemeentearchivaris M.C. Sigal en de amateurhistoricus A. Bijl Mz. is in het verleden wel enig speurwerk verricht naar hun leven en werken, maar met het verstrijken van de tijd is de collectie uitgebreid (met recenter werk) en zijn er ook nieuwe feiten boven water gekomen. Dit alles vormde de aanleiding tot een wat diepgaander onderzoek naar een geslacht, waarbij – zoals zou blijken – van zowel vaders- als moederszijde de schildersaanleg in het bloed zat.

Apolonia Weiland-Maarleveld (1831-1873) met haar zoontje Karel Weiland (geb. 1864).

De allereerste Weiland die zich in Vlaardingen vestigde, was Christoffel Frederik Weiland. Hij werd in 1818 in Gouda geboren en verhuisde op 22 april 1856 vanuit Alblasserdam naar Vlaardingen, waar hij een maand tevoren in het huwelijk was getreden met Apolonia Maarleveld. Samen met zijn echtgenote dreef hij jarenlang een manufacturenwinkel in een pand aan de Hoogstraat (wijk C-30, later nummer 154). Daarnaast heeft hij vele jaren het vak van (scheeps)timmeman uitgeoefend.

Christoffel Frederik stamde uit een geslacht, waarvan de oudste bekende voorvader, Andries Weiland, in 1723 te Batavia overleed in dienst van de Verenigde Oostindische Compagnie. Diens zoon, Andreas Weiland (1720-1760), trad in augustus 1746 te Amsterdam in het huwelijk met de uit deze stad afkomstige Catharina van Eijbergen. Uit dit huwelijk werden vijf kinderen geboren, waaronder de zonen Andreas Weiland (1749-1848) en Pieter Weiland (1754-1842). Na het vroegtijdige overlijden van haar echtgenoot vestigde Catharina zich met haar kinderen eerst in Kampen en uiteindelijk in Gouda, waar zij in 1765 hertrouwde.

Andreas Weiland, de grootvader van Christoffel Frederik, was oorspronkelijk van beroep tinnegieter, maar ten tijde van de (Goudse) volkstelling van 1830 bleek hij inmiddels 'fijnschilder' te zijn geworden!

Pieter Weiland, die zich later Petrus noemde, zou grote bekendheid verwerven. Echter niet zozeer op grond van zijn officiële professie als theoloog – hij was Remonstrants predikant, onder meer te Rotterdam – maar als taalkundige. Zijn belangrijkste werk is het elfdelige 'Nederduitsch Taalkundig Woordenboek'.

Zijn zoon Jacob Andries Weiland (1784-1869) was aanvankelijk als advocaat gevestigd te Rotterdam en werd later benoemd tot substituut van de procureur-generaal te 's-Gravenhage en raadsheer in het Gerechtshof aldaar. Hij publiceerde juridische werken en deed ook op letterkundig terrein van zich spreken.

In het kader van deze bijdrage is echter van groter belang dat Jacob Andries uit liefhebberij de schilder- en tekenkunst uitoefende en een tijdlang directeur en vervolgens erebestuurslid was van het Rotterdamse Tekengenootschap 'Hierdoor tot Hooger'. Dit genootschap is, naar wordt aangenomen, de voorloper van de Academie voor Beeldende Kunsten aldaar.

Hij was bovendien één van de eersten die in Nederland de lithografie beoefende. Een proeve van zijn kunnen op dit gebied zond hij in als antwoord op een in 1814 door de Maatschappij van Nijverheid te Haarlem uitgeschreven prijsvraag. Verder participeerde hij in 1828 in de uitgave van het 'Magazijn voor schilder- en teekenkunst', waarvan slechts drie afleveringen zijn verschenen.

Maar zoals gezegd was Christoffel Frederik de eerste Vlaardingse Weiland. Hij trouwde in bij de ras-Vlaardingse familie Maarleveld en bracht daarmee ook het erfelijke (schilders)talent via de vrouwelijke lijn over op zijn nageslacht.

Apolonia Maarleveld, geboren te Vlaardingen op 31 augustus 1831, was het oudste kind van Arij Maarleveld, van beroep veldwachter en winkelier, en van Neeltje van der Brugge. Haar broer Hugo Maarleveld, geboren alhier op 7 januari 1833, is wellicht de bekendste van het hele gezin. Vaststaat dat hij van niet geringe invloed is geweest op het begin van de loopbaan van zijn oomzegger, de kunstschilder Johannes Weiland (waarover later meer). Na het overlijden in 1873 van zijn zuster Apolonia werd Hugo aangesteld tot toeziend voogd over haar kinderen, waarvan op dat moment de oudste, Johannes, zestien jaar oud was en de jongste, Karel, pas acht jaar.

De Hoogstraat in 1885. Het vierde huis van links werd bewoond door de familie Weiland. De persoon in de deuropening is mogelijk Johannes Weiland (1856-1909). De man met hoed is de heer Dorsman.

Op 1 januari 1858 vestigde hij zich als zelfstandig schilderspatroon aan de Hoogstraat in Vlaardingen. Men moet bedenken dat het schildersvak toentertijd van een geheel andere orde was dan tegenwoordig. Het bestond voor een groot gedeelte uit het verven, vergulden, 'houten' of 'marmeren' van meubelen, serviesgoed, huishoudelijke voorwerpen en aanverwante zaken. Door hemzelf en zijn personeel werden schilderijen, spiegels en lijstwerk gemaakt of geleverd en gerestaureerd of hersteld. Tevens oefende hij het behangers- en stoffeerdersvak uit en kon men bij hem zijn hoed en kleding laten verven en jas en broek laten oliën, zodat zij waterdicht werden.

Doorgaans maakte Hugo Maarleveld een duidelijk onderscheid tussen de begrippen 'verven' en 'schilderen'. Wanneer hij een schoorsteenstuk met de een of andere voorstelling moest leveren, dan was er duidelijk sprake van schilderwerk, hetgeen ook vaak gold voor het zogenaamde houten en marmeren van voorwerpen. Dergelijke werkstukken konden onder zijn handen tot ware kunstwerken uitgroeien. Want behalve een kundig vakman was Hugo Maarleveld ook een kunstzinnig aangelegd man, die beschikte over de nodige artistieke kwaliteiten. Deze kwamen onder meer tot uiting in de door hem met vaardige hand ontworpen en uitgevoerde toneeldecoraties en bij de versieringen en allegorische wagens, die hij ontwierp ter gelegenheid van de viering van allerlei nationale feesten.
Talloze schilders uit later tijd hadden hun bekwaamheid op dit gebied te danken aan de particuliere handteken- en schilderschool, die Hugo Maarleveld en nadien zijn zoon Simon Adriaan (1860-1922) gedurende de winteravonden hielden in een gebouwtje aan de westzijde van de Kortedijk. Evenals zijn vader was Simon Adriaan geen onverdienstelijk amateurkunstenaar.
Na een welbesteed leven overleed Hugo Maarleveld op 4 februari 1886. Hoezeer hij zich op maatschappelijk en cultureel gebied verdienstelijk heeft gemaakt, blijkt uit zijn nog steeds op begraafplaats Emaus aanwezige grafmonument, dat werd geplaatst namens alle verenigingen waarvan hij (bestuurs)lid en in sommige gevallen ook mede-oprichter was geweest. Zijn liefde voor het vak wordt hier gesymboliseerd door een in het monument uitgehouwen schilderspalet.
Het schildersbedrijf aan de Hoogstraat 11 werd voortgezet door zijn zoons Simon Adriaan en Arie Hugo Pieter Maarleveld (1873-1944). De laatste was bovendien vele jaren voorzitter van de Vlaardingse afdeling van de Schilderspatroonsvereniging.
Hun neef Johannes Weiland bleek echter andere ambities te hebben dan het ambachtelijke schildersvak, ambities die hem uiteindelijk uit Vlaardingen zouden wegvoeren...

I JOHANNES WEILAND (1856-1909): 'GRENSFIGUUR VAN DE HAAGSE SCHOOL' OF 'BROODSCHILDER'?

Johannes Weiland werd geboren te Vlaardingen op 23 november 1856 als oudste zoon van Christoffel Frederik Weiland en Apolonia Maarleveld.
Hij genoot zijn eerste onderwijs op de particuliere (burger)school van meester W. Voogd en aansluitend het meer uitgebreid lager onderwijs op de school van meester J.C. Olivier. Deze onderwijsinstelling, waar ook les werd gegeven in de Franse taal, was gevestigd aan de Zomerstraat. Hier werd de grondslag gelegd voor zijn latere ontwikkeling.
Na zijn schoolopleiding ging hij op 15-jarige leeftijd als 'verversjongen' in de leer bij Hugo Maarleveld. Zijn eerste tekenles kreeg hij tijdens de avondcursus op de tekenschool van zijn oom en van hem leerde hij ook de eerste beginselen van het artistiek schilderen. Later bezocht hij hier ter plaatse ook nog de particuliere tekenschool voor 'Bouwkundig Teekenen' van Abraham van Dijk, die in 1881 zou worden voortgezet door de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen.
In november 1878 behaalde Weiland hier een prijs met getuigschrift, die hem werd overhandigd door burgemeester P.K. Drossaart.

ACADEMIE VOOR BEELDENDE KUNSTEN

Na op 18-jarige leeftijd met zeer veel lof de akte handtekenen te hebben behaald, ging Johannes Weiland – mede op aanraden van de kunstschilder J.M. Schmidt Crans (1830-1907) – verder studeren aan de Academie voor Beeldende Kunsten te Rotterdam. Hij bleek talentvol en behaalde alle door dit instituut uitgeloofde prijzen. Omdat de aan hem toegekende jaarlijkse rijkssubsidie van duizend gulden reeds na een jaar werd ingetrokken, kon hij noodgedwongen niet al zijn tijd besteden aan de studie, maar moest hij ernaast werken om in zijn levensonderhoud te kunnen voorzien. In die periode was hij werkzaam bij de Gebrs. Van der Burg, rijtuigschilders, die de begaafde knecht hoofdzakelijk het decoratieve werk lieten uitvoeren.
Kunstenaar in hart en nieren schonk dit werk Weiland op een gegeven moment echter geen voldoening meer. Toen een door hem in zijn vrije tijd geschilderd doek, dat ter beoordeling was aangeboden aan een zekere kunsthandelaar Köhler, door deze werd aangekocht, betekende dat een keerpunt in zijn leven. De verfkwast werd vaarwel gezegd en het penseel voorgoed ter hand genomen om zich geheel aan de kunst te kunnen wijden. Zijn schildersatelier had hij in de tekenschool aan de Kortedijk en gedurende enkele jaren leidde hij toen het bohémien-leven van de ware kunstenaar.
Na zijn studie aan de Academie te hebben voltooid, werd hij in 1879 benoemd tot leraar in het handtekenen aan dit insti-

Kinderstudie van de hand van Johannes Weiland (potloodtekening op getint papier).

tuut, waaraan hij meer dan vijfentwintig jaar verbonden zou blijven. Hij verliet Vlaardingen op 21 november 1879 om zich metterwoon te Rotterdam (Kralingen) te vestigen.

ROTTERDAM

Het Vlaardingse thuisfront werd via berichten in de pers op de hoogte gehouden van de vorderingen van de jonge kunstenaar. Zo berichtte het 'Nieuwsblad gewijd aan de belangen van Vlaardingen, IJsselmonde, Kralingen en De Hoeksche Waard' van 7 juni 1884 het volgende: "Met genoegen lezen wij in het 'Vaderland' in haar overzicht aangaande de in Den Haag thans gehouden wordende tentoonstelling van schilderijen, het volgende: "Met belangstelling maakte men op deze tentoonstelling kennis met de grootsche figuren van J. Weiland, een jong artist. Het slapende kind bij het kleine moedertje is kennelijk een met ernst behandelde studie naar de natuur. Deze schilderij doet naar volgende werken verlangen, zij boezemt belangstelling in."" Naar aanleiding van de inzending van een schilderij op de driejaarlijkse tentoonstelling van levende meesters te Rotterdam in juni 1885 – dat dermate in de smaak viel dat het werd aangekocht voor de hieraan verbonden verloting – werd door het 'Handelsblad' opgemerkt: "Mag ook de naam van J. Weiland te Rotterdam in de kunstwereld nog onbekend heeten, toch doet zijn binnenhuis 'Troost', waar eene geestelijke zuster licht en opbeuring brengt aan eene hopelooze weduwe en haar kind, vermoeden, dat die naam weldra gunstig bekend zal zijn; opvatting, schildering en coloriet wettigen deze veronderstelling." Ook de Nieuwe Rotterdamsche Courant (N.R.C.) liet zich niet onbetuigd: "...de opvatting, behandeling en coloriet zijn zóó goed, er is zoveel sentiment in dit stuk, dat den heer Weiland zeker eene schoone toekomst wacht."

Al lag deze toekomst onmiskenbaar buiten Vlaardingen, toch vergat Johannes Weiland zijn geboortegrond niet. Op 3 maart 1886 trad hij hier in het huwelijk met de 27-jarige Klazina Johanna van Leeuwen, die haar echtgenoot spoorslags volgde naar Kralingen.

Als kunstschilder was Johannes Weiland een harde werker, die geheel in zijn kunst opging.

Hij schilderde en aquarelleerde landschappen, in mindere mate stillevens, maar vooral scènes uit het dagelijkse leven van zijn tijd. Regelmatig reisde hij naar Noord-Brabant, Gelderland en het Gooi, waar hij boereninterieurs met figuren vastlegde.

Dit genre was in de laatste helft van de 19de eeuw sterk in populariteit toegenomen, vooral dankzij toedoen van de Haagse School-schilder Albert Neuhuys (1844-1914), die zich had gespecialiseerd in het schilderen van dergelijke 'binnenhuisjes'. In de jaren '60 werkte Neuhuys in Nunspeet op de Veluwe en omstreeks 1880 vond hij zijn werkterrein in Noord-Brabant. Het was de schilder Jozef Israëls (1824-1911) die hem wees op de schilderachtige armoede van het in 't Gooi gelegen dorp Laren. Ongetwijfeld is Johannes Weiland sterk door deze schilder beïnvloed.

Volgens een naast familielid was Weiland – waar het zijn persoonlijke kwaliteiten betrof – een bescheiden mens en een goede collega, die zich tegenover minderbedeelden zeer humaan opstelde. Door zijn ingetogenheid zou hij zich echter nooit de plaats hebben verworven waarop hij op grond van zijn werk recht zou hebbben gehad, zo meende deze.

Toch begonnen zijn inspanningen steeds meer vruchten af te werpen. Op een veiling bij kunsthandel Oldenzeel te Rotterdam in oktober 1887 bracht bijvoorbeeld een schilderij van zijn hand – "voorstellende eene oude vrouw die aardappelen schilt in een koperen ketel" – 111 gulden op en ongeveer anderhalf jaar later werd tijdens een door Frederik Muller en Roos & Co. te Amsterdam gehouden veiling van moderne schilderijen voor het doek 'Broeder en Zuster' een bedrag van 235 gulden neergeteld.

In Rotterdam was hij actief lid van het zogenaamde 'Aesthetisch Genootschap', een vereniging van kunstenaars op ieder gebied. Op gezette tijden kwamen de leden van dit genootschap bijeen om te genieten van hetgeen hen door medeleden werd voorgeschoteld. Bij wijze van 'tableau vivant' vertoonde Johannes Weiland in maart 1889 voor de aandachtige toeschouwers een geschilderd tafereel van een met ijs bedekte Kralingse Plas, waarop enige zegenvissers bezig zijn hun bedrijf uit te oefenen (Nieuwe Vlaardingsche Courant (N.V.C.) van 27 maart 1889: "Ieder der talrijke

'Waschdag', reproductie van schilderij door Johannes Weiland, met de bijbehorende voorstudie, waarvan het origineel in het bezit is van het Stadsarchief.

bezoekers herkende dadelijk het voor de Rotterdammers zoo aantrekkelijke terrein en buitengewoon was de bijval, die dit tableau mocht verwerven").

Zijn jeugd in de vissersstad Vlaardingen heeft bij zijn onderwerpskeuze vermoedelijk een belangrijke rol gespeeld, want vissers en visverkoopsters waren een regelmatig terugkerend thema. Dit was ook een genre dat door de schilders van de Haagse School werd omarmd: men zocht een onbedorven natuurlijkheid in het eenvoudige vissersvolk, die men poëtisch idealiseerde.

In oktober 1889 zond Weiland voor de tentoonstelling van levende meesters een schilderij getiteld 'Spieringvisschers' in, dat de kunstkenner D. van der Kellen jr. volgens eigen zeggen de zekerheid gaf, dat uit hem een goede artiest zou groeien. In mei 1891 lokte een formidabel schilderij zeer veel bezoekers naar een andere tentoonstelling in Rotterdam. Hierop afgebeeld was een visvrouw, die haar verschillende waren, zoals kabeljauw, schol en rog, voor de verkoop had uitgestald. Volgens de N.R.C. waren de vissen zeer fraai en mooi van kleur: "Weiland toont hiermee wat hij kan. De fijne nuanceringen der blanke visch heeft hij met kunstenaarsoog genoten, en dat genot deelt hij den toeschouwer mede."

Ook het schilderij 'Visschers op het ijs' trok – wellicht mede dankzij het forse formaat – tijdens een tentoonstelling in mei 1894 vele belangstellende kijkers. Van der Kellen oordeelde ditmaal: "Door de 'Visschers op het ijs', no. 480 van Weiland, te Kralingen, werden we bijzonder verrast. 't Is toch een groote zeldzaamheid, dat men onder onze jongere artisten (en daaronder menen we ook den heer Weiland te moeten tellen) zulke uitmuntende teekenaars ontmoet. Daarenboven zijn zijne figuren niet angstig geteekend, maar zoo flink, dat de schilder bewijst de zaak volkomen meester te zijn. Fouten zijn er niet in te vinden. De bewegingen zijn natuurlijk en juist. Alleen zou misschien op de kleur kunnen aangemerkt worden, dat ze wel wat monotoon is. Het deed ons groot genoegen de schilderij met "verkocht" te zien prijken; ze verdient deze aanmoediging ten volle."

Den Haag

In 1900 vestigde Johannes Weiland zich met zijn gezin, dat inmiddels was uitgebreid met drie kinderen, in Den Haag. De voornaamste aanleiding voor deze verhuizing was zijn gezondheid die te wensen overliet en waarvoor hij soelaas hoopte te vinden in het aangename zeeklimaat. Bovendien waren er problemen met het vinden van geschikte atelierruimte in Rotterdam.

In Den Haag werd hij lid van het vermaarde Schilderkunstige Genootschap 'Pulchri Studio', waar hij zijn collegabroeders in de kunst ontmoette. Met hen exposeerde hij een aantal keren in groepsverband in de tentoonstellingszalen aan het Lange Voorhout. In maart 1906 werd hier bijvoorbeeld Weiland's schilderij 'Waschdag' tentoongesteld en in het voorjaar van 1907 exposeerde hij er samen met de schilders Wenckebach, Wijsmuller, Mondt, Gorter en Horrix. In het geïllustreerde tijdschrift 'De Week' van 18 mei 1907 werd een reproductie van 'De Pannekoekbakster'

afgedrukt, waarbij ene M. vermeldde dat Weiland "een mooi afgewerkt volkstype [gaf] in de oude pannekoeken bakkende vrouw, eveneens een der beste schilderijen, die er bij deze groep te genieten zijn. Aardig is hier de tegenstelling in de aandacht, waarmee de oude bakster en de jonge toeschouwsters naar de pan kijken."

Zoals gezegd voelde Johannes Weiland zich qua genre het meest aangetrokken tot 'binnenhuisjes' en soortgelijke onderwerpen, waarvoor in die jaren een grote (internationale) markt bestond. Door bemiddeling van de firma Hollander & Koekkoek te Londen vonden vele van zijn werken gretig aftrek in Engeland (Schotland) en Amerika. Dat dit contract gunstiger was voor de kunsthandelaren dan voor Weiland zelf, bleek toen de heer Koekkoek, op weg naar een ontmoeting met Weiland in Den Haag, plotseling kwam te overlijden. Reeds de volgende dag kreeg hij bezoek van de heer Tersteeg, hoofd van het Haagse filiaal van de in Parijs gevestigde firma Goupil, die hem een contract aanbood met prijzen die zeker driemaal zo hoog waren als die van wijlen Koekkoek!

Helaas kampte hij bij de aanvaarding van dit lucratieve aanbod al met zeer ernstige gezondheidsproblemen, waardoor hij niet lang zou profiteren van deze hogere waardering van zijn werk. Op zijn eigen verzoek werd hem aan het einde van de cursus 1908/1909 eervol ontslag verleend door de Academie voor Beeldende Kunsten te Rotterdam, waaraan hij na zijn verhuizing naar Den Haag verbonden was gebleven.

Op 13 november 1909 overleed hij na een lijdensweg van enkele maanden in zijn woonhuis aan de Regentesselaan in Den Haag, nog geen drieënvijftig jaar oud. Op 17 november daaraanvolgend werd zijn stoffelijk overschot onder grote belangstelling op de begraafplaats 'Oud Eik en Duinen' ter aarde besteld. Bij deze plechtigheid waren onder meer aanwezig het bestuur van Pulchri Studio en vele leraren van de Rotterdamse Academie. Door de bekende 'schapenschilder' F.P. ter Meulen (1843-1927) werden namens Pulchri enige waarderende woorden gesproken.

Neef Simon Adriaan Maarleveld wijdde in de N.V.C. van 20 november 1909 een persoonlijk getint 'in memoriam' aan het overlijden van Weiland. "En thans op de middaghoogte van zijn kunst, na moeilijke jaren, nu hij de vruchten van zijn werken en strijden zou gaan plukken, is hij helaas ontvallen aan zijn gezin en zijn kunst, die hij beide zoo innig liefhad. Maar een troost is het, dat zijn talentvolle naam zal blijven leven bij de minnaars der Hollandsche schilderkunst tot over de grenzen."

Zijn laatste schilderij, dat bijna gereed was, werd ten bate van Weiland's weduwe voltooid door niemand minder dan Jozef Israëls. In Pulchri werd met hetzelfde doel in januari 1910 een eretentoonstelling van zijn nog onverkochte werken – hoofdzakelijk aquarellen en studies van interieurs, landschappen en stillevens – ingericht. Deze trok veel belangstellende bezoekers, hetgeen resulteerde in behoorlijke verkoopcijfers: van de circa 80 werken die te koop werden aangeboden, gingen er minstens 50 over in andere handen. De kinderen Weiland erfden het restant van hun vaders nalatenschap.

De tentoonstelling gaf een niet bij name genoemde recensent (N.V.C. 12 januari 1910) aanleiding tot de volgende lichtkritische beschouwing: "J. Weiland was een schilder die geheel en al gebonden scheen aan de onbescheiden eischen van den uitvoerhandel, toch wist hij in zijn schetsen naar de natuur zich aan dien dwang te onttrekken en van die onbevangenheid getuigen de hier bijeengebrachte teekeningen soms zeer gelukkig." Wellicht was Johannes Weiland in bepaalde opzichten inderdaad te afficheren als een 'broodschilder', die min of meer aan de lopende band schilderijen produceerde, maar van de kunst alleen kon hij immers zichzelf en zijn gezin niet onderhouden. Er moest letterlijk brood op de plank komen!

Ter gelegenheid van Weiland's overlijden werd in kunsthandel Biesing te Rotterdam een levensgroot (178x139 cm), met zwarte rouwdraperieën omgeven schilderij van een Scheveningse 'Vischvrouw aan de Rotterdamsche markt' tentoongesteld, een werk uit zijn Rotterdamse periode. Bij een veiling van schilderijen in Den Haag in juni 1910 kwam dit doek onder de hamer en werd het voor 800 gulden aangekocht door het Dordrechts Museum. Voor die tijd was dit een vrij hoog bedrag voor een schilderij van Weiland, wat vooral duidelijk wordt wanneer wij de vergelijking trekken met een door hem geschilderd winterlandschap, dat tijdens een kunstveiling in de Harmonie te Vlaardingen op 20 november 1907 slechts *f* 73,- opbracht. Toch sloeg hij met dit bedrag zeker geen slecht figuur, want een schilderij van Johan Barthold Jongkind (1819-1891) en een aquarel van Anton Mauve (1838-1888) gingen bij deze gelegenheid elk voor slechts *f* 60,- van de hand. Wanneer er momenteel nog werken van Weiland op de markt komen, 'doen' ze bedragen in de prijsklasse tussen de tien- en dertigduizend gulden!

Niet vergeten...

In de sinds zijn overlijden verstreken eeuw is de kunstschilder Weiland, dankzij de inspanningen van enkele

Vlaardingse (geschied)schrijvers, nog enkele malen aan de vergetelheid ontrukt.

Zo vatte de voormalige gemeentearchivaris M.C. Sigal in 1924 het plan op om een kleine levensbeschrijving van hem samen te stellen én om reproducties van zijn schilderijen op te nemen in de Vlaardingse prentenverzameling.

Via via kwam hij in contact met de in Scheveningen woonachtige Abraham Weiland, zoon van de schilder, die hem meedeelde dat de meeste en de beste werken van zijn vader zich in Amerika bevonden. Zijn moeder, de weduwe K.J. Weiland-van Leeuwen, was evenwel nog in het bezit van een aantal originele schilderijen.

Op 4 december 1924 verzuchtte de archivaris annex museumbeheerder (van de Vlaardingse Oudheidkamer) in een brief aan Weiland: "Jammer is het, dat in der tijd niet getracht is voor de gemeente een origineel werk te behouden, b.v. ter plaatsing in het voor eenige jaren terug opgerichte museum, maar daar dacht men toen nog niet aan en zoo is die gelegenheid voorbij gegaan." In dit kader suggereerde de zoon dat zijn moeder wellicht genegen zou zijn om één van haar eigen schilderijen te verkopen aan de gemeente. Dit zou dan een werk moeten zijn van het genre waarin zijn vader bij voorkeur zijn onderwerpen zocht, bijvoorbeeld een olieverfschilderij, afmetingen naar schatting 80x100 cm, getiteld 'Als men oud wordt', en voorstellende een vissersvrouw die haar handen warmt boven een vuurstoof. "Het is mij bekend, dat dit een van de zeer goede werken is, hetgeen van een eenig specimen in een museum uiteraard wordt vereischt." Of mevrouw Weiland het schilderij bij nader inzien niet wilde afstaan, of dat de gemeente er financieel geen gat in zag, vermeldt de historie niet, maar de kleumende vissersvrouw is nimmer naar Vlaardingen overgebracht (later is het schilderij bij haar schoondochter in Amerika terechtgekomen).

Door toedoen van Weiland kwam Sigal echter wel in het bezit van 28 fotoreproducties van werken van de overleden schilder, alsmede van diens portret. Daarnaast schonk mevrouw Weiland veertien losse potloodschetsen in min of meer afgewerkte staat, die hadden gediend als voorstudie voor enige van de schilderijen.

Abraham Weiland nam tenslotte de gelegenheid te baat om bij Sigal te informeren of er een mogelijkheid was, om – gezien de uitbreiding die de gemeente Vlaardingen de laatste tijd had ondergaan – bij de benaming van nieuwe stadsgedeelten een straat of plein naar Johannes Weiland te noemen. Van een dergelijke vernoeming is echter nooit werk gemaakt, maar ruim dertig jaar later zou deze kwestie opnieuw aan de orde komen.

Ter gelegenheid van de honderdste geboortedag van Johannes Weiland, op 23 november 1956, werd door A. Bijl Mz. in de N.V.C. een lijvig artikel aan deze kunstenaar gewijd, onder de titel 'Herinnering aan de kunstschilder Johannes Weiland (1856-1909)'.

Bij zijn onderzoek naar leven en werken van Weiland had Bijl schriftelijk diverse personen uit diens naaste omgeving benaderd, zoals zijn enige dochter, mevrouw Cornelia Maria Uittien-Weiland in Zutphen, en neef Jan Weiland jr. uit Arnhem (over hem later meer), die maar al te graag hun medewerking verleenden. De laatste beaamde: "Inderdaad is er heel weinig van hem bekend, en dit zeer ten onrechte, daar hij een zeer knap schilder was, zijn werk getuigt van een bijzonder technisch vermogen." Zowel hijzelf als de dochter waren in het bezit van enkele aquarellen en olieverfschilderijen.

Bijl besloot zijn artikel met de suggestie om door de plaatsen waar Johannes Weiland geleefd en gewerkt had (Vlaardingen, Rotterdam en Den Haag), een tentoonstelling van de bereikbare werken te organiseren, waarmee een ereschuld zou worden ingelost, "deze kunstenaar en zijn scheppingen zéker waardig!" Abraham Weiland, die door zijn zuster op de hoogte was gebracht van de actie van Bijl, gaf hem hierbij niet veel kans van slagen, omdat in het gunstigste geval nog slechts een zeer onvolledig overzicht van Weiland's oeuvre zou worden verkregen. Naar zijn mening zou men er beter aan doen om in de zich gestaag uitbreidende gemeente een straat naar Johannes Weiland te vernoemen! ("Ik teken hierbij aan, dat de benoeming wel onder deze naam zal dienen te geschieden om verwarring uit te sluiten in verband met het feit, dat meerdere van zijn relaties zich aan de schilderkunst hebben gewijd").

Na verschijning stuurde Bijl een afdruk van het krantenartikel naar mevrouw Uittien-Weiland, die het "een goede en sympathieke herinnering" vond en verheugd was dat haar vader na honderd jaar nog niet was vergeten.

Dat Johannes Weiland in zijn geboorteplaats inderdaad nog niet was vergeten, werd nogmaals bewezen in 1973, toen schrijver, dichter, componist en beiaardier Cor Don voldoende inspiratie wist te putten uit diens levensverhaal om een gedicht over hem te schrijven. (Maar... nog steeds géén straatnaam!).

II FREDERIK CHRISTOFFEL (FRITS) WEILAND (1888-1950): HUIS- EN DECORATIESCHILDER, MAAR OOK EEN 'BEKWAAM AQUARELLIST'

Frederik Christoffel Weiland, roepnaam Frits, werd geboren te Vlaardingen op 6 april 1888 als derde kind en oudste zoon van het echtpaar Arij Weiland en Elisabeth Berkhout. Zijn vader was een jongere broer van de hiervoor behandelde Johannes Weiland, die reeds voor de geboorte van Frits was verhuisd naar Rotterdam. Of vader Arij óók beschikte over artistieke kwaliteiten is niet bekend. Hij verdiende de kost voor zijn gezin aanvankelijk als timmerman bij de firma Weiland en Kornaat, en later als bokkingroker en handelaar in diverse vissoorten bij de firma Maarleveld en Weiland. In ieder geval heeft hij wél de nodige 'schildergenen' doorgegeven aan zijn nageslacht.

HUIS- EN DECORATIESCHILDER

Reeds op de lagere school was het Frits' ideaal om kunstschilder te worden en in de voetsporen te treden van zijn beroemde oom. Op 19 oktober 1904 – hij was toen pas zestien jaar oud – verhuisde hij naar Rotterdam, waar hij in de avonduren de afdeling Decoratieve Kunst van de Academie voor Beeldende Kunsten bezocht. Hij was leerling van A. le Comte (1850-1921), hoofdleraar aan deze instelling, en later van H.M. Luns (1881-1942) en J.G. Heijberg (1869-1952). Groot was zijn trots, wanneer één van zijn werken in de etalage van de firma Dorsman & Odé werd tentoongesteld. Op 20-jarige leeftijd vertrok hij naar Duitsland om zich daar verder te bekwamen als decoratieschilder.

Na een kort verblijf in Vlaardingen van mei tot augustus 1909 verhuisde hij opnieuw naar Rotterdam, maar in de loop van het daaropvolgende jaar keerde hij voorgoed terug naar zijn geboorteplaats.

In de N.V.C. van 28 januari 1911 maakte hij bekend zich te hebben gevestigd als huis- en decoratieschilder in het pand Emmastraat 2. ("Tevens neemt hij de vrijheid voor alle werkzaamheden, het vak betreffende, zich in ieders gunst aan te bevelen. Hoogachtend, UEd. dw. dienaar, F.C. Weiland"). In augustus 1917 verplaatste hij zijn zaak naar de toentertijd zo genaamde Verlengde Emmastraat 147. Inmiddels tooide hij zich met de modieuzere benaming van 'décorateur'.

Aquarel van het Achterom, die Frits Weiland heeft geschilderd in december 1910, voordat de huizen werden afgebroken.

Uit zijn bedrijf had hij inmiddels voldoende inkomsten om een gezin te kunnen onderhouden. Op 12 juni 1919 trad hij te Brummen in het huwelijk met Martina Uittien, die in 1888 in die plaats was geboren. Enkele jaren tevoren was zijn nichtje Cornelia Maria Weiland getrouwd met Martina's broer, Gerhard Dirk Uittien. Samen met zijn echtgenote betrok Frits het voormalige ouderlijk huis naast zijn werkplaats, aan de Emmastraat 149.

In de jaren die hierop volgden, kreeg het echtpaar drie kinderen: Arij (geb. 27 december 1920), Gerhard Mattheus (geb. 10 april 1922) en dochter Elisabeth (geb. 18 april 1924).

Op 11 oktober 1924 vestigde het gezin zich te Vlaardinger-Ambacht. Vader Arij Weiland en Frits hadden aan de Omring (de latere Voorstraat) voor eigen rekening twee huizen laten bouwen. De oude Weiland betrok met zijn ongehuwde dochters Apolonia, Annetje en Elizabeth nummer 26d (later 36) en het jonge gezin vond een thuis op nummer 26c (later 34).

RECLAMEWERK

Frits Weiland kreeg in de jaren '20 steeds meer bekendheid door zijn in opdracht vervaardigde schilderijen, houtsneden en tekeningen voor bedrijfsreclame. Door de boekhandel en

drukkerij N.V. Dorsman & Odé, waarmee hij goede contacten onderhield, werden bijvoorbeeld verschillende van zijn werken gereproduceerd op kalenders (exemplaren hiervan aanwezig in collectie Stadsarchief).
Door middel van het invullen van een bon in de krant konden N.V.C.-abonnees in juli 1921 bij wijze van premie in het bezit komen van een door Dorsman & Odé gedrukte reproductie van een krijttekening van de oude schilderachtige ophaalbrug aan de Schiedamsedijk, nabij het terrein van de Gemeentereiniging. "Met forsche zwarte lijnen, met een enkel tintje groen en rood, heeft hij met dit eenvoudige materiaal zijn doel volkomen bereikt. Zie het kronkelende water bij het brugje, zie de scheepsrompen in het rommelige 'Spuiwater', de masten- en touwenwarreling, de loodsen en schuren aan den overkant der haven; het leeft alles." Lezers van de krant konden voor 50 cent de trotse bezitter worden van een "smaakvolle wandversiering", terwijl niet-lezers een hele gulden moesten betalen. Menig Vlaardinger moet een dergelijke plaat in zijn bezit hebben gehad.
Zijn schilderstalent behield Frits niet exclusief voor zichzelf, maar hij gaf het ook door aan anderen. Hij onderwees aan de Burgeravondschool, waar hij een collega was van de bekende Jean-Jacques Midderigh. Eén van zijn leerlingen was Johannes (Jo) van der Pijl, die later een kunsthandel bestierde aan de Schiedamseweg.

Tentoonstellingen

Voor zover bekend vond de eerste tentoonstelling van zijn vrije werk plaats in het zaaltje 'Opgang' te Amsterdam in september 1926, waar hij samen met zijn jongere broer Jan Weiland grafisch werk (houtsneden) exposeerde. Volgens een criticus van de N.R.C. waren beide broers stilisten in "lijnenrhythmen" en met name Frits zou de grote lijnen van zijn "sujetten" gebruiken om een ritmisch spel te krijgen. Onder de tentoongestelde werken bevonden zich onder meer 'Drie Zeilschepen', 'De Brug', 'Kerstmis' en 'Brugge'.
Om voldoende aandacht te kunnen besteden aan zijn loopbaan als schilderspatroon én aan zijn jonge gezin, moest hij zijn activiteiten als kunstschilder geruime tijd min of meer gedwongen op een laag pitje zetten. Toch kon hij zijn kunstzinnige inslag in de praktijk van het dagelijkse werk niet of nauwelijks verloochenen. In mei 1929 diende hij bij het Vlaardingse gemeentebestuur een aanvraag in om een fabriek te mogen oprichten ten behoeve van de fabricage van "artistiek wandbekleedingsmateriaal op triplex", getooid met de fraaie naam 'Artimae'. De 'fabriek' werd gehuisvest in het pand Willem Beukelszoonstraat 50, waarin later de Vlaardingse Melkcentrale was gevestigd en nog later Meubelfabriek 'De Berk'. Twee jaar later, in juni 1931, kreeg hij vergunning tot het oprichten van een soortgelijk bedrijf in het pand Oosthavenkade 82. Volgens opgave hield Frits Weiland – zichzelf inmiddels 'fabrikant' noemend – zich hier eveneens bezig met "het bewerken van wandbekleedingsplaten tot het materiaal 'Artimea' en het in voorraad houden van grondstoffen en fabrikaat."

Na enkele jaren van betrekkelijke stilstand werd de drang tot schilderen hem uiteindelijk toch weer te machtig en in 1933 nam hij opnieuw het penseel ter hand. De lange 'rustperiode' had evenwel een positieve uitwerking gehad op zijn creativiteit. Zijn werk kenmerkte zich nu door losheid, vrijheid van techniek en artistieke beweging, waarbij het decoratieve element vaak op de voorgrond stond. Onderwerpen zocht en vond hij te kust en te keur aan de waterkant; de havens met hun schepen, luchten en water hadden zijn hart (niet alleen in Vlaardingen, maar ook in Volendam, Urk en sommige havenplaatsen in het Zeeuwse). De oorzaak van deze voorliefde zal zeker gezocht moeten worden in zijn Vlaardingse afkomst. Waar hij de teer van de schepen ruikt, daar kan hij werken, is ooit eens van hem gezegd. Hij schuwde echter evenmin het schilderen van stillevens – veelal met bloemen en vruchten – en genrestukken.
Na verloop van tijd beschikte Frits over een voldoende hoeveelheid werken om ermee naar buiten te kunnen treden. Gedurende de eerste helft van de maand juli van het jaar 1936 werden van hem in kunstzaal 'Studio' bij het Kantongerecht aan de Lange Haven te Schiedam olieverfschilderijen, aquarellen, tekeningen en houtsneden tentoongesteld. De bewaard gebleven catalogus geeft een opsomming van 64 verschillende werken – waarvan het leeuwendeel schilderijen – met aansprekende titels als 'Geraniums voor het venster', 'Gieter met bloemen', 'Onze tuin', 'Herfst op de Veluwe', 'Slootje met wilgen', 'Appelbloesem', 'Dooiweer', 'Waterlelies' en 'Zomer in den Polder'. Een kunstcriticus van een Rotterdamse krant was vooral gecharmeerd van zijn aquarellen: "Weiland is vooral een aquarellist, zijn aquarellen zijn misschien wel het beste van de tentoonstelling. Hij kan zijn bloemen zoo lekker 'nat' en frisch houden, er zit iets zwierigs in zijn waterverftechniek en hij weet diepte van kleur te bereiken." In de N.V.C. van 6 juli 1936 werd ook een duit in het zakje gedaan, alhoewel de journalist van deze krant enigszins gepikeerd was dat de keuze op onze buurgemeente was gevallen. Hij merkte stekelig op: "Een profeet wordt blijkbaar nog altijd in zijn

Frits Weiland hield zich op professionele wijze bezig met het ontwerpen van reclamedrukwerk. Hierbij de fraaie kalender die in 1933 werd uit-gegeven ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van Glas- en Verfhandel A. Vermeer.

eigen land niet geëerd. Want waarom in Schiedam? Weiland behoeft zich toch werkelijk met deze expositie niet achteraf te houden. Want wat daar aan den muur hangt is het levenswerk van een man, een felle getuigenis in kleuren van zijn liefde voor het leven en de natuur en van zijn behoefte dit in zijn kleurentaal uit te drukken." Blijkbaar kende hij Frits Weiland persoonlijk, althans daar duidt zijn volgende opmerking op: "Wij waren vroeger dikwijls getuige bij het ontstaan van Weilands schilderijen. Soms schudde hij ze uit zijn mouw, een anderen keer lukte het helemaal niet. Doch een goed overzicht van de beteekenis van iemands werk krijgt men pas op een tentoonstelling waar alles keurig en smaakvol omlijst, zooals hier, naast elkaar in het gelid hangt." Tenslotte raadde hij alle Vlaardingers aan om de bus of de fiets naar Schiedam te pakken en de tentoonstelling met eigen ogen (gratis) te komen zien.

In december van datzelfde jaar vonden achtereenvolgens tentoonstellingen plaats in respectievelijk Van Deventer's Kunsthandel in Den Haag en in Huize O.D. 62 in Delft. Onder de in de hofstad getoonde werken bevond zich onder meer een aquarel van de 'Delftsche Vaart, Vlaardingen'. Een recensent van de N.R.C. oordeelde niet onverdeeld gunstig over het geheel en had duidelijk meer waardering voor Frits' activiteiten als houtsnijder. De expositie in Delft omvatte in totaal 38 nummers, waaronder 'Avondschemering', 'Blauwe boot', 'Bollenvelden', 'Hooischelven', 'Voorjaarsbloemen', 'Uitgebloeide tulpen', 'Stilleven met cactus' en meer van dergelijke titels. Deze tentoonstelling werd georganiseerd door de plaatselijke Kunstkring, waarvan Frits lid was.

Vlaardingen werd in 1938 dan eindelijk verblijd met een tentoonstelling in het Handelsgebouw aan de Parallelweg. De officiële openingsplechtigheid werd op 28 mei – in aanwezigheid van onder meer J. Luyerink, burgemeester van Vlaardinger-Ambacht, en de Vlaardingse wethouder A. van Rijn – verricht door H. Russcher, architect te Schiebrock. Geëxposeerd werden 28 stukken, waarvan zeven met betrekking tot Volendam (waaraan hij inmiddels zijn hart volledig had verpand), en verder een achttal stillevens, enkele landschappen, een zeegezicht en een zelfportret, voor het grootste deel aquarellen.

Ook nu werden er in de plaatselijke krant weer flink wat kolommen aan besteed. Een citaat: "De verdienste van Weilands werk in het algemeen ligt voor ons in den rijkdom van kleur, de spontaniteit waarmee het is opgezet en de optimistische, zonnige levenskijk die er uit spreekt. Dat alles is voor ons van meer waarde dan de onnauwkeurigheid waarmee vaak de onderdeelen zijn afgewerkt..."

Vlak voor het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog exposeerde Frits Weiland nogmaals in Den Haag, ditmaal in de kunstzaal 'Kunst van Onzen Tijd' aan het Prins Mauritsplein. De opening vond plaats op 4 februari 1940 en werd verricht door één van zijn broers. Onder invloed van de dreigende situatie in Europa werd er in het openingswoord op gewezen dat juist in die tijd een kunstenaar meer dan ooit de roeping had om mee te werken aan de zo dringend noodzakelijke geestelijke opbouw: "Een goed schilderij of welke kunstuiting ook, kan juist nu de noodige rust en bezinning geven en ons verheffen boven de sfeer van het alledaagsche."

De tentoongestelde olieverfwerken betroffen voornamelijk havens met schuiten te Volendam ('De botter Volendam') of in Zeeland ('Langs de Schelde'), terwijl de aquarellen vrijwel uitsluitend figuren toonden ('Volendammer visscher') en het zelfportret van de kunstenaar.

De tentoonstelling werd een succes voor Weiland en trok buitengewoon veel belangstelling. In diverse kranten verschenen recensies van uiteenlopende aard, die door de N.V.C. trouw werden overgenomen. De N.R.C. was over het algemeen niet zeer te spreken over de vormgeving en de compositie van de schilderijen, maar Het Vaderland daarentegen zag veel in Weiland's "openhartig realisme, zijn kalme, gulle, niet verpeuterde schilderwijze en zijn behoefte aan ferme, soms lichtelijk decoratieve kleuraccenten." Kunstcriticus De Gruyter noemde in dit blad Weiland onder meer "een aangenaam, kleurgevoelig en over 't geheel gezien in technisch opzicht genoegzaam betrouwbaar en gedegen schilder. Voor zover ik mij ouder werk van zijn hand kan herinneren", aldus De Gruyter, "heeft hij de laat-

ste tijd vorderingen gemaakt en aan kantigheid gewonnen." In de Haagsche Courant van 14 februari 1940 viel verder nog te lezen: "Dat Frits Weiland een serieus en kundig schilder is, ziet men al dadelijk aan verschillende stillevens, goed van kleur, ruimte en stofuitdrukking, zooals het groote no. 18 met het mooie rood tegen de koperkleur van de pan, een moeilijke doch geslaagde kleurstelling; no. 10 met het rood van de kreeft, no. 34, groene pot met roode bessen. Dat hij ook een vaardig aquarellist is, ziet men aan de twee in lichte kleur gehouden oude Volendammers, aan het breed gehouden zelfportret en aan enkele haventjes en schuitjes. Naar deze laatste onderwerpen gaat de voorkeur van dezen Vlaardingschen schilder vooral uit."

De Schuilhoek

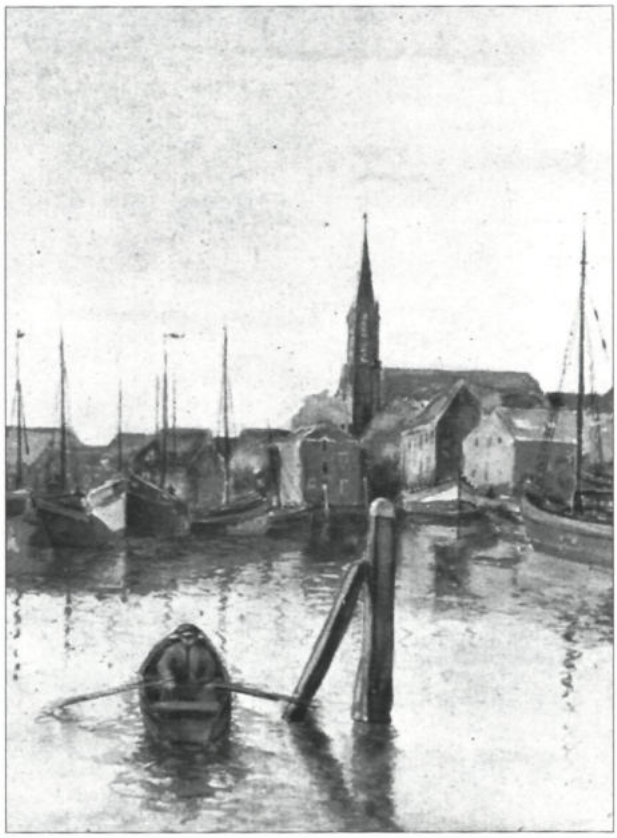
Werd Frits Weiland voor de Tweede Wereldoorlog in het algemeen gekenschetst als 'de schilder van het leven', gedurende de oorlogsjaren – toen hij officieel geen kunstschilder was – voltrok zich een grote verandering in hem. Onder de indruk van de oorlogsgebeurtenissen vervaardigde hij een aantal doeken, waaronder een realistisch, haast huiveringwekkend werk, voorstellende de verwoesting van Rotterdam. Later schilderde hij onder meer verscheidene stillevens, die werden gekenmerkt door een donker palet. Na de bevrijding wist hij echter dit sombere van zich af te schudden en gebruikte hij weer lichtere en vrolijkere kleuren. Uit zijn stillevens bleek het sterkst het verschil van opvatting en techniek met vroeger. Hij ging zich nu ook meer toeleggen op het aquarelleren, wat voorheen al zijn sterkste kant was.

Zijn atelier had Frits in 'De Schuilhoek' aan de Kortedijk 123, achter het zogenaamde Delflandhuis bij de sluizen. Zus Elizabeth Weiland had dit voormalige pakhuis in 1941 gekocht van graanhandelaar Poot. Na de noodzakelijke verbouwingen was het een geschikte atelierruimte geworden. Van hieruit had Frits een buitengewoon inspirerend uitzicht over het 'Spuiwater' of Buizengat. Dit leverde bijvoorbeeld een doek op met de weinig verhullende titel 'Het Buizengat gezien uit het atelier'.

De Schuilhoek deed ook dienst als expositieruimte. In april 1947 organiseerde de plaatselijke afdeling van de Volksuniversiteit Rotterdam hier een tentoonstelling van Vlaardingse stadsgezichten, uitgevoerd door verschillende kunstenaars in diverse technieken en materialen. Wat zij echter allen gemeen hadden, was de liefde voor 'onze stad'. De familie Weiland was vertegenwoordigd met 'Het Buizengat' van Johannes en een aantal vroege aquarellen van Frits. Verder waren er werken te zien van onder meer W. Brinkman, J.J. Midderigh en W. van 't Woudt en last but not least de originelen van de serie overbekende tekeningen van Anton Pieck, die deze had gemaakt voor de kort tevoren verschenen roman 'Brood uit het water' van Fenand van den Oever.

De kunstenaar geëerd en herdacht

In 1948 vierde Frits Weiland zijn zestigste verjaardag en dit heugelijke feit liet hij niet onopgemerkt aan Vlaardingen voorbij gaan. In de voorgaande jaren was hem meerdere malen de vraag gesteld om weer eens in zijn eigen stad te exposeren en eindelijk was het dan zover.

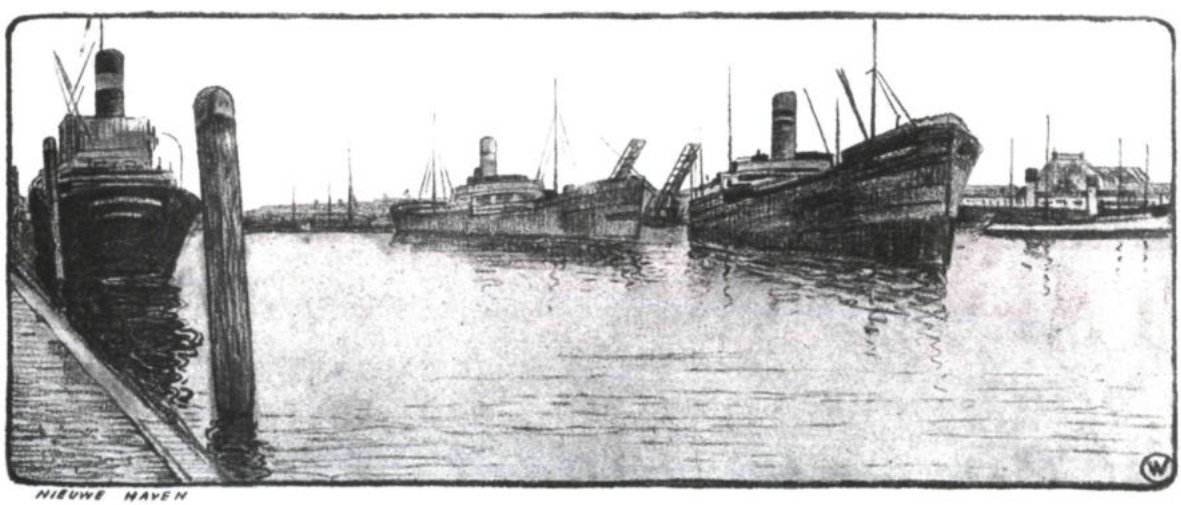

Aquarel van het 'Spuiwater' of Buizengat, met links van de R.K. Kerk Frits' schildersatelier, genaamd 'De Schuilhoek'. Deze reproductie is afkomstig van de kalender, die in 1922 werd uitgegeven door Dorsman & Odé.

Van 18 tot 25 december 1948 werd een overzichtstentoonstelling gehouden in het Handelsgebouw, die in aanwezigheid van vele belangstellenden officieel werd geopend door

burgemeester Heusdens. Voor hem was dit ook een bijzondere aangelegenheid, want het was de eerste tentoonstelling die hij in zijn standplaats Vlaardingen mocht openen.
In zijn openingswoord verklaarde hij dat hij zich bewust was van het feit dat hij burgemeester was van een werkgemeente, een gemeente met een zakelijke, sterk materialistische inslag. Juist daarom verheugde het hem dat een geboren en getogen Vlaardinger als Weiland – in zijn positie als kunstenaar gericht op het meer ideële – een tegenwicht vormde tegen juist die prozaïsche aard van onze stad. Hij deelde mee dat het gemeentebestuur overwoog om de oude Visbank aan de vergetelheid te ontrukken, het gebouw te restaureren en een waardiger bestaan te geven door het om te vormen tot een expositiezaaltje. Weliswaar was de door de Vereniging van Haringhandelaren beschikbaar gestelde afslagzaal een prachtige ruimte, maar voor dit doel minder geschikt. De burgemeester sprak tenslotte de wens uit, dat vele Vlaardingers van de gelegenheid gebruik zouden maken om kennis te nemen van het werk van Weiland.
Tentoongesteld werden circa zestig doeken, zowel olieverf als aquarel. Daarbij bleek – aldus de N.V.C. van 22 december 1948 – "...dat hij behalve schepen, water en lucht toch ook nog wel iets anders in zijn penseel heeft zitten. Vooral ook de schoonheid van de Amsterdamse gracht heeft hem getrokken..." De tentoonstelling werd bezocht door ruim 800 bezoekers en er werden in totaal veertien schilderijen verkocht.

Langzamerhand begon Frits Weiland zich uit zijn zaken terug te trekken. Ondanks zijn grote voorliefde voor het schilderen, had hij in de achter hem liggende jaren zijn schilders- en glazenmakersbedrijf, dat nog steeds was gevestigd aan de Emmastraat, nooit verwaarloosd, maar dit daarentegen steeds uitgebreid. Dat hij ook in zijn vak een goede naam had opgebouwd, bewijst het feit dat hij, na achtereenvolgens de functies van penningmeester en secretaris te hebben vervuld, in navolging van zijn familielid A.H.P. Maarleveld werd gekozen tot voorzitter van de plaatselijke Schilderspatroonsvereniging.
Nu was voor hem echter de tijd aangebroken om het wat rustiger aan te gaan doen en zich meer dan tot dusverre mogelijk was geweest aan de schilderkunst te wijden. Helaas begon hij met zijn gezondheid te sukkelen, waardoor zijn diep gekoesterde wens niet gerealiseerd kon worden. Op 28 september 1950 overleed hij op slechts 62-jarige leeftijd.
De redactie van de N.V.C. plaatste de volgende dag dit 'in memoriam' in de krant: "Gisteren overleed onze stadgenoot, de heer F.C. Weiland, die vele jaren aan het hoofd stond van het bekende schildersbedrijf onder zijn naam en onder wiens leiding vele werken tot uitvoering kwamen. Ook in het organisatieleven was hij een geziene figuur. Jarenlang was hij voorzitter van de afd. Vlaardingen van de Schilderspatroons Bond, terwijl hij bovendien lid was van de examencommissie van de Nationale Schildersschool. Ook op kunstzinnig terrein had zijn naam een goede klank. Hij was een bekend kunstschilder, die vele exposities hield, zowel hier als elders. Vlaardingen verliest in hem een gezien en geacht burger."
De waardering voor de kunstenaar Weiland kwam tot uit-

Reproductie van een crayontekening van Frits Weiland, met schepen in de Nieuwe Haven (Koningin Wilhelminahaven Noordzijde).

drukking in het organiseren van een herdenkingstentoonstelling, die op 9 maart 1951 – een half jaar na zijn overlijden – werd geopend door burgemeester Heusdens. De opening werd bijgewoond door de weduwe Weiland-Uittien, een aantal familieleden van de overledene en het comité, dat het initiatief tot deze postume hulde had genomen.
De wens die de burgemeester bij de opening van de tentoonstelling in 1948 had uitgesproken, bleek inmiddels te zijn uitgekomen: de voormalige Visbank was getransformeerd in een heuse expositieruimte. Getoond werd hier een collectie schilderijen en tekeningen, waarin uiteraard zee-, haven- en riviergezichten de boventoon voerden, maar waarin ook andere genres, zoals portretten, landschappen en bloemstillevens niet ontbraken.
Burgemeester Heusdens sprak de hoop en de wens uit dat er bij de burgerij veel belangstelling voor deze expositie mocht zijn en dat velen, zowel uit Vlaardingen als uit de omgeving, er naar zouden komen kijken, "opdat zij er zelf rijker door zullen worden en er tevens Frits Weiland mee zullen eren."
Ds. A. Weiland, een zoon van de overledene, bedankte tenslotte mede namens zijn moeder de burgemeester voor diens bereidwilligheid om de tentoonstelling te openen en de leden van het comité voor hun inzet. Hij noemde het symbolisch, dat twee tentoonstellingen van zijn vaders werk waren gehouden in twee gebouwen die zo nauw waren betrokken bij de visserij, omdat dit werk zo geheel doortrokken was van liefde voor de visserij, voor schepen en voor water...

III JACOB (JAAP) WEILAND (1891-1970): DE 'LAATBLOEIER'

Na zoon Frits volgde uit het huwelijk van Arij Weiland en Elisabeth Berkhout in 1890 de geboorte van een levenloos kind. Jaap was hun vijfde kind en de tweede zoon en werd geboren op 11 juni 1891. Hij werd vernoemd naar zijn grootvader van moeders zijde, Jacob Berkhout.
Zijn lagere schooltijd bracht de kleine Jaap door op de school van de welbekende meester P.J. van der Schaar. Het familietalent openbaarde zich ook bij hem al op zeer jeugdige leeftijd: voor zijn klasgenootjes moest hij dikwijls een mooi paardje tekenen op de achterkant van hun leien.
Toch trad hij niet zonder meer in de voetsporen van zijn oom Johannes en broer Frits. Jaap begon als jongste bediende bij de firma Van Dusseldorp van de meelfabriek aan de haven (voor een tientje in de maand!). Hierna kwam hij als kantoorbediende in dienst bij baron Sweerts de Landas Wyborgh te Rotterdam. Op 3 maart 1922 vestigde hij zich ook in deze stad, maar op 2 oktober 1924 keerde hij weer terug en trok hij in bij zijn vader en zusters in hun nieuwe huis aan de Voorstraat te Vlaardinger-Ambacht. Reeds anderhalf jaar later verhuisde hij opnieuw naar Rotterdam om pas op 15 juli 1931 definitief zijn stek te vinden aan de Rozenlaan 13 in 'Ambacht'.

MAKELAAR IN OLIËN EN VETTEN

In de tussentijd was hij gaan studeren en behaalde hij de diploma's Nederlands, Duits, Frans, Engels en boekhouden. Zijn harde werken resulteerde uiteindelijk in zijn beëdiging als makelaar in oliën en vetten. Hij bleef in dienst tot de oude baron in 1940 stierf, waarna de zaak werd geliquideerd. Het tekenen was ondertussen altijd wel zijn liefste bezigheid geweest, "maar die handel in olie en vetten had hij nodig om zijn mond open te houden", aldus zijn echtgenote Johanna Weiland-Hartman in een interview met G. Lutke Meijer voor het boek 'Het levend verleden van Vlaardingen'. Jaap had haar leren kennen toen hij dertig jaar oud was en zij pas zeventien. Zelf was zij ook kunstzinnig aangelegd: zij was van beroep modiste bij een hoedenatelier en in haar vrije tijd maakte ze poppen en wandkleden, maar bijvoorbeeld ook de kostuums voor de operettegroep van Katharina Verhoeff-Torn.

Jaap Weiland is in later jaren nog werkzaam geweest bij de Vlaardingse Vlaggenfabriek als correspondent en vlaggentekenaar. Het vlaggen tekenen was voor hem eerder een bijbaan, maar hierin kon hij veel van zijn creativiteit kwijt. Thuis had hij een grote tekentafel staan, waarop hij hele lappen kon tekenen. Van alle landen lagen die van Uruguay en Japan hem het meest na aan het hart. Hij tekende vlaggen met palmen en met leeuwen erin en vond het prachtig werk, zo herinnerde zijn echtgenote zich later.

TIJD VOOR DE KUNST

Het kunstenaarsbloed begon bij Jaap Weiland pas echt te kriebelen, toen hij rustig thuis kon zijn en geen beslommeringen van ingewikkelde makelaarszaken meer aan zijn hoofd had. Hij was 50 jaar toen hij die rust in de Rozenlaan vond, waar hij op de bovenverdieping van zijn huis een atelier had ingericht. Pas toen kon hij zich volledig overgeven aan zijn passie en sloeg hij intensief aan het werk.

Jaap Weiland maakte voornamelijk aquarellen en (pen)tekeningen in figuratieve trant van landschappen en stillevens. Zijn onderwerpen varieerden van een boerderij met hooiberg tot een riviergezicht met oude balken, rotte manden en keien. Zijn grote verdienste was dat hij zo voortreffelijk in staat was juist die plekjes met enkele lijnen vast te leggen die aan het oog van de massa voorbijgingen, maar die het ten volle waard waren om geportretteerd te worden. Zo heeft hij nog juist op tijd wat pittoreske Vlaardingse stadsgezichten vereeuwigd, voordat ze definitief ten prooi vielen aan de slopershamer in het kader van de stedelijke vooruitgang.
Behalve in de directe omgeving van Vlaardingen zocht en vond hij ook inspiratie in Zuid-Limburg en wat verder weg in het zonnige zuiden van Frankrijk, de streek die zijn hart had gestolen. Uit een interview met de N.V.C. in 1967: "Zuid-Frankrijk! Ah, ik ben gek op Frankrijk. Ik ben er dolgraag en mijn vrouw trouwens ook. De Rivièra. Elk plekje daar is de moeite van 't bekijken waard, prachtig. Hoe moet ik het zeggen... Frankrijk heeft charme."
Zijn liefde voor Frankrijk ging gepaard met zijn bewondering voor de Franse impressionisten, maar ook de Vlaamse moderne schilders konden zijn goedkeuring wegdragen. Van de Nederlandse schilders bewonderde hij met name Van Gogh en Jongkind (die overigens zijn jeugdjaren in Vlaardingen heeft doorgebracht).

De Vlaardingse Kunstkring

In april 1947 werd door een aantal Vlaardingse schilders (en beeldhouwers) een zogenaamde Kunstkring opgericht, onder de naam 'De Vlaardingers'. Voorzitter werd Korn. Lodder, secretaris L. Dijkshoorn en penningmeester J.P. Baars. Het doel van de Vlaardingse Kunstkring, zoals de club beter bekend stond, was de kunst te beoefenen in het schilderen (en beeldhouwen) en jaarlijks één of meer (verkoop)tentoonstellingen te organiseren van eigen werk.
De leden van de kring waren in meer of mindere mate zielsverwanten. Ze leverden degelijk werk in een traditionele trant, zonder grote behoefte aan experimenteren. Belangrijkste inspiratiebron voor alle schilders was de natuur. Zij werden getroffen door een bepaalde sfeer, een pittoresk geveltje, een weids landschap, een schip in de haven of een bloeiende boomgaard en schepten er genoegen in om deze zaken vast te leggen zoals zij die waarnamen.

In de eerste twee weken van augustus 1955 viel in het kader van de zogenaamde 'Vacantieweken' in de Visbank een ten-

Aquarel door Jaap Weiland van de achterzijde van de boerderij 'De Drie Baarsjes' aan de Trekkade (ongedateerd; in 1958 aangekocht door het Stadsarchief).

toonstelling te bewonderen van door leden van de Kunstkring vervaardigde werken. Tijdens de opening op 30 juli benadrukte H.K. van Minnen, wethouder van culturele zaken, dat er bij het organiseren van dit evenement altijd naar werd gestreefd om niet alléén maar amusement te brengen, maar ook op cultureel terrein iets te bieden. Hij hoopte dat, door het werk van stadgenoten tentoon te stellen, men zich rekenschap zou geven van hetgeen de naaste omgeving te bieden had. Jaap Weiland, inmiddels voorzitter van de Kunstkring, bedankte de wethouder hartelijk voor zijn welgemeende woorden en hoopte met hem dat de tentoonstelling tevens een financieel succes zou worden: "We zouden het zeer op prijs stellen als vele Vlaardingers iets van het geëxposeerde in bezit zouden willen hebben, want schilderijen kopen is tot nu toe iets dat in feite alleen maar in zeer gegoede kringen gebeurt. Wat verder overal aan de muren hangt is vrijwel uitsluitend kitsch."
Hij was zelf present met ruim twintig tekeningen, aquarellen en aquarel-pastellen van diverse plekjes in Zuid-Frankrijk (St. Paul, Cannes, Vallauris, Cagnes, Monte Carlo) en Vlaanderen, maar dichter bij huis bijvoorbeeld ook van de Vulcaanhaven en de molen aan de Kortedijk. De goedkoopste werken uit zijn oeuvre waren twee tekeningen van ieder vijftien gulden, terwijl de duurste aquarel (gemaakt in Eze) de deur uit mocht voor honderd gulden.
Zijn mede-exposanten waren Leen Dijkshoorn, Reinier Rijke, Jan Baars en de nog zeer jonge kunstenaar Leen Droppert: "Vijf kunstenaars wier schilderijen in het algemeen en op een kleine uitzondering na op elkaar zijn afgestemd en blijk geven van een levenslustige, ongecompliceerde kijk op de wereld", aldus het Rotterdamse Parool van 10 augustus.
P.A. (Piet) Begeer had een week eerder in de N.V.C. zijn voorkeur uitgesproken voor het werk van Jaap Weiland, die

naar zijn mening van deze groep schilders het meeste zijn vorm had gevonden. "Hij is een typische aquarellist en hij beoefent deze kunst der subtielen fijn en spits, met een benijdenswaardige habiliteit. In ieder landschap vindt hij een passende compositie, voor ieder landschap vindt hij een passende ruimtewerking, die hij met geestig afgestemde kleurvlakken tot leven brengt. Het blijft schetsmatig en toch wordt het nergens arm. Hij heeft er plezier in, een fijnzinnig plezier en dat plezier is navoelbaar."
In 1956 verzorgde Jaap Weiland opnieuw een tentoonstelling in de Visbank, samen met Reinier Rijke, Henk Plomp, Jan Baars en Leen Dijkshoorn. De officiële opening vond plaats op 17 november en werd verricht door Jaap's jongere broer Jan Weiland, kunstschilder te Arnhem (over hem later meer).
Jaap was vertegenwoordigd met een groot aantal aquarellen, gouaches en enkele olieverfschilderijen, voor een deel indrukken die hij in Zuid-Frankrijk had opgedaan. Kunstcriticus Dolf Welling beoordeelde deze in het Rotterdams Nieuwsblad van 21 november 1956 als volgt: "Dat persoonlijke handschrift maakt vooral de aquarellen en tekeningen van Jaap Weiland aantrekkelijk. Wat hij nastreeft bereikt hij soms zelfs met al te grote vaardigheid. Dat blijkt wanneer men, als hier, zestien van zijn werken bijeenziet. Men zou hem dan graag, desnoods met minder gaaf resultaat, eens wat dieper willen zien graven, want van de Vlaardingers, zoals zij hier vertegenwoordigd zijn, lijkt hij de begaafdste."
Ook in 1958 was Jaap Weiland weer van de partij. In de feeërieк met honderden lampjes versierde Visbank exposeerde hij samen met andere Kunstkringleden in de periode eind november-begin december van dat jaar. De tentoonstelling werd geopend op vrijdagavond 21 november door wethouder H.K. van Minnen. Hij stak bij deze gelegenheid zijn bewondering voor de activiteiten van de Kunstkring niet onder stoelen of banken. Sprekend over expositiezaal 'De Visbank' merkte de wethouder op, dat er in Vlaardingen een zaal van groter allure zou moeten komen, waar meer armslag voor kunstuitingen zou zijn. "We moeten niet beginnen met te zeggen, er is misschien zo weinig belangstelling. Wanneer we doorzetten, zal die belangstelling er ook wel komen", citeerde De Rotterdammer van 22 november daaraanvolgend de wethouder.
Aansluitend werd door de hiervoor reeds genoemde Rotterdamse criticus Piet Begeer een kort overzicht gegeven van de expositie. In de N.V.C. van 28 november volgde bovendien nog een (geschreven) kritiek, waarin hij opnieuw

Aquarel van een bloementuintje (ongedateerd; in 1958 aangekocht door het Stadsarchief). Hoewel deze aquarel staat gecatalogiseerd als 'onbekend Vlaardingen', zou het – gezien Jaap's voorliefde voor Zuid-Frankrijk – niet verwonderlijk zijn als hij dit zonnige, vrolijke plaatje daarginds heeft vastgelegd.

zijn voorkeur uitsprak voor Jaap's werk. "Een verheugende verrassing is de ruime inzending van Jaap Weiland. Zowel zijn tekeningen als zijn aquarellen getuigen van een verwonderlijke vaardigheid. Aan figuur waagt hij zich niet, maar zijn blijmoedige impressies van het landschap, van tuinen, ruïnes en intieme hoekjes zijn schijnbaar zonder moeite losjes en met overtuigende zekerheid neergeschreven in een spontaan eigen handschrift. Zijn kleur is echter niet bijzonder in die zin, dat zij vóór hem niet zo gezien zou zijn. In het opvoeren van het kleurengamma tot een meer bijzonder gamma dat alleen bij Weiland hoort, ligt een mogelijkheid tot een verdere ontwikkeling van deze zuivere en zo aantrekkelijke kunst."

Een eigen tentoonstelling in de Visbank

Pas in 1964 was de tijd rijp voor een eigen tentoonstelling, waartoe de feitelijke aanzet werd gegeven door Jaap's echtgenote. In een persoonlijk interview in de N.V.C. van 24 januari 1964 verwoordde hij haar stimulans aldus: "Jij zit daar maar altijd op je atelier je pijpen te roken. Kom nu eens voor de dag, dat iedereen je werk kan zien..."
Aan die wens werd voldaan: onder auspiciën van de Commissie voor Beeldende Kunsten vond van 24 januari 1964 tot 10 februari 1965 in de Visbank een tentoonstelling plaats van Jaap's aquarellen en tekeningen, die was ingericht door Johanna Weiland-Hartman en medekunstenaar Korn. Lodder.
In zijn welkomstwoord tijdens de openingsbijeenkomst noemde de voorzitter van de commissie, ir. A.L. Backer, Jaap Weiland een trouwe bezoeker van alle exposities in de Visbank. Niet uitsluitend de kwaliteit van diens werk had echter de doorslag gegeven, maar het feit dat hij een telg was uit een oeroude Vlaardingse schilders-'dynastie' was een belangrijk punt van overweging geweest om hem uit te nodi-

Pentekening door Jaap Weiland van de Nieuwe Maas, hoek Vulcaanhaven. Op de voorgrond is een stuk van een kapotte kademuur zichtbaar. (Deze tekening is vervaardigd in 1951 en werd in 1979 aangekocht door het Stadsarchief).

gen zijn werk te exposeren! Vervolgens werd in aanwezigheid van vele belangstellenden de tentoonstelling officieel geopend door de inmiddels bekende Piet Begeer. Hij sprak zijn bewondering uit voor de werken van Weiland, maar voegde daaraan toe dat elk kunstwerk op een andere wijze wordt benaderd. De waarde van een werk laat men zich niet aanpraten, zo zei hij. Iedere beschouwer immers vormt zijn eigen oordeel en zo was het ook met de tekeningen en aquarellen van Jaap Weiland.

De tentoongestelde werken – in totaal hingen er 48 tekeningen en aquarellen – waren alle variaties op de thema's waartoe Jaap zich het meest voelde aangetrokken en die hij gewetensvol in inkt, potlood en waterverf gestalte had gegeven: een oude schuit en een oude boom, een landweg en de Vlaardingse Vaart, stille, atmosferische landschappen uit Limburg en Zuid-Frankrijk.

Een citaat uit het Rotterdamse Parool van 31 januari 1964: "Weiland is geen hoogvlieger, geen modernist, geen man die pas begint te leven als hij kan experimenteren, maar iemand van de oude stempel, een eenvoudig mens die nog plezier beleeft aan de gewone dingen, er de poëzie van ziet en ondergaat en er het zinnestrelend genoegen van aan anderen wil overdragen. Daarom zijn het nimmer schokkende zaken die hij tekent of aquarelleert. Een aangevreten geveltje, een verveloze boot, een oude molen, de wijdheid van de polders of zo maar wat oliedrums ergens in de duinen zijn hem genoeg. Gezellig en probleemloos geeft hij dergelijke onderwerpen weer in een traditionele trant van werken, in een stijl die vooral het schilderachtige tot zijn recht wil laten komen."

De expositie werd een groot succes: ruim 400 personen bezochten de Visbank, terwijl zestien van de geëxposeerde werken werden verkocht.

Moderne kunst

Ondanks het feit dat zijn wijze van schilderen in brede kring nog steeds hogelijk werd gewaardeerd, kon Jaap Weiland steeds minder goed uit de voeten met de zogenaamde 'moderne kunst'. Hij, de bescheiden hardwerkende ambachtsman, geloofde niet in wonderkinderen, die alles zomaar in de schoot kregen geworpen. Volgens hem was er veel kaf tussen het koren en waren er veel lieden die nauwelijks een potlood konden vasthouden en dan maar wat nonfiguratief gingen zitten schilderen.

Ondanks zijn duidelijke reserves ten aanzien van de moderne kunst werd hij in 1965 wel lid van VL 65, de vereniging van Vlaardingse kunstenaars (of 'kunstenaarssociëteit'), die zich ten doel stelde om het contact tussen in Vlaardingen wonende en werkende kunstenaars te bevorderen en daartoe tal van activiteiten ontplooide. Uit niets is echter gebleken dat hij zich actief heeft bemoeid met deze club, maar hij was per slot van rekening op dat moment al ver in de zeventig!

Op 21 juni 1967 kreeg hij van de N.V.C. de kans om in de rubriek 'Kunst in Vlaardingen' publiekelijk zijn persoonlijke mening te ventileren over het overgrote deel van de moderne kunstenaars. Hij had overigens niet veel aanmoediging nodig om van zijn hart geen moordkuil te maken. Aanleiding was de laatste 'Salon der Maassteden' in het Stedelijk Museum te Schiedam, waar zijn landschappen en stillevens hingen naast een installatie, bestaande uit een w.c.-bril aan een touwtje! Deze vertoning stuitte bij hemzelf en zijn vrouw op onbegrip en verzet, of om het in zijn eigen woorden te formuleren: "Het is toch een kermis tegenwoordig bij de exposities van moderne kunstenaars."

Zelf had hij vastomlijnde ideeën met betrekking tot 'kunst'. Voor hem was een werk het werk van een artiest, wanneer die artiest zich voor elke lijn op zijn werk volledig had ingezet en geen klodderaar van 18 jaar, die zich uitleefde in het op het doek gooien van verf. In die 'rommel' kon hij niets moois ontdekken. Elke vorm van kunstuiting had naar zijn mening een ondergrond nodig. Zijn goede raad aan iedereen die zich met schilderen wilde gaan bezighouden, luidde dan ook: "Leer eerst goed tekenen." Want, zo stelde hij, pas als je dat kunt, ben je werkelijk in staat met enkele penseelstreken iets goeds op papier of linnen te zetten.

In weerwil van zijn aversie tegen 'moderne kunstenaars' nam hij graag deel aan de zomerexpositie van werken van Vlaardingse kunstenaars (zowel jong als oud), die in juli-augustus 1967 op initiatief van het gemeentebestuur door de Commissie voor Beeldende Kunsten werd georganiseerd. Niet eens zozeer vanwege de kunstwerken zelf, maar vooral

door de omgeving waarin zij werden tentoongesteld: in de burgerzaal (schilderijen) en binnenplaats (beeldhouwwerken) van het stadhuis aan de Markt. Van Jaap hingen er een inkttekening van de molen en twee aquarellen van respectievelijk Domburg en de aanleg van Rijksweg 20.

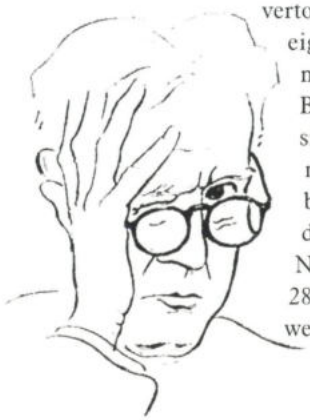
Ondanks zijn gevorderde leeftijd van 76 jaar was Jaap Weiland nog steeds gericht op de toekomst. "Mijn mooiste werk? Mijn mooiste werk moet ik nog maken", was een uitspraak van hem in het voornoemde interview. Toch zou hem niet veel tijd meer zijn gegund.
De laatste grote tentoonstelling waaraan hij deelnam, was in september 1969. De Commissie voor Beeldende Kunsten organiseerde toen ter gelegenheid van de opening van het nieuwe tentoonstellingsseizoen een expositie in de Visbank met schilderijen, tekeningen, aquarellen en gouaches van diverse Vlaardingse kunstenaars, waaronder Jaap Weiland.
Daarna mocht hij in februari 1970 nog de zogenaamde maandelijke tentoonstelling verzorgen in jongerensociëteit 'De Stoof'. Na Korn. Lodder was hij de tweede oudere kunstenaar die de gelegenheid kreeg om met zijn werken de muren van de sociëteit op te sieren. Te bewonderen vielen onder andere enkele typisch Vlaardingse dingen, zoals indrukken van Holy en de Vlaardingse Vaart, maar ook nog wat aquarellen van Franse plaatsen.
Na een ziekteperiode van elf maanden overleed Jaap Weiland op 5 juli 1970 op 79-jarige leeftijd. Hij ging heen zoals hij had geleefd, stil, gelijkmatig van aard en bescheiden. Aan zijn overlijden werd in Vlaardingen nauwelijks aandacht besteed, maar voor zichzelf had hij zijn doel in het leven bereikt. Zoals hij enkele jaren tevoren verzuchtte: "Wat zou mijn leven zijn zonder mijn kunst. Het geeft er inhoud aan. Het leert het leven om je heen ontdekken..."

IV JOHANNES (JAN) WEILAND (1894-1976): ONDERWIJZER, GRAFICUS, DICHTER, POPPENMAKER EN -SPELER, MAAR BOVENAL SCHILDER

Op 12 februari 1894 werd uit het huwelijk van Arij Weiland en Elisabeth Berkhout opnieuw een zoon geboren. De jongen werd vernoemd naar zijn illustere oom, Johannes Weiland. Over de vroegste jeugd van de kleine Johannes of Johan c.q. Jan jr., zoals hij zich later ten onderscheid zou gaan noemen, is niet buitengewoon veel bekend, maar ongetwijfeld zal deze weinig hebben verschild van die van zijn oudere broers Frits en Jaap.
Evenals bij de laatste het geval was, zag het er bij Jan aanvankelijk niet naar uit dat hij uiteindelijk zijn sporen zou verdienen in de beeldende kunst. Hij volgde de opleiding tot onderwijzer en verhuisde op 20 februari 1914 naar Oegstgeest, waar hij vermoedelijk als kwekeling de verworven kennis in de praktijk ging brengen. Het bloed kroop echter waar het niet gaan kon. Na een omzwerving via Rotterdam – waar hij les kreeg van de schilder en tekenleraar Willem Hardenberg (1879-1939), van wie hij naar eigen zeggen veel heeft opgestoken – keerde hij op 13 juli 1920 weer terug naar zijn geboorteplaats Vlaardingen. Volgens de inschrijving in het bevolkingsregister was hij op dat moment afkomstig uit de gemeente Wassenaar. (Frappant is dat hierbij als zijn beroep staat aangetekend 'kunstschilder', maar dat dit later is doorgehaald en vervangen door 'onderwijzer').

DE HOUTSNIJKUNST EN... DE KERAMIEK

Jan's terugkeer in het ouderlijk nest was maar van korte duur. Reeds op 4 november 1920 verhuisde hij naar Ede in de provincie Gelderland, waar hij een betrekking in het onderwijs aanvaardde. Zijn loopbaan nam hem echter niet zodanig in beslag dat hij de kunst voorgoed vaarwel moest zeggen. Integendeel, na een periode van schilderen stortte hij zich in het begin van de jaren '20 op de vervaardiging van houtsneden. Zijn vriendschap met de kunstenaar Dirk Nijland (1881-1955), die niet alleen schilderde en tekende, maar ook etste, lithografeerde en vooral houtsneden maakte, moet van grote invloed zijn geweest op zijn artistieke ontwikkeling. Gedurende bijna zes jaar wijdde Jan zich in zijn beschikbare tijd vrijwel uitsluitend aan deze specifieke kunstvorm. Hij deed veel inspiratie op in België en maakte daar werk onder de schuilnaam Jean Radoux.
In september 1926 exposeerde Jan Weiland samen met zijn oudere broer Frits in het zaaltje 'Opgang' te Amsterdam. Hij vertoonde hier niet alleen zijn onder eigen naam vervaardigde werk, maar ook datgene wat hij in België zogenaamd als de houtsnijder Jean Radoux had gemaakt. Dit laatste feit wist hij bijzonder goed verborgen te houden, want de criticus van de N.R.C. (geciteerd in de N.V.C. van 28 september 1926) benaderde het werk van 'Jean' alsof het van een werkelijk bestaande kunstenaar was. "Jan en Frits Weiland

zijn beiden stylisten. (...) Jean Radoux is meer impressionist. Hij herleidt den natuurindruk meer in licht- en schaduwvlakken, waarbij hij het karakter van zijn stadsgezichten [van oud-Vlaamse steden] sterk naar voren brengt. Bij hem is de steek van de guts zichtbaar, hetgeen levendigheid aan zijn platen brengt." Van de hand van Jan Weiland vond de recensent bijzonder mooi de 'Zonnebloemen' en de 'Hertjes' en edel van gebaar 'De Blinde en de Vrouw'.
Jan had overigens over aandacht van de (landelijke) media geenszins te klagen. Zo was een jaar tevoren, naar aanleiding van een tentoonstelling in Arnhem, de laatstgenoemde houtsnede samen met het werk 'Ahasverus' afgebeeld in de Elsevier. Twee andere houtsneden, getiteld 'Logger in afbraak' en 'Schiedam', werden gereproduceerd in het boek 'De Moderne Houtsnede in Nederland' (samengesteld door A. van der Boom en in 1928 uitgegeven door Kosmos te Amsterdam).
Na verloop van tijd taande echter de aantrekkingskracht van het 'zwart-wit procédé'. Als oorzaak hiervoor gaf hij zelf aan dat hij er niet netjes genoeg voor was en dat deze kunstvorm voor hem teveel beperkingen met zich meebracht. Als reactie heeft hij vervolgens een tijd geschilderd in sterke en sprekende kleuren. Hierover merkte hij ergens aan het einde van de jaren '50 in een interview zelf op: "Ik dacht toen: als ik, wat ik in het ene heb bereikt – een bepaalde tucht, een strengheid en in de houtsnede een zekere gereserveerdheid – kan verenigen met het schilderen, dan heb ik daarin mijn richting gevonden. En het is een uitgesproken stilleven schilderen geworden. Mijn palet is heel sober. Dat is geen moedwil, want het verleden heeft getoond dat ik wel anders kan. Maar het is mijn aard niet uitbundig te zijn. Die periode van felle kleuren was een bewust contrast met de jaren waarin ik de zwart-witkunst beoefende. Een experiment om er van los te komen. Maar dat feller gekleurde werk kwam niet uit mijn innerlijk voort."
Van de door Weiland in de jaren 1920-1930 gemaakte serie houtsneden werden aan het begin van de jaren '80 enkele exemplaren opgenomen in de collectie van het Museum Boymans-van Beuningen te Rotterdam en een ander deel werd door zijn weduwe geschonken aan de gemeente Ede.

Vermeldenswaard is voorts nog het uitstapje dat Jan Weiland in deze periode maakte naar de wereld van de toegepaste kunst, namelijk de keramiek. Voor zover bekend was hij in 1929 de eerste kunstenaar die door de aardewerkfabriek NV Koninklijke Goedewaagen te Gouda van buiten werd aangetrokken om een servies te ontwerpen. Zijn ongedecoreerde theeservies 'Weiland' vormt qua elegantie en uitvoering een hoogtepunt in de fabrieksproductie van de jaren '20. Omstreeks 1930 heeft Jan Weiland tevens nog een (minder verfijnd) theeservies ontworpen voor de Arnhemsche Fayencefabriek, maar dat is vermoedelijk in de prototypefase blijven steken, want er is slechts één exemplaar van bekend.

Het marionettentheater

Jan Weiland zou ook landelijke bekendheid verwerven als marionetten-virtuoos. De aanzet tot het inslaan van deze nieuwe richting in zijn leven werd gegeven door zijn echtgenote, die in 1934 een pop had gekocht die zij wilde gaan namaken. "Neen", zei Weiland, "dan gaan we zelf wat nieuws maken." Dat gebeurde. "En toen bekoorde het ons en zaten we er aan vast!"
Jan Weiland kon in het poppenspel al zijn talenten uitleven: als schilder bij het maken van decors voor het theater en als houtsnijder bij het vervaardigen van de karakteristieke poppenkoppen. Hij vermoedde overigens zelf dat hij zijn talent voor het snijden te danken had aan zijn grootvader, Christoffel Frederik Weiland, die zich als scheepstimmerman bezighield met het maken van boegbeelden voor schepen. Jan was bovendien geen onverdienstelijk dichter en deze gave kwam uitstekend van pas bij het schrijven van de dramateksten voor zijn spelen.

Omslagtekening van de roman 'Visschers voeren uit', geschreven door Marie van Dessel-Poot (1937). De winst van dit boek was bestemd voor de realisatie van het Vissersmonument. Ter gelegenheid van de onthulling op 29 juli 1950 werd een boekje uitgegeven, waarin opgenomen het gedicht 'Het Monument' van Jan Weiland.

De eerste voorstellingen van het poppentheater – bestaande uit een combinatie van marionetten en opera, waaraan de naam 'Marionetten-Opera-Theater' was ontleend – werden gegeven door een groot gezelschap, met medewerking van enkele zangers en musici. Jan Weiland was de onbetwiste leider van dit vanuit Arnhem opererende gezelschap, dat voornamelijk optrad voor plaatselijke kunstkringen.
In de winter van 1935/1936 richtte hij daarnaast nog een apart marionettentheater op, genaamd 'Het Zwarte Zwaantje', waarmee hij samen met zijn echtgenote kindervoorstellingen verzorgde. Op zaterdag 4 januari 1936 werd Vlaardingen door hen aangedaan. In zaal Excelsior werden de kinderen van de leden van het departement Vlaardingen van de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen en van de afdeling Vlaardingen en Vlaardinger-Ambacht van de Volksbond tegen Drankmisbruik met poppenspel vermaakt. In de N.V.C. van 1 januari daaraan voorafgaande was deze voorstelling als volgt aangekondigd: "De oude traditie van het Hollandsche Poppenspel wordt hiermede op waardige wijze voortgezet, de oude elementen ontbreken geenszins en velen zullen er het zoozeer bewonderde, boeiende spel hunner jeugd in terugvinden, terwijl zij, die de marionetten van den heer Weiland van tentoonstellingen kennen van de kunstwaarde van het geheel overtuigd zullen zijn. Zoowel voor hen, die zich nog gaarne in het oude, romantische verheugen, als voor kinderen, voor wie dit alles nieuw is, belooft het een genoeglijke middag te worden." Volgens de recensie in de krant van 6 januari was het inderdaad een buitengewoon genoeglijke matinee geworden en had een stampvolle zaal serieus en soms ook luidruchtig meegeleefd met onder meer dansende marionetten en de traditionele Jan Klaassen en Katrijn. De voorstelling werd opgeluisterd met vrolijke en passende muziek van M. Boerdam.

Hoewel zijn marionetten-operatheater een enorm succes was, bevredigde deze vorm van theater Weiland uiteindelijk niet. Hij voelde zich op een gegeven moment teveel theaterdirecteur en te weinig poppenspeler. Vanuit het standpunt dat poppenspel een intieme kunst moest blijven, kwam hij tenslotte tot een vorm waarbij de kunst der marionetten zelf voorop stond. Met hulp van zijn echtgenote zette hij een nieuw repertoire op, waarvoor tekst, (karakter)poppen en decors gelijktijdig ontstonden. Hij bewerkte onder meer sprookjes als 'De drie wensen' en 'De nieuwe kleren van de keizer' in dichtvorm en vertaalde de moraal ervan naar de moderne tijd. Gedurende de daaropvolgende jaren werd een groot aantal voorstellingen in het hele land gegeven en werd het repertoire verder uitgebouwd.
Op 31 maart 1940 vond de laatste belangrijke voorstelling plaats vóór het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog. Het marionettentheater moest onderduiken en een aantal poppen ging gedurende de bezetting verloren.
Zijn poëtische talent, dat hij voordien had kunnen uiten in zijn spel, in combinatie met zijn filosofische inslag, resulteerde in 1944 in een bij uitgeverij 'De Bezige Bij' onder de schuilnaam Jan van den Bracken Vloedt clandestien uitgegeven dichtbundel met de titel 'Gevlekte Sater'.
Tijdens de laatste twee oorlogsjaren trad Jan Weiland nog hier en daar op met zijn marionetten tijdens huisbijeenkomsten, maar na de oorlog zou er geleidelijk een einde komen aan de voorstellingen. Voornamelijk wegens een gebrek aan medewerkers, maar daarnaast werd het een te vermoeiende bezigheid. Het bespelen van de marionetten en het tegelijkertijd opzeggen van de teksten vereiste een grote geestelijke en lichamelijke inspanning, waartoe Jan Weiland fysiek niet meer in staat was. Slechts incidenteel voldeed hij nog aan een verzoek om op te treden. Zo gaf hij op 8 mei 1946 in zaal Liefde en Vrede aan de Gedempte Biersloot in Vlaardingen een voorstelling met zijn marionettentheater, die was georganiseerd door de Sociale Jeugdraad van de Stichting Nederlands Volksherstel. En, wel heel bijzonder, mocht hij op uitnodiging van koningin Juliana op 16 juli 1949 een voorstelling geven voor de prinsesjes op paleis Soestdijk!
Alhoewel er een einde kwam aan het in het land optreden met zijn marionetten, bleef de vervaardiging van karakteristieke sierpoppen – zoals een blinde bedelaar of een koopman met rattenvallen – voor hem een geliefde bezigheid. Volgens Weiland zelf hadden deze poppen echter weinig met echte kunst te maken. Voor hem vormden zij slechts een speelse uitlaatklep.

Terugkeer naar de schilderkunst

Groter dan zijn liefde voor de marionetten of voor de poëzie was uiteindelijk zijn liefde voor de schilderkunst. Midden in de oorlog, in 1943, had hij de stoute schoenen aangetrokken en de sprong gewaagd: hij keerde het onderwijs definitief de rug toe om zich volledig te kunnen wijden aan het schilderen.
In 1945 had hij een atelier betrokken in het landelijke dorpje Lunteren, gelegen in de Gelderse Vallei. Hier kon hij zich in alle eenzaamheid naar hartelust bezighouden met zijn stillevens. Composities bouwde hij op uit de zaken die hij tijdens zijn wandelingen ontdekte en behoedzaam thuis

opspaarde: dode bemoste takken, door de natuur ingevreten flesscherven, gedroogde bloemen en paddestoelen. Gecombineerd met gebroken ballen, roestige kettingen en wijnglazen vormden zij de rekwisieten voor welhaast surrealistisch aandoende doeken. Zijn kleurgebruik werd overheerst door sombere donkertinten, afgezet tegen wit in alle mogelijke nuances.
Alhoewel hij van nature een solitair persoon was, schuwde hij het contact met medekunstenaars allerminst. In 1950 sloot hij zich aan bij de Gelderse kunstenaarsgemeenschap 'Kring '50', waarvan niet alleen schilders, maar ook voordrachtskunstenaars en musici deel uitmaakten. Het gezelschap kwam regelmatig bijeen in Weiland's Lunterse atelier.

TENTOONSTELLINGEN

Alleen exposeren deed Jan Weiland zelden, maar hij nam wel regelmatig deel aan de tentoonstellingen van plaatselijke kunstschilders, zoals in 1953, toen hij in Ede tekeningen tentoonstelde die hij in zijn zomerverblijf in Vergeletto in Italiaans Zwitserland (Ticino) had gemaakt.
Het daaropvolgende jaar 1954 was in artistiek opzicht een belangrijk jaar voor Jan Weiland. Ter gelegenheid van zijn zestigste verjaardag werd in februari 1954 in de kunstzaal 'Plaats' in Den Haag een tentoonstelling georganiseerd van zijn poppen, tekeningen en schilderijen.
De kritieken in de kranten De Waarheid (Piet van der Poll), het Algemeen Handelsblad (F.P. Huygens), de Haagsche Courant (Cornelis Veth) en het Haagsch Dagblad (R.E. Penning) waren zeer wisselend van toon en soms zelfs tegenstrijdig van aard. Waar de één bijzonder van had genoten, dat werd door de ander genadeloos afgekraakt, hetgeen maar weer eens bewijst dat niets zo persoonlijk is als smaak! Ter illustratie volgt hier een deel van de recensie van criticus Piet van der Poll: "...in ieder geval doet zich het feit voor dat Weiland o.i. in zijn drie dimensionaal werk (poppen) in veel grotere mate een vrijer artistiek vormgeven demonstreert dan in zijn ongetwijfeld degelijke, goedgecomponeerde doch wat stroeve en wat aan de verf vastzittende schilderijen. Iedere kunstenaar kiest een middel om zich uit te drukken overeenkomstig zijn aanleg, karakter en geaardheid. (...) Het is mogelijk dat de kunstenaar gebruik maakt van meer dan één uitdrukkingsmiddel, doch altijd zal er één zijn waarmee hij zich het meest vrij beweegt, waarbij hij zich het meest ongeremd voelt. De poppen van Weiland getuigen allen van een veel grotere durf dan zijn schilderijen. Moderner is de opvatting, expressief zijn de vormen in gebaar. Het schijnt dat dit artistiek ruimte-werk Weiland een grotere mogelijkheid geeft zich ongedwongener bezig te houden met materiaal en onderwerp, zich los te maken van de geestelijke sfeer van dromerige stillevens. (...) Zijn schilderijen zijn breed geschilderd. Dikwijls eenvoudige grote vormen in sterke licht-donker werking met vloeiende overgangen in een wat monotone kleur. Het 'Stilleven met citroenen' en 'Vergeten appels' zijn evenwel mooie gave doekjes geworden en vooral 'Kapelletje in Ticino' is een van zijn beste werken. Ook zijn tekeningen getuigen van een degelijk vakmanschap en subtiele zeggingskracht; met name 'Dode larix' doet even denken aan een Chinese tekening."
Na Den Haag volgde Rotterdam, waar in mei 1954 in het Schielandshuis dezelfde objecten werden tentoongesteld. De Rotterdammers deelden grotendeels de mening van de Haagse critici en waren eveneens het meest te spreken over Weiland's poppen, voor hen het hoogtepunt van de tentoonstelling.

Onder de naam 'Paletmanifestatie 1954 Vlaardingen' vond van 31 juli tot 22 augustus 1954 in de zaal Harmonie een schilderijententoonstelling plaats, die het resultaat was van een van gemeentewege uitgeschreven wedstrijd. Deelname hieraan was alleen mogelijk op uitnodiging; van de 150 geïnviteerde kunstenaars zonden er ruim 80 één of meerdere werken in. Het thema van de wedstrijd was: 'Vlaardingen, zoals het was – zoals het is – zoals het werkt'. De gemeente Vlaardingen was niet alleen de initiator, maar verleende ook financiële steun in de vorm van prijzen- en aankoopgeld. De organisatie was in handen van de Commissie voor Beeldende Kunsten. Beoogd werd de bezoekers van de Paletmanifestatie de schoonheid van Vlaardingen te laten zien door de ogen van Nederlandse kunstenaars en verder een bijdrage te leveren aan vergroting van de kennis van en de belangstelling voor beeldende kunst.
De inzendingen uit het gehele land werden beoordeeld door een deskundige jury, bestaande uit D.H.G. Bolten, directeur van het Prinsenhof te Delft, de kunstcriticus Ch. Wentinck en E. Warffemius, voorzitter van de Rotterdamse Kunstenaars Sociëteit. Bij het toekennen van de prijzen won de moderne inslag het van het oude traditionele schilderij (of zoals men het fraai formuleerde: "de polsslag van de tijd moet in een kunstwerk te voelen zijn"). De eerste prijs ter waarde van 800 gulden ging naar de jonge Haagse kunstschilder Huub Hierck voor zijn (abstracte) schilderij 'Nieuwbouw' en de tweede van 700 gulden werd toegekend

aan het doek 'Overweg aan de Parallelweg' van Henk Munnik, eveneens uit Den Haag. Op advies van de jury werd door de gemeente een aantal werken aangekocht.
De catalogus van de Paletmanifestatie vermeldt onder nummer 76 het werk 'Aan de rivier' van Jaap Weiland en onder nummer 90 'Logger in afbraak' van Jan Weiland, dat – aldus De Rotterdammer van 31 juli 1954 – "fascineert door compositie en kleurbehandeling." Een prijs was voor hem echter niet weggelegd.
Hoewel hij zelf heftig ontkende gebukt te gaan onder een persoonlijke teleurstelling, liet hij zich vanuit Lunteren – waar hij door middel van brieven en krantenknipsels had meegeleefd met de Paletmanifestatie – niet onbetuigd. Onder de titel 'De stad waar men kind is geweest' publiceerde hij in september '54 in de N.V.C. een polemisch getint artikel, waarin hij de vloer aanveegde met een jury van buiten de stad, die het waagde een schilderij "betrekking hebbende op Vlaardingen" te bekronen, welk (Haags) schilderij echter zomaar lukraak was ingezonden. Zij die te goeder trouw wel de moeite hadden genomen van een eerlijke weergave van het stadsbeeld waren daardoor in het nadeel geweest, meende Weiland.
Met zijn bijna surrealistische 'Logger in afbraak' had hij getracht tot uitdrukking te brengen het gedenken, de herinnering, de sfeer en de weemoed, die iedereen vanuit zijn kindertijd voorgoed met zich blijft meedragen. "De geest van dit eigenwijze, kwalijkriekende, lelijke, mij zielslieve, prachtige stadje heeft zulk een ouderdom en zulk een diepte dat daaruit een eigen, zeer zware spraak en betoogtrant, een eigen rijke taal, een eigen kerkzang en een eigen humor konden ontstaan. Wie in Vlaardingen kind is geweest, zal oud geworden een emmer weer zachtmoedig 'hemmer' noemen gaan, of gemelijk 'nemmer'. En ergens ter wereld nederliggend, logger voor de sloop, zal hij het vrolijke gehamer nog horen van lang, lang geleden, van hout op hout, nieuw zonnig wit hout, logger in aanbouw."

In 1956 liet Jan Weiland in zijn geliefde geboorteplaats nogmaals van zich horen.
Op 24 april werd ter gelegenheid van het 45-jarig bestaan van de Vereniging tot Verbetering der Volkshuisvesting 'Patrimoniums Woningen' een door hem geschilderd portret van de erevoorzitter van de vereniging, H. de Bordes, op plechtige wijze onthuld in de bestuurskamer van Patrimonium. De Bordes, oud-burgemeester van Vlaardinger-Ambacht (1903-1919) en oud-gemeenteraadslid en -wethouder van Vlaardingen (1905-1919), was in 1911 degene die de

Het door Jan Weiland geschilderde portret van oud-burgemeester en oprichter van Patrimonium, H. de Bordes (1873-1966).

aanzet had gegeven tot oprichting van de vereniging. In zijn toespraak sprak hij zijn dank uit aan het bestuur van Patrimonium voor de hem bewezen eer. Zijn echtgenote en hijzelf hadden gelukkige jaren beleefd in Vlaardingen, maar van het oude, vertrouwde stadsbeeld had hij bij zijn terugkeer weinig meer teruggevonden. De grote expansie van Vlaardingen kon echter wel zijn goedkeuring wegdragen.
In november van dat jaar gaf Jan – inmiddels verhuisd van Lunteren naar Arnhem – opnieuw acte de présence in Vlaardingen. Op verzoek van zijn oudere broer Jaap, voorzitter van de Vlaardingse Kunstkring, opende hij in de Visbank een tentoonstelling van werken van de leden. Als schilder en vakgenoot gaf hij in zijn openingstoespraak een kijkje in 'de keuken van de schilderkunst'. Naar zijn mening kon men van een schilderij de diepere zin niet kennen, zonder iets van de techniek van het schilderen af te weten. Schilderen is antwoord geven op een ontroering, maar omdat de schilder hierbij altijd gebonden is aan verf en penseel moet hij wel van de verf houden. Zijn toespraak besloot hij met de beeldspraak dat het huis van de kunst groot is en tochtig. Hij hoopte echter dat velen niettemin de deur zouden weten te vinden en met name die van de Visbank, waar het nu mogelijk was om kennis te maken met het werk van stadgenoten.

Na dit jaar werd van Jan Weiland weinig meer vernomen in

Vlaardingen. Zijn oudste broer, Frits, en zijn oudste zuster, Apolonia, waren inmiddels overleden. Zijn jongste broer, Frans, die zijn loopbaan beëindigde als directeur van de Nieuwe Matex, was met zijn echtgenote verhuisd naar Zeist en de twee jongste zussen, Annetje en Elizabeth, vestigden zich in februari 1957 gezamenlijk te Soest, waar schoonzuster Martina Weiland-Uittien twee maanden eerder naar toe was gegaan.
Broer Jaap was de enige Weiland die Vlaardingen trouw bleef. De verstandhouding met hem en diens echtgenote, Johanna Weiland-Hartman, was goed te noemen, zodat hij hen ongetwijfeld nog wel zal hebben bezocht, maar de banden met Vlaardingen werden toch minder.

Postuum eerbetoon

Jan Weiland overleed op 10 februari 1976 in Lunteren, twee dagen voor zijn 82ste verjaardag.
Hiermee was het doek echter nog niet definitief gevallen. Om hem te eren werd exact drie jaar na zijn dood, op 10 februari 1979, in Cultureel Centrum De Reehorst te Ede een tijdelijke expositie van zijn marionetten geopend. Speciaal voor deze gelegenheid waren zij weer van zolder gehaald en dankzij de vaardige handen van zijn weduwe in hun oude luister hersteld. Een groot deel van de marionetten was geplaatst in de scènes uit de oorspronkelijke spelen. Anderen waren te zien in een passende entourage, soms met de originele decors als achtergrond. Behalve de marionetten zelf was een aantal van Weiland's schilderijen van marionetten te zien, terwijl het geheel werd gecompleteerd door vitrines met manuscripten, werktekeningen, recensies en een marionettentheater, waarmee de bezoekers van de tentoonstelling zelf aan de slag konden.
Het was Jan Weiland's liefste wens, dat er ooit een verzamelbundel van zijn gedichten zou verschijnen. Zelf had hij voor het grootste deel de gedichten nog uitgezocht; de illustraties waren van zijn hand en zelfs het motto ervan had hij bepaald. Een in 1977 gehouden verkooptentoonstelling van zijn schilderijen maakte de uitgave hiervan mogelijk en tijdens de expositie-opening werd de bundel 'Te weten dat men speelt' officieel ten doop gehouden.

BRONNEN

Archivalia (Stadsarchief Vlaardingen)

-Archief Gemeentebestuur Vlaardingen 1813-1962 (geboorte-, huwelijks- en overlijdensregisters van de Burgerlijke Stand; bevolkingsregisters; hinderwetvergunningen; woningkaarten; kadastrale leggers).
-Notarieel Archief Vlaardingen, 1873 (aktenr. 154) en 1911 (aktenr. 83).
-Archief van het Stadsarchief Vlaardingen, correspondentie Gemeentearchivaris, 1924 (inv.nr. 3), 1925 (inv.nr. 4), 1928 (inv.nr. 7), 1947 (inv.nr. 26) en 1995 (ongenummerd).
-Collectie M.C. Sigal jr., 1920-1966, inv.nr. 4 (rubriek XIV: 'Kunsten en Wetenschappen').
-Correspondentie van A. Bijl Mz. betreffende de te Vlaardingen geboren kunstschilder Johannes Weiland (1856-1909), 1956-1959 (Handschriften- en documentatieverzameling, inv.nr. 1267).
-Aantekeningen betreffende Vlaardingse kunstschilders en beeldhouwers, door M.C. Sigal, ca. 1956 (Handschriften- en documentatieverzameling, inv.nr. 1268).

Literatuur

-Bijl Mz., A. Herinnering aan de kunstschilder Johannes Weiland 1856-1909. Overdruk van de Nieuwe Vlaardingsche Courant, 23 november 1956.
-Bijl Mz., A. Honderd jaren in de verf : gedenkschrift van het schildersbedrijf der Firma H. Maarleveld (1858-1958). Vlaardingen, 1958.
-Janssen, Hans en Sinderen, Wim van. De Haagse School. Zwolle, 1997.
-Lutke Meijer, Gerard. Het levend verleden van Vlaardingen : autobiografie van de haringstad. Zaltbommel, 1982.
-Nieuw Nederlands Biografisch Woordenboek. Deel X. Leiden, 1937.
-Scheen, P.A. Lexicon Nederlandse beeldende kunstenaars 1750-1950. 's-Gravenhage, 1969-1970.
-Stolk, Ton. 'VL. 65 Vereniging van Vlaardingse kunstenaars, van sociëteit tot aktiegroep' in: Historisch Jaarboek Vlaardingen 1995. Vlaardingen, 1995; p. 21-35.
-Van decor naar design : kunstenaars in de Goudse aardewerkindustrie, 1898-1940. Zwolle, 2001.
-Voor hen die bleven : onthulling van het monument van de op zee gebleven Vlaardingse vissers. Vlaardingen, 1950.
-Weiland, Hugo. Herinneringen van een schoolmeester : jeugdherinneringen van Hugo Weiland, geboren te Vlaardingen 1861. Volgens de oude uitgave verzorgd en aangevuld door C. Postma. Vlaardingen, 1955.
-Diverse tentoonstellingscatalogi.

Overig

-Krantencollectie Stadsarchief: 'Nieuwsblad gewijd aan de belangen van Vlaardingen, IJsselmonde, Kralingen en De Hoeksche Waard', 'Vlaardingsche Courant', 'Nieuwe Vlaardingsche Courant', 'Groot Vlaardingen' en 'Vlaardings Dagblad'.
-Series kronieken en plakboeken.
NB Hieruit zijn zoveel artikelen geraadpleegd en geciteerd, dat het onmogelijk is ze hier alle (opnieuw) afzonderlijk te noemen.
-Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie (Den Haag): afdeling 'Kunstenaars van de 20ste eeuw' en afdeling 'Persdocumentatie' (collectie krantenknipsels betreffende Johannes, Frits, Jaap en Jan Weiland; van de laatste is tevens een vermoedelijk door hemzelf en zijn echtgenote bijgehouden plakboek aanwe-

zig met knipsels en uitnodigingen, 1925-ca.1980).

MET DANK AAN...
Twee jaar geleden bracht de heer prof.dr.ir. G. Vossers uit Geldrop een bezoek aan het Stadsarchief om onderzoek te doen naar het voorgeslacht van zijn moeder. Zij was een dochter van Hugo Weiland, de schoolmeester. De heer Vossers heeft mij zeer waardevolle informatie verschaft over de oudere generaties Weiland. Voor zijn mondelinge, telefonische en schriftelijke inlichtingen dank ik hem hierbij hartelijk.
De heer J. Anderson was zo vriendelijk om mij inzage te geven in zijn collectie aquarellen en tekeningen van Jaap Weiland en voorzag mij bovendien van gegevens betreffende het door Jan Weiland ontworpen theeservies. Hiervoor ben ik hem zeer erkentelijk.
Verder moet nog worden vermeld dat Matthijs Struijs – tijdens zijn jacht op ander bronnenmateriaal – op de meest onverwachte momenten nog stukjes informatie boven water wist te halen. Harm Jan Luth tenslotte heeft het artikel met kritische blik doorgelezen. Beiden dank ik voor hun medewerking.

FRAGMENTGENEALOGIE WEILAND

I **Christoffel Frederik Weiland**, geb. Gouda 12 januari 1818, (scheeps)timmerman, winkelier, (op 22 april 1856 verhuisd van Alblasserdam naar Vlaardingen), ovl. Vlaardingen 21 februari 1911, zn. van Johannes (Jan) Weiland en Pieternella Woerlee, tr. Vlaardingen 26 maart 1856
Apolonia Maarleveld, geb. Vlaardingen 31 augustus 1831, winkelierster, ovl. Vlaardingen 8 augustus 1873, dr. van Arij Maarleveld en Neeltje van der Brugge.

Uit dit huwelijk:
1. **Johannes Weiland**, geb. Vlaardingen 23 november 1856, kunstschilder, (op 21 november 1879 verhuisd van Vlaardingen naar Rotterdam en van daar in 1900 naar 's-Gravenhage), ovl. 's-Gravenhage 13 november 1909, tr. Vlaardingen 3 maart 1886 **Klazina Johanna van Leeuwen**, geb. Vlaardingen 5 maart 1859, ovl. Zutphen 20 maart 1945, dr. van Abraham van Leeuwen en Kornelia Maria Teerlink.
   Uit dit huwelijk 3 kinderen.
2. **Arij Weiland**, volgt II.
3. **Hugo Weiland**, geb. Vlaardingen 7 juli 1861, hoofdonderwijzer te Rijnsburg, Katwijk en (vanaf 1906) Brummen, schrijver van verhalen en jeugdboeken, (op 31 augustus 1887 verhuisd van Vlaardingen naar Amsterdam), ovl. Brummen 10 januari 1943, tr. Katwijk a/d Rijn 21 mei 1896 **Johanna Petronella Franchimont**, geb. Katwijk a/d Rijn 27 januari 1871, ovl. Brummen 6 februari 1967, dr. van Abraham Franchimont en Annetje Verloop.
   Uit dit huwelijk 5 kinderen.
4. **Pieter Weiland**, geb. Vlaardingen 28 juni 1863, ovl. Vlaardingen 20 juli 1863.
5. **Karel Weiland**, geb. Vlaardingen 18 december 1864, timmerman, schoenmaker, later winkelier, (op 13 juni 1899 met zijn echtgenote verhuisd van Vlaardingen naar Rotterdam; in 1911 woonden zij te Utrecht), tr. Vlaardingen 10 mei 1899 **Neeltje van Loon**, geb. Oud-Beijerland 30 januari 1874, dr. van Hendrik van Loon en Helena de Vries.
   Uit dit huwelijk nageslacht.
6. **Neeltje Weiland**, geb. Vlaardingen 20 oktober 1867, ovl. Vlaardingen 16 januari 1868.
7. Levenloze dochter, geb. Vlaardingen 11 juni 1869.

II **Arij Weiland**, geb. Vlaardingen 18 september 1858, timmerman (lid van de fa. Weiland en Kornaat), bokkingroker (lid van de fa. Maarleveld en Weiland), koopman, (op 26 september 1924 met enkele van zijn kinderen verhuisd van Vlaardingen naar Vlaardinger-Ambacht), ovl. Vlaardinger-Ambacht 24 april 1932, tr. Vlaardingen 22 november 1882
Elisabeth Berkhout, geb. Vlaardingen 24 november 1857, ovl. Vlaardingen 16 mei 1908, dr. van Jacob Berkhout en Annetje van Krimpen.

Uit dit huwelijk:
1. **Apolonia Weiland**, geb. Vlaardingen 19 februari 1884, ovl. Vlaardingen 23 januari 1956.
2. **Annetje Weiland**, geb. Vlaardingen 17 september 1885, ovl. Vlaardingen 9 september 1887.
3. **Frederik Christoffel (Frits) Weiland**, geb. Vlaardingen 6 april 1888, huis- en decoratieschilder, kunstschilder, (op 9 oktober 1924 met zijn gezin verhuisd van Vlaardingen naar Vlaardinger-Ambacht), ovl. Vlaardingen 28 september 1950, tr. Brummen 12 juni 1919 **Martina Uittien**, geb. Brummen 10 augustus 1888, (op 27 juni 1919 verhuisd van Brummen naar Vlaardingen en van daar op 20 december 1956 naar Soest), ovl. Soest 10 augustus 1979, dr. van Gerhard Mattheus Uittien en Henrica Schaap.
   Uit dit huwelijk 3 kinderen.
4. Levenloos kind, geb. Vlaardingen 22 februari 1890.
5. **Jacob (Jaap) Weiland**, geb. Vlaardingen 11 juni 1891, kantoorbediende, makelaar in oliën en vetten, tekenaar en kunstschilder, (op 3 maart 1922 verhuisd van Vlaardingen naar Rotterdam en van daar op 15 juli 1931 naar Vlaardinger-Ambacht), ovl. Vlaardingen 5 juli 1970, tr. Vlaardingen 28 augustus 1940 **Johanna Hartman**, geb. Vlaardingen 1 december 1903, modiste, ovl. Vlaardingen 31 juli 1994, dr. van Gerrit Hartman en Johanna Hartman.
6. **Johannes (Jan) Weiland**, geb. Vlaardingen 12 februari 1894, onderwijzer, graficus, dichter, marionettenmaker en -speler, kunstschilder, (op 4 november 1920 verhuisd van Vlaardingen naar Ede), ovl. Lunteren 10 februari 1976, tr. (plaats en datum onbekend) **H.J. Janssen** (zij woonde in 1995 te Enschede).
7. **Frans Weiland**, geb. Vlaardingen 15 januari 1896, kantoorbediende, procuratiehouder en vervolgens directeur van de Nieuwe Matex, VVD-raadslid 1954-1956, (op 13 oktober 1956 verhuisd van Vlaardingen naar Zeist; in 1989 woonde hij te Breda), tr. Maassluis 15 juni 1922 **Antje Sijbes Jellema**, geb. Maassluis 27 januari 1901.
8. **Annetje Weiland**, geb. Vlaardingen 16 juni 1898, onderwijzeres, (op 21 februari 1957 verhuisd van Vlaardingen naar Soest).
9. **Elizabeth Weiland**, geb. Vlaardingen 26 oktober 1900, kantoorbediende, (op 21 februari 1957 verhuisd van Vlaardingen naar Soest; zij woonde later te Zeist).

Cobi Bot

Kroniek 1950

Januari

1 Aantal inwoners: 46.324.

H.A. Freen, opperwachtmeester bij de Rijkspolitie te water, neemt na een diensttijd van 33 jaar afscheid wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd.

2 In het stadhuis nieuwjaarsreceptie van burgemeester Heusdens.

Het echtpaar M. van der Heul-de Korver 60 jaar getrouwd.

3 B. Maat 40 jaar in dienst van de gemeentelijke plantsoenendienst.

5 Mejuffrouw J.M. Geelhoed benoemd tot onderwijzeres aan de Jan Ligthartschool.
C. van der Woude benoemd tot onderwijzer aan de Prins Hendrikschool.

De gemeenteraad besluit tot aankoop van de aandelen van de N.V. De Zaal Harmonie.

L. van Dorp 25 jaar in dienst als monteur bij de E.V.A.G.

5-8 In het kader van de gezinsweek der R.K. kerk tentoonstelling in het R.K. Verenigingsgebouw.

6-7 In het Handelsgebouw postduivententoonstelling. De opbrengst ad *f* 422,54 is voor de t.b.c.-bestrijding.

7 Havenbedrijf Vlaardingen-Oost bestaat 30 jaar.

In de Harmonie vertoning van brandweerfilms voor de leden van de Vlaardingse Vrijwillige Brandweer.

10 In het Volksgebouw spreekt A. Ton voor de plaatselijke afdeling van het Instituut voor arbeidersontwikkeling over de Griekse mythologie.

11 Uit het jaaroverzicht 1949 van de gemeentelijke Zeevishal blijkt een diepe inzinking in de aanvoer van verse haring na het topjaar 1948.

13 De stoomloggers VL 115 Vooraan en VL 142 Voorwaarts van de Dogger Maatschappij worden door de scheepswerf en machinefabriek N.V. A. de Jong omgebouwd tot motorloggers.

Advertentie:
"Twee nette jongedames zagen zich gaarne geplaatst in net toneelgezelschap."

14 Cabaretprogramma door Variété Gerzee in de Harmonie.

In het Volksgebouw voordrachtsavond gewijd aan auteur A.M. de Jong, georganiseerd door het Humanistisch Verbond, afd. Vlaardingen-Schiedam, en de Ned. Vereniging tot afschaffing van alcoholhoudende dranken, afd. Vlaardingen.

17 Filmavond in De Oude Markt, georganiseerd door Die Flardingha Ruiters.

18 Opgericht de afdeling Vlaardingen van de Rotterdamse Chr. Lichtbeeldendienst 'De Zaaier'.

20 In zaal Harmonie feestavond ter gelegenheid van het 30-jarig jubileum van het Groen van Prinsterer Lyceum.

Opgericht een Schiedams-Vlaardingse Jazz Sociëteit.

23 De Vlaardingse Jeugdgemeenschap organiseert een huisvlijtwedstrijd.

23-24 Leden van padvindersgroep 4 De Geuzen, zeeverkenners, vertonen de revue 'De droom van de schipper' in de Harmonie.

24 De heer J. Pleysier houdt in de Schuilhoek, Kortedijk 121, een lezing voor de Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie met als onderwerp 'socialisme'.

25 Advertentie:
"H.H. Reders, voor nieuwe jonen en breels en reparatie naar A. Brobbel, Rijkestraat 35."

IJspret. De eerste Westlanders arriveren op de schaats en gaan naar bakker Rothschenk, Hoogstraat 54, voor Vlaardingse ijsmoppen.

27 Mevrouw H. Noordijk-Smit benoemd tot vakonder-

wijzeres in de vrouwelijke handwerken aan de Willem de Zwijgerschool.

Op de Vlaardingse Vaart hardrijwedstrijd op de schaats, georganiseerd door de Vlaardingse Gemeenschap, comité IJsvreugd.

31 De besturen van de Schiedamse en de Vlaardingse Gemeenschap vergaderen in het stadhuis om een regeling te treffen aangaande de samenwerking bij de viering van de vakantiefeesten.

Wegens gladheid is de busdienst tussen Vlaardingen en Schiedam enkele uren gestaakt.

Februari

1 Advertentie:
"De afdeling Vlaardingen van de Ned. Kappersbond maakt de minimumtarieven bekend:

heren knippen	*f* 0,55
heren scheren	*f* 0,25
wassen	*f* 0,55
kinderen knippen (onder de 10 jaar)."	*f* 0,45

2 L. Hartog, voorman-kistenmaker, 25 jaar in dienst bij de firma C. van der Burg & Zonen.

Toneelgroep T.O.S. vertoont het stuk 'Gezworen kameraden' in de Harmonie.

3 J.A. Baggus benoemd tot bestuurslid van de Vakgroep Sectie Makelaars in onroerende goederen te Rotterdam.

5 Bij kringwedstrijden van de Katholieke Rotterdamse Turnkring veroveren de turnsters van R.K. W.I.K. het kringkampioenschap en de wisselbeker.

6 Op verschillende punten in de stad wordt bij wijze van proef gedurende een jaar een slangenwagen van de brandweer geplaatst.

7-8 In de Harmonie bazar ten bate van de diaconessenarbeid der Ned. Hervormde gemeente. De opbrengst is *f* 12.819,-.

8 L.P. Spuybroek van het Administratie- en Assurantiekantoor v.h. W. van Heyst beëdigd als makelaar in onroerende goederen.

9 In de Grote Schouwburg in Rotterdam feestavond voor het personeel van Havenbedrijf Vlaardingen-Oost ter gelegenheid van het 30-jarig bestaan. Met twee extra treinen vertrekt men naar Rotterdam.

De Vlaardingse familie W.P. Droog neemt deel aan de voor de radio gehouden familiecompetitie van de NCRV.

10 In de Grote Kerk uitvoering van de Judas Maccabäus van Händel door oratoriumvereniging Toonkunst.

De damesgymnastiekvereniging Hollandia geeft een uitvoering in de Harmonie ter gelegenheid van haar 25-jarig bestaan.

J.L. Cassa opent Patisserie Royal op Hoogstraat 183.

11 Het Vlaardings Koperkwartet maakt in de VARA-studio een opname voor uitzending op 25 februari in het programma 'Amateurs zetten hun beste beentje voor'.

13 Toneelavond voor de afd. Vlaardingen van de Algemene Ned. Invalidenbond in Liefde en Vrede, verzorgd door toneelvereniging O.N.A.

In de Harmonie concert door Chr. Harmonievereniging Sursum Corda. Na afloop huldiging van J. v.d. Berg, W. v.d. Berg, J. v.d. Hoeven en C. van Dorp, die 25 jaar lid zijn van de vereniging.

14 In de Harmonie KRO-feestavond met medewerking van het Orkest zonder Naam met Ger de Roos en van de Drie Musketiers.

15 In de aula van het Groen van Prinsterer Lyceum officiële herdenking van het 30-jarig bestaan van de school.
N.B. Voorheen Chr. H.B.S.

16 C.F. Naastepad en M. van der Weijden 40 jaar in dienst van de PTT.

Geopend House of England, herenmode, Hoogstraat 202.

17 Op 62-jarige leeftijd overleden P.A. Jaeger, oud-hoofd van de Wilhelminaschool.

18 Prins Carnaval bezoekt Vlaardingen ter gelegenheid van de viering van het carnavalsfeest door de Vlaardingse club van Limburgers en Brabanders 'Libra'.

Op 84-jarige leeftijd overleden M. de Heer, oud-raadslid.

H. van Rooyen 25 jaar gevestigd als aannemer en bouwer.

20 In zaal Harmonie jeugdconcerten, georganiseerd door de stichting Vlaardingse Gemeenschap. Dit jaar niet alleen voor de schooljeugd, maar ook voor de oudere jeugd.

22 Ds. G. Polanen van Paramaribo, negerpredikant, spreekt in de Grote Kerk over zijn werk in Suriname.

De Vlaardingse Damvereniging is gepromoveerd naar de hoofdklasse.

De 's-Gravenhaagse Sleepdienst heeft haar hoofdkantoor verplaatst van Rotterdam naar Westhavenkade 13 te Vlaardingen.

Schoolhoofd P.A. Jaeger, in 1931 temidden van zijn personeel gefotografeerd in een klaslokaal van de Koningin Wilhelminaschool aan de Wilhelminastraat. Staande van links naar rechts Co Meyer, J. Koudstaal, Hulsbergen, P.A. Jaeger, M. Hoogerwerf, Marie de Bruin en L. van IJperen en zittend Jo Pet en M. Helweg (17 februari).

Opgericht de afdeling Vlaardingen van de Alg. Ned. Landarbeidersbond.

23 De leerlingenvereniging van het Groen van Prinsterer Lyceum 'Universia' vertoont in de Harmonie het stuk 'Vadertje Langbeen'.

24 De bedrijfschapsprijs 1949 voor de best verzorgde haring te Vlaardingen is toegekend aan schipper J. Rog van de VL 61 Jo van de firma C. van Toor, voorheen N.V. Van Toor's Visscherij Maatschappij.

Ter gelegenheid van de boekenweek spreekt auteur Anthony van Kampen in De Oude Markt over zijn boek 'Jungle Pimpernel, controleur BB'.

Mej. Gerda de Kok, logopaediste en declamatrice, declameert voor de NCRV-microfoon.

Het bestuur van de afd. Vlaardingen van de P.v.d.A. stuurt een telegram aan de minister van Economische Zaken met de volgende tekst:
"Bestuur en leden van de afd. Vlaardingen van de P.v.d.A., in vergadering bijeen op vrijdag 24 februari, sterk verontrust door de steeds stijgende aardappelprijzen, verzoeken de minister dit voornaamste volksvoedsel aan een redelijke maximumprijs te binden."

27 De rechtbank te Rotterdam heeft de 68-jarige kuiper L.C.H., alhier, voor de diefstal van drie rijwielen veroordeeld tot 11 maanden gevangenisstraf, waarvan 6 maanden voorwaardelijk, met een proeftijd van drie jaar.

28 Op 88-jarige leeftijd te 's-Hertogenbosch overleden J.L.M. IJzermans, oud-reder en haringhandelaar.

Maart

1 W. van Santen, chef afdeling boekhouding, 25 jaar in dienst van de Eerste Ned. Coöp. Kunstmestfabriek.

In R.K. Verenigingsgebouw cursus voor verloofden en jonggehuwden. Dr. Huddleston-Sláter spreekt over de omgang van beide geslachten in verloving en huwelijk.

De Mensendieckpraktijk van mej. A.J.C. Boersma overgenomen door mej. M.H. Linzel.

Amateur Fotografenvereniging Vlaardingen organiseert een fotowedstrijd 'In en om Vlaardingen, stad aan de Maas'.

Brood- en banketbakkerij A. Bruggeman, Hoogstraat 59, bestaat 25 jaar.

Dr. F.L. Bos, predikant van de Gereformeerde kerk, art. 31 K.O., weer predikant bij de Gereformeerde kerk.

2 De gemeenteraad besluit tot het verlenen van een bijdrage van *f* 2.500,- ter promotie van Vlaardingen in verband met de naamgeving van de KLM-constellation 'Vlaardingen'.

3 Het motortankschip Esso Holland 58, gebouwd op de werf I.S. Figee voor rekening van de Esso Standard Amerikaanse Petroleum Compagnie te 's-Gravenhage, te water gelaten.

In een vergadering van de Gereformeerde kerk, art. 31 K.O., stellen vier ouderlingen en een diaken zich achter predikant dr. F.L. Bos voor de hereniging van de Gereformeerde kerk en de Gereformeerde kerk art. 31 K.O. De meerderheid van de kerkeraad staat afkerig tegenover hereniging.

4 Toneelvereniging O.V.U. viert haar 10-jarig bestaan in de Harmonie met het spel 'Achter de wolken schijnt de zon'.

8 Het Ned. Volkstoneel vertoont voor de combinatie van Vlaardingse personeelsverenigingen het spel 'Op hoop van zegen' van Herman Heyermans.

Opgericht bridgeclub 'Bridgekring 1950'.

De winkel van Foto Niestadt aan de Oosthavenkade. De familie Niestadt vestigde zich in 1917 vanuit Schiedam in Vlaardingen in het pand Hofsingel 2, daarna in 1924 in villa Maaswijk aan de Schiedamseweg 55, die in 1931 werd gesloopt ten behoeve van de bouw van winkels. De zaak werd verplaatst naar Oosthavenkade 5, de winkel waarin eerder de schoenenhandel van De Bruin en de boekhandel van Den Draak waren gevestigd (10 maart).

Bij Koninklijk Besluit is de naam van de vereniging 'Zorg voor het achterlijke kind' gewijzigd in 'Vereniging Nazorg B.L.O'.

9 G.A. Noordhoek, fabriekscontroleur, 25 jaar in dienst van N.V. Hollandia.

10 Foto Niestadt, Oosthavenkade 5, bestaat 60 jaar.

11 Personeelsvereniging O.V.S. van de firma Ouwenbroek houdt een feestavond in de Harmonie.

13 Gevestigd H. Hasper, huisarts. In afwachting van binnenkort te verkrijgen praktijkruimte in het westen van Vlaardingen voorlopig praktijkadres Binnensingel 86.

14 A. de Waard 25 jaar als gerant in dienst van N.V. De Zaal Harmonie. De jubilaris herdenkt bovendien zijn 25-jarige echtvereniging en het feit dat hij 25 jaar consul is van de K.N.V.B.

16 Aanbesteed het bouwen van een brandweergarage met slangentoren, kantoren der brandweer, ziekendienst en gemeentereiniging, een ontsmettingsdienst en schaftlokalen voor de gemeentereinigingsdienst met kelders en vijf woningen met bijbehorende werken. Het plan is ontworpen door het architectenbureau Jac. van der Vlis.

17 In de Harmonie concert door de Stem des Volks, afd. Vlaardingen, met medewerking van Fred Fagel's cabaretgezelschap.

Samengesteld het plaatselijk comité voor bevolkingsonderzoek op longtuberculose. F. de Stoppelaar, geneesheer-directeur van het Districtsconsultatiebureau, is benoemd tot directeur van de stichting Tuberova.

18 De 14-jarige padvinder Jaap Bolhuis redt een 3-jarig jongetje uit een vijver in het Oranjepark.

19 Op de door de Kynologen Club Rotterdam georganiseerde hondententoonstelling behaalt A. Hoogland met zijn rode cocker spaniels tweemaal een eerste prijs.

Het gemeentebestuur zendt een telegram aan prins Bernhard ter gelegenheid van zijn terugkeer uit Amerika in ons land met de KLM-constellation PH-TDN, die binnenkort met de naam 'Vlaardingen' zal worden gedoopt.

20 De verkeerstafel voor het verkeersonderwijs in de Juliana van Stolbergschool door burgemeester Heusdens in gebruik gesteld.

21 M. de Ligt 50 jaar in dienst bij de N.V. Hollandia.

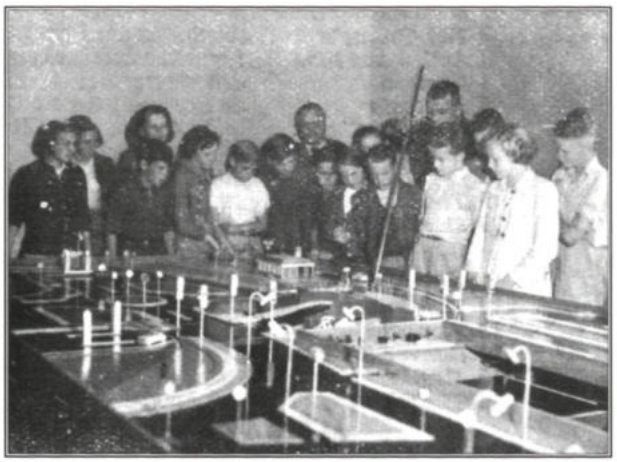
Hoedenmagazijn C. Weerheim, Hoogstraat 144-146, bestaat 40 jaar.

24 C. Smit en W.H. Verbrugge, werkzaam bij Gemeentewerken, geslaagd voor het vakdiploma straatmaker. Het examen, uitgaande van de Stichting Bevordering Wegenbouw, is dit jaar voor het eerst afgenomen.

In de Nieuwe Kerk concert door het A Capella Koor, met medewerking van muziekkorps en mannenkoor van het Leger des Heils.

25 Bonte avond van de Vioolgroep van het Ned. Padvindsters Gilde, afd. Vlaardingen, ten bate van de bouwkas voor een clubgebouw.

27 De Vlaardingse aannemers zijn ontevreden over de gang van zaken bij de woningbouw. Grote bouwondernemers voeren objecten uit, waardoor de kleine bedrijven in de problemen komen.

Leerlingen van de hoogste klas van de Juliana van Stolbergschool aan de Groen van Prinstererstraat krijgen verkeersles met behulp van de pas in gebruik genomen verkeerstafel (20 maart).

29 In de Grote Kerk uitvoering van de Matthäus Passion van Joh. Seb. Bach door het Chr. gemengd koor Excelsior.

Mej. F.M. Kolpa aan de Gemeentelijke Universiteit van Amsterdam geslaagd voor het kandidaatsexamen Nederlandse taal en letterkunde.

31 Aan vijf leden van Het Mobilisatiekruis, afd. Vlaardingen, door de voorzitter het mobilisatiekruis uitgereikt.

April

1 Officiële ingebruikstelling van de tennisbanen aan de Van Linden van den Heuvellweg door burgemeester Heusdens en wethouder H.K. van Minnen.

A. Pleysier 25 jaar in dienst van de Spaarbank.

2 W.J.K. Mollevanger 25 jaar collectant en secretaris van het college van collectanten van de Remonstrants Gereformeerde gemeente.

3 Waterstokerij J. Boogaard, Van Riebeeckstraat 52, overgenomen door J. Smits.

De Vlaardingse Rode Kruis transportcolonne bestaat 10 jaar.

6 De gemeenteraad besluit tot de aanleg van een pistoolpoortbaan ten behoeve van de politie op een terrein ten oosten van de Vulcaanhaven.

Benoemd tot onderwijzeressen aan de Adm. de Ruyterschool mej. F.E.M. Mollemans en mej. W.C. Burgerhout.

7 L. Lankester, 24 jaar onderwijzer aan School E, heeft afscheid genomen.

8 Het tweede consultatiebureau van het Wit-Gele Kruis geopend in het R.K. Jeugdhuis in de Joubertstraat.

Geopend kunstnijverheidshuis 'Het Carillon' in de Emmastraat, hoek Callenburgstraat.

11 Gevestigd G.W. van Driest, kinderarts, Emmastraat 6.

In Menton (Fr.) op 69-jarige leeftijd overleden P.D.N. Jonckheer, directeur van de N.V. Visserij Mij. Irene, president-commissaris van de N.V. Scheepsbouwwerf De Nieuwe Maas, commissaris van de N.V. Nieuwe Matex, lid van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor de Beneden-Maas en bestuurslid van de afd. Vlaardingen van het Ned. Rode Kruis.

12 Cabaretavond in de Harmonie, georganiseerd door

het Niwin-comité als dank voor de medewerking van de Vlaardingse burgerij, die in drie en een half jaar *f* 35.000,- bijeen heeft gebracht.

A. Smulders 30 jaar in dienst bij de N.V. Frits M. Beuker's verwarmingsmaatschappij te Schiedam.

D. Boeye 25 jaar in dienst bij de beurtvaartdienst Senior, directeur T. van IJperen.

De 28-jarige M. Verhagen, bijfitter bij de B.P.M., aan zijn door wegspringende vonken veroorzaakte brandwonden overleden.

14 Aanbesteed de bouw van een koelhuis aan de Koningin Wilhelminahaven voor rekening van de N.V. Koel- en Vrieshuis 'De IJsvogel'.

15 Opening van de uitbreiding van Van Heusden's Woninginrichting, Dayer 10-13, in de Kerksteeg 3.

17 De afdeling Vlaardingen van de Nat. Chr. Geheelonthoudersvereniging bestaat 60 jaar.

De plaatselijke commissie van het Nationaal Instituut 'Steun Wettig Gezag' organiseert in de Harmonie een propaganda-avond voor vrijwilligers. Een operettegezelschap vertoont de operette 'Die Czardas Fürstin'.

18 Aanbesteed het bouwen van een brug van gewapend beton over de Vlaardingse Vaart in de verbindingsweg Schiedamsedijk-Broekweg.

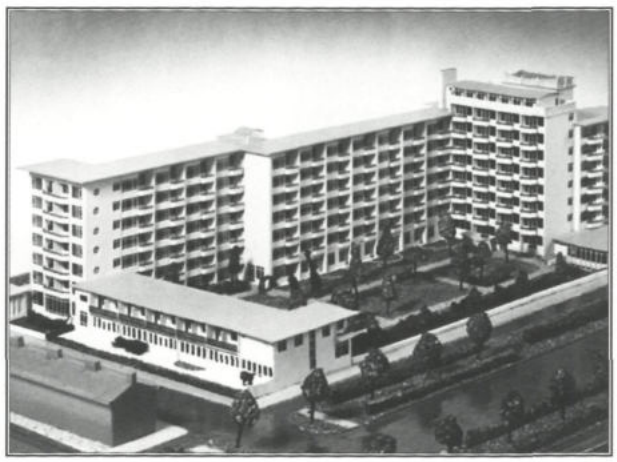
In de Grote Kerk zangfestijn met acht koren, georganiseerd door de Vlaardingse federatie van zangkoren.

19 J. Snijders 25 jaar secretaris-penningmeester van de Holiërhoekse en Zouteveense polder.

De hoofdcommissaris van de vereniging De Nederlandse Padvinders, baron van Roest van Limburg, heeft aan verkenner Jaap Bolhuis het gouden Jan van Hooffkruis toegekend voor betoonde moed bij het redden van een jongetje uit een vijver in het Oranjepark op 18 maart.

19-22 In het Handelsgebouw de tentoonstelling 'Bezige handen', georganiseerd door de Vlaardingse Jeugdgemeenschap.

21 In de Harmonie optreden van het politieke cabaret 'De Knijpkat' voor de Partij van de Arbeid, afd. Vlaardingen. Entree 25 cent.

Bij de sloop van het Van Leydenshofje aan het Veerplein bedongen de regenten dat er een vervangend tehuis voor bejaarden moest komen. In verhouding tot de acht huisjes aan dit hofje werd een plan voor een wel erg pompeus bejaardenhuis gemaakt. Op de foto staat de maquette afgebeeld; in werkelijkheid werd de hoofdvleugel echter beduidend korter (27 april).

Het 2de en het 3de tiental van de Vlaardingse Damvereniging gepromoveerd naar de 1ste klasse R.D.B.

22 De huisartspraktijk van H. Hasper is verhuisd van Binnensingel 86 naar Henr. Roland Holststraat 34 (zie ook 13 maart).

De Vlaardingse padvinders vieren St. Jorisdag op het Feestterrein.

26 N.G.J. Smal 25 jaar als smid-autogeen lasser in dienst bij Machinefabriek W. Houdijk.

27 De gemeenteraad besluit tot de stichting van een flatgebouw voor onvolledige gezinnen annex rusthuis en ziekenhuis aan de Billitonlaan.

In de Harmonie optreden van het koor Prinses Beatrix, met medewerking van het toneelgezelschap Liefde en Vrede.

De gemeenteraad heeft het door Van Tijen en Maaskant ontworpen uitbreidingsplan in hoofdzaak en de plannen van uitbreiding in onderdelen voor het westelijke en oostelijke deel der gemeente met algemene stemmen aanvaard.

Tijdens de raadsvergadering bieden de notarissen H.P. Dolk

en J.Th. Rutgers een klok voor de raadszaal aan.

28 Leerlingen van de Ambachtsschool hebben een doos vervaardigd, waarin de zilveren ambtsketen van de burgemeester kan worden bewaard.

Advertentie:
"Te koop aangeboden complete inboedel en winterkleding, alles z.g.a.n., wegens emigratie."

28-30 De Magnesiet- en Amarilfabriek C.V. organiseert een internationale bijeenkomst voor haar buitenlandse relaties.

29 Banketbakkerij A. van Roest, Hoogstraat 194, bestaat 25 jaar.

30 De Emmabloemcollecte bestaat 40 jaar.

Mei

1 Viering van Koninginnedag met aubade, kinderspelen, voetbalwedstrijden, kringloop om de Haven, concert door H.V.O. en vuurwerk.

J.P. van der Linde, opperwachtmeester der Rijkspolitie, onderscheiden met de eremedaille in zilver, verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau; P. Storm, torenwachter bij de Vereniging ter bevordering van de visserij, handel en nijverheid, met de eremedaille in brons.

Mejuffrouw Louisa Catharina Cornelia Hakbijl (geb. Vlaardingen 1889) (18 mei).

1 Mei-viering door de leden van de P.v.d.A., afd. Vlaardingen, en de Vlaardingse Bestuurdersbond van het N.V.V.

D. van Vuuren 25 jaar administrateur bij het Gem. Energie- en Waterleidingbedrijf.

Gerard Vlake benoemd tot pianoleraar aan de Vlaardingse muziekschool.

2 In de serre van de Harmonie is de stichting Tuberova het onderzoek op longtuberculose gestart met de doorlichting van scholieren.

Een geit van J. van Wieringen heeft een vijfling geworpen.

4 Nationale herdenking der gevallenen: stille omgang, herdenkingsdiensten in Grote Kerk, Bethelkerk en R.K. kerk.

5 Banketbakkerij Aalders, Oranjelaan 14, bestaat 12½ jaar.

Viering van verregende Bevrijdingsdag; alleen de wielerwedstrijden gaan door.

6 Het Shell Harmonie Orkest stelt zich aan de Vlaardingse burgerij voor met een mars door de stad.

7 J. van Lambalgen bevestigd tot hulpprediker der Ned. Hervormde gemeente.

7-9 De R.K. operetteclub Flardinghae vertoont in de Harmonie de opera comique 'Marion de Marketentster' van Sam Flessing.

8 De afdelingen Vlaardingen en Rotterdam van de Bond van oud-onderofficieren houden een feestavond in hotel De Maas.

De vereniging tot het verstrekken van Chr. Nijverheidsonderwijs aan meisjes heeft het gemeentebestuur verzocht een terrein van 4.000 m2 bouwgrond te verkopen, gelegen ten noorden van de Schiedamsedijk en de spoorlijn Rotterdam-Hoek van Holland voor de bouw van een nijverheidsschool voor meisjes.

P.G. de Vries aan de Landbouwhogeschool te Wageningen geslaagd voor het kandidaatsexamen landbouwkundig ingenieur tropische bosbouw.

10 Het Vlaardings Mannenkoor Orpheus treedt op voor de NCRV-microfoon.

De politie heeft een 23-jarige man en een 22-jarige vrouw op heterdaad betrapt bij de diefstal van een elektromotor bij de Hollandia-fabrieken.

12 De minister van Economische Zaken, prof.dr. J.R.M. van den Brink, stelt een nieuwe olieraffinaderij van Caltex Petroleum Maatschappij Nederland in Pernis in gebruik. De ontwikkeling van de olie-industrie aan de overkant van de Maas is van groot belang voor Vlaardingen. Vooral voor de woningbouw openen zich gunstige perspectieven, omdat veel arbeiders die in Pernis werken in Vlaardingen komen wonen.

Advertentie:
"Beleefd verzoek om telefonische bestellingen bij uw slager daags te voren of uiterlijk 's morgens vóór 9 uur op te geven. Door gebrek aan personeel is het anders niet mogelijk op tijd te doen bezorgen. De Vlaardingse slagersvereniging."

12-13 De sectie toneel van de stichting Vlaardingse Gemeenschap organiseert de vertoning van het blijspel 'De gendarm van Europa' van Ben van Eijsselstein door het Centraal Gezelschap der Vlaardingse toneelverenigingen.

13 Het tamboers- en pijperskorps De Pijpers en het juniorenkorps De Jonge Pijpers geven een voorjaarsconcert op het Feestterrein.

15 De arbeidersmuziekvereniging Voorwaarts geeft een jubileumconcert in de Harmonie ter gelegenheid van haar 45-jarig bestaan.

17 Contactavond voor de leden van de afdeling Vlaardingen van de Kon. Ned. Middenstandsbond in de Harmonie.

18 Vereniging De Nederlandse Padvinders, afd. Vlaardingen, houdt prestatietochten ter gelegenheid van het 40-jarig jubileum.

Mej. L.C.C. Hakbijl 40 jaar onderwijzeres in Vlaardingen.

19 Drs. J.H. Hoornweg, directeur Nat. Bureau voor Reclassering, spreekt in het kerkgebouw aan de Hoflaan over het reclasseringswerk.

P.M. Haddeman 25 jaar in dienst bij 'De Akerboom' voorheen Gebr. v.d. Berg, thans Ouwenbroek's Meubelfabriek.

22 Het echtpaar J. Wemmerus-Verhey 55 jaar getrouwd.

22-24 Fortuna-lustrumrevue 1950 'Lach uw zorgen weg' in de Harmonie.

23 Eerste uitvoering door Mondaccordeonvereniging Hohner Boys in Liefde en Vrede.

Reclame voor de Vlaardingen-dag op Schiphol (27 mei).

24 L. Bel 30 jaar in dienst bij Handelsdrukkerij C. Verboom N.V.

25 Op de jaarvergadering van de afdeling Vlaardingen van Volksonderwijs spreekt wethouder T. de Bruijn over de positie van het openbaar onderwijs in verband met de stadsuitbreiding.

26 Eerste paal geslagen voor de bouw van een brandweerkazerne aan de Hoflaan.

In de Schuilhoek spreekt mr. J.H. van Wijk uit Haarlem voor de afdeling Vlaardingen van de geloofsgemeenschap Kerk en Vrede over de dienstweigeringswet 1923.

27 Vlaardingen-dag op Schiphol. Het gemeentebestuur en afgevaardigden uit het bedrijfsleven wonen op Schiphol de naamgeving van de KLM-constellation PH-TDN 'Vlaardingen' bij. Een cameraman van Polygoon maakt de tocht naar Amsterdam mee om opnamen te maken. Na de plechtigheid vliegt een deel van het gezelschap met de 'Vlaardingen' mee naar Vlaardingen voor een rondje boven de stad.

Vlaggetjesdag. Hijsen van de bedrijfschapswimpel aan boord van de VL 61 en taptoe door het tamboers- en pijperskorps De Pijpers. In de monding van de Koningin Wilhelminahaven wordt een groot vreugdevuur ontstoken door de padvinders. 's Avonds levert de verlichting van de

schepen een luisterrijk schouwspel op. Ook de Vlaardingse feestelijkheden worden door Polygoon gefilmd.

De ontspanningsvereniging D.E.S. uit de Babberspolder houdt ter gelegenheid van haar vijfjarig bestaan een cabaretavond in de Harmonie.

29 Een groep dames van Leonidas-Dovido behaalt twee eerste prijzen op de in Leerdam gehouden gymnastiekwedstrijden, één voor knotszwaaien en één voor ritmische oefeningen.

30 De heren P. Biez, burgemeester van Dieppe, Desbazeille, ingenieur van Rijkswaterstaat aldaar, en R. Thoumyre, vice-consul van Nederland aldaar, bezoeken Vlaardingen.

Buisjesdag. Het eerste gedeelte van de haringvloot, bestaande uit 21 schepen, vaart uit.

31 Eerste federatieconcert in het Hof door Chr. Harmonievereniging Sursum Corda.

De Vlaardingse Zangvogeltjes onder leiding van mej. Jo Mulder zingen voor de NCRV-microfoon.

Met een handdruk verwelkomt koningin Juliana op paleis Soestdijk de delegatie die de in oranje vaatjes verpakte Koninginneharing komt brengen (5 juni).

De deelnemers aan de Ronde van Nederland passeren Vlaardingen. Aan de kop van het peloton gaat stadgenoot Piet de Vries. Grote publieke belangstelling.

Juni

1 De gemeenteraad besluit tot de bouw van 302 woningen in de Indische Buurt en 163 woningen (systeem Bredero) in de Babberspolder.

Regisseur Willem van der Loos kiest in het Handelsgebouw een aantal spelers en speelsters voor de uitvoering van een toneelstuk onder auspiciën van de Vlaardingse Gemeenschap.

L. van Renssen, chef van de afdeling buitenland van de E.N.C.K., 25 jaar in dienst bij dit bedrijf.

2 In IJmuiden de Hollandse Nieuwe aangevoerd, o.a. door de VL 83 Cornelis, schipper P. van Embden, van rederij C. van Toor, met 21 kantjes.

J. Lucieer, hoofd van de Adm. de Ruyterschool, is door de minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschap (O.K. en W.) aangewezen als lid van de commissie voor de toelatingsexamens der Rijks HBS te Schiedam.

3 160 Personeelsleden van de firma C. van der Burg & Zonen gaan in staking in verband met een loonconflict.

4 Watersportfeest 'Op naar Brielle'. Vlaardingse watergeuzen (de watersportverenigingen Vlaardingen en De Bommeer) nemen Den Briel in. Door de aanstaande afsluiting van de Brielse Maas is dit de laatste maal dat een grote vloot de haven van Den Briel kan bereiken. Reden om er een groot feest van te maken.

5 De Koninginneharing, aangevoerd door de motorlogger VL 61 Jo, schipper J. Rog, van rederij C. van Toor, op paleis Soestdijk aangeboden door burgemeester Heusdens, opperrijkskeurmeester W. Don, schipper J. Rog en reder C. van Toor.

Wethouder J. Buis opent in het Volksgebouw een jubileumtentoonstelling van de Arbeiders Jeugd Centrale ter gelegenheid van haar 30-jarig bestaan.

7 Een Frans gezelschap, bestaande uit een aantal Franse officieren, bezoekt de fabriek van Lever's Zeep Maatschappij N.V.

8 J. van Houwelingen 25 jaar in dienst bij de E.N.C.K.

8 en 10 Leerlingen van de Vlaardingse muziekschool treden op in de Harmonie.

9 Het stakende personeel van de firma C. van der Burg & Zonen heeft het werk hervat (zie 3 juni).

10 Het personeel van B. Sprij's hout- en meubelindustrie N.V. maakt per touringcar een uitstapje ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan in oktober a.s.

12 Het echtpaar C. van der Schee-Bruin 55 jaar getrouwd.

13 J. Hofman 25 jaar in dienst bij stalhouderij C.F. van der Knaap.

15 M. Boerdam 25 jaar in dienst bij de wijnimportmaatschappij A. Hoogendijk.

E.P. van der Veen 25 jaar in dienst bij de Nederlands-Indische Handelsbank te Rotterdam.

17 Brand in de vuilnisstaal op het terrein bij de Spoorhaven, vermoedelijk veroorzaakt door vuurtje stokende jongens.

Deze vier hallen aan de Industrieweg vormden het begin van de vestiging van diverse industrieparken in de periferie van Vlaardingen (29 juni).

21 J. Dijkshoorn, onderwijzer aan de Ds. J.D. de Stoppelaarschool, benoemd tot hoofd van een school in Tull in 't Waal.

21-22 300 Scholieren worden geëxamineerd op kennis van verkeersregels en rijvaardigheid.

22 De bijzondere strafkamer van de arrondissementsrechtbank te Assen heeft de 28-jarige voortvluchtige Vlaardinger D. H. bij verstek veroordeeld tot de doodstraf in verband met oorlogsmisdaden in Hoogeveen en omgeving tijdens de bezetting.

24 Ds. H.J. Heida, emeritus-predikant van de Gereformeerde kerk, 50 jaar geleden te Leek (Gr.) in het predikambt bevestigd.

25 In de Grote Kerk intrede en bevestiging van ds. W. Sirag.

26 F. Buitelaar heeft, bijgestaan door een chemisch ingenieur, een middel uitgevonden om gefileerde haring te conserveren.

28 Het tamboers- en pijperskorps De Pijpers concerteert in het Hof met medewerking van het Bevrijdingskoor, het dameskoor Vivezza en het kinderkoor van mevrouw C. Verhoeff-Torn.

29 Eerste paal geslagen voor de bouw van vier industriehallen in de Vettenoordse Polder.

10e Anjerdag. Collecte voor het Prins Bernhardfonds.

Het Chr. gemengd koor Prinses Beatrix zingt in Harderwijk voor de patiënten van het sanatorium Sonnevanck.

Juli

1 Haringrit. Diverse activiteiten en festiviteiten in de stad. 's Avonds feestprogramma op het Feestterrein en in de Harmonie.

De gemeente heeft de N.V. Zaal Harmonie overgenomen.

3 De eerste groep kinderen uit Almelo, die in het kader van de schooljeugduitwisseling Vlaardingen-Almelo een week in Vlaardingen vertoeven, ontvangen door het gemeentebestuur.

De heer J.F. Hansen, werkzaam bij de Caltex, door de Koningin onderscheiden met de Verzetssster Verre Oosten.

De Wereldomroep zendt een reportage van de Haringrit te Vlaardingen uit.

Het college van burgemeester en wethouders heeft in Asten het carillon, bestemd voor de toren van de Grote Kerk, beluisterd.

4 In aanwezigheid van de minister van Verkeer en Waterstaat, dr. D.J.W. Spitzen, wordt bij Havenbedrijf

Vlaardingen-Oost de eerste paal geslagen voor een dwarshelling.

Het 46 klokken tellende, door de firma Eysbouts & Lips te Asten gegoten, carillon is op de Markt aangekomen.

Sparwinkeliers maken met hun klanten een bustocht naar Brussel.

Brood- en banketbakkerij A.J. van der Houwen, P.K. Drossaartstraat 62, bestaat 25 jaar.

G.J. van Noort 25 jaar kachelsmid bij de firma J.A. Vogel.

6, 13, 20 en 27 Wielerwedstrijden op het Mendelssohnplein, georganiseerd door V.R.C. De Coureur.

6 De gemeenteraad besluit tot uitbreiding van het stadhuis met een nieuwe vleugel.

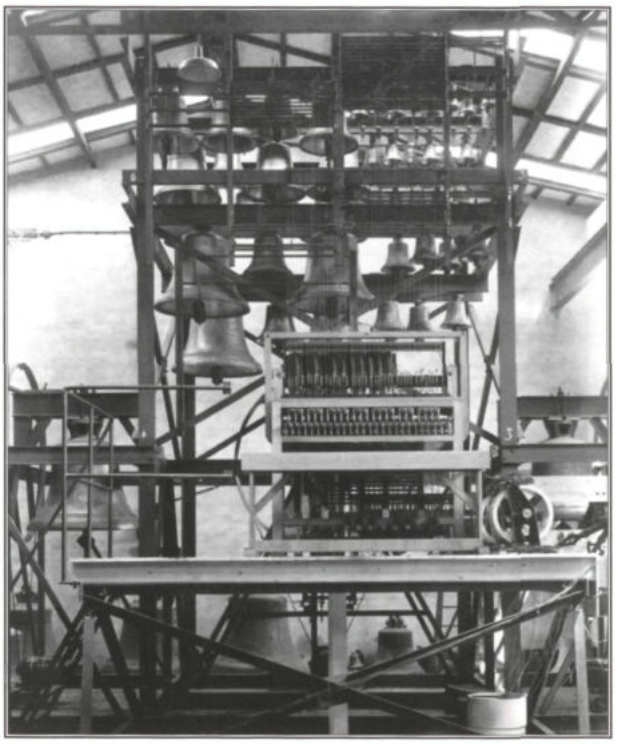
Ds. W.J.H. Hubeek, predikant van de Remonstrants Gereformeerde gemeente, geslaagd voor het doctoraal examen theologie.

Laatste bijeenkomst van het plaatselijk Niwin-comité.

Opgericht speelgroep 'De Grote Ronde', die zich het organiseren van volksdans-, zang-, muziek- en lekespelcursussen ten doel stelt.

8 Buitenavond van de vereniging Liefde en Vrede op het Feestterrein onder het motto 'L. en V. pakt uit'.

10 Opgericht stichting De Zonnebloem voor de vorming van de werkende jeugd te Schiedam, Vlaardingen en Maassluis.

De proefopstelling van het voor Vlaardingen bestemde Oranjecarillon in de werkplaats van de firma Eijsbouts te Asten, Noord-Brabant. Ter financiering van dit carillon (kosten ƒ 65.000,-), werd via allerlei acties een bedrag van ƒ 40.000,- door de burgerij bijeengebracht (3 juli).

Aanbesteed de bouw van een badhuis met dienstwoning en bergplaats voor Gemeentewerken aan de Valeriusstraat.

J. Steenhoek 25 jaar secretaris van de plaatselijke afdeling van de Alg. Ned. Grafische Bond.

12 Op het Feestterrein propaganda-avond van het Ned. Rode Kruis, afd. Vlaardingen, ter gelegenheid van het 10-jarig bestaan.

12-15 Tentoonstelling 'Dit is L. & V.' in Liefde en Vrede.

15 Bijzondere raadsvergadering in verband met het ingekomen bericht van koningin Juliana, dat zij de uitnodiging van het gemeentebestuur om het Oranjecarillon in gebruik te stellen, heeft aanvaard en dat zij op 7 augustus a.s. zal worden vergezeld door prins Bernhard.

Opening eerste Vlaardingse Postzegelhandel J. Oosters, Goudsesingel 18.

In Zwembad Spoorhaven school- en bedrijfszwemwedstrijden.

De windhondenvereniging Rotterdam organiseert in het V.F.C. Sportpark nationale windhondenrennen.

17 Op 79-jarige leeftijd overleden Alewijn Verboon, oprichter en commissaris van N.V. Zeevisserij Mij. en Haringhandel v.h. A. Verboon.

21 Advertentie:
"H.M. de Koningin komt. Allen een standaardvlag geplaatst op uw pand. Vlag (1.50 x 1.00) geplaatst compleet voor ƒ 10,-. J. de Ligt, Hoogstraat 95."

22 Het Vlaardings Comité voor de viering van

Nationale Gedenkdagen belegt een vergadering in het Handelsgebouw, waar met de besturen van de buurtverenigingen wordt overlegd over de versiering en verlichting van de stad voor het koninklijk bezoek.

26 Verschenen het stedelied 'Vlaardingen bovenal!' door Cor Don.

Sursum Corda behaalt de eerste prijs op het 40e Bondsconcours in Katwijk, waaraan 21 verenigingen deelnemen.

De Vacantiegids verschijnt in een oplaag van 6.000 exemplaren.

Zwitserse zeilers doen op hun wereldreis Vlaardingen aan.

28 Op het Feestterrein optreden van de arbeiderszangvereniging De Stem des Volks, de Edelweiszkapel, Olga Lowina en Albert de Booy.

Bach-herdenking in de Grote Kerk met medewerking van Gijs de Graaf, orgel, en Henk Mast en Diny Brassers, viool.

M. Duivenhuizen, T. Storm en H. Waardenburg 25 jaar in dienst bij de E.N.C.K.

29 Bijeenkomst in de Grote Kerk ter gelegenheid van de onthulling van het Vissersmonument. Daarna onthult de weduwe van schipper D. Penning het monument op het zogenaamde Monumentenplein (later Grote Visserijplein).

Op het Feestterrein eerste openluchtconcert door Harmoniekorps B.P.M., o.l.v. Piet van Mever.

Tien van de twaalf leden van Wandelsportvereniging Flardinga hebben de Vierdaagse in Nijmegen met succes volbracht.

De immer actieve stichting De Vlaardingse Gemeenschap laat het door de musicus Cor Don geschreven en getoonzette stedelied 'Vlaardingen bovenal!' uitgeven (26 juli).

De in 1941 door de Duitsers in beslag genomen vlag van deze wandelsportvereniging is door de recherche opgespoord en aan de vereniging teruggegeven. In de bezettingsjaren heeft de vlag dienst gedaan als tafelkleed bij het hoofdkwartier van de Duitsers in Den Haag. Voor de leden van Flardinga zal deze vlag een herinnering blijven aan hun gefusilleerde sportbroeders.

Augustus

2 Op het Verploegh Chasséplein onthulling van het oorlogsmonument 1940-1945 door mejuffrouw Elen, dochter van één der gevallenen in de Tweede Wereldoorlog. Het monument is vervaardigd door de Haagse beeldhouwer Dirk Wolbers.

3 De arbeidersmuziekvereniging Voorwaarts concerteert op de tentoonstelling 'Rotterdam Ahoy'.

4 Het personeel van de werf I.S. Figee maakt een uitstapje naar Gelderland ter gelegenheid van het 300-jarig bestaan van de scheepswerf.

5 Opening van de vakantieweken door burgemeester Heusdens. Oranjetentoonstelling in de gerestaureerde Visbank, ingebruikneming van de versierde Maasboulevard, optreden van de vendelzwaaiers van het St. Barbara gilde uit Oisterwijk en cabaretavond op het Feestterrein.

Ter gelegenheid van de inwerkingstelling van het Oranjecarillon door koningin Juliana ontvangt de schooljeugd een herinneringspenning met aan de voorzijde de beeltenis van de koningin en aan de achterzijde de toren, versierd met klokkenmotief en het randschrift '7 augustus 1950'.

7 Bezoek van koningin Juliana en prins Bernhard aan Vlaardingen.
Prins Bernhard arriveert om 10 uur in Vlaardingen, legt een

krans bij het oorlogsmonument op het Verploegh Chasséplein en bezoekt de E.N.C.K., de Sunlight en de N.V. Doggermaatschappij.
Koningin Juliana arriveert om 11.30 uur, bezoekt eveneens het monument op het Verploegh Chasséplein, legt een krans bij het Vissersmonument en bezichtigt de Maasboulevard.
's Middag bezoeken koningin en prins de Grote Kerk voor de inwerkingstelling van het Oranjecarillon. Tijdens deze plechtigheid draagt Henk Schaar het door Hella Haasse voor deze gelegenheid gemaakte gedicht voor. Na afloop defilé op de Markt.

C.H. Buschmann, voorzitter Kamer van Koophandel en Fabrieken voor de Beneden-Maas en directeur van de E.N.C.K., spreekt over de handel en nijverheid te Vlaardingen op een bijeenkomst van vertegenwoordigers van handel en industrie, ter gelegenheid van het bezoek van prins Bernhard aan de E.N.C.K.

8 Opening van de fototentoonstelling 'Vlaardingen in andermans ogen' in het Handelsgebouw.

Groepje uit de maskeradeoptocht waarmee de jeugdvakantieweek wordt geopend (12 augustus).

10 J. van der Lugt 25 jaar in dienst bij de gemeentelijke plantsoenendienst.

12 Opening van de jeugdvakantieweek met een maskeradeoptocht.

14 Stadhuismars voor de jeugd ter gelegenheid van het 300-jarig bestaan van het stadhuis. De deelnemers krijgen na afloop een herinneringsmedaille met een afbeelding van het stadhuis.

15 De Vlaardingse padvinderij geeft een kampeerdemonstratie op een terrein nabij de Van Linden van den Heuvellweg.

Watervreugd voor de jeugd in de Vlaardingse Vaart.

16 Bij Koninklijk Besluit met ingang van 1 december eervol ontslag verleend aan J.R. Kramer, commissaris van politie.

'Bonte Zomerzotheid'. Een gevarieerd programma voor de jeugd op het Feestterrein, waaronder een verkeerswedstrijd en kinderspelen.

Het zinken kwartje en het zinken en nikkelen stuivertje zijn ongeldig geworden.

18 Lampionoptocht door Hof en Oranjepark.

19 Nationale wegwedstrijd 'De Ronde van Vlaardingen'.

Poppenkastvoorstelling op het Feestterrein door het gezelschap Jeugdvreugd te Amsterdam.

Sluiting van de vakantieweken met optreden op het Feestterrein van de Koninklijke Militaire Kapel o.l.v. R. van Yperen en de Drumband.

20 In de Holiërhoekse polder wordt een zwarte ooievaar waargenomen.

22 Herdenking van het 25-jarig jubileum (op 15 juli) van A. Hoogerwerf Lzn., werkzaam op het kantoor van notaris H.P. Dolk.

23 De bisschop van Haarlem heeft kapelaan A.A. de Bot te Rotterdam benoemd tot kapelaan te Vlaardingen met de opdracht een nieuwe parochie te stichten (bouwpastoor St. Willibrorduskerk).

24 W.F. Vogler, schipper op één der motorvrachtboten van de N.V. Senior (dir. T. van IJperen), 25 jaar in dienst bij dit bedrijf.

28 Het echtpaar A. de Wit-Overveld 55 jaar getrouwd.

29 Eerste paal geslagen voor de bouw van het koelhuis 'De IJsvogel' aan de Koningin Wilhelminahaven.

30 Adjudant N.A. van Drimmelen van de Rijkspolitie te water neemt na een 40-jarige diensttijd afscheid wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd.

De Dr. H. Bavinckschool van de Vereniging voor Gereformeerd schoolonderwijs aan de Burg. Pruissingel officieel in gebruik genomen.

September

1 M.A. Voorbach, opzichter bij het gemeentelijk Woningbedrijf, 25 jaar in gemeentedienst.

2 Proefvaart van de VL 85 Bertina van de Visserij Maatschappij Vlaardingen, die in december 1949 zwaar beschadigd raakte na een aanvaring met het troepentransportschip Kota Inten op de Nieuwe Waterweg. Bij de reparatie is de stoommachine vervangen door motoren.

In de Visbank tentoonstelling van de aquariumvereniging Ons Natuurgenot ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan.

Wethouder H.K. van Minnen draagt de Prinses Wilhelminaschool aan de Floreslaan – één van de vier Finse scholen – over aan het bestuur van de Vereniging voor bijzonder Chr. schoolonderwijs. In deze school zullen ook hervormde kerkdiensten worden gehouden.

4 De nieuwe R.K. Don Boscoschool aan de Curaçaolaan in gebruik genomen. De St. Jozefschool, Maassluissedijk 84, is overgeplaatst naar deze school (hoofd P.L. Elbers).
De ULO-afdeling van de St. Willibrordusschool, Boslaan 32, verhuist naar Maassluissedijk 84 (hoofd Aug.A. Boudens).
De lagere St. Willibrordusschool blijft aan de Boslaan (hoofd P.J. Halkes).

5 De organist Dirk Jansz. Zwart uit Delft geeft een concert op het orgel van de Grote Kerk ten bate van de wederopbouw van de Ned. Hervormde kerk te Willemstad.

6 Verschenen de gemeentelijke uitgave 'Vlaardingen op en over de scheidingslijn', een boekwerkje over de uitbreidingsplannen van Vlaardingen.

8 Ir. J.J. Boersma 25 jaar directeur van de Albatros Superfosfaatfabrieken N.V. te Pernis.

Gevestigd: mej. B.G. van Waning, heilgymnaste-masseuse, Pr. Bernhardlaan 11.

Reclame voor de breiwol van Dulfer (NVC 1 september).

Burgemeester en Wethouders hebben een schrijven ontvangen van de minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschap met een afschrift van het Koninklijk Besluit tot goedkeuring van de oprichting en instandhouding van een cursus voor voorbereidend middelbaar technisch onderwijs onder beheer van de vereniging De Ambachtsschool.

11 De 30.000ste persoon is het röntgenapparaat van de stichting Tuberova gepasseerd.

14 Het Shell-mannenkoor geeft ter gelegenheid van zijn 12½-jarig bestaan een concert in de Grote Kerk, met medewerking van het Shell-dameskoor en twee solisten.

15 Het onlangs opgerichte comité voor volksontwikkeling, samengesteld uit de besturen van de plaatselijke afdelingen van het Humanistisch Verbond, het Instituut voor arbeidersontwikkeling en de Nederlandse vereniging tot afschaffing van alcoholhoudende dranken, organiseert een avond in Excelsior, waar de voordrachtskunstenaar Nel Oosthout optreedt met 'Don Quichotte verbannen'.

De zwavelzuurfabriek van de Eerste Ned. Coöp. Kunstmestfabriek bestaat 25 jaar.

Op deze prachtige zomerdag (7 augustus) brengen koningin Juliana en prins Bernhard een officieel bezoek aan Vlaardingen. De foto's geven de vele hoogtepunten van die dag weer:

1. Prins Bernhard legt een krans bij het op 2 augustus 1950 onthulde oorlogsmonument op het Verploegh Chasséplein.

2. Aankomst van koningin Juliana op het Grote Visserijplein onder een ereport van haringtonnen.

3. Kranslegging door de koningin bij het op 29 juli 1950 onthulde Vissersmonument. Leden van de Rijkspolitie te water salueren vanaf het dak van hun gebouw op de hoek Grote Visserijplein/Oosthavenkade.

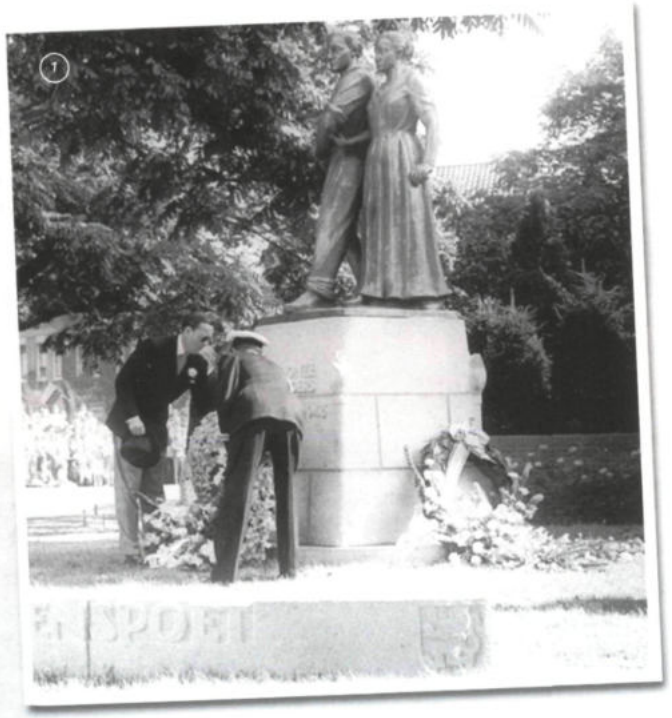
4. De koningin onderhoudt zich na de kranslegging enige tijd met enkele vissersweduwen, waaronder mevrouw Plokker-Sluimer (recht vóór de koningin).

5. In gezelschap van burgemeester Heusdens en andere hoogwaardigheidsbekleders maakt koningin Juliana een wandeling over de feestelijk met vlaggen versierde splinternieuwe Maasboulevard, die de burgemeester op 5 augustus heeft geopend.

6. Het koninklijk paar verlaat de toren van de Grote Kerk nadat de koningin met een druk op de knop het Oranjecarillon in werking heeft gesteld.

7. Met een diepe buiging neemt burgemeester Heusdens afscheid van het koninklijk paar.

4

6

7

Het nieuwe huis-aan-huis blad Groot Vlaardingen verschijnt in een oplage van 12.000 exemplaren.

15-16 Floraliatentoonstelling in de Harmonie, georganiseerd door de Volksbond tegen drankmisbruik.

16 Korfbalclub Oranje Nassau 1 kampioen in de 1ste klasse noord van de Chr. Korfbal Bond.

18 De afdeling Vlaardingen van de Ned. Chr. Grafische Bond bestaat 30 jaar.

19 Burgemeester Heusdens vertrekt voor een reis naar Amerika.

20 Afscheidspreek van ds. M. van de Ketterij, predikant bij de Gereformeerde gemeente, bij zijn vertrek naar Alblasserdam.

Advertentie:
"Voor in Vlaardingen werkzame ontheemden, man en vrouw op leeftijd, wordt huisvesting gezocht. Wie kan deze mensen helpen aan pension of inwoning?"

De Prinses Wilhelminaschool aan de Floreslaan was één van de vier houten zogenaamde Finse scholen, die in 1950 in gebruik werden genomen (2 september).

De Vlaardingse Mixed Hockeyclub Pollux start op een nieuw terrein aan de Kethelweg.

22 Klaverjasclub opgericht door de leden van voetbalvereniging Vlaardingen.

23 Vlaardingse Rode Kruishelpsters en –helpers nemen deel aan een militaire oefening in Rockanje.

25 W.H. Verbrugge 25 jaar als straatmaker in dienst bij Gemeentewerken.

27 Wethouder H.K. van Minnen opent de laatste van de vier nieuwe Finse scholen aan de Curaçaolaan, de Hugo de Grootschool.

Bij het Chr. Verlagshaus in Stuttgart is in het Duits verschenen het boek 'Lest best' van de schrijver Jaap Kolkman, onder het pseudoniem Fenand van den Oever.

A.A. Smits 40 jaar in dienst bij 's Rijks Belastingen.

De Band Nederland-Indonesië, afd. Vlaardingen, houdt een contactavond in Liefde en Vrede.

28 Op 62-jarige leeftijd overleden F.C. Weiland, schilder.

29 J. Kolenberg, fitter 1ste klasse bij het G.E.B., neemt afscheid wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd.

W. Korpershoek schaakkampioen van Vlaardingen.

30 De Vlaamse ontdekkingsreiziger Lode van Gent vertoont in Excelsior de door hem gemaakte film 'Naar het hart van Afrika' voor het Instituut voor arbeidersontwikkeling.

Oktober

1 J. van Balderen, waterklerk bij de E.N.C.K., 25 jaar in dienst bij dit bedrijf.

Th. Bijl 25 jaar onderwijzer aan scholen van de Vereniging voor bijzonder Chr. schoolonderwijs.

3 In café Mes herdenkt de Vlaardingse Vrijwillige Brandweervereniging Door Oefening Vaardig haar 20-jarig bestaan.

A.A. van de Wateren behaalt in een fotowedstrijd, uitgaande van Diergaarde Blijdorp te Rotterdam, de eerste prijs voor de beste nijlpaardenfoto.

7 Het hoogste punt bereikt van het op de hoek Brede Havenstraat-Hoogstraat in aanbouw zijnde pand van de firma H. Hofstee, warenhuis Kofa.

Aan het Delftseveer geopend de 'Zeeverkennerskajuit', het clublokaal van de Geuzengroep.

11 Het gemeentelijk bureau voor huisvesting zal gaan ressorteren onder wethouder J. Buis in plaats van onder de burgemeester.

12 Het CHU-raadslid J. Bot legt zijn functie om gezondheidsredenen neer.

De gemeenteraad besluit tot de bouw van een stadsgehoorzaal aan de Schiedamseweg. Voor de exploitatie zal de Stichting Stadsgehoorzaal Vlaardingen in het leven worden geroepen.

De Vereniging van ex-politieke gevangenen in de bezettingstijd viert haar eerste lustrum in de Harmonie.

14 De Prof. dr. J.H. Gunningschool voor v.g.l.o., van de Vereniging voor bijzonder Chr. schoolonderwijs, opent haar deuren in de Koningstraat.

De Zuid-Hollandse vereniging van A.R. gemeente- en provinciebestuurders houdt haar jaarvergadering in het Handelsgebouw.

15 Bevestiging en intrede van ds. D. Nieuwenhuis, predikant bij de Gereformeerde kerk, art. 31 K.O.

16 In het Handelsgebouw reikt de burgemeester aan 64 stadgenoten het Oorlogs Herinnerings Kruis mei 1940 uit en aan 31 stadgenoten, die hun dienstplicht in Indonesië vervulden, de onderscheiding Oorlog en Vrede.

In de Schuilhoek spreekt ds. H.J. de Wijs uit Gouda voor de afdeling Vlaardingen van de Geloofsgemeenschap van Christen-antimilitairisten 'Kerk en Vrede' over het onderwerp 'Wat kan de kerk doen tegen de dreiging van een nieuwe oorlog?'

17 In de Grote Kerk orgelconcert door ds. Pierre Valletton uit Combas (Fr.) ten bate van de restauratie van de Eglise Reformée te Reims.

18 De minister van Binnenlandse Zaken, mr. F.G.C.J.M. Teulings, de secretaris-generaal van het ministerie van Binnenlandse Zaken, dr. M.J. Prinsen, en de Commissaris der Koningin in Zuid-Holland, mr. L.A. Kesper, bezoeken Vlaardingen. Punten van bespreking zijn de stadhuisbouw, de plannen voor het nieuwe politiebureau en de positie van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor de Beneden-Maas.

Zondagsschoolvereniging 'Laat de kinderkens tot Mij komen' bestaat 65 jaar.

19 De afdeling Vlaardingen van de Alg. Ned. Invaliden Bond viert het eerste lustrum met het blijspel 'Kitty jokt nooit' door toneelclub Het Masker van de R.O.V. Shell.

20 Eén van de oude luidklokken uit de toren van de Grote Kerk, genaamd 'Anna', is opgehangen in de toren van de Nieuwe Kerk aan de Binnensingel, waarvan de klok tijdens de Tweede Wereldoorlog door de bezetter was weggevoerd.

23 De Stichting Interlocale Woningruilcentrale te Utrecht heeft haar werkzaamheden aangevangen. Inwoners die naar elders willen verhuizen, kunnen zich aanmelden op

GROOT-VLAARDINGEN

WEKELIJKS NIEUWS- EN ADVERTENTIEBLAD VOOR VLAARDINGEN EN OMSTREKEN

31 SEPTEMBER
HERFST

Voor hen die . . . .
TROUWPLANNEN
SLAAPKAMER
319.-

TER INTRODUCTIE

't Is zo een oude, beleefde gewoonte z'n kaartje af te geven, als men bij iemand wil binnen komen. Wij willen vandaag gaarne bij u onze opwachting maken. Daartoe moge deze introductie dienen als ons visitekaartje, dat wij u vriendelijk aanbieden.

Het is een dikwijls verkeerde gewoonte bij zijn eerste entree meer te beloven dan men geven kan. Daarom, geachte lezers en lezeressen in Vlaardingen, zullen wij zeer gematigd zijn met onze woorden. Maar dit mogen wij u zeggen: U vindt onze krant, waar u ook in Vlaardingen woont, iedere week, op hetzelfde tijdstip in uw bus. 'n Krant dus, die de adverteerder daarom garandeert, dat zijn advertentie huis-aan-huis verschijnt!

'n Krant, die de Vlaardingse huisvrouw prompt op de hoogte houdt van alles, wat de winkelstand van Vlaardingen heeft aan te bieden in schoonmaak- en in zomertijd, met Sinterklaas- en wintertijd, bij opruiming en zoveel andere gelegenheden!

Er is meer! Wij zullen onze wekelijkse krant tevens lezenswaardig maken! Lezenswaardig voor ieder lid van het gezin. Voorzien van wat vlotte, graag-gelezen lectuur, voor Vader, voor Moeder en voor de jeugd.

De dingen van de Dag, uit onze eigen stad. Maar ook 'n romantisch kort verhaal, 'n onderhoudend beeld-feuilleton voor de kinderen, nuttige huishoudelijke- en mode-wenken voor Moeder-de-Vrouw! Enzovoorts.

Ernstig zullen wij er naar streven, dat u binnen korten tijd het „Groot Vlaardingen" op Vrijdagavond gaarne in uw bus vindt. Meer willen wij niet beloven.

Alleen nog dit: dat al onze medewerkers, technisch en redactioneel, op grond van hun ervarenheid kunnen instaan voor het weinige, dat wij hierboven U beloofden.

De Uitgevers van „Groot Vlaardingen"

SJAALS

Kop en 'ter introductie' van de nieuwe huis-aan-huis krant Groot Vlaardingen (15 september).

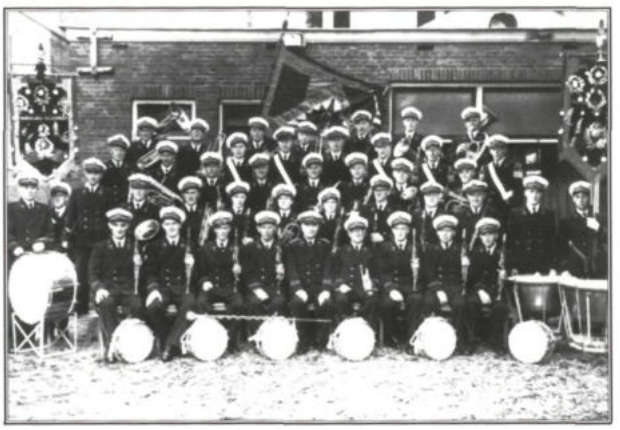
het gemeentelijk Centraal Bureau voor huisvesting; voor Vlaardingen in het Handelsgebouw.

24 Het Bevrijdingskoor geeft ter gelegenheid van haar eerste lustrum een uitvoering in de Harmonie, met medewerking van het mannenkoor Vlaardingen-Oost, het Toonkunst Symphonie Orkest, afd. Schiedam, Riek Larrewijn, sopraan, en Tonny Stolk, pianobegeleiding.

Het Groene Kruis begint met de uitreiking van vitamine D aan zuigelingen en kleuters tot 3 jaar ter bestrijding van Engelse ziekte.

25 Op uitnodiging van boekverkoper Aart Pontier spreken de auteurs P.J. Risseeuw, C. Rijnsdorp en Inge Lievaart over eigen werk in de Harmonie.

De plaatselijke afdeling van de vereniging 'De macht van het kleine' bestaat 40 jaar. Deze vereniging stelt zich ten doel gelden in te zamelen voor het werk van de Chr. Vereniging voor verpleging van lijders aan vallende ziekte te Heemstede.

Middenvoor de heer Ph. Jordaans, in 1950 25 jaar dirigent van de arbeidersmuziekvereniging Voorwaarts, die hier staat opgesteld in de tuin van het Volksgebouw aan de Schiedamseweg (6 november).

27 Populair operaconcert ten bate van de stichting Tuberova in de Harmonie. Dr. F. de Stoppelaar vertelt na afloop één en ander over de resultaten van het onderzoek, waaraan werd deelgenomen door circa 38.000 personen. Hierbij zijn 20 ernstige en 40 minder ernstige gevallen van tuberculose opgespoord. Circa 10.000 personen werden gevaccineerd.

28 De gerestaureerde Van der Schaarschool in de Wilhelminastraat heropend.

November

2 De uitbreiding van de Prinses Julianaschool (l.o. en v.g.l.o.) in de Stationsstraat in gebruik genomen.

De gemeenteraad besluit tot de bouw van 22 winkelpanden met bovenwoningen en 44 bedrijfsruimten aan de Billitonlaan en tot het aangaan van een geldlening van *f* 1.900.000,- ter financiering van de bouw van 140 duplexwoningen (systeem Bredero) in de Babberspolder.

3 Advertentie:
"Een fiets met hulpmotor? Zorg dan voor een paar warme voeten. Onze heren- en dames-BONTlaarsjes zijn heerlijk warm en mooi van snit. Nagtegaal op de Waal."

A.J. van Dorp heropent zijn gerestaureerde kunsthandel, Hoogstraat 207.

Advertentie:
"Heden werd door een wrede vrouwenhand uit ons midden weggerukt de alombekende DRIES.Vrijgezellenvereniging 't Blauwtje."

4 VARA-feestavond in de Harmonie ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van de omroepvereniging.

5 Vlaardingse Limburgers en Brabanders, verenigd in de club 'Libra', vieren St. Hubertusdag.

6 Het echtpaar C. Dijkshoorn-van Dorp 55 jaar getrouwd.

Ph. Jordaans 25 jaar dirigent van de arbeidersmuziekvereniging Voorwaarts.

Op 62-jarige leeftijd overleden A. Vermeer, eigenaar van de Vlaardingse glas- en verfhandel.

8 M. Kroos, D. Hofman en A. Smit respectievelijk 40, 25 en 25 jaar in dienst bij scheepswerf A. de Jong N.V.

10 B. Sprij's hout- en meubelindustrie N.V. bestaat 25 jaar.

De Chr. Oratoriumvereniging Gloria in Excelsis Deo uit Vlaardingen en de Chr. Oratoriumvereniging Halleluja uit

Rotterdam werken mee aan een Bach-herdenking in de Koninginnekerk in Rotterdam.

Wandelsportvereniging Neerlandia ontbonden.

Geopend Hoek's maatkleermakerij in de Eendrachtstraat, hoek Willem Beukelsznstraat.

13 C.M. van Wijngaarden uit Zutphen benoemd tot directeur van de nieuwe vestiging van de Rotterdamsche Bank N.V. te Vlaardingen.

Het carillon van de Grote Kerk zal, voorlopig voor de tijd van één jaar, op woensdagochtend van 11-12 uur en op zaterdagmiddag van 3-4 uur worden bespeeld door C. Don uit Schiedam.

15 Geopend de nieuwe vestiging van de Rotterdamsche Bank N.V. aan de Westhavenplaats.

De burgemeester dringt bij de bevolking aan op beperking van het elektriciteitsverbruik.

15-18 In de Harmonie tentoonstelling van inlandse en exotische vogels, georganiseerd door de afdeling Vlaardingen van de Ned. Bond van vogelliefhebbers.

De vestiging van de Rotterdamsche Bank aan de Westhavenplaats 40-43. Volgens ontwerp van ir. E.H. Kraaijvanger c.i. en H.M. Kraaijvanger, architect, gebouwd in de late Delftse-School stijl, met een onderpui van kunst-graniet, waarboven de gemeentewapens van Rotterdam en Vlaardingen (15 november).

16 Proefvaart van de motorlogger VL 30 Janny van de Visserij Maatschappij Irene.

18 Oranje Nassau I gepromoveerd naar de hoogste afdeling van de Chr. Korfbal Bond.

Afscheidsreceptie van commissaris van politie J.R. Kramer, die op 1 december a.s. de dienst verlaat wegens pensionering.

De padvinders van de Prins Mauritsgroep III, N.P.V., afd. Vlaardingen, openen hun nieuwe troephuis in de 2de Maasbosstraat.

20 Overleden op 71-jarige leeftijd, L. van IJperen, huis- en kunstschilder.

Door de vier plaatselijke postduivenverenigingen opgericht de 'Vlaardingse concourscommissie'.

22 Intocht van Sint-Nicolaas.

De afdeling Vlaardingen van het Centraal genootschap voor kinderherstellingsoorden en gezondheidskolonies bestaat 40 jaar.

De R.K. gemengde toneelvereniging Vondel vertoont in de Harmonie 'Zuster Annunciata' voor de R.K. Vrouwenbeweging.

23 J. van der Pols 25 jaar in dienst bij het Entrepot te Pernis van de Standard Amerikaanse Petroleum Compagnie N.V.

24 De firma Altink in luxe en huishoudelijke artikelen in de Hoogstraat bestaat 50 jaar.

25 Geopend horlogerie 'Het Uurwerk' van A. Vons, Hoogstraat 14a.

26 A.H. van Mastrigt 25 jaar in dienst bij het Entrepot te Pernis van de Standard Amerikaanse Petroleum Compagnie N.V.

27 Bij de Romi Margarinefabrieken is met behulp van een 40 m hoge drijvende bok een 10 ton wegende nieuwe desodorisatieketel geplaatst.

29 De heren H. Tilanus, voorzitter van de C.H.U., M.A. Reinalda, Commissaris van de Koningin in de provincie Utrecht, en C. Laurent, legeraalmoezenier, spreken op een

propagandavergadering van het Nationaal Instituut 'Steun Wettig Gezag' in de Harmonie.

Geopend de nieuwe melk- en zuivelwinkel van C. Vreugdenhil & Zonen in de Begoniastraat, hoek Goudsesingel.

30 Modeacademie De Leeuw-van Rees, Dennestraat 3, bestaat 70 jaar.

December

1 De gemeentebegroting 1951 goedgekeurd door de gemeenteraad.

Scheepswerf 's Lands Welvaren bestaat 300 jaar en reeds 75 jaar is de huidige naam 'Figee' hieraan verbonden.

In de Harmonie lustrumfeest van de acrobatengroep 'De Etona's' o.l.v. J. van Genderen.

Rijwielhandel W. Boer opent een tweede winkel aan de Hoogstraat 162 voor de verkoop van huishoudelijke apparaten.

De melk- en zuivelwinkel van C. Vreugdenhil & Zonen in de Begoniastraat, hoek Goudsesingel (29 november).

Scheepswerf en Machinefabriek A. de Jong N.V. heeft opdracht ontvangen om voor Zuid-Afrikaanse rekening een motorschip te verbouwen en in te richten als kreeftverwerkingsvaartuig.

Zuster N. de Goederen 40 jaar werkzaam in de ziekenverpleging, waarvan 15 jaar in dienst van de Maatschappij Ziekenfonds alhier.

4 G. van der Schee, 60 jaar in dienst bij de firma C. van Toor Hzn., onderscheiden met de eremedaille in zilver, verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau.

F.C. Donkers (A.R.) bedankt voor het raadslidmaatschap wegens vertrek uit de gemeente. Zijn plaats zal worden ingenomen door C. Brouwer.

Het echtpaar E. Nouwt-van der Krans 55 jaar getrouwd.

8 Mej. J. Figee, 50 jaar werkzaam voor de zondagsschoolvereniging 'Laat de kinderkens tot Mij komen', onderscheiden met de eremedaille in goud, verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau.

Beiaardier Kamiel Lefevere uit New York brengt een bezoek aan het Oranjecarillon.

10 Ds. Th. Oostenbrug, Ned. Hervormd predikant, houdt een afscheidspreek in de Grote Kerk in verband met zijn vertrek naar Bussum.

11 De Bataafse Petroleum Mij. voert onderhandelingen met het gemeentebestuur over de aankoop van een stuk grond nabij station Vlaardingen-Oost in verband met plannen tot stichting van een sportpark.

12 Opgericht de personeelsvereniging Caltex-Pernis.

13 Adjudant der gemeentepolitie J. Lucassen in verband met zijn afscheid wegens pensionering onderscheiden met de eremedaille in zilver, verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau.

15 Op 78-jarige leeftijd overleden A. van Santen, eigenaar van het timmer- en metselbedrijf, Waalstraat 21.

18 Kerstuitvoering door de koren Ons Clubje, Ons Meisjeskoor en Viva Melodia, o.l.v. Jo Mulder, georganiseerd door de Volksbond tegen drankmisbruik.

20 Bij Koninklijk Besluit benoemd tot commissaris van politie, de heer K. van der Ham.

Aanbesteed de bouw van een kerkgebouw van de Gereformeerde kerk op de hoek Kethelweg-Van Linden van den Heuvellsingel.

In de Schuilhoek dr. Zamenhof-herdenking door de afd.

Vlaardingen van de Bond van Arbeiders-Esperantisten.

21 Bij de gemeentekwekerij aan de Hofsingel verkoop van ganzen, eenden en kalkoenen.

Dr. F. de Stoppelaar beëdigd als C.H.U.-raadslid.

22 Heropening Kl. Buisman's Woninginrichting, Eendrachtstraat 48 (voorheen 2de Van Leyden Gaelstraat 53).

Schildersbedrijf F.C. Weiland, Emmastraat 147, neemt een autospuitinrichting in gebruik.

23 Inwijding R.K. noodkerk aan de Curaçaolaan door R. Reijen, deken van Schiedam.

23-30 Expositie van schilderijen van de Vlaardingse Kunstkring in de Visbank.

25 Stadsbeiaardier Cor Don bespeelt van 12-13 uur het carillon.

27-29 Schoolschaaktoernooi voor leerlingen van de Vlaardingse scholen, georganiseerd door Schaakvereniging H.V.O. Winnaar wordt Groen van Prinsterer Lyceum I.

30 F. Weiland, directeur van de Nieuwe Matex N.V., neemt afscheid wegens zijn pensionering.

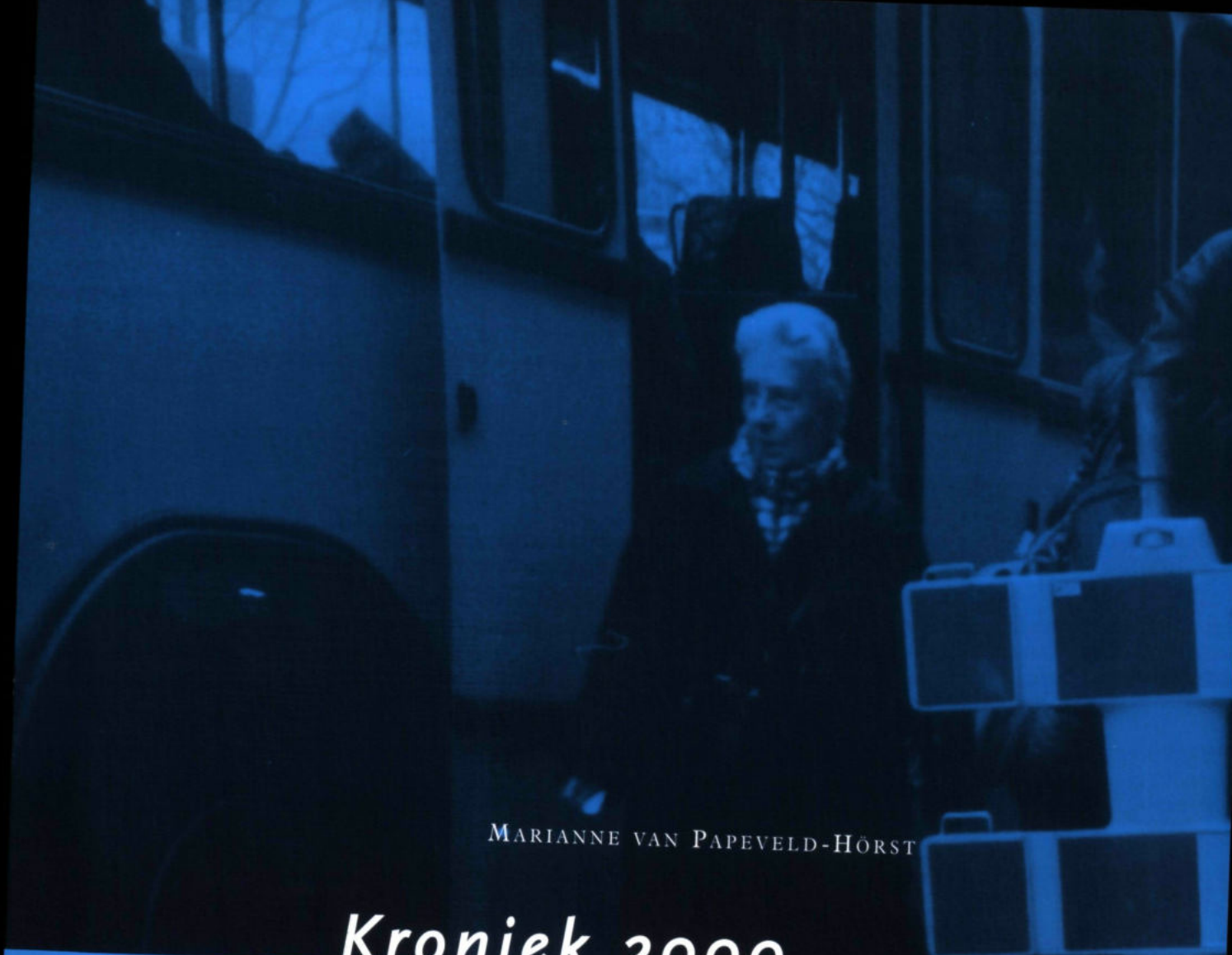
Joh. Vermeulen neemt afscheid van de Sociale Raad in verband met zijn pensionering en wordt onderscheiden met de eremedaille in zilver, verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau.

De heren J. Lucassen, adjudant van politie, P. van Splunter, hoofdagent buitendienst, en A. de Boorder, hoofdagent economische dienst, nemen in zaal Concordia afscheid wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd.

In het afgelopen jaar keerden 309 militairen in Vlaardingen terug uit Ned. Oost-Indië, gebeurden 365 verkeersongevallen en werden 137 processen-verbaal opgemaakt door de politie.
Er werden 2.850 woonvergunningen verleend en er kwamen 1.120 woningen gereed. Het aantal urgente en prioriteitsgevallen bedraagt circa 860.
De Vlaardingse havens werden aangedaan door 1.940 zeeschepen en 12.695 binnenschepen.

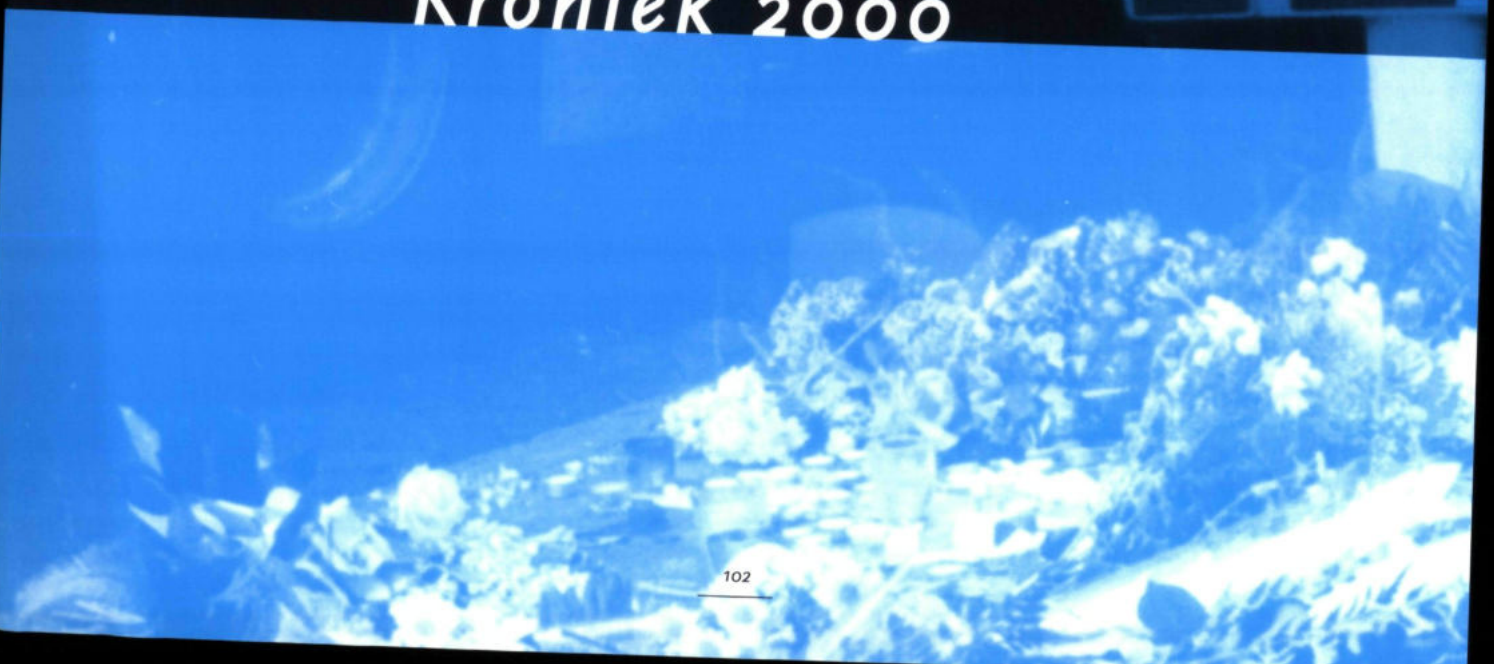

Warenhuis Kofa-Hofstee adverteert met nuttige (kerst)geschenken tegen lage prijzen (NVC 22 december).

MARIANNE VAN PAPEVELD-HÖRST

Kroniek 2000

Januari

1 Vlaardingen telt 73.537 inwoners (35.844 mannen en 37.693 vrouwen). Dat zijn er 184 minder dan vorig jaar.

De jaarwisseling is volgens politie, brandweer en ziekenhuis uiterst rustig verlopen. Alle computergestuurde installaties van de gemeente bleken millenniumproof.

2 Millenniumdag in het Archeologisch Museum Hoogstad. Door middel van een ontdekkingstocht kunnen kinderen zien hoe verleden, heden en toekomst onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden.

3 In het stadhuis geven Thomasvaer en Pieternel tijdens de nieuwjaarsreceptie hun visie op het afgelopen politieke jaar.

6 Jeugdstad lijkt weer alle records te breken. Dagelijks hebben gemiddeld ruim 800 kinderen een bezoek gebracht aan dit vakantie-evenement.

7 Op het Veerplein gaan duizend ballonnen met wensen voor het jaar 2000 de lucht in. De actie is een initiatief van de Stichting Raad voor het Ouderenwerk, georganiseerd in het kader van de eeuwwisseling.

9 Na door een groep jongeren op vrijdagavond jl. op het NS-station Vlaardingen-Oost belaagd en geslagen te zijn, overlijdt de 17-jarige Vlaardinger Daniel van Cotthem aan de gevolgen van een klap op zijn hoofd. De politie houdt in verband met deze zaak vier personen aan. Zij worden verdacht van betrokkenheid bij de mishandeling van de jongen.

10 Ruim drieduizend mensen herdenken Daniel van Cotthem tijdens een stille tocht. Het zwijgende protest tegen zinloos geweld is spontaan georganiseerd door voormalige klasgenoten van de student.

De Bavinckschool viert het 50-jarig bestaan.

12 Per 1 maart a.s. zegt de gemeente de pacht op van de enige landbouwer die nog over grond beschikt in de Broekpolder. Men is van mening dat op vervuilde Broekpoldergrond geen voedingsgewassen mogen worden geteeld en wil de grond inlijven als deel van het recreatiegebied.

De bloemen bij station Vlaardingen-Oost vormen een stille getuige van het zwijgend protest tegen zinloos geweld (14 januari).

14 Met enige vertraging is een begin gemaakt met de aanleg van een nieuw fietspad langs de Vlaardingse Vaart naar Schipluiden. Daarnaast komt er ook een extra verbinding langs deze route door middel van een handbediende kabelpont.

Vlaardingen protesteert tegen zinloos geweld. Circa 25.000 mensen nemen deel aan de stille tocht vanaf het centrum naar het NS-station Vlaardingen-Oost, waar Daniel van Cotthem vorige week dodelijk werd mishandeld.

15 Alle horecagelegenheden houden om 24.00 uur twee minuten stilte ter nagedachtenis aan Daniel van Cotthem.

17 De 23-jarige verdachte Mike H. heeft bekend dat hij op het NS-station Vlaardingen-Oost de fatale klap heeft uitgedeeld die het leven kostte aan Daniel van Cotthem. De andere drie arrestanten blijven in hechtenis. De vier betrokkenen wordt 'doodslag in vereniging' ten laste gelegd.

De woningbouwcorporatie Waterweg Wonen heeft aan de

huurders van vijftig woningen aan de Castricumhoeve en de Utrechtlaan een brief gestuurd met een aanbod voor het kopen van hun huurhuis.

19 De gemeente heeft het oude rederspand aan de Oosthavenkade 39 voor ruim 1 miljoen gulden verkocht aan notariskantoor Kooijman en Lambert.

21 Het nieuwe fusiehospitaal in Schiedam krijgt de naam 'Vlietland Ziekenhuis'. De huidige ziekenhuizen in Vlaardingen en Schiedam worden met directe ingang omgedoopt. Bedenker van de naam is de Vlaardingse familie Bekink.

Huldiging Vlaardingse sportkampioenen 1999 in De Salon aan de Oosthavenkade. Judoka Edith Bosch krijgt de sportprijs van de gemeente als talent van het jaar. Waterpoloster Daniëlle de Bruijn wordt uitgeroepen tot sporter en voetbalvereniging Deltasport tot sportploeg van het jaar.

23 Het gospelechtpaar Arjan en Efi Knevel vertrekt met hun team op uitnodiging van dr. P.P. Job van De Ondergrondse Kerk opnieuw naar India.

24 Overleden te 's-Gravenhage toonkunstenares Johanna Harmina Gerdina (Jo) Mulder. Zij was onder meer dirigente van het vocaal ensemble Marcato en onderscheiden met de Cultuurprijs van de gemeente Vlaardingen.

25 Broekpolderboer H. van Woerden gaat in hoger beroep tegen het vonnis van de pachtkamer. Die bepaalde eerder dat de gemeente het recht heeft de pachtovereenkomst te verbreken.

26 De FIOD doet onderzoek naar de belastingaangifte van het bedrijf van clown Bassie. Het bedrijf wordt verdacht van belastingfraude. Bas van Toor vormt samen met zijn broer Adriaan het beroemde duo Bassie en Adriaan.

27 Van de Vlaardingse cd-single tegen zinloos geweld, getiteld 'Het spoor naar niemandsland', worden in plaats van duizend nu tussen de tien- en vijftienduizend exemplaren geperst. Het lied wordt gezongen door de Vlaardingse zangeres Annemieke van Dam en leerlingen van middelbare scholen.

De heren van hockeyvereniging Pollux werden onlangs te Rotterdam zaalhockeykampioen in de eerste klasse.

Kees Halkes, eigenaar van Halkes Mannenmode aan De Loper 55, neemt na 36 jaar tijdens een receptie afscheid van zijn klanten. De modezaak is overgenomen door het echtpaar Martin en Sylvia van Dijk.

28 Vanwege zijn 25-jarig dienstverband als dirigent van de Vereniging Gemengd Koor Holy wordt Anton van Tilborg benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau. Hij ontvangt de versierselen uit handen van wethouder K. van der Windt. Tegelijkertijd viert het koor zijn 30-jarig jubileum.

29 De Bethelkerk aan de Burgemeester Verkadesingel viert het 60-jarig bestaan. De opening van de feestelijke activiteiten wordt verricht door wijkpredikant ds. W. Quak. Het kerkgebouw werd op 25 januari 1940 in gebruik genomen als derde Hervormde kerkgebouw van de gemeente Vlaardingen c.a. en is destijds gebouwd voor *f* 62.267,61.

Februari

1 Nick van Dien, journalist bij Groot Vlaardingen, gaat naar de Haagse Courant. Hij wordt opgevolgd door Susan de Ligt.

Het zogeheten sociaal statuut voor de fusie van Stadsreiniging Vlaardingen en ONS Schiedam is ondertekend. Het nieuwe bedrijf gaat verder onder de naam Irado (Intergemeentelijke Reinigings-, Afvalinzameling en Dienstverleningsorganisatie).

De meldkamer van de DCMR heeft vorig jaar in totaal 19.848 klachten binnengekregen. Dat is ruim tien procent minder dan in het jaar ervoor. De daling werd vooral veroorzaakt door een vermindering van het aantal vliegtuigklachten met 20 procent.

GroenLinks luidt de noodklok over de komst van de bedrijven Van Ommeren (afvalwateropslag) en Van Gansewinkel (recycling sloopafval) bij de Koningin Wilhelminahaven. Deze bedrijven zouden veel overlast kunnen veroorzaken in de Oostwijk en de VOP. Volgens de partij druist de vestiging in tegen het collegevoornemen om de rivierzone te schonen.

De Vlaardingse sportschoolhouder Roel Wildeboer is onlangs door de bekende Jon Bluming, vertegenwoordiger

van de Budokai Kyokushin in Tokio, beloond met een 6de dan in het kyokushin karate.

Theatergroep Roth brengt, onder leiding van Hans Rikken, deze maand twee stukken van Samuel Beckett op de planken. De voorstellingen worden gespeeld in de Kapel aan het Emaus en in de Stadsgehoorzaal.

3 Uit handen van burgemeester Stam ontvangt J. Houdijk het Draaginsigne Gewonden. Toekenning van dit insigne gebeurt op voordracht van de Stichting Dienstverlening Veteranen, die namens het ministerie van Defensie nagaat wie hiervoor in aanmerking komt.

4 Officiële opening van de gerenoveerde somatische afdeling van het Zonnehuis door Tweede Kamerlid Erica Terpstra. De uit 1966 daterende vierpersoonskamers zijn omgezet in een- en tweepersoonskamers met een ruime huiskamer.

Districtscommissaris Mark Keizerwaard overhandigt Lennart Hortensius een nieuwe fiets als blijk van waardering voor zijn dappere optreden (15 februari).

7 De gemeente opent een gratis klachtenlijn. Inwoners kunnen daar hun zorgen en suggesties met betrekking tot veiligheid kwijt. De telefoon zal door de burgemeester, een wethouder of raadslid worden opgenomen. Aanleiding is de gewelddadige dood van Daniel van Cotthem in januari.

10 De Stadsvisie 'Koers op 2020' wordt bijna unaniem door de gemeenteraad aangenomen. Alleen Albert Brouwer van de fractie Stads- en Burgerbelangen stemt tegen. Wethouder A. Kool zegt onder druk van de raad toe dat Vlaardingen tegen de A4-Noord zal blijven en dat standpunt zal blijven uitdragen, ook in het overleg met rijk en regio.

Het Vlietland Ziekenhuis, de stichting Verpleeghuizen Nieuwe Waterweg Noord, het Zonnehuis en Thuiszorg Nieuwe Waterweg Noord gaan hun samenwerking intensiveren door zich te verenigen in de samenwerkingsstichting Transmuralis.

Shell heeft zich gehouden aan de afspraken met de buurraad om het affakkelen te verminderen. De raad werd twee jaar geleden opgericht en bestaat uit inwoners van Vlaardingen, Schiedam, Hoogvliet en Spijkenisse.

11 Het grondwater rond de plek van de voormalige Kok's Vatenhandel aan de Oosthavenkade is verontreinigd met benzeen. De verontreiniging lijkt zich te verplaatsen naar de aangrenzende Bleekstraat. De gemeente wil in de toekomst op deze locatie woningen bouwen, maar de grond zal eerst gesaneerd moeten worden.

De gemeenteraad stemt voor de fusie van Stadsreiniging Vlaardingen en ONS Schiedam. Het nieuwe bedrijf Irado wordt met terugwerkende kracht per 1 januari 2000 opgericht.

14 In een woning aan de Castricumhoeve ontdekt de politie na een telefoontje van een wandelaar een hennepkwekerij met ruim 400 planten. De bewoners van het pand waren niet thuis.

15 Uit handen van districtscommissaris Mark Keizerwaard ontvangt de 15-jarige Lennart Hortensius een nieuwe fiets als blijk van waardering voor zijn dappere optreden. De scholier greep vorige maand een inbreekster in de kraag en droeg haar over aan de politie. Tijdens de achtervolging werd zijn fiets door een onverlaat gestolen.

De prachtig gerestaureerde historische kaart van Delfland hangt weer op zijn plek in de Oude Hal van het stadhuis. Het terugplaatsen van de kaart van ruim tweeënhalf bij bijna drie meter was een huzarenstuk, omdat de kaart alleen via de raadszaal en de trouwzaal naar de hal kon worden gebracht.

16 Opnieuw ligt PvdA-wethouder Van der Windt zwaar onder vuur. De oppositiepartij GroenLinks beschuldigt de wethouder ervan de raad willens en wetens verkeerd te hebben voorgelicht over de vergunning aan het afvalverwerkingsbedrijf Van Gansewinkel.

17 Minister Netelenbos van Verkeer en Waterstaat opent samen met de burgemeesters van Rotterdam, Schiedam en Vlaardingen de laatste scheidingswand van de Tweede Beneluxtunnel. Hiermee geven zij het startsein voor de afbouw van de tunnel.

De Vlaardingse natuurschilder Jeroen Verhoeff – in een Amerikaans boek onlangs genoemd als één van 's werelds beste natuurschilders – heeft een schilderij met dolfijnen en haringen verkocht aan een in Noorwegen wonende dochter van de familie Kwakkelstein.

18 Langeafstandsloper Karel Leeuwangh ontvangt de Ringleverbokaal van atletiekvereniging Fortuna voor zijn opvallende prestaties tijdens het afgelopen seizoen.

In het Hollandiagebouw opening van de tentoonstelling 'Leentjebuur' door burgemeester Stam, met kunstwerken van leerlingen van Vlaardingse scholen. Het project werd begeleid door de kunstenaars Zhanhong Liao en Hans Rikken.

Wethouder Van der Windt bestijgt – goed beveiligd en stevig gezekerd – de nieuwe klimwand van de Vlaardingse Openbare Scholengemeenschap (24 februari).

20 In Maastricht verovert judoka Natascha van Gurp de nationale titel bij de vrouwen tot 20 jaar.

24 Wethouder Van der Windt stelt de klimwand van de Vlaardingse Openbare Scholengemeenschap (VOS) aan de Claudius Civilislaan officieel in gebruik.

26 Heropening van clubhuis VOGGEL aan de Broekweg. In het clubhuis worden activiteiten georganiseerd voor mensen met een verstandelijke handicap.

27 Triatleet Rob van Zanten wint de 4de Westrell-cross over 12 km in de Broekpolder. De afstand over 6 km wordt gewonnen door Remy Bourquin. Bij de vrouwen winnen Joke Ritman en Jenny van Duikeren.

29 Tom Gunter, geboren op 29 februari 1960, en Carla Schriel, geboren op 29 februari 1956, trouwen op de allereerste schrikkeldag van het nieuwe millennium.

Maart

1 Opening van de nieuwe bibliotheekwinkel aan de Van Hogendorplaan 79a door wethouder Van der Windt, met medewerking van het Stadskoor Vlaardingen.

Het debat over de omstreden vestiging van afvalbedrijf Van Gansewinkel is uitgelopen op een zware politieke nederlaag voor GroenLinks. De partij krijgt geen medestanders voor de stelling dat wethouder Van der Windt de raad verkeerd heeft voorgelicht. Alle fracties scharen zich achter het college.

Tijdens opgravingen op bedrijventerrein Hoogstad is vier jaar geleden een houten voorwerp met metalen beslag ontdekt. Inmiddels is gebleken dat dit voorwerp de oudste ploegschaar van Nederland is. De schaar is volgens stadsarcheoloog Tim de Ridder circa 1850 jaar oud.

2 Haringhandel Kwakkelstein stopt als zelfstandige onderneming. Per 1 april worden de laatste activiteiten aan de Westhavenkade overgenomen door de Katwijkse haringhandel Parlevliet/Van der Plas. Het terrein achter het kantoorpand zal worden verkocht.

Kringloopwinkel Het Goed bereikt een nieuwe mijlpaal. De weekomzet bedraagt voor het eerst meer dan 20.000 gulden. De totale omzet is in anderhalf jaar verdrievoudigd.

4 Vlaardingen wordt weer 'Buizengat'. Uit handen van burgemeester Stam neemt Prins Patrick I de stadssleutel in ontvangst. Aansluitend carnavalsviering in de Harmonie met medewerking van o.a. blaaskapel De Dorsvlegels en Ad van Opstal, de huiszanger van De Leutloggers.

7 Bewoners van de Kortedijk hebben er bij de gemeen-

te met klem op aangedrongen om enkele panden aan de dijk snel te slopen. Deze zijn in het kader van het Buizengatproject onlangs dichtgemetseld en maken een troosteloze en verpauperde indruk.

Na de sporters Hedi Poot (roeien), Daniëlle de Bruijn (waterpolo), Mark Huizinga (judo), Thamar Henneken en Wilma van Rijn (zwemmen), heeft ook judoka Edith Bosch een nominatie voor de Olympische Spelen 2000. Nog niet eerder in de Vlaardingse geschiedenis zijn zoveel lokale sporters in aanmerking gekomen voor een ticket naar de Olympische Spelen.

Twee onbekende mannen overvallen onder bedreiging van een vuurwapen een man in zijn woning aan de Madridweg. Het tweetal gaat er vandoor met sieraden en geld. De politie is op zoek naar mogelijke getuigen.

8 Omroep Vlaardingen start deze maand met een serie live-concerten en optredens van lokale artiesten. Als eerste is de beurt aan de Vlaardings/Rotterdamse groep Pekel.

De Servische mensenrechtenactiviste Natasa Kandic en de Kosovaarse journalist Veton Surroi ontvangen de Geuzenpenning van het jaar 2000 (13 maart).

Het duo Bassie en Adriaan ontvangt de Triple Platinum Award, een beloning voor 800.000 wereldwijd verkochte video's.

9 In een brief biedt GroenLinks verontschuldigingen aan voor de onterechte aanval op wethouder Van der Windt tijdens het vorige week gehouden debat over de vestiging van het afvalverwerkingsbedrijf Van Gansewinkel.

Wethouder Van der Windt slaat de eerste paal voor het appartementencomplex 'Geuzenpoort' aan de Arij Koplaan. Hiermee is de eerste fase van sloop en renovatie grotendeels afgesloten. Tot nu toe zijn 540 woningen in de Zuidbuurt gerenoveerd.

11 Interculturele Vrouwendag in wijkcentrum 't Nieuwelant aan de Rotterdamseweg, georganiseerd door het Intercultureel Vrouwennetwerk. De opening wordt verricht door gemeenteraadslid Lenie van Halteren.

11-12 Voor de tweede maal in een half jaar tijd rijden inbrekers met een verstevigde jeep dwars door de voorgevel van Rose Slaapcomfort aan de Woonboulevard. Als de politie arriveert, blijken de daders al te zijn vertrokken met tien dekbedovertrekken.

12 Finale van het 11de Vlaardings Songfestival in de Stadsgehoorzaal. Winnaar wordt Remco Harms met een indrukwekkende vertolking van het lied 'Waarom' uit de musical Miss Saigon. De Groot Vlaardingen Persprijs gaat naar Janet Niesing. Winnares bij het kindersongfestival is Shenon Mecklenfeld. Bij het mini-playbacksongfestival gaan Cheryl Moenen en Rianne Schragen met de eer strijken.

Met negentien gouden medailles behaalt zwemclub VZC/De Walrus Combinatie de hoogste score van dit seizoen. In de vierde en laatste ontmoeting van de nationale competitie rukt de ploeg van trainer Martijn van den Maagdenberg op naar de vierde plaats.

20ste Internationaal Groot Vlaardingen Judotoernooi met ruim 900 deelnemers. De winnaars van het toernooi krijgen een door beeldend kunstenaar Jan van Dorp ontworpen herinneringsprijs. Wedstrijdsecretaris Aad Zonneveld draagt na achttien jaar zijn functie over aan Jeroen Hoogland.

13 In de Grote Kerk uitreiking van de Geuzenpenning 2000 door J.J. van Aartsen, minister van Buitenlandse Zaken, aan de Servische mensenrechtenactiviste Natasa Kandic en de Kosovaarse journalist Veton Surroi. Het is de eerste keer dat Bill Minco, voorzitter van de Stichting Geuzenverzet, wegens ziekte niet bij de plechtigheid aanwezig kan zijn. Aan de uitreiking gaat de traditionele kranslegging op begraafplaats Emaus en bij het Geuzenmonument vooraf.

Officiële opening van de vernieuwde basisschool Prins Willem Alexander in de Westwijk door burgemeester Stam. Het schoolgebouw is aanzienlijk uitgebreid.

15 Dankzij het Scheveningse Sea Life Centrum heeft het Visserijmuseum een nieuwe aanwinst. 'Kaakje', het nauwelijks tien centimeter lange hondshaaitje, is uit één van de tien geschonken eieren gekropen. Verwacht wordt dat de komende weken de andere eitjes uitkomen.

15-19 Voor het eerst slaan de kermisexploitanten hun tenten op in de wijk Holy. Op het parkeerterrein van winkelcentrum Holiërhoek aan de Reigerlaan staat naast de traditionele onderdelen ook een zogenaamde Jamaica Tripp.

16 De Gemeentelijke Kredietbank Vlaardingen neemt de Kredietbank van Schiedam over. Wel blijft Schiedam de kredietverlening aan cliënten van de Sociale Dienst aldaar verzorgen. Twee medewerkers komen vanuit Schiedam naar Vlaardingen. Met de overname is 2,5 miljoen gulden gemoeid.

Duikers halen de gevelborden van de VVV en de ANWB boven water, waarna het nieuwe kantoor aan de Westhavenkade officieel kan worden geopend (19 maart).

De Vlaardingse zangeres Judith Peters wint de eerste Hennie Huisman's Soundmix-show van dit jaar. Zij is daarmee zeker van een plaats in de Soundmixfinale, die op 22 april op tv zal worden uitgezonden.

De 10-jarige Christian van Eijkelenburg is momenteel druk aan het repeteren voor de musical Oliver. Deze Joop van der Ende-productie is van 15 maart tot 30 april te zien in het Rotterdamse Luxor Theater.

Ter gelegenheid van hun 21ste 'verjaardag' geven The Amazing Stroopwafels een optreden in theater- en eetcafé De Planken Op. Op 21 maart is het precies 21 jaar geleden dat de groep voor het eerst van zich liet horen. Arie de Graaf, Rien de Bruin en Wim Kerkhof krijgen van hun superfan Jan Pluimgraaff een speciale stroopwafeltaart aangeboden.

17 Opening van het nieuwe ontmoetingscentrum in zwembad De Kulk door Jan Madern, voorzitter van stichting De Kulk. Het restaurant is sinds kort in handen van Bert en Peter Spek.

19 Officiële opening van het nieuwe kantoor van de VVV/ANWB aan de Westhavenkade door wethouder H. Roijers en mevrouw Molendijk.

21 De Generale Bank, VSB Bank Vlaardingen Schiedam en Mees Pierson opereren voortaan onder de naam Fortis Bank Schiedam Vlaardingen. Wethouder Roijers onthult de naam van het bankgebouw aan het Veerplein.

22 Nationale Boomfeestdag. Aan de Amsterdamlaan plant wethouder Van der Windt, samen met leerlingen van de scholen 't Palet, Open Vensters en Dolfijn, een aantal zilverlinden. Op andere locaties in de stad planten 256 schoolkinderen 113 bomen.

VV2000-gemeenteraadslid John Ranshuijsen neemt afscheid van de plaatselijke politiek. Hij wordt benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau. Ranshuijsen zat van 1982 tot 2000 in de gemeenteraad, waarvan vier jaar als wethouder van Financiën.

23 Inventarisatie gebouwenbestand door de gemeente. Per 1 januari 2000 waren er in totaal 34.258 woningen. Verdeling over de verschillende wijken: Centrum 7.636, Westwijk 5.581, Vettenoordsepolder 633, Oostwijk 3.113, Vlaardinger-Ambacht 6.034, Holy-Zuid 5.228, Holy-Noord 6.030 en Broekpolder 3. Naast deze woningen zijn er nog veertien bijzondere woongebouwen en 86 wooneenheden verdeeld over twee gebouwen.

Slokker Vastgoed BV gaat zeven eengezinswoningen bouwen aan het stukje Maassluissedijk, dat beter bekend staat als het 'Gat in de Markt'. De bebouwing gaat aan de ene kant aansluiten op het hoekpand op de Markt en aan de andere

kant op het pand van de Nederlands Hervormde Gemeente. Het perceel grond ligt na de sloop van carrosseriebedrijf Van der Horst al meer dan vijftien jaar braak.

25 In service- en zorgcentrum Vaartland viert mevrouw Johanna Stolk-Brederveld haar 100ste verjaardag.

27 Wethouder Kool opent in zorgcentrum De Wetering 'Het Baken', een speciale dagopvang voor ouderen met psychiatrische problemen.

28 Het NIVON huldigt in boerderij De Hoogkamer negen mensen vanwege hun langdurige lidmaatschap. De heer De Vries is al 75 jaar lid en zijn echtgenote 50 jaar. De andere laureaten zijn de echtparen C.A. Bos-J. van Toren, H. van Leeuwen-A. Visser en J. Weerheijm-J. Coenradi en de heer J. Lamers.

29 Na anderhalf jaar houdt de samenwerking tussen de Stichting Werk en Onderneming en de gemeente op. De Starterswinkel Vlaardingen aan de Hoogstraat stopt met zijn activiteiten.

30 Het project 'Van korrel tot vers gebakken broodje' van Natuur- en Milieu Educatie aan de Hofsingel trok tot nu toe 1.374 leerlingen van 53 basisscholen.

31 De Vredeskerk aan de Olmendreef neemt tijdens een feestelijke receptie afscheid van Lenie Borsboom. Zij heeft zich 25 jaar ingezet als kosteres van twee kerken. Hiervoor ontvangt zij het zilveren draaginsigne van de Nederlandse Vereniging van Kerkvoogdijen van de Nederlands Hervormde Kerk.

April

1 Kinderdagverblijf De Krentenmik aan de Hofsingel viert het 25-jarig bestaan met een groots feest voor jong en oud.

3 De politie rolt aan de Koningin Wilhelminahaven een omvangrijke hennepkwekerij met 12.000 stekken en 900 volgroeide planten op. Daarbij worden tien illegaal in Nederland verblijvende Polen aangetroffen. Zij worden overgedragen aan de Vreemdelingendienst.

De bijna vierjarige Zachary legt symbolisch de eerste steen voor zijn toekomstige ouderlijk huis in d'Engelsche Boomgaert. Hij is één van de vele jongeren die binnen afzienbare tijd in dit nieuwe stadsdeel op het voormalige Kolpabad-terrein zullen wonen.

4 Musicus/componist Dick Borst en tekstschrijver Chris Bezooijen hebben van de familie van de vorig jaar overleden Dolf van der Linden toestemming gekregen voor het maken van een musical over de dirigent van het Metropole Orkest. David Gijsbert van der Linden werd in 1915 in Vlaardingen geboren.

5 Overleden op 85-jarige leeftijd Toon Cornelisse, voormalig PvdA-gemeenteraadslid.

6 Het Delta Hotel bestaat 45 jaar.

8 In de Grote Kerk uitvoering van de Matthäus Passion van G.Ph. Telemann door het kamerkoor Magister Cantat, het West-Nederlands Bach Orkest en organist Aad Zoutendijk. De algehele muzikale leiding is in handen van Arie Eijkelboom.

Door een 2-0 overwinning op Lyra wordt voetbalvereniging Deltasport kampioen van de eerste klasse B en promoveert naar de hoofdklasse. Eindelijk speelt weer een Vlaardingse voetbalclub op het hoogste amateurniveau.

Honk- en softbalvereniging S.C. Vlaardingen Holy viert het 40-jarig bestaan tegelijk met de opening van het nieuwe clubhuis aan de Zwaluwenlaan.

9 Het jaarlijkse Lentedegentoernooi van schermvereniging Trefpunt in de Lijnbaanhallen wordt gewonnen door Mady Hoogenboom. Op het Schelvispekeltoernooi is het zilver voor Inge Schoonderwoerd. Bij de mannen wint Henk Kenter voor de vierde keer. Vanwege het 35-jarig bestaan van de vereniging heeft het toernooi een extra feestelijk tintje.

Het Vlaardings badmintonkampioenschap wordt een grote overwinning voor Refoba. Chris van der Knaap en Dana Kuil winnen het enkelspel. Het mannendubbel wordt gewonnen door het koppel Chris van der Knaap/Paul Mennen. De titel in het vrouwendubbelspel gaat naar Christa Boeters en Dana Kuil.

10 Wethouder Van der Windt en leden van de werkgroep Open Monumentendag Vlaardingen planten een millenniumboom op het plein voor het voormalige Weeshuis. De lindeboom wordt geplant ter ere van het nieuwe millennium en dient ter vervanging van de zieke linde die op het plein stond.

11 De verhalenbundel 'Het huis van mijn dromen' van de Vlaardingse auteur Reza Asadi staat centraal in het KRO-programma 'Damocles'. De Iraanse ex-vluchteling beschrijft hierin zijn vlucht en het bestaan in Nederland.

Triatleet Rob van Zanten heeft in Valkenburg de run-bike-runwedstrijd bij de veteranen in de klasse boven de 40 jaar gewonnen. Hij staat nu in deze landelijke competitie op een eerste plaats.

12 Met een indrukwekkende voorsprong is CDA'er Cees Bot door zijn mederaadsleden verkozen tot het 'Beste Raadslid van Vlaardingen'. Op afstand volgt PvdA-fractievoorzitter Anny Attema op de tweede plaats. Ben van der Velde van GroenLinks wordt derde.

13 Het grootste zeilschip ter wereld, de vijfmaster Royal Clipper, nadert bij scheepswerf Vlaardingen Oost, onderdeel van het concern Kommer Damen, zijn voltooiing. Het schip is op de werf De Merwede in Hardinxveld-Giessendam – eveneens behorend tot dit concern – ingericht. Omdat het schip met zijn hoge masten moeilijk onder bruggen door kan, vindt de afbouw plaats op de Vlaardingse werf.

Twee gedegen onderzoeken hebben geen verklaring opgeleverd voor de gezondheidsklachten van een aantal bewoners van de 'blauwe flat' aan de Rotterdamseweg. Zowel de GGD als het adviserende onderzoeksbureau zijn er niet in geslaagd een verband te leggen tussen de klachten en het binnenmilieu.

De Organisatie van Vlaardingse Ondernemers (OVO) viert haar 25-jarig bestaan. Arie Wapenaar, voorzitter van de OVO, overhandigt het door Ingena Vellekoop geschreven jubileumboekje 'Op de winkel passen – de ontwikkeling van de winkelstand in Vlaardingen in de twintigste eeuw' aan wethouder Roijers. Bij de jubileumbijeenkomst is ook de oud-voorzitter van de Vlaardingse Middenstands Centrale, Mari den Draak, aanwezig.

13-16 In de Stadsgehoorzaal uitvoering van de musical 'De Hoogste Tijd' door het Vlaardings Musical Gezelschap, met teksten van Chris Bezooijen.

14 De bouw van de noodlokalen bij basisschool Jan Ligthart aan het Plein Emaus is opnieuw uitgesteld. De oorzaak van de nieuwe vertraging ligt bij de aannemer.

15 Het college van burgemeester en wethouders krijgt van de gemeenteraadsleden voor zijn functioneren het cijfer 6,7. Volgens de verkiezingsformulieren heeft het stadsbestuur te weinig grip op de ambtenaren. Voor zijn financiële beleid krijgt het college een pluim. Grote waardering is er ook voor de onderlinge collegialiteit en de grote betrokkenheid bij de stad.

15-16 Nationaal Museumweekend. In het Visserijmuseum gratis rondleidingen langs de hoogtepunten van de collectie. In Streekmuseum Jan Anderson toont een oud-schoenmaker zijn vakmanschap in de schoenmakerswerkplaats. In Archeologisch Museum Hoogstad zijn voor het eerst de vondsten te zien van de opgraving bij de voormalige herberg Het Zwarte Paard aan de Kortedijk.

18 In de Broekpolder brandt ter hoogte van watersportvereniging De Bommeer de opslagloods van de waterzuivering tot de grond toe af. De oorzaak van de brand is nog onbekend.

In een landelijke advertentie worden kunstenaars opgeroepen een ontwerp te maken voor een kunsttoepassing aan de buitengevel van het muziekverzamelgebouw Villa Musica aan de Koningin Wilhelminahaven. De winnaar krijgt de Fortis Beeldende Kunstprijs van 25.000 gulden en bovendien nog eens 20.000 gulden om het ontwerp uit te voeren.

19 De Dr. H. Bavinckschool viert op feestelijke wijze het 50-jarig bestaan.

Mevrouw A. Meerkerk-Sleeuwenhoek viert haar 100ste verjaardag.

Sporthuis Mart van Dam bestaat 40 jaar. Tegenwoordig zijn de twee zaken in handen van Henk van Dam, zoon van de toenmalige oprichter.

20 De arrondissementsrechtbank te Rotterdam doet

uitspraak in de strafzaak tegen de vier verdachten die betrokken waren bij de geweldpleging op NS-station Vlaardingen-Oost. Mike H. wordt veroordeeld tot vijf jaar onvoorwaardelijke gevangenisstraf en tbs met dwangverpleging. Daarnaast moet hij de uitvaartkosten van Daniel van Cotthem betalen. De tweede verdachte krijgt drie jaar en zes maanden. De derde verdachte krijgt twee jaar gevangenisstraf. De minderjarige vierde verdachte krijgt twaalf maanden jeugddetentie, waarvan drie maanden voorwaardelijk met een proeftijd van twee jaar.

21 Traditioneel eierenrapen rond zwem- en recreatiebad De Kulk. Vinders van het bronzen, zilveren en gouden ei wacht een leuke verrassing.

De gepensioneerde docent Jan van Hemert, die vorig jaar officieel afscheid nam van het onderwijs, staat nog steeds voor de klas. Aanvankelijk als invalkracht op basisschool Het Visnet en tegenwoordig als vaste invaller op basisschool Het Anker.

De Vlaardingse Kirsten Mastwijk is als enige uit 160 Nederlandse jongeren geselecteerd voor een studiereis van 45 dagen door Spanje, Mexico en de Verenigde Staten van Amerika. De vijfdejaars scholiere – met een 9,6 gemiddeld voor het vak Spaans – maakt deel uit van een internationaal gezelschap van 300 jongeren uit 43 landen.

23 In de Oude Lijnbaan vieren kinderen het door Atatürk ingevoerde Turkse Kinderfeest, een feestdag om te benadrukken dat kinderen een belangrijke groep in de samenleving vormen.

24 Overleden op 75-jarige leeftijd voormalig PvdA-gemeenteraadslid Jan Frederik Hendrik (Henk) Ranshuijsen.

25 Het college besluit het Vlaardings Taalgenotschap 10.000 gulden toe te kennen voor het restaureren van de gevelreclames van Hotel de Hollandse Tuin, Stoombierbrouwerij, Kornaat en W. Sterk, aan verschillende panden gelegen aan de Vulcaanweg. Volgens het college past deze activiteit binnen de huidige Stadsvisie om het specifieke karakter van Vlaardingen te behouden en te versterken.

27 In de laatst gehouden ledenvergadering hebben leden van het gemengd vocaal ensemble Marcato besloten hun naam te wijzigen in Jo Mulder-ensemble Marcato. Dit als eerbetoon aan de onlangs overleden oprichtster en voormalig dirigente.

28 Op de kop af 55 jaar na de voedseldropping wordt Vlaardingen opnieuw onder brood bedolven. In de omgeving van de Maassluissedijk droppen militairen vanuit een Hercules C130-vliegtuig 5.000 speciale bevrijdingsbroden. Het is de laatste symbolische herdenking van Operatie Manna, waarbij tussen 29 april en 8 mei 1945 gedurende 5.000 vluchten meer dan 11.000 ton voedsel werd uitgeworpen.

Bij de Maassluissedijk zoekt het publiek naar de zojuist vanuit een vliegtuig uitgeworpen bevrijdingsbroodjes (28 april).

Lintjesregen. Vanwege zijn langdurige carrière in de bokssport wordt Louis van Sinderen benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau. Tot lid in de Orde van Oranje-Nassau worden benoemd de heren J. Aalders, A.W. Oosterlee en G.B. Ham, en de dames W.J. Veltkamp-Krooshof en A.N. Weisz-den Breems.

29 Koninginnedag. De dag begint feestelijk met het luiden van alle torenklokken en wordt besloten met vuurwerk bij het Buizengat. De traditionele Havenloop wordt voor de 10de keer gewonnen door Michel de Maat.

Mei

1 In Sportpark Vijfsluizen groot feest ter gelegenheid van de fusie van de brandweerkorpsen Schiedam, Maassluis en Vlaardingen. Het nieuwe korps gaat verder onder de naam Brandweer Waterweg.

Mevrouw J. Kieboom-van den Akker onthult het naambordje van de W.A. Kieboomlaan, die ligt tussen de Spalandlaan en de Rode Kruislaan. Vlaardingens eerste 'rode' burgemeester W.A. Kieboom was burgemeester van Vlaardingen van 1976 tot 1981.

2 Tijdens archeologisch onderzoek op de locatie Het Zwarte Paard aan de Kortedijk is in het 14de–eeuwse havenslib een puntgave visfuik aangetroffen. Uit onderzoek is gebleken dat deze is gemaakt van éénjarige wilgentakken.

Tot nu toe zijn ruim 700 bezwaarschriften ingediend tegen het afvalverwerkingsbedrijf Van Gansewinkel. Het actiecomité De Ganse Winkel Schoon had voorgedrukte bezwaarschriften verspreid onder bewoners van de VOP, Westwijk en Oostwijk.

3 De allereerste banenpooler, Jan Monteny, gaat met pensioen. Jan Monteny zat tien jaar in de WW toen hij in 1992 gevraagd werd deel te nemen aan het Banenpoolproject. De laatste jaren was hij werkzaam bij Kringloopcentrum Het Goed, waar hij nu als vrijwilliger blijft werken.

Tijdens de gastles wordt wethouder Roijers door de middelbare scholieren bijna het hemd van het lijf gevraagd (11 mei).

4 Dodenherdenking. Kranslegging bij het Geuzenmonument op de Markt, daarna stille tocht naar het Verploegh Chasséplein. De herdenkingsrede wordt gehouden door Majoor Bosshardt van het Leger des Heils.
De Veteranen Vereniging Zuid-Holland herdenkt de gesneuvelde militairen in het voormalige Nederlands-Indië met een kranslegging op begraafplaats Emaus.

De landelijke jaarlijkse wedstrijd van het bakkersgilde is dit jaar gewonnen door Jac. Herweijer. Zijn product 'Eggy Breaky Breakfast' werd in Wageningen uitgeroepen tot Ovenwonder 2000.

Er is een nieuwe versie gemaakt van de in 1996 gemaakte promotiefilm 'Thuis in Vlaardingen'. Deze behoefde inmiddels enige aanpassing. Ook is er nu een Engelse versie verkrijgbaar.

5 Bevrijdingsdag met o.a. country- en westernfestival in het Oranjepark, vliegerdemonstratie bij de surfplas, regiomarkt aan de Westhavenkade, bevrijdingsfestival op de Markt en grote taptoe op het Veerplein. Tijdens het bevrijdingsvuurwerk raakt een 70-jarige vrouw gewond door een vuurpot en wordt naar het ziekenhuis vervoerd. Het vuurwerk wordt na dit incident gestaakt.

De 40ste Bevrijdingsronde van wielrenvereniging De Coureur wordt ondanks een klapband gewonnen door Leontien van Moorsel.

6 Officiële opening van de nieuwe, 40 ligplaatsen tellende haven van watersportvereniging De Bommeer aan de Watersportweg. De locatie aan de Emmakade komt hierdoor te vervallen.

Door een 8-1 overwinning op RCC wordt het vrouwenelftal van voetbalvereniging Zwaluwen kampioen en promoveert daarmee naar de eerste klasse.

10 Han Polman benoemd tot directeur van de gemeentelijke Dienst Welzijn. De nieuwe topman heeft bestuurskunde gestudeerd aan de Universiteit van Twente en heeft diverse functies bekleed bij het ministerie van Binnenlandse Zaken.

11 Wethouder Roijers geeft gastles op de scholengemeenschap Aquamarijn aan de Van Hogendorplaan. De 4-havoleerlingen hebben vooral belangstelling voor het persoonlijke huishoudboekje van de wethouder.

Ontvangst van leden van de Nederlandse Vereniging van Ex-Politieke Gevangenen en leden van de Vereniging Voormalig Verzet Landelijke Organisatie voor hulp aan onderduikers en landelijke knokploegen in de Burgerzaal door burgemeester Stam. Sinds 1970 worden de leden van deze verenigingen elk lustrumjaar in het stadhuis ontvangen.

12 Er komt dit jaar geen Voorjaarsnota van de gemeente. Deze kan niet worden opgesteld, omdat het rijk

nog geen duidelijkheid heeft gegeven over de uitkeringen uit het Gemeentefonds.

13 Feest in winkelcentrum Het Liesveld ter gelegenheid van het 5-jarig bestaan.

Lentemarkt rond de Grote Kerk. Het is inmiddels de vijfde editie van de jaarlijkse markt van bloemen en planten.

16 Aan de Westlandseweg wordt de eerste 'blikvanger' in gebruik genomen. Dit is een afvalbak waarin van een afstand blikjes e.d. geworpen kunnen worden. Hamburgergigant McDonald's staat garant voor de kosten en het beheer. Een jaar geleden vroeg PvdA-raadslid Peter Roovers hier in een motie om.

De Stichting Zomerterras krijgt 30.000 gulden van de Culturele Raad uit de pot parkactiviteiten. De raad vindt het Zomerterras de meest aanvaardbare opvolger voor Het Hof van Spektakel.

Bewoners van de Vettenoordsepolder nemen tijdens een receptie op het politiebureau afscheid van wijkagent Bert Heinen. Heinen trad in 1963 in dienst van de gemeentepolitie en maakt nu gebruik van de Tijdelijke Ouderen Regeling (TOR).

17 De gemeente koopt het pand van wasserij Lips aan de Landstraat. De wasserij is vanwege de bedrijfsefficiency verhuisd naar Rotterdam. Na de zomer gaat het bedrijfspand hoogstwaarschijnlijk tegen de vlakte.

18 Drukbezocht Jeugddebat bij McDonald's, georganiseerd door het Bureau Welzijnsprojecten van de gemeente. Politici en ambtenaren staan versteld van de grote opkomst.

De ontwerpwedstrijd 'Erebogen bij Hoogtijdagen' van de winkeliersvereniging Hoogstraat is gewonnen door G.K. Brouwer. Het ontwerp is aangeboden aan stadsarchivaris H.J. Luth en zal een plaats krijgen in het Stadsarchief.

Een zingende Hetty Blok (zuster Klivia uit 'Ja Zuster, Nee Zuster') op het podium van de Stadsgehoorzaal (25 mei).

20 In Kerkcentrum Holy aan de Reigerlaan afscheidsconcert van de Harmonievereniging Voorwaarts, met medewerking van het Shell Mannenkoor. De in 1905 opgerichte vereniging moet stoppen wegens een structureel ledentekort.

20-27 De Wereldwinkel aan de Hoogstraat viert het 30-jarig bestaan met een feestweek onder het motto 'Alle geluk van de wereld'.

21 Wethouder Van der Windt ontvangt het eerste exemplaar van een wandelkaart met drie groene wandelroutes door Vlaardingen. De kaart is een uitgave van Groenservice Zuid-Holland en besteedt o.a. ook aandacht aan het ecologisch beheer van het vele stadsgroen.

22 Vlaardingers die tijdens de grote stedelijke vernieuwingsoperatie hun huurhuis gedwongen moeten verlaten, krijgen een vergoeding van 5.500 gulden voor verhuis- en inrichtingskosten. Het Sociaal Plan is vorige week tot stand gekomen na maandenlang overleg tussen de corporatie Waterweg Wonen en de huurdersraad.

23 In het Pannekoekenhuis aan de Hofsingel uitreiking van de Participatieprijs van D66 aan Hans van der Gaag, oud-voorzitter van het Bewonersplatform Oostwijk. In die functie heeft hij een grote bijdrage geleverd aan de realisatie van het wijkplan Oostwijk.

24 Tijdens rioleringswerkzaamheden aan het Van Schravendijkplein is een eeuwenoude palenconstructie aangetroffen.

Nationaal Voorleesontbijt. Amazing Stroopwafel Wim Kerkhof leest voor kinderen van het centrum Roots aan de Pompenburgsingel voor uit het boek 'Kiki gaat naar school'.

Wethouder Van der Windt ontvangt uit handen van Willem Mak het verslag van zeven jaar vlinderonderzoek in de

Broekpolder. Door de Insectenwerkgroep van de KNNV-afdeling Nieuwe Waterweg Noord zijn in totaal 488 verschillende soorten waargenomen.

25 Tweede Vlaardingse Annie M.G. Schmidtdag. Deze dag staat geheel in het teken van de door de schrijfster en haar componist Harry Bannink gemaakte serie 'Ja Zuster, Nee Zuster'. In de Stadsgehoorzaal zingt Hetty Blok liedjes uit de serie.
Annie M.G. Schmidt werkte in de Openbare Bibliotheek van Vlaardingen tussen 1 februari 1935 en 24 januari 1936.

Naar aanleiding van klachten van inwoners besluit het college van B&W een uit de jaren zeventig daterende energiemaatregel terug te draaien. Om stroom te besparen was toen besloten om 1.740 lichtmasten niet de gehele avond en nacht te laten branden. De nieuwe maatregel kost de gemeente op jaarbasis 65.000 gulden. In totaal telt Vlaardingen momenteel 12.500 lichtmasten.

Het verkeersexamen voor leerlingen van het basis- en speciaal onderwijs is succesvol verlopen. In totaal namen 690 leerlingen van 31 basisscholen aan de proef deel. Van de 658 geslaagde leerlingen zijn er tien met vlag en wimpel geslaagd.

Wethouder Van der Windt onthult het beeld 'Jonas en de Walvis' in de beeldentuin aan de Buys Ballotlaan. De tuin is een project van beeldend kunstenaar Edwin Janssen en onderdeel van het kunstplan Westwijk 2000 'Until we meet again'. Het beeld stond eerst op het Erasmusplein.

26 In de Hollandia Galerie opening van de tentoonstelling V.O.C. (Vlaardingen ontmoet Canton), met werk van de kunstenaars Zhanhong Liao en Qiangli Liang, Peter Dumas en Wilma Kuil.

27 Een storm met windkracht tien tot twaalf zorgt in Vlaardingen voor grote overlast. Ontwortelde bomen, afgebroken takken en omgevallen verkeersborden veroorzaken grote materiële schade. In de Roemer Visscherstraat valt een boom op vijf auto's.
Het groots opgezette wijkfeest rond wijkcentrum De Telder wordt wegens het stormachtige weer afgelast. De marktmeester vindt het te riskant om de kramen voor de braderie op te bouwen. Het festival wordt verplaatst naar augustus.

Bij de Nederlandse Erts- en Mineraalbewerkingsfabriek (voorheen Magnesiet- en Amarilfabriek) aan de Koningin Wilhelminahaven vat een partij van 15.000 kilo mangaanpoeder vlam. Met behulp van een graafmachine wordt door de brandweer zand over de brandende partij gestort. De chemische stof mag wegens ontploffingsgevaar pertinent niet met water worden geblust.

31 Burgemeester Stam opent in De Serre aan de Goudsesingel de jubileumtentoonstelling 'Achter de deuren van het depot', ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van Streekmuseum Jan Anderson.

Het pand Parkweg 2, beter bekend als 'Villa Kakelbont', krijgt de status Rijksmonument. Dit predikaat belet de huidige eigenaar George Toth om zijn plannen uit te voeren voor de bouw van een nieuwe villa in de tuin.

Juni

1 De gemeente heeft het afgelopen jaar afgesloten met een positief saldo van 2.859.000 gulden. Het college stelt voor 1,5 miljoen toe te voegen aan de algemene reserves om eventuele tegenvallers in de toekomst beter te kunnen opvangen.

3 Topdrukte tijdens het 28ste Haring- en Bierfeest met tal van attracties en demonstraties. Optreden van de Venga Boys. Terug is de verkiezing van de Sterkste Man van Vlaardingen.

3-29 Aan de Museumkade ligt de zeillogger VL 92 Balder afgemeerd. De bemanning geeft rondleidingen aan belangstellenden.

4 In het snookercentrum aan de Dijksteeg wordt Bo Speyer voor de vijfde maal Vlaardings kampioen snooker.

5 Naast de bomen die in het reguliere kapplan van de gemeente staan, zullen nog eens 65 bomen extra worden gerooid als gevolg van de storm van vorige week.

Mevrouw K. Dekker-Poot viert haar 100ste verjaardag.

7 Uit handen van voorzitter Joop Verbeek ontvangt wethouder Kool het jubileumboek van de Vlaardingse IJsclub, getiteld '120 jaar schaatsen in Vlaardingen'.

8 Machineontwerper en producent van speciale machines Fontijne Holland BV heeft via haar Amerikaanse dochteronderneming het bedrijf Grotnes Metalforming Systems in Chicago overgenomen. De twee bedrijven werken al ruim 30 jaar samen.

De Vlaardingse modeontwerpster Natascha Stolz heeft onlangs haar creaties bij couturier Frans Molenaar mogen presenteren. Onder de zeven genomineerden voor de Frans Molenaar Award was zij de enige vrouw. De modekoning was onder de indruk van haar ontwerpen.

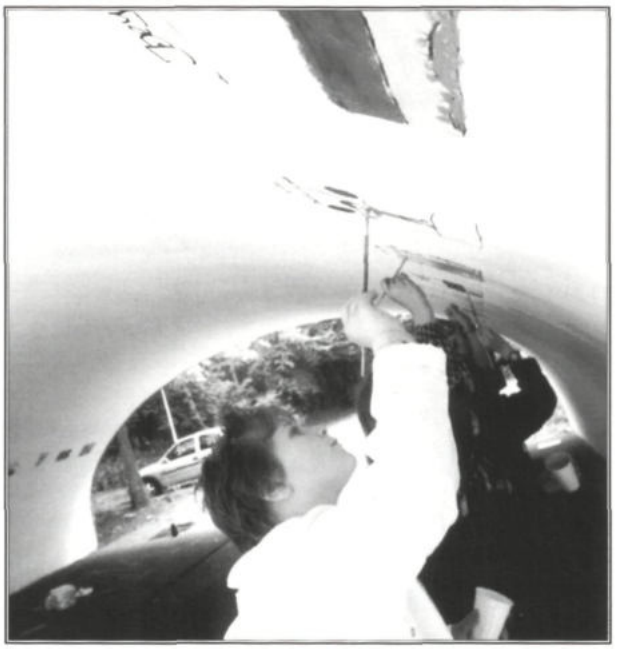
De Commissie Stad en Monument van de Historische Vereniging Vlaardingen deelt zeven restauratiepenningen uit aan de eigenaren van bijzondere panden die met succes zijn gerestaureerd.

10 De finale van het 28ste Vlaardings Voetbalkampioenschap wordt gewonnen door Deltasport met een 4-2 overwinning op VFC. Aanvoerder Mario Trputac ontvangt uit handen van burgemeester Stam de Sjaak Maat-wisselbokaal. Rob Robbemond van VFC wordt uitgeroepen tot beste speler. De Penaltybokaal gaat naar de Fortuna-jeugd.

10-2 juli Tijdens de EK voetbal heeft het college maatregelen vastgesteld voor de alcoholconsumptie. In deze periode vindt verstrekking alleen plaats in horecagelegenheden. Op de openbare weg is consumptie niet toegestaan. Er wordt geen vergunning verleend voor buitentaps en de reguliere openingstijden blijven gehandhaafd.

13 Leerlingen van basisschool De Dolfijn versieren het tunneltje aan de Amsterdamlaan met 31 'zomertekeningen.'

Zorgcentrum Drieën-Huysen viert het 25-jarig bestaan met tal van activiteiten.

Leerlingen van basisschool De Dolfijn voorzien met kwast en verfpot het tunneltje aan de Amsterdamlaan van zomerse taferelen (13 juni).

15 Wethouder Van der Windt opent in 't Hof het Levend Ganzenbordspel, bestaande uit grote tegels, ganzen en dobbelstenen. Het idee hiervoor was afkomstig van de afdeling Natuur- en Milieu Educatie van de gemeente.

De veelbesproken noodlokalen bij basisschool Jan Ligthart staan er eindelijk. Eind juni zullen ze worden ingericht en met ingang van het nieuwe schooljaar kunnen de leerlingen gebruik gaan maken van de extra lokalen die een einde moeten maken aan het nijpende ruimtetekort.

16 In het Visserijmuseum opent mr. I.W. Opstelten, burgemeester van Rotterdam, die vanuit het verleden een bijzondere band heeft met Vlaardingen, de zomertentoonstelling 'Verzamelwoede' over de visserijcollectie van het jubilerende Streekmuseum Jan Anderson.

De gemeente gaat het jaarlijkse budget voor onder meer het straatvegen verhogen met een bedrag van maar liefst drie ton. Klachten van centrumbewoners over zwerfvuil – vooral bij de Bloementrappen – vormen één van de redenen voor deze verhoging.

Na maanden oponthoud is met ingang van vandaag de parkeergarage bij het stadhuis open. De garage beschikt over 150 parkeerplaatsen. Ter gelegenheid van de opening kan twee dagen gratis worden geparkeerd.

19 Overleden te Gorssel op 89-jarige leeftijd Pieter Cornelis Dwarshuis, huisarts te Vlaardingen van 1937 tot 1976.

20 De gemeente, de provincie en het rijk presenteren in de Burgerzaal van het stadhuis de herstructureringsplannen voor het Lickebaertgebied en het Oeverbos. Het gebied moet door middel van een drafbaan en een kasteelhotel multifunctioneel en commercieel aantrekkelijk worden.

21 De Reddingsbrigade Vlaardingen neemt een nieuw navigatiesysteem in ontvangst, beschikbaar gesteld door het van oudsher bekende bedrijf Van Roon Maritiem aan de Westhavenkade.

22 Na een dienstverband van 22 jaar neemt archiefmedewerker Matthijs A. Struijs in de Oude Hal van het stadhuis afscheid.

Restaurant De Wijnmeester aan de Oosthavenkade is dit jaar de winnaar van de restaurantrubriek 'Kwestie van Smaak' in het Rotterdams Dagblad. Wie een bezoek wil brengen aan het restaurant van Cees Vos moet er snel bij zijn. In september vertrekt hij uit Vlaardingen.

23 In Galerie Hollandia openen wethouder Van der Windt en gedeputeerde Marcel Vissers de 'Kunstestafette 2000'. Kunstenaars Hans Jungerius, Beaty Czetö, Chris en Mark van Steenbergen en Mark Mantingh laten onder het motto 'directe communicatie' hun plannen voor Vlaardingen zien.

De bouw van de lang verwachte noodlokalen bij basisschool Jan Ligthart aan het Plein Emaus nadert zijn voltooiing (15 juni).

24 In de Stadsgehoorzaal opvoering van het toneelstuk 'De Heksen', naar het gelijknamige boek van Roald Dahl, door vijftig leerlingen van Jeugdtheaterschool Vlaardingen, onderdeel van de Vrije Academie.

27 In de Burgerzaal van het stadhuis overhandiging van de bezwaarschriften tegen het bedrijf Van Gansewinkel door het actiecomité De Ganse Winkel Schoon aan vertegenwoordigers van het bedrijf. Opvallend is het massale verzet van de bewoners van de Oostwijk en de Abel Tasmanlaan.

De Vlaardingse roeister Hedi Poot is afgevallen in de race om een plaats in de olympische ploeg voor Sydney.

28 In het kader van een werkbezoek aan het Hoogheemraadschap van Delfland brengt minister-president W. Kok een bezoek aan de boerderij van het recreatieschap Midden-Delfland in de Zuidbuurt.

29 Niet alleen de middenstand laat zich beïnvloeden door de succesvolle opmars van het Oranje-elftal. Zelfs de gemeenteraad heeft het vergaderrooster aangepast. Door gisteren langer te vergaderen, vervalt de raadszitting van vanavond.

Op initiatief van wethouder Van der Windt hebben 't Theater en het Vlaardings Centrum voor Amateurtoneel een regeling afgesproken voor uitvoeringen. Een VCA-vereniging mag gedurende het speelseizoen één zaterdag en één weekeinde in de Harmonie optreden. Zestig procent van de opbrengst van de kaartverkoop gaat naar het theater, veertig procent naar de verenigingen.

Stadsdichter en beroepsmopperaar Dirk Tempelaar verlaat Vlaardingen. Hij gaat zich vestigen in Hoek van Holland.

Juli

2 Precies een jaar nadat de eerste paal werd geslagen, wordt de eerste woning van het woonproject d'Engelsche Boomgaert officieel opgeleverd aan de familie Den Toom.

5 Debbie Hoogendijk van Die Flardingha Ruiters behaalde onlangs tijdens het jubileumtoernooi van De Develruiters in Heerjansdam goud in de categorie Z2 dressuur. Zij heeft zich daardoor geplaatst voor de clinic van het Rabobank Talentenplan dat op verschillende plaatsen in Nederland wordt gehouden.

Mevrouw Han Broos viert het 40-jarig jubileum in het onderwijs. Tegelijkertijd neemt de 'juf' afscheid van basisschool Het Mozaïek. Zij maakt gebruik van de FPU-regeling.

6 Bij een recente inspectie van de Stadsgehoorzaal bleken de ijzeren balken van de toren verroest te zijn. De balken moeten worden blootgelegd en behandeld met een antiroestmiddel. Ook de beelden op het dak moeten onder handen worden genomen, omdat er teveel water langs lekt in de toren.

Bewoners van de Emmastraat pleiten bij de gemeente voor invoering van een systeem van parkeervergunningen tussen de Callenburgstraat en de Binnensingel. Ook willen zij dat de politie strenger optreedt tegen foutparkeerders. Onlangs werd een belanghebbendengebied ingesteld in de Emmastraat tussen de Callenburgstraat en de Hoflaan.

Overleden op 92-jarige leeftijd Frans Lukas Bos, emeritus-predikant van de Gereformeerde Kerk te Vlaardingen.

6-8 Het nieuwe Stadshart viert het vijfjarig jubileum.

7 Het Visserijmuseum heeft deze week een nieuwe aanwinst gekregen. Het betreft een portret van Levi van Gelderen, in 1929 geschilderd door de kunstenaar Han van Meegeren, één van de grootste vervalsers van oude schilderijen. De geportretteerde richtte in 1895 de Visscherij Maatschappij Vlaardingen en in 1900 de Onderlinge Verzekeringsmaatschappij Vlaardingen op.

Deelnemers aan 'Snel naar de Bel' weten vaak op spectaculaire wijze in het water te belanden (8 juli).

8 Aan de Westhavenkade vinden opnamen plaats voor het TROS-televisieprogramma 'Snel naar de Bel'. De opnamen vallen samen met het Sailor Festival rond de Oude Haven, dat is georganiseerd door de Stichting Vlaardingen Events en Shantykoor Het Kraaiennest.

In galerie De Duig aan de Landstraat opening van de tentoonstelling 'Presentatie 2000' met werk van cursisten van Aad Hofman en Dick Kats. Met ingang van het nieuwe cursusjaar wordt de plaats van Aad Hofman ingenomen door Robert Daalmeijer.

Elly van Bergen Walraven is nationaal seniorenkampioen golf geworden. Op de Gelperberg in Drenthe ging zij op de eerste dag rond in 75 slagen. Een dag later had zij vijf slagen meer nodig voor de achttien holes.

10 Het stadhuis wordt ontruimd vanwege een bommelding. Politie en een ingeschakelde explosievenexpert kunnen niets vinden. Vanaf kwart voor tien kunnen de ambtenaren weer aan de slag.

11 Overleden op 38-jarige leeftijd Nico Boekestijn jr., molenaar van korenmolen Aeolus aan de Kortedijk. Als eerbetoon staan de meeste molens in de regio tot aan de begrafenis in de rouwstand.

14 Zomerfeest van Vluchtelingenwerk Vlaardingen in het gebouw aan de Rotterdamseweg met o.a. een modeshow van Irakese modellen van Said Alkhari en Akrem Almaleky.

17 Het echtpaar Vletter-Eennenaam 65 jaar getrouwd.

Het zeilschip Royal Clipper, dat bij scheepswerf Vlaardingen Oost werd afgebouwd, verlaat Nederland op weg naar Monte Carlo. Op het 134 m lange schip is plaats voor 250 toeristen.

18 Het literaire gezelschap Renaissance gaat sinds deze week door onder de naam Verboden Aan Te Plakken. De leden van de performancegroep besloten hiertoe, omdat de oude naam volgens hen te oubollig klonk.

De 15-jarige amazone Lisa Westdijk behaalde onlangs met haar paard Isis te Kootwijk het Nederlands kampioenschap dressuur.

Een delegatie van het afdelingsbestuur van de FNV heeft onlangs W. van der Vliet gehuldigd vanwege zijn 70-jarig lidmaatschap van de vakbond.

31 Mevrouw Annetje Lensveld-Burger viert in zorgcentrum De Meerpaal haar 102de verjaardag.

Augustus

1 Persfotograaf Roel Dijkstra is door de rechter in het gelijk gesteld. In juli 1996 werd hij door de politie gehinderd tijdens zijn werkzaamheden na de vliegtuigramp met

de Hercules bij Eindhoven. De regiopolitie Brabant moet de fotograaf 6.750 gulden betalen. Dijkstra stort het bedrag in een fonds waar journalisten een beroep op kunnen doen wanneer zij problemen krijgen en inkomsten mislopen.

Bij de afdeling Wijkbeheer van de Dienst Stadswerk is een nieuwe hondenpoepzuiger in gebruik genomen. De vorige is enkele maanden geleden volledig uitgebrand. De nieuwe zuiger wordt bij een aannemer gehuurd, die tevens zorg draagt voor het onderhoud van het apparaat.

4 Officiële opening van het Zomerterras in het Oranjepark door wethouder Van der Windt. Het Zomerterras, minder groot opgezet dan het Hof van Spektakel, bestaat uit een reeks van vier weekenden cultuur en gezelligheid.

6 Hiroshima-herdenking in het park van het Vlietland Ziekenhuis aan de Holysingel onder het motto 'respect voor het leven, respect voor elkaar'.

9 De judoka's Mark Huizinga en Edith Bosch hebben sinds kort hun eigen gezamenlijke website, waarmee zij fans en belangstellenden op de hoogte houden van hun voorbereiding op Sydney. Ook tijdens de Olympische Spelen zal de website worden bijgehouden.

10 Het jongerencentrum Pandemonium aan de Zomerstraat staat te koop. Het pand – vroeger bekend onder de naam OJC Summerstreet – is al meer dan twintig jaar een probleem voor de gemeente. Veel zal het pand niet opleveren omdat het dak vol scheuren zit.

11 Begeleid door jeugdwerkers van het Bureau Welzijnsprojecten geven skaters deze en volgende week hun baan aan de Amsterdamlaan een ingrijpende onderhoudsbeurt. Het bureau levert de verf en zorgt voor nieuwe voorzieningen bij de skateramp, zoals een 'blikvanger'.

Conny Boer-Buijs van de nieuwe fusieclub ZV Vlaardingen is op de achtste World Master Championships in München vijf keer wereldkampioen bij de vrouwen 50+ geworden. Zij behaalde de titels op de 50 en 100 m vlinderslag en de 50, 100 en 200 m vrije slag.

14 Theatergroep Roth opent deze maand haar eigen theater. In een pand aan het Kuipershof 8 achter het Liesveld, dat op de nominatie staat om gesloopt te worden, wordt met vereende krachten gewerkt aan een intiem, sfeervol theatertje.

15 De beeldende kunstenaars die in de ateliers aan de Curacaolaan werken, hebben schoon genoeg van het gedrag van een groep hangjongeren op de parkeerplaats tegenover hun centrum. Wijkbeheer wil in overleg met alle betrokkenen zoeken naar een oplossing.

De acteurs van Roth voor hun eigen theater aan het Kuipershof (14 augustus).

17 Door het grote succes van de weekmarkt hebben de gemeente en de marktcommissie besloten om mee te doen aan de verkiezing Beste Markt 2000. De verkiezing wordt gehouden door de Centrale Vereniging Ambulante Markthandel. Het huidige succes van de markt is te danken aan de verplaatsing naar het Schout- en Veerplein.

20 De Radio Model Vlieg Vereniging Vlaardingen bestaat twintig jaar. De vereniging nodigt belangstellenden uit om het minivliegveld in de Broekpolder te bezoeken.

Overleden op 73-jarige leeftijd amateurtoneelspeler Krijn van Rossen. Hij speelde jaren voor toneelgroep Argus. Na de opheffing van deze vereniging ging hij naar Het Masker. Ook speelde hij gastrollen bij diverse verenigingen binnen en buiten Vlaardingen.

23 'Autoloze Schoolbrengdag 2000' bij de Van Kampenschool aan de Paterstraat, georganiseerd door de school in samenwerking met de politie en de Onderwijs Begeleidingsdienst. Volgens de initiatiefnemers leren de kinderen door actief aan het verkeer deel te nemen het beste met veiligheid om te gaan.

24 In het kader van het project Westwijk 2005 krijgen winkeliers uit deze wijk subsidie van de gemeente als ze willen verhuizen naar het nieuw te bouwen winkelcentrum aan de Dr. Wiardi Beckmansingel. Het gaat hierbij om een bedrag van maximaal honderdduizend gulden.

25 Première van het toneelstuk 'De Meiden' van Jean Genet door theatergroep Roth onder leiding van Hans Rikken in het nieuwe theater aan het Kuipershof.

26 Jaarlijks feest van het wijkcentrum De Telder in de Westwijk. Onder prima weersomstandigheden bezoekt een record aantal mensen het evenement dat eerder dit jaar vanwege storm moest worden afgelast.

Overleden op 95-jarige leeftijd Arie van der Kooij, oprichter van KOPA Vlaardingen.

26-27 Tijdens de Open Atelierdagen 2000 tonen 34 kunstenaars in 30 ateliers hun werk aan het publiek. De galeries Pervelle en Hollandia laten in overzichtsexposities werk van de deelnemende kunstenaars zien.

Brand bedreigt het Chinese restaurant in het 'Platje' aan de Maasboulevard (8 september).

29 In een tuin aan de Floreslaan is eerder deze maand een bijzondere bij gesignaleerd. De blauwzwarte houtbij is groot van formaat (20-25 mm) en eenvoudig te herkennen door de donkere violet getinte vleugels. De bij is van het zuidelijke soort, dat slechts zelden in ons land wordt waargenomen.

30 Het Leger des Heils viert het 25-jarig bestaan van haar kinderspeelzaal Peutervreugd aan de Magnoliastraat.

30-3 sept. Burgemeester Stam opent in de Stadsgehoorzaal het festival Palagonia. Het openingsprogramma omvat o.a. de zesde editie van de talkshow 'Haringkraken', een interview door Dick van der Lugt, optredens van Wim Kerkhof en een optreden van cabaretier Berry Lussenburg.

31 Tim den Breems wint op overtuigende wijze de finale van de stuntskate-competitie op de halfpipe aan de Deltaweg.

Na een verblijf van 22 jaar in het centrum heeft Sporthuis Mart van Dam besloten de winkel voort te zetten aan de Van Hogendorplaan 3a.

September

2 Basisschool 't Palet viert het eerste lustrum met een driedubbele reünie. Oud-leerlingen van de fusiescholen St. Willibrordus, St. Barbara en Pax Christi zijn van harte welkom.

Derde Stadshartdag met standwerkers, braderiekramen en een creamarkt. Diverse sprookjesfiguren uit de Efteling vermaken het winkelend publiek. Het 'Gouden Stadshart' gaat naar de Stichting Jeugdstad.

5 Poppenmaakster Nel de Man is onlangs in de Verenigde Staten onderscheiden met de Doll of the Year-Award. Een Duits bedrijf besloot haar poppen in een vinylversie op de markt te brengen. Deze poppen gaan nu de hele wereld over voor een prijs van zo'n zevenhonderd gulden en zijn met name in Amerika erg populair.

Een 31-jarige Vlaardinger is aangehouden in verband met de moord op de 10-jarige Nienke op 22 juni jl. in het Beatrixpark te Schiedam.

8 Uitslaande brand verwoest een loods aan de Westhavenkade. Het Chinese restaurant China Garden in het van oudsher zo genaamde 'Platje' loopt water-, rook- en roetschade op.

9 Open Monumentendag in het teken van 'Water', met tal van activiteiten. De veerboot Burgemeester Van Lier wordt ingezet voor rondvaarten door de Koningin Wilhelminahaven. Museum Hoogstad toont een unieke

boomstamkano die tijdens opgravingen op het bedrijventerrein Hoogstad werd gevonden.
In de Oude Hal van het stadhuis een tentoonstelling ter gelegenheid van het 350-jarig bestaan van het stadhuis. Tevens verschijnt er een boekje over dit onderwerp, geschreven door oud-archiefmedewerker M.A. Struijs.

11 Ter hoogte van de Koningin Wilhelminahaven dreigt een 45 meter hoge kraan om te vallen doordat een ponton lek is gestoten. Nadat de ponton door de brandweer is leeggepompt, wordt het gat gerepareerd door een duiker van een bergingsbedrijf.

13 De gemeenteraad stemt in met de opheffing van het bordeelverbod. Dit betekent dat de gemeente vanaf 1 oktober minstens één exploitant een vergunning moet verlenen. Op dit moment is er al een bordeel aan de Binnensingel gevestigd. De uitbater daarvan zal binnenkort de vergunning aanvragen.

14 De gemeente heeft direct na de zomervakantie de leidingen van de douches van de gymzalen met heet water doorgespoeld ter voorkoming van een eventuele legionellabesmetting.

Passagiers van de pont tussen Vlaardingen en Pernis kunnen onderweg hun hart ophalen aan gedichten (14 september).

De veerpont tussen Vlaardingen en Pernis wordt 'dichtpont'. In een doorlopende expositie zijn vier maanden lang gedichten te lezen. Deze maand zijn zij geschreven door Steven Verhelst, Sander Groen, Benne van der Velde, Mirjam Poolster en Look J. Boden. Aanleiding is de vernieuwing van het literaire tijdschrift Renaissance.

15 Het college van B&W wenst de vier Vlaardingse deelnemers aan de vandaag begonnen Olympische Spelen in Sydney door middel van een telegram veel succes.

Mevrouw Dirkje van de Berg-Bos viert haar 100ste verjaardag.

16 Onder het motto 'De zorg, het echte werk' nodigen diverse zorgcentra bezoekers uit om een kijkje te nemen achter de schermen.

Wilma van Rijn behaalt in Sydney een zilveren medaille op de 4 x 100 m estafette.

Korfbalclub Oranje-Nassau sluit de jubileumactiviteiten ter gelegenheid van het 65-jarig bestaan af met een barbecue en een feestavond.

De Zeekadettenkorpsen Maassluis, Schiedam en Vlaardingen strijden op de Foppenplas om de eerste Foppencup. Winnaar van deze zeilwedstrijd wordt het Vlaardingse korps.

19 De Kindervallei, een waterspeelplaats in Holy-Zuidoost, wordt grondig opgeknapt. Van de totale kosten – 246.000 gulden – komt 130.000 gulden voor rekening van de gemeente. De rest wordt vrijwel zeker gedekt door schenkingen van diverse fondsen en bedrijven.

20 Judoka Mark Huizinga behaalt in Sydney een gouden medaille in de categorie tot 90 kg.

In bejaardencentrum Uitzicht viert Simon van Buuren zijn 100ste verjaardag.

20-23 Gamma Vlaardingen viert het 25-jarig bestaan met tal van activiteiten en speciale jubileumaanbiedingen.

24 Autovrije zondag in Vlaardingen. In Holy-Zuid uiteenlopende activiteiten, zoals een gezellige braderie en een demonstratie van sportschool Tino Hoogendijk. De Westwijk staat in het teken van spelen uit de vijftiger en zestiger jaren. Buurthuis De Pijpelaar vestigt met onder meer een zeepkistenrace de aandacht op het 20-jarig bestaan.

25 Op de Dirk de Derdelaan zijn bij een vuilcontainer enkele dozen met 48 blikken gif gevonden. Onderzoek door

de DCMR Milieudienst Rijnmond wijst uit dat in de blikken lindaan zit, een soort pesticide dat in Europa niet meer geproduceerd mag worden. Het gif is bij onbevoegd gebruik levensgevaarlijk. De blikken zijn op verantwoorde wijze afgevoerd.

26 In de Harmonie kunnen leerlingen uit de vierde klassen van de havo en het vwo uitgebreid kennis maken met verschillende kunstdisciplines. Het vak CKV (culturele en kunstzinnige vorming) vormt een belangrijke basis voor de algemene ontwikkeling van de scholieren.

27 Om de betrokkenheid van de kinderen met de natuur in de eigen buurt te vergroten, maken leerlingen van groep 7 van de Van Kampenschool de paddenpoel aan de Maassluissedijk schoon.

Drumles in de Harmonie is één van de onderdelen uit het aanbod van de culturele instellingen (26 september).

Overleden op 79-jarige leeftijd Dirk Ringlever, mede-oprichter en erevoorzitter van A.V. Fortuna.

27-3 okt. Circus Althoff slaat zijn tenten op op het 'nieuwe' evenemententerrein aan de Broekweg.

29 Burgemeester Stam opent in zorgcentrum Vaartland de 50ste expositie, onder het motto 'Zomerse landschappen', met ruim honderd schilderijen van amateurkunstenaars.

Tijdens de jubileumtentoonstelling 'Kunst der dingen' in galerie Hollandia ontvangt Jan Anderson uit handen van de voorzitter van de Culturele Raad, H.A. Aarsen, de Vlaardingse cultuurprijs d'Akerboom. Naar het oordeel van de raad heeft Anderson een zeer waardevolle bijdrage geleverd aan de cultuurhistorische bewustwording van de inwoners van Vlaardingen.

29-1 okt. 'Weekend van respect'. Onder het motto 'Hart tegen Hard' eerste presentatie van de Landelijke Organisatie voor Veiligheid en Respect (LOVR), met tal van activiteiten rond dit thema.

Oktober

3 Vlaardingen huldigt de vier deelnemers aan de Olympische Spelen in Sydney. Na een rijtoer door het centrum is er voor judoka Mark Huizinga (goud), zwemster Wilma van Rijn (zilver 4 x 100 m estafette), waterpoloster Daniëlle de Bruijn (4de met haar team) en judoka Edith Bosch (7de) een receptie in het stadhuis. Uit handen van burgemeester Stam ontvangen de twee medaillewinnaars de erepenning van de stad Vlaardingen.

4 Rotterdam huldigt de olympische kampioenen uit de regio met een ticker-tape parade. Vier medaillewinnaars, waaronder judoka Mark Huizinga, worden onderscheiden met de Faas Wilkes Sportprijs. Ter afsluiting maken de sporters een tocht met de nieuwste boot van de Spido, de Abel Tasman, langs havens en bruggen.

De Samen-op-Weg kerken en de Katholieke kerk van Vlaardingen hebben geld bijeengebracht om ds. Jan de Geus een deel van zijn werkweek vrij te maken voor hulp aan niet-kerkelijke mensen, die daar behoefte aan hebben. Met de speciaal voor dit doel opgerichte werkgroep 'Ver-binding' heeft Vlaardingen een landelijke primeur.

6 Presentatie Begroting 2001. Door financiële meevallers kunnen naast bestaande ook nieuwe plannen worden uitgevoerd. In totaal heeft het college hiervoor 3,3 miljoen gulden extra uitgetrokken. Hoogste prioriteit geeft de gemeente aan de veiligheid op straat.

7 Bridgeclub Holy viert het 25-jarig jubileum in het dienstencentrum De Bijenkorf met een bridgedrive voor leden en oud-leden.

Brandweerliedenvereniging Door Oefening Vaardig viert het 70-jarig bestaan met een reünie in de brandweerkazerne aan de Hoflaan. Burgemeester Stam ontvangt het eerste exemplaar van het boek '70 jaar Brandweer Lief en Leed',

dat werd samengesteld door Kees Verhulst en Cor Maat.

9 Burgemeester Stam opent in wijkcentrum De Telder het eerste Vlaardingse internetcafé, waar op woensdagmiddag, donderdagavond en vrijdagochtend op zestien computers gebruik kan worden gemaakt van internet.

10 Presentatie eindrapport Stadspromotie Vlaardingen/Schiedam. Het is de bedoeling dat de stichting SVP ondersteuning geeft aan tal van toeristische activiteiten. De SVP beschikt de komende vijf jaar over 2,5 miljoen gulden uit het VSB Fonds.

14 De Vereniging tegen de Kwakzalverij heeft Cornelis Moerman uitgeroepen tot 'Kwakzalver van de Eeuw'. De Vlaardingse huisarts verwierf bekendheid met een dieet, waarvan hij beweerde dat het kanker kon genezen. De vereniging bestrijdt genezingsmethoden als wetenschappelijk onderzoek ontbreekt. De Moermanvereniging reageert verontwaardigd.

De Vlaardingse olympiërs worden per koets rondgereden door hun enthousiaste stad (3 oktober).

18 Het plan voor een nieuwe Stadsgehoorzaal is volgens de eindnotitie van het onderzoeksbureau Andersson Elffers Felix definitief van de baan. Volgens het bureau blijven er slechts twee mogelijkheden over: de Stadsgehoorzaal sluiten of open houden. Als gekozen wordt voor de tweede optie, dan moet de gemeente jaarlijks minstens 500.000 gulden extra hiervoor begroten.

19 Geluidsarme familiekermis op het Veerplein. De najaarskermis mag maximaal 65 decibel vóór en 60 decibel ná zeven uur 's avonds voortbrengen.

20 Onderzoeksbureau Alterra uit Wageningen gaat bekijken of de komst van Schotse Hooglanders naar de Broekpolder alsnog mogelijk is. Het bureau heeft de opdracht hiertoe gekregen van de gemeente, het recreatieschap Midden-Delfland en het ministerie van LNV.

21 Wethouder Van der Windt opent Museumwinkel Imago aan de Hoogstraat. Imago is met name gespecialiseerd in Egyptische, Griekse en Romeinse beelden, sieraden en glas.

23 Ambulancepersoneel van de GGD heeft met een hartpatiënte een half uur vastgezeten in een lift aan de Abel Tasmanlaan. Een GGD-broeder verzocht telefonisch om hulp waarna een liftmonteur ervoor zorgde dat het probleem werd verholpen.

In het Delta Hotel overhandigt het clownsduo Bassie en Adriaan het eerste exemplaar van het nieuwe 'Stadsmagazine' aan burgemeester Stam. Het blad verschijnt viermaal per jaar en is een uitgave van Uitgeverij Educom in samenwerking met de gemeente.

De Koninklijke Marine bracht het afgelopen weekeinde met de Hr.Ms.Vlaardingen een bezoek aan de 'thuishaven'.

24 Jurjen Engelsman behaalt tijdens de Olympische Spelen voor gehandicapten (Paralympics) in Sydney een bronzen medaille op de 200 m wisselslag.

Als één van de weinige gemeenten in Zuid-Holland heeft Vlaardingen zonder bindende voorwaarden geld gekregen van de provincie voor het investeringsprogramma stedelijke vernieuwing. Het gaat om 18,8 miljoen gulden voor de periode 2000-2005.

25 Twee jongens van 14 jaar hebben tegenover de politie bekend de uitslaande brand te hebben gesticht die vorige week de sporthal aan de Lissabonweg verwoestte. Zij bekenden ook eerder drie keer ingebroken te hebben in het treinstel op de huttenbouwplaats. De twee brandstichters moeten binnenkort voor de kinderrechter verschijnen.

26 In de Amsterdamse Cruiseterminal beleeft de Vlaardingse modeontwerpster Natascha Stolz het hoogtepunt in haar carrière. Uit acht veelbelovende jonge modeontwerpers, die waren overgebleven na een uitgebreide voorselectie, wint zij de Robijn Fashion Award.

De Fortis Beeldende Kunstprijs 2000 is toegekend aan het ontwerpvoorstel van Femke Schaap voor een kunsttoepassing bij muziekverzamelgebouw Villa Musica.

27 In Chicago uitreiking van de Toby Award van de organisatie 'Teddybear and friends' aan de Vlaardingse Tineke Oostveen. Zij is de eerste Europese die de prijs twee jaar achtereen wint. Oostveen krijgt haar prijs voor de beer Honey van grijs mohair.

28 Toneelgroep O.N.I. viert het 45-jarig bestaan in de Stadsgehoorzaal met de opvoering van het blijspel 'De avond van de zevende juli'.

30 De besturen van het Visserijmuseum, Museum Hoogstad, Streekmuseum Jan Anderson en het college van B&W ondertekenen de intentieverklaring die uiteindelijk moet leiden tot een fusie. De drie musea zullen worden ondergebracht in één verzamelgebouw. De gemeente stelt zich de komende drie jaar garant voor doorbetaling van de subsidie.

Zwemmer Jurjen Engelsman toont zijn bronzen medaille aan enkele belangstellende kinderen (31 oktober).

31 Zwemmer Jurjen Engelsman wordt met een rijtoer en een receptie gehuldigd voor zijn prestaties tijdens de Paralympics in Sydney. Tevens krijgt hij als zesde Vlaardinger de erepenning van de gemeente.

Leen van Bree, voorzitter van de Stichting Vrienden van het Visserijmuseum, overhandigt het eerste exemplaar van het jaarboek 'Netwerk' aan wethouder Van der Windt.

November

1 De verkeersmaatregel 'Bromfiets op de Rijbaan', die begin dit jaar werd ingevoerd, lijkt de eerste vruchten af te werpen. Het aantal ongelukken met klein letsel is gedaald van 21 naar 11. De ongelukken met materiële schade zijn teruggelopen van 32 naar 22.

Coffeeshop Zeespiegel opent opnieuw zijn deuren. Vorig jaar legde een brand de zaak volledig in de as. De eigenaar is blij dat burgemeester en wethouders hebben toegestaan dat de verkoop van softdrugs vanuit café Zeezicht kon doorgaan. Vanaf vandaag is de verkoop van alcohol en softdrugs weer gescheiden.

2 Voormalig stadsarcheoloog Jeroen ter Brugge wordt met ingang van 1 januari 2001 de nieuwe directeur van het Visserijmuseum. Daarnaast wordt hij medio volgend jaar manager van het nieuw te vormen museum dat ontstaat uit de fusie van de drie Vlaardingse musea.

In biercafé Petrus aan de Westhavenkade drinkt burgemeester Stam de eerste slok van het brouwsel 'Haringkop'. Het nieuwe bier is een vinding van Edwin van der Lugt en zijn vrienden en wordt gebrouwen in de Delfshavense brouwerij Pelgrim.

De Vlaardingse countryzangeres Nancy Brass is uitgeroepen tot winnares van de SCPO-award.

Waterweg Wonen heeft de Aedes jaarverslagcompetitie 2000 gewonnen. Aedes, de landelijke vereniging van woningcorporaties, wil met de prijs haar leden stimuleren om extra aandacht te geven aan hun jaarverslag. In totaal werden honderd verslagen ingezonden.

4 In Kerkcentrum Holy aan de Reigerlaan jubileumconcert ter gelegenheid van het 30-jarig bestaan van het Gemengd Koor Holy, onder leiding van Anton van Tilborg en begeleid door pianiste Ria Korpershoek.

Dag van de Kunstuitleen. In het Hollandiagebouw is er, behalve veel aandacht voor uitleenbare kunstwerken en een poëziepresentatie van Kees Alderliesten, de opening van de tentoonstelling Mareado.

7 Door een storing in de schakelinstallatie blijft

Vlaardingen geruime tijd verstoken van straatverlichting. Hoewel het verkeer hinder ondervindt van de duisternis doen zich geen ongelukken voor.

De vreemdelingendienst verdwijnt uit het Vlaardingse politiebureau. In het vervolg moeten nieuwkomers zich melden bij de gemeente, waarna zij naar de centrale vreemdelingendienst te Rotterdam worden gestuurd. Er is lange tijd verzet geweest tegen de dreigende opheffing.

11 Carnavalsvereniging De Leutloggers kiest Prins Sjaak de Eerste (Sjaak van der Lee) tot nieuwe prins van het Buizengat. De Leutloggers vieren dit seizoen carnaval onder het motto 'De kop is eraf...'

13 Marathonschaatser Erik Hulzenbosch houdt een lezing voor ondernemers van de Industriële Kring Vlaardingen. Volgens hem is ondernemen topsport en topsport is ondernemen.

14 Door het ministerie van Verkeer en Waterstaat is vorige week 1,2 miljoen gulden subsidie verstrekt voor het project herstructurering havens Vlaardingen fase 1a. Hiervan kunnen de kademuren aan de Oosthavenkade en het Oosterhoofd worden vernieuwd.

In de Burgerzaal uitreiking van het Historisch Jaarboek 2000 van de Historische Vereniging Vlaardingen aan burgemeester Stam en raadsnestor R. Lensvelt.

16 De sector Belastingen van de gemeente verhuist eind deze maand wegens ruimtegebrek vanuit het stadhuis naar het pand Markt 47, beter bekend als de voormalige 'Stadsschool'.

De Vlaardingse acteur Bob van Rutten speelt een dubbelrol in 'Kruimeltje, de musical'. Hij was eerder te zien in de musical Miss Saigon en speelde gastrollen in de soapseries Onderweg naar morgen, Goudkust en Westenwind.

Leden van de rechercheteams van de districten Waterweg en Schiedam hebben een gezamenlijk onderzoek naar valsmunterij afgerond. Aanleiding was het opduiken van valse biljetten van 100 gulden bij diverse middenstanders. In totaal werden zeven verdachten aangehouden. Ruim honderd winkeliers zijn gedupeerd.

18 Intocht van Sint-Nicolaas. Na een welkomstwoord van de burgemeester maakt Sint zijn rijtoer door Vlaardingen.

19 In de Grote Kerk uitvoering van het Requiem van Gabriël Fauré door het koor COV Gloria Toonkunst, met ondersteuning van het Randstedelijk Begeleidings Orkest. De algehele leiding is in handen van Aad van der Hoeven.

20 Door een 9-1 overwinning op Smashing Maasland behaalde de tafeltennisclub Holy afgelopen weekeinde ongeslagen het kampioenschap. Voor de club was de promotie reeds een feit, maar de ploeg wilde deze extra glans geven door het kampioenschap.

Op het jaarlijkse Stoppunttoernooi van schermvereniging Trefpunt wint Mikkel Suijker de Stoppunttrofee-wisselbeker. De eerste plaats bij de jeugd is voor Edwin Dijk.

Basisschool De Klinker krijgt tijdelijk een extra lokaal bij haar onderkomen in de Oostwijk. De school kampt met een ernstig ruimtegebrek: de 215 leerlingen delen nu zeven lokalen. Voor de uitbreiding, die niet in het bestemmingsplan past, wil het college vrijstelling verlenen.

21 De in Vlaardingen wonende Eritrese Akbaret Negash besluit na een bezoek aan Eritrea haar landgenoten te helpen door 'Eritrea in Nood' op te richten.

22 Gedwongen door teleurstellende bedrijfsresultaten en slechte toekomstperspectieven stopt GGD FitZorg, het centrum voor bewegen en gezondheid, op zeer korte termijn met haar activiteiten.

23 Er wordt begonnen met het inschuiven van een nieuw spoordek in de spoorbaan boven rijksweg A4. De betonconstructie is met 4.630 ton de zwaarste tot nu toe in Nederland. De werkzaamheden vinden plaats in het kader van de verbreding van de A4 en de aanleg van de Tweede Beneluxtunnel.

Met ruim 250 leden is de Vereniging voor Hedendaagse Vrouwen (voorheen Vereniging van Huisvrouwen) de grootste club in Vlaardingen. Toch is het maar de vraag of de vereniging zich kan blijven handhaven. Men is dringend op zoek naar een nieuwe presidente, een secretaris en een penningmeester.

De Echte Bakker Jac. Herweijer viert zijn 30-jarig jubileum als ondernemer.

Spuybroek & Timmermans Makelaars is verhuisd van Schiedamseweg 97 naar een kantoorruimte aan de Korte Hoogstraat 16a. Het bedrijf gaat voortaan verder onder de naam Timmermans Makelaars.

De raadsfractie van de SP krijgt grote kritiek van andere politieke partijen op haar functioneren in de gemeenteraad. De partijen verwijten de SP haar rol als grootste oppositiepartij slecht te vervullen en weinig te melden te hebben.

De basisscholen en scholen voor speciaal onderwijs worden extra beveiligd. Hoewel bijna alle scholen voorzien zijn van een alarm, blijkt dit de inbrekers op zoek naar computers niet af te schrikken. Recent werd nog ingebroken bij de Van Kampenschool, de Jan Ligthartschool en de VOS.

Echte Bakker Jac. Herweijer zit al 30 jaar in het vak (23 november).

24 Bij voetbalvereniging RKWIK is in de doucheruimten de legionellabacterie aangetroffen. De kleedlokalen zijn met onmiddellijke ingang afgesloten en voorlopig zijn alle trainingen op het complex in sportpark 't Nieuwlant afgelast.

25-26 Snow Swing 2000. Het centrum is omgetoverd in een gezellig wintersportplaatsje met een authentieke Oostenrijkse sfeer. Op het Liesveldviaduct is een skischans gebouwd. Freestyle skiërs en snowboarders geven duizelingwekkende demonstraties. Ondanks regen en wind bezoeken zo'n 50 à 60.000 mensen het sneeuwspektakel.

27 Het Irish Music Fundraising Festival in de Stadsgehoorzaal heeft het afgelopen weekeinde 15.000 tot 20.000 gulden opgeleverd voor de zorgcentra Meerpaal/ Wetering en Thurlede.

28 Het stadhuis aan het Westnieuwland heeft evenals de kantoren aan de Hoflaan de tand des tijds niet doorstaan. Een nieuw te bouwen stadhuis moet met 13.900 vierkante meter dubbel zo groot worden als het oude. Als de gemeenteraad met de plannen akkoord gaat, kan de bouw in januari 2004 beginnen.

De politie in het district Waterweg krijgt zes wijkteams, waarvan drie in Vlaardingen (Centrum, West en Holy). Het andere politiewerk wordt onderverdeeld in teams voor noodhulp, opsporing, intake en service. Door de reorganisatie komt er meer blauw op straat.

Vlaardingen telt culinair weer mee in de regio. In Iens Independent Index, een nieuwe restaurantgids op zakformaat, prijken veelvuldig namen van Vlaardingse eetgelegenheden, waaronder de toppers Nautique en eetcafé De Waal.

Een woning in een flat aan de Salviastraat is vannacht volledig uitgebrand. Een bewoonster van een nabijgelegen flat raakte zwaar gewond toen zij in paniek van de derde verdieping naar beneden sprong. Ze is naar het Dijkzigtziekenhuis gebracht.

30 Het marktgeld dat handelaren op de markten moeten betalen, gaat met 10% omlaag. Aanleiding is het feit dat de gemeente geen reinigingskosten meer heeft omdat de marktkooplieden sinds 1 april 2000 zelf hun afval moeten opruimen. Met name de venters van groente en fruit zijn hier niet blij mee.

December

1 Twee groepen minima krijgen van de gemeente jaarlijks 500 gulden om een spaarpotje aan te leggen voor extra uitgaven. De regeling geldt voor mensen van 57,5 jaar en ouder en alleenstaande ouders met kinderen tot vijf jaar. Men verwacht dat 550 Vlaardingers aanspraak zullen maken op deze regeling. De gemeente controleert niet waaraan het geld wordt uitgegeven.

3 Een gewapende overvaller maakt duizenden guldens buit bij een overval op een café aan de Anna van Saksenweg.

Tegen sluitingstijd dwingt hij de nog aanwezige klanten en het personeel op de grond te gaan liggen. Eén van de personeelsleden moet de kluis openen, waarna de dader met de inhoud verdwijnt.

6 Busreizigers vanaf de halte op het Liesveldviaduct zullen het ook deze winter nog zonder bushokje moeten stellen. De gemeente wil eerst bekijken of er alternatieven zijn voor de plek van de halte. De Dienst Stadswerk heeft daartoe besloten om aan de bewoners van de Hoogwitte tegemoet te komen.

7 Lidia Spindler, directeur van de Dienst Stadswerk, heeft een eervolle vermelding gekregen in de race om de titel 'Overheidsmanager van het Jaar'.

8 In zaal Middelhuyse huldigt de FNV haar bondsjubilarissen van dit jaar. Van de jubilarissen zijn 35 leden 25 jaar lid, 40 leden 40 jaar lid, 30 leden 50 jaar lid, vier leden 60 jaar lid en drie leden 70 jaar lid.

De winkeliersvereniging Van Hogendorplaan krijgt de VTM Milieuprijs 'De Groene Winkelier' uitgereikt, omdat de deelnemende winkeliers milieu-aspecten laten meewegen in hun bedrijfsvoering.

9 Groot Vlaardingenloop met bijna 150 deelnemers, georganiseerd door atletiekvereniging Fortuna. Winnaar van de halve marathon wordt Tom Romeijn. Tweede wordt Rien Oele, gevolgd door Kennard Hofland.

10 Snertwandeling door Vlaardingen, georganiseerd door de VVV in samenwerking met het Serviceteam en het Visserijmuseum. Na afloop van de wandeling wacht er snert in paviljoen De Joon.

Slechts voor een handvol mensen is er ruimte om te schuilen tegen wind en regen bij de bushalte op het Liesveldviaduct (6 december).

11 De Vlaardingse turnster Mirre van der Heijden is met haar vereniging KDO Lekkerkerk kampioen van Nederland geworden. Het turntalentje kwam na vier onderdelen (paard, rek, balk en vloer) uit op een totaal van 34.800 punten.

13 De laatste twee weken van dit jaar hoeft er niet te worden betaald voor een plek in de parkeergarage Stadhuis. De gemeente hoopt dat deze promotie-actie meer klandizie op zal leveren.

Het Projectbureau Inburgering Nieuwkomers (PIN) ontvangt een ambtelijke delegatie uit Noorwegen. De delegatie wil kennisnemen van het hier geldende systeem voor opvang en begeleiding van nieuwkomers.

14 Directeur Donna Horbach neemt officieel afscheid van het Visserijmuseum.

Feestelijke opening van het vernieuwde Rabobankfiliaal in winkelcentrum De Loper door olympisch kampioen judo Mark Huizinga. Burgemeester Stam ontvangt een cheque van 5.000 gulden voor de realisatie van een graffitimuur in Holy. Een cheque van 2.500 gulden is voor atletiekvereniging Fortuna.

15 Michiel van Kinderen blijft ook de komende drie jaar ombudsman van Vlaardingen. Van Kinderen, die tevens ombudsman is van Rotterdam, vervult deze functie al sinds 1994.

Bij Boekhuis Den Draak uitreiking van het boek 'Het Liesveld in de steigers' door auteur Frans Assenberg aan kunstenares Wilma Kuil, ontwerpster van de Bloementrappen. Assenberg beschrijft de aanloop naar en uitvoering van de modernisering van de binnenstad in het afgelopen decennium.

Wethouder Kool geeft het startsein voor de bouw van de Boulodrome van Jeu de Boules Club Vlaardingen. Het clubgebouw zal verrijzen aan de rand van de Broekpolder tussen VLTC en de Vaart. De noodgedwongen verhuizing uit de Westwijk heeft de bouw van de accommodatie versneld.

Wethouder Roijers ontsteekt de kerstboomverlichting op de Markt. Verder inloopconcert in de Grote Kerk en traditionele Kerstmarkt, georganiseerd door de Vereniging Historische Markt Vlaardingen.

18 Explosie bij de Nederlandse Erts- en Mineraalbewerkingsfabriek aan de Koningin Wilhelminahaven. Een oranjebruine wolk drijft over de Oostwijk en het Oranjepark in noordwestelijke richting. Volgens de DCMR betreft het vermoedelijk een stofexplosie.

19 Woningcorporatie Waterweg Wonen tekent met haar huurders een Sociaal Convenant. Het document moet beide partijen duidelijkheid geven over elkaars rechten en plichten. Waterweg Wonen staat aan het begin van een renovatieproces van een aanzienlijk deel van haar 15.000 woningen.

Een impressie van de uitslaande brand, die het monumentale pakhuis aan de Koningin Wilhelminahaven grotendeels verwoest (20 december).

Wethouder Van der Windt ontvangt de Almanak ZwartWitte Vlaardingers 2001 en het Jaarboek van het comité 'Geroep in de Wind', met kritische artikelen over Vlaardingen en foto's van gerestaureerde muurschilderingen.

Wheeler Peter Bernhart won onlangs in het Spaanse Benidorm een marathon van 42 km en 195 m in een tijd van 2.09.11.

Minister T. Netelenbos van Verkeer stelt 168 miljoen gulden beschikbaar voor een directe tramverbinding tussen Vlaardingen en Schiedam. De nieuwe verbinding maakt deel uit van het TramPlus-project dat Rotterdam verbindt met Schiedam-Noord.

20 Een uitslaande brand legt het monumentale pakhuis van de firma Hoogendijk aan de Koningin Wilhelminahaven grotendeels in de as. In het pand is op dat moment onder meer discotheek Podium Gallery X – beter bekend onder de naam Maddox – gevestigd. Het pakhuis is juist twee maanden geleden op de lijst voor te nomineren rijksmonumenten geplaatst. De schade loopt in de miljoenen.

21 Vanuit het centrum vertrekt het hulptransport van de Stichting Spoetnik naar de Oekraïne. De inhoud van de negen vrachtwagens is bestemd voor bejaarden, weeskinderen en slachtoffers van de kernramp in Tsjernobyl.

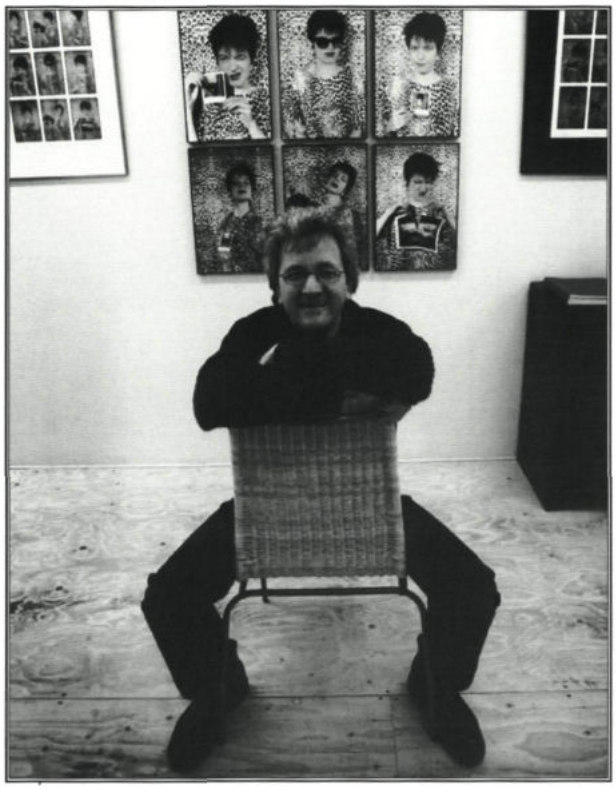
22 In de Grote Kerk 'Festival of Lessons and Carols'. Het programma bestaat uit Engelse Christmas carols en Nederlandse en Duitstalige kerstliederen, omlijst met schriftlezingen, poëzie, samenzang en orgelspel door Aad Zoutendijk.

23 De Vlaardingse fotograaf Auke Bergsma zit 25 jaar in het vak. Hij richt zich sinds vorig jaar volledig op zijn galerie In Beeld aan de Landstraat, die hij samen met Sander de Haas en Henny Kok runt.

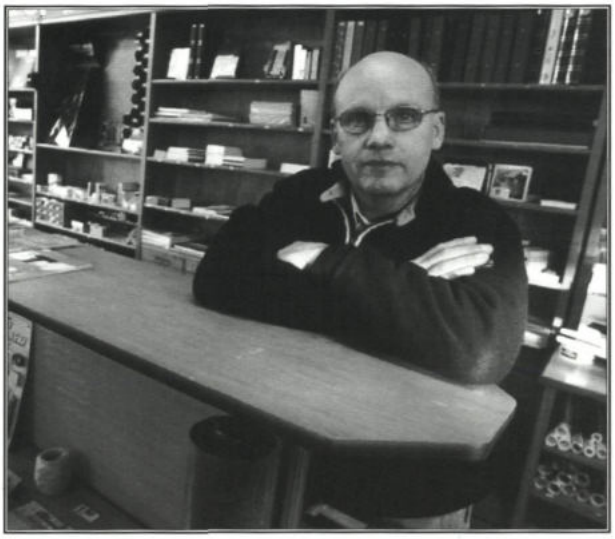
27 27ste editie van Jeugdstad in de Lijnbaanhallen. Een populaire nieuwe attractie is de EHBO: niet om wonden te laten verzorgen, maar om bloedende wonden te fabriceren.

29 Onbekenden hebben vannacht de kerstboom op de Markt omgezaagd. De politie heeft de boom inmiddels teruggevonden en naar de binnenplaats van het politiebureau gebracht.

30 Jan Middendorp sluit definitief zijn winkel op de hoek Rozenlaan/Asterstraat/Burg. de Bordesplein. Zijn vader is de zaak in 1936 begonnen. In 1963 heeft Middendorp de woning en het winkelpand overgenomen.

De jubilerende fotograaf Auke Bergsma, gefotografeerd in zijn galerie aan de Landstraat (23 december).

Jan Middendorp sluit definitief de deur van zijn winkel aan de Rozenlaan in Vlaardinger-Ambacht (30 december).

Bestuur

Het bestuur van Helinium bestond in het verslagjaar uit: R.F. Frank (voorzitter), A.Th. Mersch (penningmeester), mevr. E.M. Groen (bibliothecaresse), R. de Graaf (redactie Terra Nigra), R.R. Wijk (veldwerkcoördinatie), mevr. P.S. de Wit (lid, tot 1 februari), mevr. D. Schultz (lid, vanaf 1 februari) en J.P. ter Brugge (lid). De functie van secretaris werd in onderling verband waargenomen.

Leden en donateurs

Het aantal leden bedroeg op 31 december 58, die daarmee automatisch ook lid zijn van de koepelvereniging, de Archeologische Werkgemeenschap Nederland. Op dezelfde datum stonden 68 donateurs ingeschreven, die het mededelingenorgaan Terra Nigra ontvangen en aan de activiteiten van Helinium kunnen deelnemen.

Terra Nigra

In het verslagjaar verschenen drie nummers van het verenigingsorgaan Terra Nigra (de nummers 147 tot en met 149). Als gevolg van het grote copy-aanbod en de verminderde verschijningsfrequentie zijn dit alle dikke edities geworden, met een gemiddeld aantal pagina's van 75. Onderwerpen die onder meer behandeld zijn: de 'archeologische' geschiedenis van Vlaardingen, recente vondsten en opgravingen in het werkgebied en waarnemingen in de polders ten noorden van Vlaardingen en Schiedam. Uiteraard werd Terra Nigra ook gebruikt om lezingen en excursies aan te kondigen en bestuurlijke mededelingen te doen.
De redactie bestond uit de heren O. Dorenbos, R.F. Frank, R. de Graaf, H.J. Luth, T. de Ridder en M.A. Struijs.

Bibliotheek

Dit jaar is de bibliotheek, die gedeeld wordt met het Vlaardings Archeologisch Kantoor (VLAK) en Museum Hoogstad/Stichting Archeologie en Bouwhistorie Vlaardingen), uitgebreid met 87 nummers. Door de jaren heen is een vrij complete bibliotheek ontstaan voor de Nederlandse archeologie en plaatselijke geschiedenis. Door aankopen van recente titels en antiquarische aanwinsten wordt hieraan steeds verder gestalte gegeven. De bibliothecaresse liet ook dit jaar weer een catalogus het licht zien, met ingangen op auteursnaam. De digitale catalogus biedt de gelegenheid ook op onderwerp te zoeken.
De heer J.C.M. Snel verzorgde net als de vorige jaren het inmiddels meer dan veertig ordnerdelen tellende knipselarchief.

Activiteiten

Veldwerk

Op vier locaties werd tijdens de 'graafzaterdagen' door Helinium op praktische wijze uitvoering gegeven aan de doelstellingen. In Kethel werd aan de voet van de kerkheuvel een aantal proefsleuven gegraven, teneinde een te bebouwen locatie archeologisch te waarderen. De funderingsresten van 'armenhuisjes' werden voor een deel teruggevonden, alsmede een ophogingslaag, waarin enig vondstmateriaal van rond 1600. Aangezien de locatie zwaar verstoord bleek te zijn, is afgezien van nader onderzoek. Op het 'Landje van Chardon' te Vlaardingen werd in overleg met de gemeentelijk archeoloog over de top van het aardlichaam een smalle proefsleuf gegraven. Doel was te bepalen of de fundamenten van de laatste boerderij nog intact zijn of geheel zijn uitgebroken bij de sloop van de gebouwen. Het kleine onderzoek toonde aan dat de gehele terp in subrecente tijden is opgehoogd met een dikke (minstens 50 cm.) puinlaag. De eventuele muurresten werden hierdoor niet aangetroffen en bevinden zich wellicht op een dieper niveau. In 'Het Hof' te Vlaardingen werd op de kade die het verlengde vormt van de Hogelaan een dwarsraai boringen gezet, teneinde de opbouw van deze kade in relatie tot de oorspronkelijke geologie te bepalen. Op de grens van Vlaardingen en Maassluis tenslotte, ten zuiden van de Zuidbuurt in de Aalkeet Binnenpolder werden recent gegraven sloten/kanoroutes geïnspecteerd. Helaas moest worden geconstateerd dat een bekende en als waardevol omschreven middeleeuwse boerderijterp dwars doormidden was gegraven. De profielen van de bewuste waterpartij zijn getekend en gefotografeerd en vondstmateriaal is verzameld. Duidelijk werd dat de terp een 12e, misschien zelfs 11e eeuwse oorsprong heeft en in de 14e eeuw nog eens is uitgebreid. Bij de Dienst landelijk Gebied (Reconstructiecommissie Midden-Delfland) is geprotesteerd tegen de geconstateerde aantasting van het culturele erfgoed.

Werkavonden

Tijdens de woensdagse werkavonden in de werkruimte op boerderij Hoogstad werden de vondsten van recente opgravingen gewassen, gecatalogiseerd en verder verwerkt. Onder leiding van R. de Graaf werd aardewerk gerestaureerd.

Lezingen

In het verslagjaar werden in de werkruimte zeven lezingen gehouden:

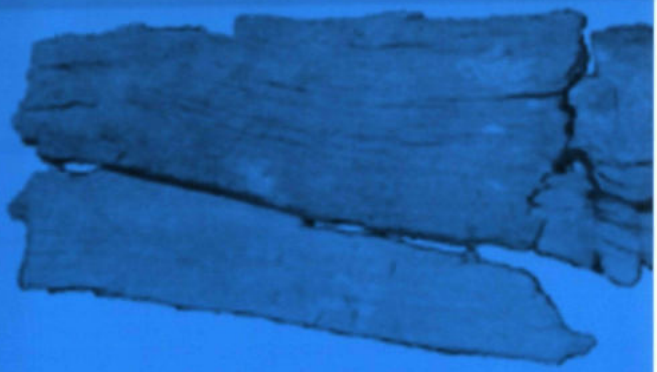
2 februari: Algemene Ledenvergadering met aansluitend een lezing door de gemeentelijk archeoloog van Vlaardingen T. de Ridder over: 'Vlaardingen door de eeuwen heen';
12 april: Video-avond met historische filmopnamen van opgravingen;
1 maart: 'Glad en wijd ligt het ijs' door M. Dohle over de ontwikkeling van de schaats door de eeuwen heen;
17 mei: 'Het behoud van christelijke kunst en monumenten in Egypte' door M. Immerzeel, vanuit de Universiteit van Leiden projectleider voor het gelijknamige project;
13 september: 'De archeologie van Suriname' door A.H. Versteeg, zelf jarenlang actief op het gebied van archeologisch onderzoek in dit land;
11 oktober: Dialezing over de oudheidkundige bezienswaardigheden in Peru door J.M. Moree
14 november: 'Onderzoek en beheer van het landschappelijk erfgoed', door J. Kolen van de Vrije Universiteit Amsterdam aan de hand van onderzoek in het Duitse Inden.

Excursies

Op 22 januari werd een uitstapje naar Delft gemaakt, waar het in restauratie verkerende grafmonument van Willem de Zwijger in de Nieuwe kerk en een restauratie-atelier werden bezocht. Haarlem was op 20 februari doel van een kleine excursie. Hier werd het archeologisch museum van de stad Haarlem bezocht en de tentoonstelling 'De verloren schoen' over opgegraven lederen voorwerpen. De buitenlandse excursie voerde dit jaar naar Noord-Duitsland en Denemarken. Tijdens de meerdaagse reis van 9 tot en met 14 juni kon kennis gemaakt worden met de megalithische monumenten, Vikingen, veenlijken en een archeologisch themapark. Op uitnodiging van de AWN-zustervereniging Lek- en Merwestreek werd op 23 september een bezoek gebracht aan Dordrecht.

Overige Activiteiten

Helinium was op 13 mei met een informatiekraam samen met Museum Hoogstad aanwezig op de 'Lentemarkt' rondom de Grote Kerk en op 14 september werd met een infostand deelgenomen aan het prehistoriefeest in de Sint Jozefmavo. Dit jaar verscheen een bijgewerkte versie van de Heliniumfolder, die bij diverse instellingen werd verspreid. Zowel bij de gemeente Vlaardingen en Schiedam als bij de Reconstructiecommissie Midden-Delfland werd aandacht gevraagd voor de voortgaande aantasting van het archeologisch erfgoed.

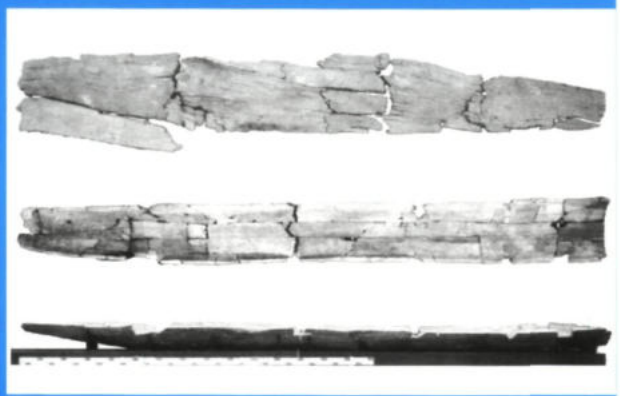
JAARVERSLAG

Gemeentelijk

Archeoloog

ORGANISATIE VLAK

Na diverse personeelswisselingen kwam de vaste bezetting op acht plaatsen. De prettige samenwerking met de AWN-afdeling Helinium en de Stichting Archeologie en Bouwhistorie Vlaardingen werd ook in 2000 voortgezet. De aanvraag voor het beschikbaar stellen van een krediet van ƒ140.000,-, voor de inrichting van het archeologisch depot op de zolder van het stadhuis, werd door de gemeenteraad gehonoreerd. In de loop van 2001 zal het depot worden ingericht.

BELEID

In 2000 is de archeologische beleidsnota 'Goede gronden voor beleid' verder aangekleed met afbeeldingen. Deze is verkrijgbaar bij Museum Hoogstad of de gemeentelijk archeoloog. De drie terreinen die in 1999 voorgedragen zijn voor gemeentelijk archeologisch monument zijn nog in procedure. De gewijzigde monumentenverordening is door B&W vastgesteld. Nieuw hierin is de term meldingsgebied waarmee terreinen aangeduid worden waar archeologische waarden vermoed worden.

ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK

De tweede helft van het archeologische onderzoek van de locatie Zwarte Paard diende door externe factoren te worden uitgesteld. Hetzelfde geldt voor de locatie Gat in de Markt.

VAN SCHRAVENDIJKPLEIN 1.90

Op de locatie Van Schravendijkplein zijn tijdens een intensieve begeleiding van rioleringswerkzaamheden sporen aangetroffen uit de Romeinse Tijd en de Middeleeuwen. Bijzonder is een constructie van houten palen uit de Romeinse Tijd. Het betreft hier drie parallelle rijen van ingeslagen houten palen die ten dele bedekt waren met planken. De palen zijn ten dele in een greppel ingeslagen. Op bijna 7 m afstand ligt een tweede greppel, parallel aan de eerste. Tussen de greppels lijkt de grond met ongeveer 50 cm op te lopen. Aangezien er maar een klein deel van de constructie is waargenomen, kan er geen definitieve interpretatie over de functie worden gegeven. Vooralsnog lijkt het te gaan om een aardlichaam, dat dan bijvoorbeeld als een waterkering gefunctioneerd kan hebben. Dit zou dan voor het eerst zijn dat een dijk in de Maasmond wordt aangetroffen. Ook is het mogelijk dat het hier om een weg gaat die mogelijk aansloot op de Romeinse weg die langs de noordelijke Maasmond vermoed wordt. Van de houtconstructie, de drie parallelle rijen van ingeslagen houten palen, zijn

ondanks navraag bij diverse collega's geen vergelijkbare voorbeelden aangetroffen, hetgeen eveneens de definitieve functietoekenning bemoeilijkt. Dat hier evenwel gaat om een zeer bijzondere constructie, moge duidelijk zijn.

De rioleringssleuven bleken ook het grafelijk hof aan te snijden. Dit was onverwacht, aangezien eerdere reconstructies van de ligging van het terrein deden vermoeden dat de begrenzing onder de huizen direct ten zuiden van het Van Schravendijkplein lag. Deze blijkt nu ten dele onder de stoep en onder de huizen ten noorden van genoemde straat gezocht te moeten worden. Een bijzondere vondst in de gracht betrof een houten bord. Uit de aangesneden grachten kwamen verder nauwelijks vondsten. Het materiaal dat op het terrein aangetroffen werd, wijst op een gebruiksperiode die aanvangt in de tweede helft van de 12e eeuw en eindigt aan het begin van de 14e eeuw. Er werd een ingraving aangetroffen, mogelijk een uitbraaksleuf met enige tientallen brokken van kloostermoppen, hetgeen doet vermoeden dat er in de 13e eeuw een bakstenen gebouw moet hebben gestaan.
Op de bodem van één van de aangesneden grachten werd een plantaardige laag aangetroffen, een zogeheten vlijlaag. De laag is met behulp van de C14-methode gedateerd. Deze datering komt uit op circa 1000 na Chr. Het grafelijk hof te Vlaardingen kan hiermee tot de oudst bekende grafelijke hoven van Holland gerekend worden. De datering rond 1000 na Chr. geeft aan dat de graaf van Holland, Dirk III, ten tijde van de slag bij Vlaardingen in 1018 hier al een belangrijke residentie had. Of het grafelijke hof ook met de burcht van Vlaardingen geïdentificeerd kan worden, is nog onderwerp van discussie.

VIJFSLUIZEN 3.3
In verband met de verlegging van de afrit werd voorafgaande aan de ophogingen een kort archeologisch onderzoek verricht op de locatie Vijfsluizen 3.3. Op deze locatie werden sporen aangetroffen en vondsten gedaan uit de Romeinse Tijd, de Volle Middeleeuwen en latere perioden. Waarschijnlijk heeft er ter plaatse een terp gelegen die in de 11e of de 12e eeuw is aangelegd.

DIVERSE LOCATIES
Op diverse locaties waar graafwerkzaamheden plaatsvonden, zijn waarnemingen verricht.
Op de locatie Westhavenkade (1.092) waar de grond gesaneerd werd, zijn vondsten gedaan uit de Postmiddeleeuwen. Op de te bebouwen locatie Oosthavenkade 11/12 (2.018) werden enkele boringen verricht. Het is immers denkbaar dat in de Vroege Middeleeuwen niet alleen de westelijke, maar ook de oostelijke oeverwal van de Vlaarding (de huidige haven) benut werd voor bewoning. De boringen hebben echter geen bewoningssporen aangetoond die verder teruggaan dan de 17e eeuw. Ook het uitgraven van de put in januari 2001 leverde geen aanwijzingen op voor oudere bewoning.
De aanleg van een fietspad direct ten oosten van het bedrijventerrein Hoogstad leverde enige aanvullende geologische informatie op over de ligging van de Romeinse kreek met oeverwal (5.035). De rioleringswerkzaamheden langs de Lyceumlaan, die in 2001 worden gecontinueerd, hebben nog geen noemenswaardige vondsten opgeleverd (3.023). Het plaatsen van milieucontainers op diverse locaties in de stad leverde met name geologische informatie op (2.019, 3.021, 3.022, 6.146 en 6.147).
Bij het uitgraven van de singel rond de Heemtuin (6.143) zijn waarnemingen verricht. Duidelijk zichtbaar waren oude fossiele kreeklopen. Noemenswaardige archeologische vondsten werden niet gedaan.

VOORLICHTING
In samenwerking met de Stichting Archeologie en Bouwhistorie werd een tentoonstelling ingericht over de resultaten van de opgravingen die gedaan zijn op de locatie Zwarte Paard, project Buizengat. Voorts werden er zes lezingen gegeven over de Vlaardingse archeologie. De media besteedden in 2000 weer diverse malen aandacht aan Vlaardingse archeologische onderwerpen, waarbij driemaal het landelijk nieuws werd gehaald met de ploegschaar, de ontdekkingen op het Van Schravendijkplein en de duiker die een hergebruikte inheemse boomstamkano bleek te zijn. Op de Open Monumentendag werd in ruime mate aandacht besteed aan de inheems-Romeinse boomstamkano. Tevens werd in samenwerking met vele anderen de Musis-special over het thema water in Vlaardingen verzorgd. In totaal verschenen er 11 artikelen in het kader van de gemeentelijke archeologie met een totale omvang van 289 pagina's.

T. de Ridder

Een vereniging, zoals de onze, ontleent haar kracht aan het ledenbestand. Vandaar dat wij bijzonder blij zijn met het feit dat wij ook dit jaar een groei kunnen melden en wel tot meer dan 1540 leden.

De 33e algemene ledenvergadering werd gehouden op 28 maart 2000 in Wijkcentrum Holy.

Op 8 juni 2000 werden er, op voordracht van de Commissie Stad en Monument, door de Historische Vereniging Vlaardingen zeven Restauratiepenningen toegekend. Tijdens een bijeenkomst in de Burgerzaal van het Stadhuis motiveerde de heer A.J. van Bommel de voordrachten van de commissie, waarna burgemeester L.W. Stam de penningen uitreikte.
De onderscheiden panden zijn het fabrieksgebouw van Flexibox aan de Vulcaanweg, het kantoorgebouw van Vlaardingen Oost, de aan de kop van de Oosthavenkade staande villa, de 'witte' villa aan het Verploegh Chasséplein, de Pelmolen, Nunquam Perfectum en de villa op de hoek van de Stationstraat en de Verheystraat.

Het Tijd-Schrift kende in 2000 vier nummers.
Uitgave 75 schonk aandacht aan de man die zoveel heeft betekend voor N.V. Hollandia en voor Vlaardingen, de heer Constant Hendrik Hummelinck. Een andere bijdrage had betrekking op de schipbreuk en de daarop volgende redding van het 'Noordsche Brikschip LINDHEIM, Kapitein Ns. Nielsen'.
De Restauratiepenningen 2000 en de rol van Piet Verhulst, badmeester van het Spoorhavenbad, stonden centraal in nummer 76.
Uitgave 77 brak een lans voor het behoud van de Wederopbouwmonumenten en besteedde in dit verband uitgebreid aandacht aan de Technische School aan de Deltaweg (voorheen Veersingel). De onlangs gerestaureerde Kaart van Cruquius, te zien in hal van het oude Stadhuis, was een ander onderwerp.
In het artikel Vlaardingen anno 1870 laat Jacobus de Ligt de lezer kennis maken met situaties en personen in het Vlaardingen van die tijd. Ook in de uitgave 78 een biografische schets van de auteur.

Het lezingenseizoen opende met een presentatie van de heer J. Anderson over 'Vlaardingen -eerste Groeistad van Nederland (1945 – 1950)- Bevrijding en Wederopbouw.
Na afloop van de algemene ledenvergadering gaf de stadsarchivaris, de heer H.J. Luth een voorbeeld van huizenonder-

zoek (Waalstraat 36-38), waarna de heer L. Maat aan de hand van dia's een beeldverhaal schetste van Vlaardingen in de 20e eeuw.
Zestig eeuwen Vlaardingse geschiedenis was het onderwerp van de lezing van de heer T. de Ridder, stadarcheoloog van Vlaardingen.
Het jaarlijkse 'historische bedrijfsbezoek' voerde naar het Terrazzobedrijf Tomaello in de Vergulde Hand.
Ter inleiding op de excursie naar Middelburg, vertelde de stadsarchivaris van Middelburg, de heer P. Sinke, over de ontwikkeling van de stad en haar vele (1085) monumenten.
De heer M.A. Struijs belichtte op locatie het 350 jarig bestaan van het oude Stadhuis.
'Vorstelijk Tuinieren -de tuinen van Frederik Hendrik'- was het onderwerp van de lezing van de heer F. van Ooststroom.
Het seizoen werd afgesloten met een dia-wandeling kris kras door Vlaardingen met als gids de voorzitter van onze vereniging, de heer W.C. den Breems.

De excursies hadden als doel de stad Middelburg en een wandeling door historisch Schiedam.

Terugblikkend zien wij het jaar 2000 als een voor onze vereniging afwisselend jaar dat een goed perspectief biedt voor de toekomst.

JAARVERSLAG

Stadsarchief

Twee vertrekkende oudgedienden, (in het midden) Bets Veldhoven en Matthijs A. Struijs, op de afscheidsreceptie van laatstgenoemde in de Oude Hal, 22 juni 2000.

Algemeen, personeel en vrijwilligers

In de loop van het jaar werd de nieuwe structuur van de Dienst Welzijn duidelijk; het Stadsarchief ressorteert nu samen met de Stadsbibliotheek, de Stadsgehoorzaal, de sector onderwijs en de sector cultuur onder de nieuwe afdeling Onderwijs & Cultuur van de Gemeente Vlaardingen. Gezien de samenwerking met de Stadsbibliotheek die er al jaren is en met het oog op de toenemende rol van het Stadsarchief op educatief vlak, is dit niet alleen een logische maar ook een veelbelovende verandering.

Overigens kon in het verslagjaar gewoon verder worden gewerkt aan de diverse projecten (waarover hierna meer) en bleef de dienstverlening aan het publiek op het niveau dat de bezoekers in Vlaardingen gewend zijn. Het aantal bezoekers van de studiezalen bedroeg 2.307 (1999: 2.462).

Wat fors veranderde was het personeelsbestand. Niet zozeer in aantal, maar wel in Vlaardingse dienstjaren. Matthijs A. Struijs ging na een welbestede 22 jaar bij het Archief met 'FPU'. Vanwege zijn enorme aantal 'publiekscontacten' was er op 22 juni een afscheidsreceptie in de Oude Hal van het Stadhuis. Wie denkt dat hij nu thuiszit, heeft het mis; hij blijft als vrijwilliger aan het Archief verbonden en is daar niet veel minder dan vroeger te vinden.

Ook secretaresse/archiefmoeder Bets Veldhoven vertrok met dezelfde regeling na (ook) bijna 22 jaar. Van haar werd in besloten kring afscheid genomen. Twee oudgedienden, waaraan het Stadsarchief veel verschuldigd is, die in één jaar vertrekken - dat is een forse aderlating. Gelukkig zijn beide vacatures opgevuld door respectievelijk Frie van der Heijden en Anneke Visser en na wat verschuiving van taken is de bezetting nu weer adequaat geregeld.

Verder mag de belangeloze inzet van de heren vrijwilligers J. Borsboom, G.A.J. den Hertog, C.B. de Jong en M.P. Zuydgeest hier niet onvermeld blijven. Hun werk is zonder overdrijving van grote waarde voor het Stadsarchief en zijn bezoekers.

Archieven c.a.

Zoals elk jaar groeide ook nu het aantal archieven en handschriften door schenkingen en inbewaargevingen. Deels betreft dit materiaal dat door het verstrijken van de overbrengingstermijn van het stadhuis naar het Archief komt, deels brengen particuliere instellingen, organisaties en personen hun archieven er onder.

Het voert in dit bestek vanzelfsprekend te ver hier alles te vermelden, maar een kleine greep is wellicht voldoende om potentiële bezoekers te interesseren:

Rederij H. van der Burg, 1896-1947; Register van processenverbaal van de havenmeester, 1913-1932; Haringhandel Kwakkelstein, ca. 1916-1967; Vereniging voor Christelijk Schoolonderwijs, ca. 1920-1990; Leerlingen- en personeelsadministratie Lagere Technische School (nu VOS), ca. 1930-1971; Woningkaarten Burgerzaken, 1937-1985.
Ten dienste van de gebruikers van al het moois dat het Stadsarchief beheert, werd gestaag verder gewerkt aan inventarisatie en indicering.
Zo werden o.m. de aanvulling op het archief van de Gemeente Vlaardingen, 1963-1969 en het archief van de Stichting Katholiek Onderwijs Vlaardingen, 1959-1992 geïnventariseerd. Verder werd de inventarisatie van het archief van de Gecommitteerden van de Kleine Visscherij te Maassluis (1593-1925) voortgezet en werd begonnen met die van de Remonstrantse Gemeente, 1650-1972 (1998).
Van een aantal 16e en 17e-eeuwse delen uit het rechterlijken uit het oud archief kwam een index tot stand.

Bibliotheek

Het geautomatiseerde systeem Tobias, waarin zowel de catalogus van de Archiefbibliotheek als die van de Stadsbibliotheek zijn opgenomen, heeft inmiddels zijn nut volop bewezen. Vele Vlaardingers, waaronder met name scholieren, die voor de benodigde 'Vlaardingse' informatie bij de Stadsbibliotheek terechtkomen, kunnen nu met behulp van dit systeem op eenvoudige wijze geattendeerd worden op de aanwezigheid van relevante publicaties bij het Stadsarchief. Andersom geldt ook dat bezoekers voor boeken, die door het Stadsarchief niet (meer) worden uitgeleend, kunnen worden gewezen op de mogelijkheid om deze bij de Stadsbibliotheek te lenen.
Aan de hand van het verzamelcriterium 'alles door Vlaardingers en/of over Vlaardingen/Vlaardingers' kon weer heel wat worden verworven. Opnieuw een kleine greep hieruit: Familiekroniek Boekee, door D.E. Boekee; Jubileumboek Fontijne Holland, door Ruud de Lange; Vlinders in de Broekpolder, 1992-1998, door Willem Mak e.a.; Muziekvereniging 'Voorwaarts', 1905-2000, door Matthijs A. Struijs; Op de winkel passen, door Ingena Vellekoop; Delflands kaarten belicht, door C.G. de Wilt e.a.; 'De Zondagsbode', 1896-1899, 1901-1903, 1905-1907, 1910-1911 en 1913.

Topografisch-Historische Atlas

Het is en blijft een immens karwei om de niet aflatende stroom beeldmateriaal die bij het Archief binnenkomt, te determineren, te beschrijven en te ordenen, maar het zeer intensieve gebruik ervan door velen, stimuleert om niet te versagen.
Met name het thuisbrengen van foto's van allang gesloopte gebouwen en het registreren van oude glasnegatieven vraagt om uitgebreide kennis van het verleden van de stad. Kennis die, met dank aan de heren J. Borsboom, H. Brobbel en M.P. Zuydgeest, ruimschoots voorhanden is. De aanschaf van een goede fotoscanner bleef niet onopgemerkt. Vele bezoekers kwamen erdoor op eenvoudige en betaalbare wijze in het bezit van fraaie afdrukken.
Een zeer beperkte selectie uit de aanwinsten/aankopen van 2000: houtsnede van de Oude Haven, door Willem van 't Woudt, foto's van de Maassluissedijk (ca. 1903), de oude noodbrug bij de Schiedamseweg (1925), de Katholieke Vrouwenvereniging "De Graal" (1936), het slaan van de 1e paal van het Cincinnati-gebouw (1952), de in Vlaardingen ontspoorde trein (1980) en een aquarel van de Kerksteeg, door A. Hoogendijk (2000).
Ook de verzameling Vlaardingse CD's, cassettebanden en (video)films groeide. De onderwerpen zijn zoals gebruikelijk zeer divers: van een film over een uitstapje van de Vlaardingse afdeling van het Gereformeerd Jeugdverbond in 1950 (naar het Brabantse dorpje Dorst) tot de recente CD 'Voor Vlaardingen' van Jos Werkman.

Restauratie

Er werd goede voortgang geboekt met het in Melinex-hoezen verpakken van de originele foto's. Verder werden onder andere zo'n 1.000 bouwtekeningen, affiches, prenten en tekeningen schoongemaakt, gerestaureerd en opgezet. Ook voor de Gemeente Maassluis werden archiefstukken gerestaureerd.

Educatie

Op educatief gebied laat het Stadsarchief zich meer en meer gelden. De projecten 'Rondje Cultuur' en 'Zappen in Vlaardingen' brachten bijna 600 leerlingen uit basis- en middelbaar onderwijs naar Plein Emaus 5. Diverse (oude) filmvoorstellingen, rondleidingen, workshops, cursussen (Ken uw Stad) en presentaties werden verzorgd. Vele artikelen in kranten, tijdschriften en jaarboeken zagen het licht.
En dat alles gebeurde om maar niet alleen te verwerven, te ordenen en te bewaren, maar vooral om Vlaardingers en alle andere geïnteresseerden te laten meegenieten van wat het Stadsarchief binnen zijn muren heeft.

JAARVERSLAG

Stichting Archeologie en Bouwhistorie Vlaardingen/ Archeologisch Historisch Museum Hoogstad

Algemeen

Het bestuur van de Stichting Archeologie en Bouwhistorie Vlaardingen is in 2000 als volgt samengesteld: voorzitter: Jeroen ter Brugge, secretaris: Marjan Groen, penningmeester: Henk van Brandwijk, leden: Bert van Bommel, Bart Houdijk, Jurrien Moree. Gemeentelijk archeoloog Tim de Ridder treedt als adviseur op. Verder wordt de stichting ondersteund door de coördinator vrijwilligers Meta Snijders en museummedewerker Esther Blaauw.

Millenniumdag

Op 2 januari opent het museum dit jaar voor het eerst de deuren. Het is een speciale dag want Meta Snijders heeft een Millenniummiddag georganiseerd. Allerlei activiteiten die het verleden en het heden binden staan op het menu. Zo kunnen bezoekers een archeologische vondst koppelen aan een voorwerp uit het jaar 2000. Een tijdbalk nodigt uit bordjes, waarop diverse wetenswaardigheden uit het verleden staan, onder de juiste periode te hangen. Wie de Millenniumquiz invult en inlevert maakt kans op een replica van een bronzen mantelspeld. Het is uiteindelijk An Uleman die de felbegeerde prijs in de wacht sleept. Voor de kinderen is er de Millenniumproef waardoor men in het bezit kan komen van een heuse oorkonde. In totaal bezoekt een kleine honderd bezoekers de Millenniummiddag waardoor het een groot succes is. Aan het einde van de dag ontvangt Ellen Groen een geschenk voor het altijd klaar staan en Meta Snijders hulde voor het organiseren van deze geslaagde dag.

Werkweekenden

In januari vindt naast het eerste kinderfeestje ook het eerste werkweekend plaats. Jurrien Moree, die de organisatie van deze werkweekenden op zich neemt, heeft een waslijst aan klusjes klaarliggen die de vrijwilligers na enige uitleg uitvoeren. Dit weekend wordt onder andere de ontdekkast geschilderd, vindt een verhuizing van de ene kantoorruimte naar de andere kantoorruimte plaats en repareert Guus Poelman de wisselvitrine. In maart vindt een tweede werkweekend plaats. Ditmaal worden onder andere de vondsten in de vitrines geïnventariseerd, wordt de ruimte onder de trap afgewerkt en zaagt André Tolhuizen boekenhouders voor de kinderboeken in het museum.

Nationaal Museumweekend

Zaterdag 15 april en zondag 16 april is het Nationaal Museumweekend. Adrie Noteboom, nieuw lid van het

Serviceteam, komt deze dag voor het eerst een kijkje nemen. Buiten het emmerspel voor de kinderen zijn er geen speciale activiteiten gepland. Toch bezoeken zo'n vijftig mensen dit weekend het museum. Het is dan ook een prachtige dag en dus lekker fietsweer. Arie Ouwendijk en Max Thurmer maken en passant opnamen voor een uitzending van Omroep Vlaardingen.

VERANDERINGEN

Naast alle reguliere museumbezigheden vinden er in 2000 nieuwe ontwikkelingen plaats die grote gevolgen voor de toekomst van het museum hebben. Al jaren wordt gesproken over het samenvoegen van het Visserijmuseum, Museum Hoogstad en streekmuseum Jan Anderson. Dit jaar lijkt het dat deze toekomstvisie daadwerkelijk gerealiseerd gaat worden. De tijd en de organisaties zijn rijp voor een dergelijke ingrijpende verandering. Gesteund in dit ideaal door de gemeente vindt in oktober in de ontvangstruimte van het stadhuis de ondertekening van een intentieverklaring plaats. Hiermee geven de gemeente en de verschillende instellingen aan de intentie te hebben zich in te willen zetten voor een nieuw Vlaardings museum waarin alle verschillende disciplines een rol zullen spelen. Voor zowel de toekomstige bezoekers aan onze stad als haar inwoners wordt het nieuwe museum dé plek om kennis te maken met het boeiende verleden van Vlaardingen.

NIEUWE VOORZITTER

Als gevolg van het feit dat hij de nieuwe directeur van het Visserijmuseum wordt, legt Jeroen ter Brugge in 2000 de functie van voorzitter van de Stichting Archeologie en Bouwhistorie Vlaardingen neer. Wel blijft hij lid van de stichting waardoor zijn kennis en inzicht niet geheel verloren gaan. Bart Houdijk neemt het voorzitterschap over. Zijn functie zal slechts van tijdelijke aard zijn gezien het feit dat een nieuw te vormen stichting over het nieuwe museum zal waken.

OPEN MONUMENTENDAG

Zoals gezegd gaan de reguliere museumbezigheden gewoon door en in september bezoeken circa 200 mensen het museum in het kader van Open Monumentendag. Het thema is 'water' en in het museum is een voor de dag opgezette tentoonstelling "Waterfeiten" te bezichtigen. Grote publiekstrekker is de duiker/kano: een kano die in de Romeinse tijd gebruikt is als afwateringssluis. Mede dankzij de inzet van het Vlaardings Archeologisch Kantoor (VLAK) worden de bezoekers op een uiterst informatieve wijze ingelicht over de geschiedenis van deze vondst. Fluitensemble 'The Consort of Music' zorgt voor de muzikale aankleding en Jeroen ter Brugge ontvangt de nietsvermoedende bezoeker in een 12de eeuws koopmans-kostuum.

HANDBOEK

Bert van Bommel en Jurrien Moree besluiten dit jaar te werken aan een handboek voor het museum vol informatie voor de museummedewerkers. Op vragen als hoe te handelen bij ongelukken, wat doe ik als er brand uitbreekt, hoe werkt de verwarming en wat doe je als de stroom uitvalt hopen zij op zorgvuldige wijze antwoord te geven. Aan de gebruikers van het complex wordt gevraagd mee te denken over de inhoud om zo de betrokkenheid en de kans op daadwerkelijk handelen in noodgevallen te vergroten.

KERSTBORREL

Een werkweekend en vele kinderfeestjes verder is het dan eindelijk tijd voor de inmiddels gebruikelijke kerstborrel. Vrijwilligers, mensen van het Serviceteam, medewerkers van het VLAK, leden van Helinium en stichtingsleden ontmoeten elkaar onder het genot van een hapje en een drankje. Ook vanavond zijn de partners weer van harte welkom. Charlotte van Wieren en Jorien Verhagen worden door Esther Blaauw geïntroduceerd. Deze twee jonge meiden zullen naast Geert Velthuisen en Hannie Baauw de kinderfeestjes verzorgen. Een groot deel van de avond wordt besteed aan het uitleggen van de plannen voor het nieuwe museum. Voordat Jeroen ter Brugge definitief als voorzitter afscheid neemt legt hij uit en beantwoordt hij vragen. Jurrien Moree deelt aan de aanwezigen Het Groene Boekje uit. Het Groene Boekje, ditmaal in een rode uitvoering, bevat onder andere het nieuwe museumrooster, data van activiteiten en adressen van contactpersonen en andere gebruikers van het complex. Kortom, een gewild en waardevol document. Als afsluiting ontvangt elke vrijwilliger een door Theo Dikstra vervaardigde tinnen hanger in de vorm van drie haringen die kruislings over elkaar heen liggen. Rija Eigenraam ontvangt als eerste de hanger als dank voor de vele diensten die zij gevraagd én ongevraagd voor het museum verricht. Hopelijk is een ieder die avond tevreden naar huis gegaan met leuke herinneringen aan weer een archeologisch museumjaar en vol hoop op een interessante toekomst voor de gekoesterde archeologische collectie.

JAARVERSLAG

Streekmuseum Jan Anderson

Mijlpaal en een nieuwe start

Het jaar 2000 stond in het teken van het 25-jarig jubileum met daaraan gekoppelde activiteiten. Eind oktober werd de intentieverklaring getekend door Streekmuseum Jan Anderson, Visserijmuseum en Archeologisch Historisch Museum Hoogstad om te komen tot een Vlaardings Stedelijk Museum.

De jubileumtentoonstelling 'Achter de deuren van het depot' werd op 30 mei in 'De Serre' door burgemeester L.W. Stam geopend. Op 29 september werd in het Hollandiagebouw een drietal verrassingen gecombineerd. Het bestuur van onze stichting verraste met de expositie 'De kunst der dingen', waarbij twaalf kunstenaars uit Maassluis, Schiedam en Vlaardingen inspiratie haalden uit een voorwerp uit onze collectie. Een fraai boekje in kleurendruk verscheen hierbij. Onder de titel 'Salon Anderson' selecteerde Henk Horsten een tentoonstelling van 50 werken uit de collectie, variërend van schilderij, aquarel, tekening, prent tot foto. De Rabobank Schiedam-Vlaardingen subsidieerde beide tentoonstellingen en het boekje. Het Streekmuseum werd tenslotte verrast met de Cultuurprijs van Vlaardingen, d'Akerboom, uit handen van de voorzitter van de Culturele Raad, Hans Aarsen.

Activiteiten

In het kader van 'Het museum komt naar je toe' organiseerde het Visserijmuseum een tentoonstelling uit onze visserijcollectie onder de titel 'Verzamelwoede'. Op 16 juni werd de tentoonstelling geopend door oud-Vlaardings gemeenteambtenaar, thans burgemeester van Rotterdam, mr I. Opstelten. Verder werd meegewerkt aan een visserijtentoonstelling in Maassluis en werd materiaal uitgeleend aan onder andere de Historische Vereniging Rozenburg; het Gemeentemuseum Maassluis voor de tentoonstelling 'Joden in Maassluis' en voor een publicatie over het Buizengat. 2951 bezoekers passeerden onze deuren (1999: 2434), net geen 3000. Zij kwamen meestal af op onze kwartaaltentoonstellingen: 'Deze hond bijt niet', over centsprenten; 'Als een dief in de nacht', over Vlaardingen in de Tweede Wereldoorlog; de reeds vermelde 'Achter de deuren van het

Is Opstelten niet enthousiast over de samenwerking van het Visserijmuseum en het Streekmuseum? Vlnr: Ivo Opstelten, Jan van der Voort, Jan Anderson, Henk Royers en Donna Horbach.

depot' en Een koekoeksei of een zegen', over de 410 noodwoningen in de Babberspolder. In de maand oktober tenslotte de expositie over 70 jaar Brandweervereniging D.O.V.

PUBLICITEIT

De Maaspost schreef in het kader van 'Het stuk van de maand' over onder andere Oranjeborden uit de 17e/18e eeuw; Kaiser Wilhelm in Doorn; Olympische Spelen 1928/1936 en de geschiedenis van kalenders. Artikelen verschenen in 'De Omroeper', 'Musis', 'Tijd-Schrift' van de Historische Vereniging, 'De Verzamelaar' en in alle in Vlaardingen verschijnende kranten. Verder kwamen we maandelijks bij 'Omroep Vlaardingen' en regelmatig bij 'Radio Rijnmond' en was er een uitzending over ons jubileum op 'TV Rijnmond'.

VOORWERPEN

671 voorwerpen werden ingeschreven. Een greep: een langspeelplaat van de Pijpers, een compleet uniform en een leren jas van de Vlaardingse brandweer, een penning van de opening van het Kolpabad in 1955, een T-shirt met opschrift 'Is er wel zinloos geweld?', een emaille bord van schoenmaker Westerdijk, asbakken van de rijscholen Gast en Dodewaard, een wasmachine uit 1938, een complete kinderuitzet uit 1966 en een straatnaambord van de Eleonorastraat (Babberspolder).

TEKENINGEN EN PRENTEN

Ons bezit groeide met 715 exemplaren, waaronder werk van Paul Westerdijk (Steenplaats, Kortedijk en Warmelo & Van der Drift), een centsprent De Kraan te Rotterdam, een affiche gezouten haring van het Zweedse Rode Kruis en 29 prenten van de bouw van het stadhuis van Amsterdam uit 1661.

FOTO'S

341 foto's en ansichtkaarten werden aangeworven, waaronder een interieurfoto van het Handelsgebouw (hoek Westhavenkade-Parallelweg).

BIBLIOTHEEK

Deze werd aangevuld met 300 werken, waaronder een catalogus van 450 jaar geschiedkundige prenten, Kunst in nood uit 1930, de Nederlandse Vissersalmanak van 1898, Delfland's kaarten belicht, Kastelen en buitenplaatsen in Zuid-Holland en 2 Flipjes albums.

RESTAURATIES

Zes restaurateurs hebben 10 voorwerpen uit de collectie weer in goede staat gebracht. Dit jaar is het project afgerond waarbij nu alle 4500 tekeningen en prenten in melinex zijn ingelijst en opgeborgen in zuurvrije dozen.

Door onze medewerking aan het totstandkomen van een Vlaardings Stedelijk Museum en het voortgaande beheer van de rest van de collecties Jan Anderson hoopt de stichting te waarborgen, dat deze voor Nederland unieke verzameling voor alle musea en andere instellingen beschikbaar blijft.

We danken al onze vrijwilligers van het Serviceteam voor hun inspanningen. Het bestuur bestond uit de heren N.A. Nieuwstraten (voorzitter), G.J. Vermeer (secretaris), G.H.B. Anderson (penningmeester) en F. Nipius (lid).

PERSONEEL EN VRIJWILLIGERS

Nadat Frits Loomeijer in september 1999 afscheid had genomen als directeur van het museum, vervulde Donna Horbach deze functie waarnemend gedurende meer dan een jaar. Deze periode kan in het kader van de planvorming voor een nieuw Vlaardings Museum zonder meer bestempeld worden als enerverend en Donna Horbach heeft in deze moeilijke overgangssituatie uitstekend uitvoering gegeven aan de museale taken. Na bijna vijfentwintig jaar, met een kleine onderbreking, voor het Visserijmuseum gewerkt te hebben nam zij het besluit van baan te veranderen. Op 14 december nam zij afscheid van het museum met een druk bezochte receptie. Per 1 januari 2001 zal Jeroen ter Brugge de rol van directeur van het Visserijmuseum en uiteindelijk van het nieuw te vormen museum op zich nemen. In het personeelsbestand trad verder een wijziging op door het vertrek van Ineke Breugem en Gertrude van der Heiden (beiden baliemedewerksters). Voor hen kwamen in de plaats respectievelijk Margaret Strijbos en Wim van der Borden. Het museum maakte ook dit jaar weer dankbaar gebruik van de vele vrijwilligers van de Vereniging Vrienden van het Visserijmuseum en het Service Team Vlaardingen.
Deze (circa 35) vrijwilligers zijn van onschatbare waarde voor van het museum.

RAPPORT ANDERSSON, ELFFERS FELIX EN INTENTIEVERKLARING

Het in opdracht van de gemeente Vlaardingen door het onderzoeksbureau Andersson Elffers Felix te Utrecht verrichte onderzoek naar de toekomstperspectieven van de drie Vlaardingse musea (Visserijmuseum, Archeologisch Historisch Museum Hoogstad, Streekmuseum Jan Anderson) en van een nieuw Vlaardings museum werd op 30 oktober gepresenteerd. De uitkomst van het onderzoek luidde dat er zowel op inhoudelijk, organisatorisch als recreatief gebied redenen zijn om te streven naar de vorming van een gemeenschappelijk Vlaardings museum. In de aanloop naar de oplevering van het AEF-rapport zijn hierover door de betrokken partijen reeds gesprekken aangeknoopt. Deze gesprekken waren dusdanig constructief dat op dezelfde (genoemde) datum overgegaan werd tot het tekenen van de 'Intentieverklaring; een toekomst voor de Vlaardingse musea', namens de gemeente Vlaardingen ondertekend door wethouder Van der Windt. Met deze intentieverklaring hebben de gesprekspartners zich hard gemaakt voor de vorming van een gemeenschappelijk Vlaardings museum op één locatie aan de Westhavenkade (het huidige pand van het

Visserijmuseum) volgens een vastgesteld tijdsschema.

ACTIVITEITEN

Concerten

Traditiegetrouw werd de VSB familieconcertserie ook in 2000 voortgezet. Net als voorgaande jaren was de organisatie in handen van Leon Bak. De VSB-familieconcerten trekken steeds meer nieuwe bezoekers en werden goed bezocht.

Tentoonstellingen

De in november 1999 ingerichte tentoonstelling 'Scheepvaart en Visserij in Noord-Nederland' trok tot eind februari vele liefhebbers. Deze gevarieerde tentoonstelling kwam tot stand in samenwerking met het Noordelijk Scheepvaartmuseum te Groningen.

Een wel heel bijzondere tentoonstelling opende in maart. Vrijwilligers van het Visserijmuseum toonden in deze zeer diverse expositie hun eigen favoriete voorwerp uit de collectie, met daarbij een verklaring waarom nu juist de keuze op dit bewuste stuk was gevallen.

In juni opende de tentoonstelling 'Verzamelwoede'. Jan Anderson maakte samen met het museum een keuze van voorwerpen uit zijn collecties, die iets met de visserij te maken hebben. Alle aspecten van de visserij, van het vissen zelf, tot de redersadministratie en visconsumptie aan toe kwamen aan de orde en riepen bij de bezoekers verloren gewaande sfeerbeelden uit het verleden op.

Balder

De VI 92 'Balder' werd met medewerking van het Scheepvaartmuseum Amsterdam gedurende de maand juni voor het museum in de haven afgemeerd. Een groot aantal bezoekers, waaronder vele schoolklassen, bezochten de gerestaureerde zeillogger onder deskundige leiding van de eigen Baldergidsen. Een lesprogramma maakte het de kinderen mogelijk zich een reële voorstelling te maken van het leven aan boord van dit in 1912 te Vlaardingen gebouwde schip. De openingsceremonie van het haring- en bierfeest bestond uit het hijsen door de stadskraan van haringtonnen uit de Balder op de wal.

Educatie

Met de aanstelling van een hiervoor speciaal opgeleide educatief medewerkster (Marjelle van Hoorn) gaf het museum uitvoering aan de educatieve taken. Getracht werd zowel een structureel educatief aanbod te realiseren, alsmede per tentoonstelling een educatief project te produceren. Met name de tentoonstelling Verzamelwoede leende zich goed voor een dergelijk educatief project, waarvan door scholen gretig gebruik werd gemaakt. Tijdens de maand juni werd rondom de Balder een educatief project gemaakt. Vele tientallen schoolklassen maakten aan de hand van dit lespakket kennis met deze authentieke logger en de visserij die vanuit dit schip werd bedreven.

Collectie, bibliotheek en documentatiesysteem

In 2000 mocht het Visserijmuseum zich weer verheugen in diverse schenkingen. Van de firma Kwakkelstein werd een groot aantal voorwerpen uit de rederij ten geschenke ontvangen. Het betreft met name vatenstempels, een gevelnaambord van de firma en enig verpakkingsmateriaal. Daarnaast schonk de firma Kwakkelstein een groot portret (olieverf, 1929) van Louis/Levie van Gelderen door de bekende Han van Meegeren, vooral bekend van zijn Vermeervervalsingen. Van Gelderen was oprichter (1895) en directeur van de Visscherij Maatschappij Vlaardingen, die later door Kwakkelstein werd overgenomen. Binnen de Nederlandse visserijwereld speelde Van Gelderen een belangrijke rol als voorzitter van de Reedersvereeniging voor de Nederlandsche Haringvisscherij en bovendien was hij lid van de Vlaardingse Gemeenteraad. Uit anonieme handen ontving het museum een gouden horloge met een inscriptie waaruit blijkt dat dit in 1917 door de 'Vereeniging van Kuipers, Houtbewerkers, Enz te Vlaardingen' was geschonken aan hun voorzitter Jan Buis, de later voor Vlaardingen zo belangrijke socialistische wethouder. Van verschillende particulieren werden blokken en andere scheeponderdelen, gereedschappen, gebruikt in de kuiperij, ontvangen, terwijl ook een gouden Vlaardingse mutsenbel (vermaakt tot hanger) aan het museum werd geschonken.

Een ets van de Scheveningse haven en een aquarel van het strand bij Katwijk met bomschuiten (geschenk van de Vrienden) werden in de categorie beeldmateriaal aan de collectie toegevoegd. De bibliotheek en het documentatiesysteem mochten zich dit jaar weer verheugen in een constant aantal bezoekers uit het gehele land.

In *'Aensiet Lieft, de Rederijkersblazoenen in het stadhuis van Vlaardingen'*, schetst Joop van Dorp de betekenis van de rond 1616 gedateerde 'houten planken' in het stadhuis van Vlaardingen en de feestelijke gebeurtenissen waarin ze centraal stonden.
Erika Verloop vertelt over *'Het schildersgeslacht Weiland'*, over Johannes, Frits, Jaap en Jan, de Haagse School, broodschilders, huisschilders en aquarellisten, over Pulchri én de Visbank.

De *'Kroniek van Vlaardingen 1950'* werd samengesteld door Cobi Bot. Koningin Juliana en prins Bernhard bezochten de stad, een 'negerpredikant' sprak in de Grote Kerk, de P.v.d.A. was verontrust over de aardappelprijzen, 309 militairen keerden terug uit 'Nederlandsch Oost-Indië'.

De *'Kroniek van Vlaardingen 2000'*, werd gemaakt door Marianne van Papeveld-Hörst. Er waren 73.537 inwoners, er kwam een Burgemeester W.A. Kieboomlaan, er waren 30.000 deelnemers aan een stille tocht tegen zinloos geweld.

Historische Vereniging Vlaardingen